

URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE

Raport z wyników w województwie mazowieckim

Narodowy Spis Powszechny
Ludności i Mieszkań 2011

WARSZAWA 2012

WYDAWCA

Urząd Statystyczny w Warszawie
ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa
tel. 22 464 23 12, faks 22 846 76 67
e-mail: SekretariatUSWAW@stat.gov.pl

OPRACOWANIE PUBLIKACJI

Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych

pod kierunkiem Agnieszki Ajdyn

Grupa w składzie:

Iwona Cieciora
Daniel Koźmiński
Teresa Kwiecień
Izabela Moskalska
Hanna Murawska
Iwona Sońta
Grzegorz Stępień
Dorota Sułkowska

Graficzne wykonanie wykresów

Daniel Koźmiński

Projekt okładki

Lidia Motrenko

ISBN 978-83-63246-02-0

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/warsz>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

Przekazuję Państwu opracowanie dla województwa mazowieckiego, zawierające podstawowe wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań według stanu na dzień 31 marca 2011 roku. Spis został przeprowadzony w dniach 1 kwietnia–30 czerwca 2011 roku.

Szeroki zakres informacji zebranych głównie w badaniu reprezentacyjnym pozwala na ocenę zmian demograficznych oraz społeczno-ekonomicznych, jakie dokonały się w latach 2002–2011. Porównanie wyników dwóch ostatnich spisów pozwoli także na ocenę kierunków zmian w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych społeczeństwa zarówno co do skali, jak i standardu.

Publikacja „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 – Raport z wyników w województwie mazowieckim” zawiera informacje z zakresu większości tematów będących przedmiotem badania w spisie. Opracowanie obejmuje część analityczną, wzbogaconą wykresami i mapami, oraz część tabelaryczną w formie aneksu, w których przedstawione zostały zagadnienia z następujących obszarów tematycznych:

- ✓ stan i struktura demograficzna ludności,
- ✓ charakterystyka społeczno-ekonomiczna ludności,
- ✓ aktywność ekonomiczna ludności,
- ✓ zasoby migracyjne,
- ✓ migracje zagraniczne na pobyt czasowy,
- ✓ struktura narodowo-etniczna ludności,
- ✓ zasoby mieszkaniowe.

Zawarte w raporcie informacje zaprezentowano – w zależności od zagadnienia – dla województwa ogółem, a także w podziale na miasta, wieś, powiaty i gminy.

Stosunkowo obszerną część publikacji poświęcono metodologii spisu, w ramach której podano m.in. podstawy prawne, organizację spisu, metody i techniki pozyskiwania danych, objaśnienia definicji i pojęć spisowych, a także sposoby upowszechniania wyników.

W miarę dalszego opracowywania wyników spisu, w ramach niniejszej serii wydawniczej będą sukcesywnie ukazywać się kolejne publikacje tematyczne, prezentujące dane w różnych ujęciach strukturalnych, korelacyjnych i przestrzennych.

Oddając do rąk Państwa raport z wynikami spisu poświęcony województwu mazowieckiemu składam serdeczne podziękowania Wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania i przeprowadzenia spisu, jak również opracowania jego wyników.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Zofia Kozłowska

Warszawa, październik 2012

SPIS RZECZY

	Str.
PRZEDMOWA	3
SPIS TABLIC I WYKRESÓW	5
UWAGI OGÓLNE	10
METODOLOGIA NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011	18
WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA SPISOWE	34
UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW SPISU	46
CZĘŚĆ ANALITYCZNA	49
I. Stan i struktura demograficzna ludności.....	49
1. Stan ludności.....	49
2. Ludność według płci i wieku.....	54
3. Ludność według stanu cywilnego.....	58
II. Charakterystyka społeczno-ekonomiczna ludności.....	63
1. Poziom wykształcenia.....	63
2. Osoby niepełnosprawne.....	66
3. Ludność według źródeł utrzymania.....	70
III. Aktywność ekonomiczna ludności.....	75
IV. Zasoby migracyjne.....	86
1. Kraj urodzenia.....	86
2. Obywatelstwo.....	88
V. Migracje zagraniczne na pobyt czasowy.....	91
1. Imigranci przebywający w Polsce czasowo.....	91
2. Emigranci z Polski przebywający czasowo za granicą.....	93
VI. Struktura narodowo-etniczna ludności.....	95
1. Przynależność narodowo-etniczna ludności.....	95
2. Język używany w domu.....	97
VII. Zasoby mieszkaniowe.....	98
1. Stan i rozwój zasobów mieszkaniowych.....	98
2. Forma własności mieszkań.....	99
3. Wiek mieszkań i ich wyposażenie.....	100
CZĘŚĆ TABELARYCZNA	101

SPIS TABLIC I WYKRESÓW

CZEŚĆ ANALITYCZNA

Tablice	Tabl.	Str.
Ludność według płci w latach 2002 i 2011	1	49
Ludność w miastach w 2011 r.	2	51
Zmiana liczby ludności miejskiej i wiejskiej według powiatów w latach 2002–2011	3	53
Stan i struktura ludności według wieku w latach 2002 i 2011	4	56
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2002 i 2011	5	57
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	6	58
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i grup wieku w 2011 r.	7	59
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	8	61
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w latach 2002 i 2011	1 (9)	63
Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej w miastach i na wsi według poziomu wykształcenia w 2011 r.	2 (10)	64
Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej kontynuującej naukę według poziomu wykształcenia w 2011 r.	3 (11)	66
Osoby niepełnosprawne w latach 2002 i 2011	4 (12)	68
Struktura osób niepełnosprawnych według płci i stopnia niepełnosprawności w 2011 r.	5 (13)	69
Ludność według płci i głównego źródła utrzymania w latach 2002 i 2011	6 (14)	71
Ludność według głównego źródła utrzymania, płci i ekonomicznych grup wieku w 2011 r.	7 (15)	72
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2011 r.	1 (16)	76
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku w 2011 r.	2 (17)	78
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 r.	3 (18)	80
Pracujący według statusu zatrudnienia w 2011 r.	4 (19)	81
Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy w 2011 r.	5 (20)	82

Bierni zawodowo w wieku 15 lat i więcej według ekonomicznych grup wieku w 2011 r.	6 (21)	83
Bierni zawodowo według wybranych przyczyn bierności w 2011 r.	7 (22)	85
Ludność według kraju urodzenia w latach 2002 i 2011	1 (23)	87
Ludność według kraju obywatelstwa w latach 2002 i 2011	2 (24)	89
Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznej w 2011 r.	1 (25)	96
Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznej w 2011 r.	2 (26)	96
Ludność według języka używanego w domu w 2011 r.	3 (27)	97
Podstawowe informacje o mieszkaniach według powiatów w 2011 r.	1 (28)	98
Struktura mieszkań według liczby izb w latach 2002 i 2011	2 (29)	99
Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002 i 2011	3 (30)	100

Wykresy

		Str.
Przyrost/ubytek ludności w miastach, gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich w latach 2002–2011		50
Ludność w wieku 13 lat i więcej kontynuująca naukę według płci w 2011 r.		66
Udział (w %) osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie ludności w 2011 r.		68
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.		77
Wskaźnik zatrudnienia oraz stopa bezrobocia według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.		79
Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i grup wieku w 2011 r.		83
Struktura biernych zawodowo według przyczyn bierności w 2011 r.		84
Imigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy według płci i grup wieku w 2011 r.		92
Imigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania i obywatelstwa w 2011 r.		92
Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według płci i grup wieku w 2011 r.		94
Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według kraju przebywania w 2011 r.		94
Ludność według płci i grup wieku w latach 2002 i 2011		100
Gęstość zaludnienia według powiatów w 2011 r.		101
Współczynnik feminizacji według powiatów w 2011 r.		101
Ludność według ekonomicznych grup wieku w latach 2002 i 2011		100
Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2011 r.		100

Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i grup wieku w 2011 r.	101
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i grup wieku w 2011 r.	101
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011	100
Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem co najmniej średnim w powiatach w 2011 r.	100
Ludność w powiatach według głównego źródła utrzymania w 2011 r.	101
Ludność według głównego źródła utrzymania i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011	101
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i grup wieku w 2011 r.	100
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.	100
Wskaźnik zatrudnienia według powiatów w 2011 r.	101
Stopa bezrobocia według powiatów w 2011 r.	101
Struktura ludności urodzonej w Polsce i za granicą według płci i charakteru miejsca zamieszkania w województwie mazowieckim w 2011 r.	100
Ludność urodzona za granicą według płci i grup wieku w 2011 r.	100
Struktura ludności urodzonej za granicą według kraju urodzenia w 2011 r.	100
Struktura ludności urodzonej za granicą według powiatów zamieszkania w 2011 r.	101
Ludność urodzona za granicą na 1000 mieszkańców powiatu w 2011 r.	101
Ludność według obywatelstwa, płci i charakteru miejsca zamieszkania w 2011 r.	100
Ludność z niepolskim obywatelstwem według płci i grup wieku w 2011 r.	100
Struktura ludności z niepolskim obywatelstwem według kraju obywatelstwa w 2011 r.	100
Struktura ludności z niepolskim obywatelstwem według powiatów w 2011 r.	101
Ludność z niepolskim obywatelstwem na 10 tys. mieszkańców powiatu w 2011 r.	101
Przyrost liczby mieszkań w powiatach w latach 2002–2011	100
Struktura mieszkań w 2011 r. według okresu wybudowania budynku	100
Przeciętna powierzchnia użytkowa (w m ²) 1 mieszkania w powiatach w latach 2002 i 2011	101
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w powiatach w latach 2002 i 2011	101

CZĘŚĆ TABELARYCZNA

Tablice	Tabl.	Str.
Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011	1	102
Ludność faktycznie zamieszkała według płci i 5-letnich grup wieku w 2011 r.	2	111
Ludność faktycznie zamieszkała według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2011 r.	3	114
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r.	4	117
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i powiatów w 2011 r.	5	122
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r.	6	125
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i powiatów w 2011 r.	7	130
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku w 2011 r.	8	133
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i powiatów 2011 r.	9	136
Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, kontynuacji nauki i płci w 2011 r.	10	142
Ludność według głównego źródła utrzymania, grup wieku i płci w 2011 r.	11	143
Ludność według głównego źródła utrzymania, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r.	12	146
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według powiatów w 2011 r.	13	152
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	14	154
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.	15	159
Ludność według miejsca urodzenia i płci w 2011 r.	16	161
Ludność według miejsca urodzenia, płci i grup wieku w 2011 r.	17	161
Ludność w 2011 r. według płci i kraju urodzenia	18	163
Ludność według miejsca urodzenia i powiatów w 2011 r.	19	164
Ludność według obywatelstwa i płci w 2011 r.	20	165

Ludność według obywatelstwa, płci i grup wieku w 2011 r.	21	165
Ludność według obywatelstwa i powiatów w 2011 r.	22	167
Ludność według płci i kraju obywatelstwa w 2011 r.	23	168
Mieszkania według liczby izb i powiatów w 2011 r.	24	169
Mieszkania według powierzchni użytkowej i powiatów w 2011 r.	25	170
Wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarno-techniczne według powiatów w 2011 r.	26	171
Mieszkania według rodzajów podmiotów będących ich właścicielami i powiatów w 2011 r.	27	172
Mieszkania w 2011 r. według okresu wybudowania budynku i powiatów.....	28	174

UWAGI OGÓLNE

1. Podstawa prawna, termin i zakres spisu ludności i mieszkań 2011

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań w Polsce w 2011 r. był pierwszym spisem realizowanym od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i przeprowadzony został na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **w okresie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2011 r. według stanu w dniu 31 marca 2011 r. o godz. 24.00.**

Ramy tematyki spisu ludności i mieszkań w 2011 r., zakres, formę, tryb, granice obowiązków statystycznych i dobrowolności udziału w badaniach określiła Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. (Dz. U. z 26 marca 2010 r. Nr 47, poz. 277) wraz z aktami wykonawczymi do ustawy oraz Rozporządzenie (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. U. UE. L. z dnia 13 sierpnia 2008 r. Nr 218).

Spis ludności 2011 obejmował osoby stale zamieszkałe (zameldowane) na obszarze Polski bez względu na fakt, czy te osoby przebywały w kraju w czasie spisu czy też były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w budynkach, mieszkaniach, obiektach zbiorowego zakwaterowania i innych zamieszkanym pomieszczeniach niebędących mieszkaniami.

W Polsce dotychczasowa praktyka spisowa opierała się na tradycyjnym sposobie przeprowadzania spisów, który polegał na angażowaniu rachmistrzów spisowych, odwiedzających wszystkie zamieszkane jednostki i zapisujących uzyskane bezpośrednio od respondentów informacje na formularzach spisowych, dostępnych w formie papierowej. Następnie dane z formularzy były rejestrowane oraz już w formie elektronicznej podlegały dalszemu opracowaniu. Taka organizacja spisu okazała się jednak bardzo kosztowna i pracochłonna. Z tego względu Polska zdecydowała się w spisie 2011 na odejście od tradycyjnej metody na rzecz metody mieszanej, polegającej na połączeniu danych z rejestrów i systemów informacyjnych z danymi pozyskiwanymi w bezpośrednich badaniach statystycznych.

Komisja Europejska przygotowując podstawy prawne przeprowadzania spisów na obszarze UE wzięła pod uwagę dynamiczny rozwój systemów administracyjnych i rozwiązań informatycznych wykorzystywanych przy wyborze metody spisu. W przepisach Rozporządzenia PE i Rady nr 763/2008 określone zostały szczegółowo źródła, które mogą być wykorzystywane dla pozyskania danych statystycznych dla potrzeb spisu. W szczególności są to:

- a) tradycyjne spisy powszechne,
- b) spisy powszechne oparte na danych z rejestrów administracyjnych,

- c) połączenie tradycyjnych spisów powszechnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- d) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi,
- e) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- f) połączenie spisów powszechnych w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych z badaniami reprezentacyjnymi oraz tradycyjnymi spisami powszechnymi,
- g) odpowiednie badania oparte na próbie rotacyjnej (tzw. „kroczące” spisy powszechne).

Rozporządzenie nr 763/2008 jest pierwszym aktem prawnym na skalę międzynarodową, który traktuje równorzędnie różne rodzaje podejścia do przeprowadzania spisów ludności i mieszkań w krajach członkowskich UE.

2. Podstawowe cele spisu

Podstawowe cele Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 można sprecyzować następująco:

- 1) zaspokojenie potrzeb informacyjnych kraju, zwłaszcza zebranie informacji, których nie można uzyskać z innych źródeł,
- 2) dostarczenie informacji na poziomie jednostek podstawowego podziału administracyjnego kraju,
- 3) możliwie szeroka charakterystyka zmian, jakie zaszły w okresie 2002–2011 w podstawowych strukturach demograficzno-społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych,
- 4) zebranie informacji niezbędnych do zabezpieczenia potrzeb międzynarodowych Unii Europejskiej oraz ONZ,
- 5) aktualizacja bazy do budowy operatów losowania do badań reprezentacyjnych prowadzonych poprzez obserwacje gospodarstw domowych.

3. Zakres tematyczny spisu

Przy ustalaniu zakresu przedmiotowego spisu ludności i mieszkań 2011 została przeprowadzona analiza wykorzystania wyników poprzedniego spisu oraz analiza nowych potrzeb informacyjnych. Brano również pod uwagę możliwości pozyskania tych informacji z innych źródeł, przede wszystkim z systemów informacyjnych administracji publicznej, a także konieczność zachowania w czasie pełnej porównywalności danych oraz zobowiązania międzynarodowe określone w rozporządzeniu nr 763/2008.

W 2008 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, w których zbierano uwagi i zapotrzebowanie na dane spisowe od urzędów centralnych i terenowych, samorządów, ośrodków badawczych, organizacji narodowościowych i instytucji wyznaniowych.

W wyniku tych prac ustalono następujące tematy badawcze:

- 1) geograficzna charakterystyka ludności – miejsce przebywania, miejsce zamieszkania w okresie międzypisowym i przyczyny jego zmiany;
- 2) demograficzna charakterystyka osób – płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny), kraj urodzenia (w tym rodziców), obywatelstwo;
- 3) gospodarstwa domowe i rodziny – wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny, rodziny biologiczne i zrekonstruowane, rodziny niepełne, pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie;
- 4) wykształcenie – poziom wykształcenia, kontynuacja nauki, rodzaj szkoły, dziedzina i kierunek kształcenia;
- 5) migracje wewnętrzne i zagraniczne, w tym badanie emigracji Polaków, emigracji zarobkowej, reemigracji oraz imigracji cudzoziemców do Polski;
- 6) dzietność kobiet;
- 7) narodowość i język;
- 8) wyznanie (przynależność do kościoła lub związku wyznaniowego);
- 9) niepełnosprawność prawna i biologiczna;
- 10) ekonomiczna charakterystyka osób, w tym:
 - a) bieżąca aktywność ekonomiczna – pracujący w pracy głównej i dodatkowej, bezrobotni, bierni zawodowo, charakterystyka zawodowa pracujących,
 - b) stała aktywność ekonomiczna dla pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
 - c) dojazdy do pracy;
- 11) główne i dodatkowe źródło utrzymania osób;
- 12) źródła utrzymania gospodarstwa domowego, samodzielność gospodarowania i zamieszkania.

Integralną częścią spisów ludności w polskiej praktyce są spisy mieszkań i budynków, w których są zlokalizowane mieszkania. Zebrane podczas spisu informacje umożliwiają wyszacowanie potrzeb mieszkaniowych, wynikających zarówno z fizycznego braku mieszkań, jak również z powodu konieczności wymiany istniejących zasobów lub zasobów nienadających się do remontu.

Z zakresu tematyki mieszkaniowej ujęto w spisie następujące zagadnienia:

- 1) rodzaj zamieszkanym pomieszczeń;
- 2) charakterystyka mieszkań, w tym:
 - a) mieszkania zamieszkane według rodzaju zajmowania mieszkania, własności mieszkania, wielkości mieszkania, w tym: liczba izb z wyszczególnieniem pokoi, pomieszczeń kuchennych i innych izb oraz powierzchnia użytkowa mieszkań, wyposażenia w instalacje sanitarno-techniczne, sposób ogrzewania mieszkania,
 - b) mieszkania niezamieszkane dodatkowo charakteryzowane według przeznaczenia oraz przyczyny niezamieszkania;
- 3) charakterystyka budynków z zamieszkanymi lokalami mieszkalnymi, w tym: rodzaj budynku, forma własności budynku, liczba mieszkań w budynku, rok wybudowania;
- 4) informacje o tytule prawnym do zajmowanego mieszkania.

4. Organizacja spisu

Sprawną realizacją NSP 2011 wymagała decentralizacji zadań i kompetencji. W podejściu organizacyjno-planistycznym GUS podtrzymał dotychczasowe rozwiązania stosowane w poprzednich spisach ludności i mieszkań, modyfikując jedynie strukturę poprzez wprowadzenie nowych funkcji (funkcji lidera gminnego w gminnych biurach spisowych (GBS), dyspozytora wojewódzkiego w wojewódzkich biurach spisowych (WBS) oraz dyspozytora centralnego w Centralnym Biurze Spisowym (CBS)). Powołane WBS i GBS pozwalały na przekazywanie zadań strukturom, pozostającym w bezpośredniej podległości, tym samym pomagały w zabezpieczeniu funkcjonowania stabilnej struktury aparatu spisowego.

Pracami związanymi z przygotowaniem, zorganizowaniem i przeprowadzeniem spisu NSP 2011 kierował:

- Prezes Głównego Urzędu Statystycznego – całością prac, jako Generalny Komisarz Spisowy,
- wojewoda – na terenie województwa, jako wojewódzki komisarz spisowy; zastępcą wojewódzkiego komisarza spisowego był dyrektor Urzędu Statystycznego,
- wójt, burmistrz, prezydent miasta – na terenie gminy, jako gminny komisarz spisowy; zastępcą gminnego komisarza spisowego była osoba wyznaczona przez komisarza gminnego.

Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań zrealizowany został jako przedsięwzięcie projektowe w ramach Projektu PSR 2010 i NSP 2011, którym zarządzał Dyrektor Centralnego Biura Spisowego, będąc jednocześnie Zastępcą Generalnego Komisarza Spisowego. Dyrektor CBS na okres gromadzenia danych spisowych powołał – w ramach Central-

nego Biura Spisowego – Centrum Zarządzania Spisem (CZS), w którego strukturach znaleźli się dyspozytorzy centralni, koordynujący oraz monitorujący przebieg spisu NSP 2011 prowadzonego metodami CAPI, CATI oraz CAII.

Ponadto w ramach CBS funkcjonowały zespoły zadaniowe odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań merytorycznych i organizacyjnych.

Powołana została także Grupa robocza ds. metodologii NSP 2011, w której skład wchodziła przedstawiciele wybranych departamentów GUS oraz urzędów statystycznych, odpowiedzialnych za poszczególne obszary statystyki ludności, mieszkań oraz rynku pracy.

Nowoczesne podejście do realizacji spisu wymagało przygotowania odpowiedniej struktury technologicznej do zarządzania i monitorowania przebiegu spisu. Głównym systemem wspierającym operacyjne zarządzanie spisem przez dyspozytorów była aplikacja Zarządzanie Kompletnością Spisu (ZKS) odpowiedzialna za zarządzanie i koordynację procesu gromadzenia danych spisowych z wykorzystaniem różnych kanałów pozyskiwania informacji (CAPI, CATI, CAII). Zakres funkcjonalności aplikacji ZKS obejmował:

- automatyczną wymianę danych z systemami wspierającymi obsługę poszczególnych kanałów CAxI (CAPI, CATI, CAII) oraz Operacyjną Bazą Mikrodanych,
- ręczne wyznaczanie metody spisu dla danej jednostki spisowej,
- weryfikację i zatwierdzanie ankiet wypełnionych metodą samospisu internetowego,
- monitorowanie i raportowanie przebiegu spisu, ze skalowaniem od poziomu pojedynczego obwodu do całego obszaru spisu.

Dyrektorzy urzędów statystycznych utworzyli w ramach Wojewódzkich Biur Spisowych (WBS) Wojewódzkie Centrum Zarządzania Spisem (WCZS) oraz Wojewódzkie Call Center (WCC). Kierownik WCZS był odpowiedzialny za terminowe przeprowadzenie spisu przez rachmistrzów spisowych na terenie województwa. Dyspozytorzy wojewódzcy monitorowali przebieg spisu realizowanego przez rachmistrzów spisowych. Ważną rolę w przebiegu, nadzorowaniu i wspieraniu prac ankieterów w województwach odegrały WCC.

Praca ankieterów statystycznych polegała na:

- prowadzeniu spisu uzupełniającego metodą wywiadu telefonicznego, wspieranego formularzem elektronicznym,
- prowadzeniu serwisu informacyjnego dla respondentów oraz rachmistrzów,
- wsparciu serwisowym dla osób realizujących samospis,
- umawianiu wizyt rachmistrzów u respondentów.

Lider gminny pełnił rolę pierwszej linii wsparcia dla rachmistrzów spisowych – rozwiązując na bieżąco problemy organizacyjne, metodologiczne oraz techniczne zgłaszane przez

rachmistrzów spisowych. Z kolei wdrożenie systemów: Bazy Wiedzy oraz Systemu Zgłoszeń pozwoliło na sprawą komunikację i wymianę informacji pomiędzy uczestnikami spisu oraz na bieżące reagowanie na zgłoszenia i pytania z gminnych i wojewódzkich biur spisowych.

5. Spis próbny

Spis próbny przeprowadzony został w okresie od dnia 1 kwietnia do dnia 31 maja 2010 r., według stanu na dzień 31 marca 2010 r. o godz. 24.00.

Jednostki podziału terytorialnego, w których był realizowany spis próbny, zostały dobrane celowo, biorąc pod uwagę ich zróżnicowanie pod względem gęstości zaludnienia, występujących specyficznych cech terenu, ludności tam zamieszkałej i jej warunków mieszkaniowych. Na terenie wskazanych jednostek podziału terytorialnego zostały spisane wszystkie zamieszkane budynki i mieszkania oraz osoby według zasad przyjętych do spisu powszechnego. Sprawdzone zostały rozwiązania metodologiczne i organizacyjne planowane do zastosowania w spisie powszechnym. Ze szczególnym uwzględnieniem zbadane zostały poszczególne metody zbierania danych, w tym efektywność samospisu internetowego i ankietowania telefonicznego. Równie ważne znaczenie miało przetestowanie aplikacji do formularza elektronicznego oraz sprawność pozyskiwania danych na przenośnych urządzeniach elektronicznych oraz kwestie techniczne związane z przesyłaniem wypełnionych formularzy elektronicznych do odpowiednich serwerów.

WAŻNIEJSZE POJĘCIA I SKRÓTY

Skrót (pojęcie)	Objaśnienie
Operacyjna Baza Mikrodanych (OBM)	Jeden z systemów wspierających proces spisowy, którego głównym zadaniem jest integracja danych pochodzących z różnych źródeł. Procesowi integracji towarzyszą m.in. etapy: czyszczenia danych, walidacji, deduplikacji oraz korekty. Finalnym produktem systemu jest tzw. Złoty Re-kord, który jest głównym źródłem danych dla systemu ABM
Analityczna Baza Mikrodanych (ABM)	Baza danych, która przechowuje odpersonalizowane wartości zmiennych spisowych w ostatecznej wersji, zebrane podczas spisu, na której będą dokonywane wszelkie analizy statystyczne (opracowania tabelaryczne, agregaty, analizy przestrzenne) oraz udostępniane publicznie
CAII (<i>Computer Assisted Internet Interview</i>)	Pozyskiwanie informacji od respondentów poprzez samospis internetowy
CAPI (<i>Computer Assisted Personal Interview</i>)	Spis przeprowadzany przez rachmistrza przy pomocy formularza elektronicznego i terminali przenośnych (w spisie 2011 zastosowano urządzenia typu <i>handheld</i>)
CATI (<i>Computer Assisted Telephone Interviewing</i> lub <i>Computer Aided Telephone Interviewing</i>)	Pozyskiwanie informacji od respondentów za pośrednictwem łączy telefonicznych i przy wykorzystaniu specjalistycznego oprogramowania komputerowego
<i>Call Center</i>	Całość elementów sprzętowych, programowych służących do obsługi masowych kontaktów z klientami przy użyciu telefonu jako medium
Podsystem Metadanych	Repozytorium metadanych zawierające reguły biznesowe (metadane biznesowe), informacje o strukturach danych (metadane techniczne) i procesach zachodzących w hurtowni (metadane operacyjne)
Dane CAxI	Dane, które są wykorzystywane w procesach CAII, CATI, CAPI. Te dane są inicjalnie generowane przez OBM, następnie po uzupełnieniu w procesach, są ładowane do Operacyjnej Bazy Mikrodanych, stanowiąc dane źródłowe OBM
Systemy informacyjne administracji publicznej	Systemy zbierania, gromadzenia i przetwarzania informacji przez organy administracji rządowej oraz jednostek samorządu terytorialnego, inne instytucje rządowe, organy rejestrowe i Narodowy Bank Polski, prowadzone w oparciu o przepisy kompetencyjne lub inne akty prawne związane bezpośrednio z wykonywaniem przez nie zadań statutowych

Skrót (pojęcie)	Objaśnienie
Jednostka spisowa (jednostka badania)	Podmiot spisu. Pojedyncza osoba, gospodarstwo domowe, mieszkanie, budynek, dla których są gromadzone w OBM wartości zmiennych spisowych. Obiekt będący elementem zbiorowości (populacji) będącej przedmiotem badania statystycznego (tj. spisu), dla którego ustalane są wartości zmiennych spisowych
Jednostka losowania	Jednostka losowania jest ustalana na etapie wyboru schematu losowania próby do badania reprezentacyjnego. W badaniu reprezentacyjnym w NSP 2011 jednostką losowania było mieszkanie, wyodrębnione w budynku jednorodzinym lub wielorodzinnym
Zmienna spisowa	Atrybut danych spisowych określający jedną cechę spisową jednostki badania. Wartości zmiennych spisowych w NSP 2011 zostały pozyskane od rachmistrzów w trakcie przeprowadzania badania przez rachmistrza spisowego lub zebrane poprzez wywiad telefoniczny z ankierem lub zgromadzone z rejestrów i systemów informacyjnych
<i>Master Record</i>	Struktura danych zawierająca spersonalizowane dane o jednostce spisowej wraz z zestawem wartości jej cech. W NSP 2011 dane zostały użyte do wygenerowania odpowiedzi do elektronicznych formularzy spisowych – na podstawie informacji dostępnych wyłącznie w rejestrach i systemach administracyjnych
<i>Złoty Rekord (Golden Record)</i>	Struktura danych zawierająca odpersonalizowane dane o jednostce spisowej wraz z zestawem wartości jej cech
<i>GIS (Geographic Information Systems) – Systemy Informacji Przestrzennej</i>	System informatyczny umożliwiający przeprowadzenie różnorodnych operacji z wykorzystaniem danych mapowych. W NSP 2011 urządzenia wyposażone w GPS wskazywały na ortofotomapie bieżącą pozycję rachmistrza oraz punkty adresowe, do których kierował się, aby dokonać spisu
Portal geostatystyczny (PGS)	Docelowa, informatyczna platforma przestrzennej prezentacji danych oraz wyników analiz geostatystycznych, dotyczących m.in. danych NSP 2011 gromadzonych w ABM
<i>OLAP (On-line Analytical Processing)</i>	Oprogramowanie wspierające podejmowanie decyzji, które pozwala użytkownikowi analizować szybko informacje zawarte w wielowymiarowych strukturach danych zawierających różne widoki i hierarchie. W Systemie ABM wykorzystywane jest oprogramowanie SAS OLAP Server

METODOLOGIA NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011

1. Źródła danych

Powszechny spis ludności i mieszkań 2011 został przeprowadzony metodą mieszaną, tj. poprzez pozyskiwanie danych ze źródeł administracyjnych (rejestrów i systemów informacyjnych) oraz zbieranie danych bezpośrednio od ludności w ramach badania reprezentacyjnego oraz tzw. badania pełnego. Oprócz tego przeprowadzone zostały dwa pełne badania, obejmujące osoby przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osoby bezdomne. Zastosowane rozwiązania miały przede wszystkim zmniejszyć koszty spisu oraz obciążenie osób objętych spisem, przy zachowaniu wysokiej jakości wyników spisu.

W ustawie o NSP 2011 przyjęte zostało założenie jak najszerszego wykorzystania systemów informacyjnych administracji publicznej, jako źródeł danych do spisu, co w konsekwencji oznaczało, że informacje przewidziane do zebrania w trakcie spisu pobrane zostały przede wszystkim z dostępnych źródeł administracyjnych, a następnie wykorzystane do przygotowania i aktualizacji wykazu adresowo-mieszkaniowego, następnie do utworzenia operatu adresowo-mieszkaniowego do losowania próby do badania reprezentacyjnego oraz jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Dane niewystępujące w systemach informacyjnych administracji publicznej lub niespełniające wymogów jakości danych statystycznych zebrano od osób objętych spisem. Jednak w tym przypadku przewidziano zastosowanie nowoczesnych technik gromadzenia danych w celu wyeliminowania formularzy papierowych.

2. Prace przygotowawcze do spisu

Ważnym obszarem prac przygotowawczych do NSP 2011 były działania związane z tworzeniem elektronicznego wykazu adresowo-mieszkaniowego na potrzeby spisu. Wykaz adresowo-mieszkaniowy przygotowany został w oparciu o rejestr TERYT (Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju) z wykorzystaniem danych pochodzących z innych źródeł, m.in. z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w zakresie lokalizacji przestrzennej budynków. W związku z połączeniem tych dwóch źródeł do identyfikatorów adresowych budynków z rejestru TERYT dołączone zostały współrzędne geodezyjne x,y (punkty adresowe). W zakresie informacji o osobach na potrzeby wykazu adresowo-mieszkaniowego wykorzystane były gminne zbiory meldunkowe, które zostały połączone z systemem NOBC, tj. systemem identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań stanowiącym część rejestru TERYT. Przygotowane w tym trybie zestawienie budynków,

mieszkań i osób było weryfikowane przez urzędy gmin podczas aktualizacji przedspisowej. Na tym etapie została ustalona zbiorowość budynków, mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania podlegających spisaniu, poprawność ich adresów oraz przyporządkowanie osób do poszczególnych mieszkań i obiektów.

W trakcie obchodu przedspisowego rachmistrzowie dokonali weryfikacji wszystkich punktów adresowych, które znalazły się w obszarze przydzielonych obwodów, porównując je z pozycjami ujętymi w wykazie adresowo-mieszkaniowym do obchodu. Przedmiotem obchodu było zatwierdzenie lub modyfikacja punktów adresowych wyszczególnionych w wykazie, a także usunięcie nieistniejących punktów adresowych lub ewentualne dodanie nowych nieodnotowanych w wykazie, na których znalazły się budynki mieszkalne, budynki niemieszkalne z mieszkaniem lub budynki obiektów zbiorowego zakwaterowania, np. dom studencki. W odróżnieniu do poprzednich spisów ludności i mieszkań rachmistrzowie nie odwiedzali mieszkań w celu dokonania weryfikacji informacji dotyczących nazwiska i imienia głównego lokatora i liczby osób podlegających spisowi.

Rachmistrzowie korzystali z map cyfrowych, zainstalowanych na przenośnych urządzeniach elektronicznych typu *handheld*. Kartograficzna dokumentacja przedspisowa przygotowana została w formie elektronicznej i wykorzystywała narzędzia GIS (*Geographic Information Systems*). Na mapach cyfrowych zostały zaznaczone obwody spisowe z budynkami i punktami adresowymi. Mapa cyfrowa była sprzęgnięta z elektronicznym, opisanym wyżej wykazem adresowo-mieszkaniowym zawierającym adresy budynków, mieszkań i obiektów zbiorowego zakwaterowania przeznaczonych do spisania. Tak przygotowany moduł elektronicznej dokumentacji wyjściowej był dostępny na wszystkich poziomach zarządzania spisem. Aplikacja sygnalizowała na mapie aktualne położenie rachmistrza, a w przypadku stwierdzenia przez niego, że w terenie znajduje się nieujęty w operacie spisowym i nienaniesiony na mapie cyfrowej punkt adresowy, pod którym mieszkają ludzie, umożliwiała wprowadzenie tego punktu na mapę cyfrową za pomocą urządzenia GPS, zainstalowanego na przenośnym urządzeniu elektronicznym, oraz dopisanie do operatu brakującego mieszkania, czy innego obiektu.

3. Badanie pełne

Badanie zostało przeprowadzone w oparciu o pozyskane do celów statystycznych rejestry administracyjne i systemy informacyjne. Do przeprowadzenia NSP zgromadzono informacje m.in. z następujących systemów centralnych i rozproszonych: Ministerstwa Finansów,

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (zbioru PESEL), Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Narodowego Funduszu Zdrowia (Centralnego Wykazu Ubezpieczonych), urzędów gmin (gminnych zbiorów meldunkowych).

W wyniku szczegółowego przeanalizowania pozyskanych danych, połączono zebrane informacje tworząc wykaz podmiotowy do przeprowadzenia badania spisowego. Uzyskane tą metodą dane zostały również użyte do wygenerowania podpowiedzi do ankiet spisowych (na podstawie tzw. *Master Recordu*) i przyspieszenia w ten sposób zbierania informacji od respondentów. W dalszej kolejności metoda ta posłużyła do wygenerowania wyników NSP.

Podstawowym źródłem informacji na temat budynków i mieszkań w NSP 2011 była tzw. baza budynków. Została ona utworzona w wyniku połączenia danych pozyskanych w ramach NSP 2002, badań statystycznych m.in. dotyczących wydanych pozwoleń na budowę oraz budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w budynkach niemieszkalnych oddanych do użytkowania oraz Elektronicznej Karty Budynku, za pomocą której każdy podmiot zarządzający lub administrujący budynkami przekazał informacje dotyczące wybranych cech i parametrów poszczególnych budynków wielomieszkaniowych.

Dodatkowym źródłem danych były informacje zebrane przez rachmistrzów w trakcie obchodu przedspisowego, które umożliwiły aktualizację bazy poprzez dopisanie budynków niefigurujących w bazie, usunięcie nieistniejących, czy zmianę ich rodzaju (np. z mieszkalnego na niemieszkalny).

Szerszy zakres danych – zarówno o osobach jak i mieszkaniach – został pozyskany w ramach badania reprezentacyjnego.

4. Badanie reprezentacyjne

Przeprowadzone w ramach NSP badanie reprezentacyjne, dostarczyło danych, które nie są gromadzone w rejestrach i systemach informacyjnych. Badanie zostało przeprowadzone na próbie losowej ok. 20% mieszkań w skali kraju. Jednostką losowania było mieszkanie, a dokładniej jego adres.

Operat losowania mieszkań, który został utworzony w oparciu o rejestry i systemy informacyjne, został odpowiednio uporządkowany i podzielony na poszczególne warstwy. Najważniejsze cechy, jakie brano pod uwagę przy alokacji próby pomiędzy poszczególne jednostki podziału administracyjnego to:

- liczba osób zameldowanych w mieszkaniu,
- występowanie dużych skupisk mieszkaniowych w dużych miastach tzw. „blokowisk”,
- występowanie osoby pracującej w mieszkaniu,

- występowanie emeryta lub rencisty w przypadku braku pracującego,
- występowanie bezrobotnego w mieszkaniu w przypadku braku ww. osób,
- uwzględnienie mieszkań z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

Zasady tworzenia operatu losowania mieszkań

Etapy tworzenia operatu losowania mieszkań zawierały:

- 1) utworzenie zintegrowanego wykazu adresowo-mieszkaniowego w oparciu o Zestawienie adresowo-mieszkaniowe,
- 2) weryfikacja wykazu obchodem przedspisowym,
- 3) uzupełnienie wykazu dodatkowymi zmiennymi i utworzenie operatu losowania do badania reprezentacyjnego.

Dodatkowo do wykazu adresowo-mieszkaniowego w Operacyjnej Bazie Mikrodanych zostały wprowadzone informacje pochodzące z innych rejestrów i systemów informacyjnych lub baz statystycznych jak: zbiory Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (CRU, EiR oraz CRPS), Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), Krajowej Ewidencji Podatników (KEP), Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ), Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN), PESEL, spisu ludności i mieszkań 2002, bazy budynkowej oraz Wykazu bazowego do PSR 2010. Celem włączenia do wykazu dodatkowych informacji była poprawa jakości danych zgromadzonych w tym wykazie oraz zapewnienie informacji na potrzeby utworzenia operatu losowania. W trakcie weryfikacji danych

w wykazie zostały ustalone kryteria (zmienne oraz ich wartości), które zostały wykorzystane do tworzenia bardziej jednorodnych grup (warstwowania) jednostek badania.

Przy tworzeniu operatu losowania pominięto:

- a) obiekty zbiorowego zamieszkania niezawierające mieszkań,
- b) obiekty zamknięte oraz mieszkania na terenie obiektów zamkniętych,
- c) mieszkania w obiektach zbiorowego zakwaterowania stanowiących obiekty zamknięte,
- d) pomieszczenia prowizoryczne,
- e) mieszkania niezamieszkane, zniszczone na skutek klęsk żywiołowych w szczególności powodzi.

W konsekwencji do operatu weszły mieszkania zamieszkane, w których osoby były zameldowane lub przebywały bez meldunku oraz te mieszkania niezamieszkane, które były w trakcie remontu, zmiany lokatora lub nowo wybudowane. Budynki, które występowały pod jednym adresem były brane do losowania, jeżeli ich liczba nie przekroczyła dwóch. Operat losowania mieszkań został zaktualizowany w trakcie trwania obchodu przedspisowego,

w wyniku którego do badania dołączono budynki jednomieszkaniowe, które nie znalazły się wcześniej w wykazie.

Zmienne uwzględnione w operacie losowania

Dla potrzeb badania reprezentacyjnego w wykazie dopisano do każdego mieszkania zestaw informacji zawarty w operacie losowania, spośród których wybrano ostateczne kryteria warstwowania:

- a) symbol terytorialny,
- b) położenie budynku/mieszkania na terenie objętym powodzią lub inną klęską żywiołową,
- c) liczba mieszkań w budynku wielomieszkaniowym,
- d) położenie mieszkania w budynku wielomieszkaniowym,
- e) rok zakończenia budowy budynku,
- f) liczba osób w mieszkaniu (0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 i więcej) – po dodatkowych badaniach,
- g) liczba osób zameldowanych na pobyt stały – po dodatkowych badaniach,
- h) występowanie cudzoziemca w mieszkaniu,
- i) występowanie osoby pracującej (posiadanie ubezpieczenia), emeryta lub rencisty w mieszkaniu oraz osoby bezrobotnej,
- j) występowanie osoby niepełnosprawnej,
- k) występowanie użytkownika gospodarstwa rolnego oraz powierzchni użytków rolnych,
- l) położenie mieszkania w gminie o udziale społeczności mniejszościowej (narodowej lub etnicznej) co najmniej 10%.

Wartości zmiennych, jako kryteria warstwowania zostały zróżnicowane dla obszarów miejskich i wiejskich. Wybór zmiennych został ostatecznie ustalony w trakcie losowania próbnego.

Alokacja próby w poszczególnych powiatach¹

Podstawowym celem badania reprezentacyjnego realizowanego w ramach spisu 2011 jest uzyskanie informacji o sytuacji społeczno-demograficznej na poziomie powiatu. Konieczne było więc dokonanie podziału założonej 20%-owej próby mieszkań dla Polski pomiędzy powiaty. Dokonano tego przy wykorzystaniu metody alokacji pierwiastkowej. Metoda ta stanowi kompromis pomiędzy alokacją proporcjonalną a alokacją zapewniającą jednokową precyzję dla subpopulacji. Przy założeniu, że zastosowano by proporcjonalne losowanie próby, w każdym powiecie próba stanowiłaby 20% populacji. Ponieważ precyzja wyników

¹ Materiał roboczy opracowany przez zespół matematyków pod kierunkiem Bronisława Lednickiego.

(tj. wielkość błędu losowego) zależy od liczebności próby, uzyskano by w efekcie niedostateczną precyzję dla wielu małych powiatów. Z kolei, w metodzie alternatywnej uzyskujemy, w przybliżeniu, jednakową precyzję wyników dla wszystkich powiatów, ale za cenę istotnego „spłaszczenia” liczebności próby. W efekcie liczebność próby, a tym samym pracochłonność przy realizacji spisu byłaby mało zróżnicowana pomiędzy dużymi i małymi powiatami. Z tych powodów jako metodę rozdziału próby przyjęto alokację pierwiastkową, w której np. liczba mieszkań losowanych w p-tym powiecie jest proporcjonalna do pierwiastka kwadratowego z populacyjnej liczby mieszkań i wyrażona wzorem:

$$n_p = n^* \cdot \frac{\sqrt{N_p}}{\sum_p \sqrt{N_p}}$$

gdzie:

n^* – założona liczebność próby dla Polski,

N_p – liczba mieszkań w p-tym powiecie.

Według powyższego wzoru obliczone zostały liczebności prób dla poszczególnych powiatów. Potraktowanie Warszawy, tak jak każdego innego powiatu, mogłoby w konsekwencji spowodować niemożność uzyskania w miarę precyzyjnych wyników dla poszczególnych dzielnic. Jako ostateczną próbę dla miasta Warszawy przyjęto wartość średnią z powyższych wartości, tj. 87500 mieszkań. Wartość ta została odjęta od założonej liczebności próby dla Polski tj. od 2631 tys., po czym dokonano alokacji pierwiastkowej dla 378 powiatów. Próby w najmniejszych powiatach, tj. beskidzkim i sejneńskim wynoszą po ok. 3200 mieszkań (49% populacji), zaś największa próba (poza Warszawą) jest w m. Łodzi – 23000 mieszkań, czyli 6,9% liczby mieszkań w tym mieście-powiecie.

W Warszawie, Łodzi, Krakowie, Wrocławiu i w Poznaniu podział próby pomiędzy poszczególne dzielnice i delegatury dokonany został również metodą pierwiastkową. Poza Warszawą, w pozostałych miastach, ze względu na małą liczbę delegatur (4 lub 5) nie zachodziła potrzeba zwiększania liczebności próby, tak jak w przypadku Warszawy. Ustalone dla poszczególnych delegatur w tych miastach liczebności prób zapewniają uzyskanie precyzji nie gorszej niż w najmniejszych powiatach.

Schemat losowania próby

W celu wylosowania, w każdym z powiatów, próby o ustalonej wcześniej liczebności zastosowany został schemat losowania jednostopniowego warstwowego. Jednostki losowania – mieszkania zostały przed losowaniem pogrupowane w warstwy w celu zwiększenia efek-

tywności losowania. Zastosowano zróżnicowane podejście do warstwowania w zależności od typu powiatu i gminy.

W miastach-powiatach oraz w dzielnicach wymienionych wyżej 5 największych miast, a także w innych wyróżnionych większych miastach niebędących powiatami, w pierwszym etapie założono podział mieszkań na dwie kategorie:

- a) mieszkania w „blokowiskach”,
- b) pozostałe mieszkania.

Kryterium podziału na powyższe kategorie został, przypisany do każdego mieszkania, wskaźnik wyrażający liczbę mieszkań w budynku, w którym znajduje się dane mieszkanie. Do „blokowisk” zaliczone zostały mieszkania o wartości tego wskaźnika powyżej jego mediany. Następnie w każdej z powyższych grup mieszkania zostały powarstwowane ze względu na liczbę osób w mieszkaniu, po czym w ramach tak utworzonych kategorii nastąpił dalszy podział na 4 grupy ze względu na:

- a) występowanie osoby pracującej w mieszkaniu,
- b) występowanie emeryta lub rencisty w przypadku braku pracującego,
- c) występowanie bezrobotnego w mieszkaniu w przypadku braku ww. osób,
- d) mieszkania z innymi osobami.

Ponadto, w mieszkaniach poza „blokowiskami”, dodano kategorię: mieszkanie z użytkownikiem gospodarstwa rolnego.

Warstwowanie według liczby osób zamieszkałych w danym mieszkaniu było istotnym czynnikiem mającym wpływ na precyzję wyników, zniwelowało bowiem negatywne efekty zróżnicowanej liczby osób zamieszkałych w mieszkaniach. Efektywność tego etapu warstwowania zależała od korelacji liczby osób w mieszkaniu zapisanej w operacie losowania ze stanem rzeczywistym. Warstwowanie ze względu na pozostałe zmienne miało z kolei pozytywny wpływ na wyniki spisu związane z aktywnością ekonomiczną.

W pozostałych powiatach w pierwszym etapie założono warstwowanie według gmin, przy czym gminy miejsko-wiejskie traktowane były, jako dwie oddzielne gminy. W mniejszych miastach pominięty został etap podziału na mieszkania w tzw. „blokowiska” i pozostałe mieszkania, a warstwowanie odbywało się analogicznie jak w dużych miastach poza „blokowiskami”.

W gminach wiejskich w pierwszym etapie mieszkania podzielone zostały na dwie kategorie:

- a) mieszkania z użytkownikiem gospodarstwa rolnego,
- b) pozostałe mieszkania.

W kategorii pierwszej wykonano warstwowanie wg liczby osób zamieszkałych w mieszkaniu, a następnie, w miarę możliwości, dalsze warstwowanie wg powierzchni gospodarstwa rolnego (dwie ewentualnie trzy grupy obszarowe w zależności od liczby mieszkań z użytkownikiem gospodarstwa w gminie). W przypadku drugiej kategorii mieszkań wykonano warstwowanie analogiczne jak w małych miastach.

Przedstawiona wyżej koncepcja warstwowania mogła prowadzić do utworzenia w niektórych powiatach bardzo rozdrobionych warstw. W związku z tym program losujący przy tworzeniu warstw sprawdzał jednocześnie czy tworzone w powyższy sposób warstwy spełniały wymóg minimalnej liczby mieszkań. Warstwy zawierające zbyt mało mieszkań zostały łączone z sąsiednimi. Założono odwrotną niż przy tworzeniu, hierarchię kryteriów tzw. sklejania warstw.

Po utworzeniu warstw ustalone zostały liczebności prób do wylosowania w poszczególnych warstwach. Przyjęto proporcjonalną alokację próby pomiędzy warstwy. Oznacza to m.in., że ustalona w wyniku alokacji pierwiastkowej frakcja losowania w danym powiecie obowiązywała we wszystkich gminach tego powiatu i w warstwach utworzonych wewnątrz gmin.

Efektom tych działań było wylosowanie, spośród prawie 13,5 mln mieszkań, próby liczącej ponad 2,7 mln mieszkań. Utworzono prawie 70,5 tys. warstw, zaś wielkość próby w poszczególnych warstwach wahała się od niemal 6% do ponad 49%.

Zakres tematyczny badania reprezentacyjnego w NSP 2011 uwzględniał sześć dużych obszarów tematycznych:

- ludność i jej charakterystyka demograficzno-społeczna,
- aktywność ekonomiczna,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności,
- narodowość i wyznanie,
- gospodarstwa domowe i rodziny,
- budynki i mieszkania.

W ramach tych obszarów można wyróżnić 15 tematów badawczych (patrz Uwagi ogólne, pkt 3 na str. 11). Badanie reprezentacyjne w NSP 2011 stanowi komplementarną całość do badania pełnego, przeprowadzanego w oparciu o rejestry i systemy informacyjne.

5. Spis osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz osób bezdomnych

W trakcie trwania spisu zebrano informacje o osobach przebywających powyżej 3 miesięcy w obiektach zbiorowego zakwaterowania, czyli w budynkach zajętych przez jeden od-

ębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, obiekty związane z pracą lub nauką (domy studenckie, internaty, hotele pracownicze) bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje/przebywa zwykle większa liczba osób. Dane zostały pozyskane od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów przy wykorzystaniu specjalnej aplikacji internetowej. W szczególnych przypadkach informacje były pozyskiwane przy wsparciu pracowników wojewódzkich lub gminnych biur spisowych oraz rachmistrzów.

W dniach 15–16 kwietnia 2011 r. – przy współpracy z Pomorskim Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności – przeprowadzono również badanie osób bezdomnych.

Osoby bezdomne spisywane były przez rachmistrza na aplikacji mobilnej, w miejscu ich przebywania wskazanym przez pracowników gminnych biur spisowych w porozumieniu z placówkami udzielającymi pomocy bezdomnym. Zostały spisane osoby, które wieczór i noc w momencie spisu spędzały poza jakąkolwiek instytucją funkcjonującą całodobowo, w miejscach ich przebywania takich jak: dworce kolejowe i autobusowe oraz ich okolice, kanały i węzły ciepłownicze, ogródki działkowe, ulice, bunkry, lasy i parki, centra handlowe, parkingi, opuszczone samochody, przyczepy kempingowe, klatki schodowe, zsypy, piwnice, śmietniki, wagony i bocznicie kolejowe, ogrzewalnie itp. Osoby bezdomne przebywające w obiektach zbiorowego zakwaterowania (schroniska, noclegownie i instytucje dla bezdomnych) zostały spisane przez administratorów tych obiektów.

6. Formularze wykorzystywane w spisie 2011

W spisie 2011 wykorzystywano dwa rodzaje formularzy, dostępnych wyłącznie w formie elektronicznej. Formularz długi, o szerokim zakresie tematycznym z dużą liczbą pytań (ponad 120), stosowany był w badaniu reprezentacyjnym, natomiast formularz krótki (16 pytań) znalazł zastosowanie w badaniu pełnym, przede wszystkim w celu aktualizacji danych pozyskiwanych do spisu z rejestrów i systemów informacyjnych. Formularze elektroniczne były dostępne w trybie on-line, a dodatkowo formularz krótki – także w trybie off-line. Formularze zostały przygotowane w wersji aplikacji na urządzenia przenośne typu *handheld* oraz w wersji aplikacji internetowej, która była wykorzystywana podczas samospisu. Elementem aplikacji elektronicznej były słowniki funkcjonujące przy pytaniach w poszczególnych obszarach tematycznych: edukacji, aktywności ekonomicznej, kraju obywatelstwa i urodzenia, migracji, przynależności narodowo-etnicznej, wyznania. Przy niektórych słownikach istniała możliwość swobodnego zapisu słownego. Dodatkowo w części adresowej formularzy elektronicznych podłączony był słownik TERYT.

Odrębne, uproszczone formularze elektroniczne były opracowane dla badania osób bezdomnych oraz osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

W ramach spisu 2011 przeprowadzono także pełne badanie ludności w 86 gminach, wstępnie wytypowanych na podstawie wyników spisu 2002. Kryterium do wyróżnienia tych gmin był co najmniej 10% udział osób należących do mniejszości narodowej lub etnicznej w liczbie mieszkańców gminy w 2002 r. Dla osób zamieszkałych lub przebywających w tych gminach w wylosowanych mieszkaniach wypełniany był formularz długi, zaś w pozostałych mieszkaniach – formularz krótki. Pytania o przynależność narodowo-etniczną oraz o język używany w kontaktach domowych zostały włączone do obu formularzy, m.in. także z tego powodu, że w żadnym z systemów administracyjnych nie występowała informacja o narodowości, możliwa do wykorzystania w spisie ludności. Dane z tego badania mają duże znaczenie dla opracowania wyników spisu w obszarze narodowości i języka, zwłaszcza w zakresie ustalania tzw. gmin mniejszościowych.

7. Spis kontrolny

W dniach od 1 do 11 lipca 2011 r. przeprowadzony został spis kontrolny do NSP 2011. Celem spisu kontrolnego było sprawdzenie kompletności przeprowadzonego spisu, poprawności danych uzyskanych w spisie oraz zgodności tych danych ze stanem faktycznym.

Spośród 2744 tys. mieszkań, które wcześniej zostały wylosowane do badania reprezentacyjnego wylosowano 80 tys. mieszkań. Spisem kontrolnym objęto mieszkania, w których respondenci dokonali samospisu przez internet, mieszkania zostały spisane bezpośrednio przez rachmistrzów spisowych lub spisane telefonicznie – przez ankieterów, jak i takie, w których spis nie został przeprowadzony (z różnych powodów).

Spis kontrolny został przeprowadzany przez ankieterów poprzez telefon (metodą CATI), co spowodowało, iż obejmował on wyłącznie te mieszkania, w których przynajmniej dla jednej osoby udało się ustalić numer telefonu, przy czym nie miało znaczenia czy był to telefon stacjonarny, czy komórkowy. Formularz do spisu kontrolnego zawierał 14 pytań. Zebrane na jego podstawie informacje powinny pozwolić na dokonanie oceny błędów nielosowych, a przede wszystkim oceny błędów pokrycia (*in plus* oraz *in minus*), popełnianych z powodu podwójnego spisywania osób, ewentualnego dopisywania fikcyjnych osób oraz opuszczania osób, a także do określenia błędów treści (wynikających z braków odpowiedzi lub błędów w odpowiedziach). Przyjęte założenia oraz dane pozyskane w spisie kontrolnym, powinny pozwolić na ocenę wpływu czynników zewnętrznych (tj. rachmistrzów, ankieterów czy samych respondentów, którzy dokonali samospisu) na jakość wyników spisu ludności

i mieszkań 2011. Efekty takiej analizy będą prezentowane w kolejnych ogólnopolskich i regionalnych publikacjach tematycznych, natomiast szczegółowe zasady metodologiczne spisu kontrolnego zostaną przedstawione w publikacji poświęconej metodologii spisu ludności i mieszkań 2011.

8. Techniki pozyskiwania danych (metody CAxI) oraz zbiory danych wynikowych

Podstawowym sposobem gromadzenia danych w spisie 2011 była technika *CAII* – *Computer Assisted Internet Interview*. Od 1 kwietnia do 16 czerwca 2011 r. ok. 12% populacji kraju spisało się bez udziału rachmistrzów w drodze tzw. samospisu internetowego. Ta forma zbierania danych polegała na udostępnieniu on-line formularzy elektronicznych, zawierających pytania spisowe. Formularze zawierały dane pozyskane z rejestrów i respondenci weryfikowali oraz uzupełniali je zgodnie ze stanem faktycznym w dniu 31 marca 2011 r.

W szczególnych przypadkach np. braku możliwości zalogowania się do systemu, respondenci mogli skorzystać z formularzy bez naniesionych danych i wypełnić je samodzielnie w całości w trybie off-line.

CAPI – *Computer Assisted Personal Interview*. Od 8 kwietnia do 30 czerwca 2011 r. rachmistrzowie spisowi przeprowadzili wywiady w terenie na podstawie przydzielonej puli adresów mieszkań, wylosowanych do badania reprezentacyjnego. Odpowiedzi respondentów były w trakcie wywiadu rejestrowane na przenośnych urządzeniach elektronicznych typu *hand-held*.

CATI – *Computer Assisted Telephone Interview*. Ankieterzy statystyczni przeprowadzali spis telefonicznie, uzupełniając zebrane dane za pośrednictwem dedykowanej aplikacji elektronicznej.

Zbiory danych wynikowych

W wyniku zebrania informacji objętych spisem powstały zbiory danych wynikowych z wyodrębnionymi obiektami, powiązanych ze sobą wspólnym identyfikatorem:

- Budynki
- Mieszkania
- Osoby
- Gospodarstwa domowe
- Rodziny
- Obiekty zbiorowego zakwaterowania
- Bezdomni

Zakres informacji dla powyższych obiektów został ujęty w tzw. złotym rekordzie (ZR), zawierającym zmienne informacyjne obejmujące zarówno dane ze spisu pełnego (czyli pozyskiwane z rejestrów i systemów administracyjnych), jak też z badania reprezentacyjnego. Zakres informacyjny złotego rekordu zawiera zmienne bezpośrednio pozyskane oraz wyprowadzone wtórnie.

Wyliczenie tych zmiennych odbywa się w środowisku Operacyjnej Bazy Mikrodanych (OBM) – systemie wspierającym proces spisowy. Jego głównym zadaniem jest integracja danych pochodzących z różnych źródeł. System ten wykorzystywany jest głównie na etapie: czyszczenia, walidacji, deduplikacji oraz korekty danych. W OBM następuje przekształcenie danych źródłowych na dane spisowe².

W kolejnych etapach przetwarzania danych złoty rekord przekazywany jest do środowiska Analitycznej Bazy Danych – bazy, w której są przechowywane odpersonalizowane dane spisowe w ostatecznej wersji. W ABM są wykonywane dalsze przekształcenia (głównie wyprowadzanie kolejnych zmiennych i obiektów pochodnych). Dodatkowo środowisko to posiada narzędzia dla prowadzenia analiz statystycznych oraz udostępniania wyników spisu.

Algorytmy wyprowadzania zmiennych zawartych w złotym rekordzie zawierają wskazanie najbardziej odpowiedniego źródła danej zmiennej oraz sposobu jej wyliczenia (tj. uwzględnienia zależności merytorycznych pomiędzy zmiennymi i kontroli logicznej).

9. Łączenie danych pozyskanych z różnych źródeł

Metody przetwarzania zbiorów danych administracyjnych w zbiory statystyczne

Dla potrzeb spisu informacje pozyskiwane z rejestrów zostały poddane odpowiednim mechanizmom i procedurom zarówno informatycznym, jak też merytorycznym. Głównym celem tych działań było przekształcenie zmiennych zawartych w rejestrach do postaci, która umożliwiałaby statystyczne przetwarzanie wartości zmiennych.

W ramach podejmowanych działań merytorycznych nad przygotowaniem rejestrów do wykorzystania w spisie zostały przygotowane m.in. następujące procedury:

- normalizacji zmiennych, której celem było doprowadzenie do jednolitego zapisu tych samych zmiennych pochodzących z różnych rejestrów;
- reguły kontroli i korekty, której celem było sprawdzenie poprawności oraz powiązań logicznych między zmiennymi w ramach jednego rejestru lub systemu informacyjnego;

² Każde źródło informacyjne (tj. rejestry, dane pozyskane z formularzy CAxI) posiada swoje miejsce w Operacyjnej Bazie Mikrodanych, jako odrębna warstwa danych źródłowych. Integracja danych w bazie OBM polega na łączeniu warstw według identyfikatorów lub kluczowych atrybutów.

- synchronizacji – niektóre rejestry zawierały informacje o faktach/zdarzeniach dotyczących osób, które należało przetworzyć i przekształcić w informacje o osobie;
- konwersji, która miała na celu doprowadzenie do ujednoczenia klasyfikacji danej zmiennej pochodzącej z różnych rejestrów niezależnie od oznaczenia, jakie było stosowane w rejestrze;
- procedury deduplikacji zmiennych z rejestrów administracyjnych.

Działaniem wspierającym był tzw. słownik zmiennych logicznych, który zawierał wystandardyzowane nazwy zmiennych z wskazaniem źródła pochodzenia danej. W oparciu o tak przygotowane dane opracowywane były w dalszych etapach algorytmy wyliczania poszczególnych zmiennych złotego rekordu.

Procedury deduplikacji ankiet zebranych metodami CAxI

Ze względu na przyjęte rozwiązania w badaniu reprezentacyjnym i badaniu pełnym osoba mogła zostać spisana więcej niż jeden raz. Przyjęto przy tym założenie, że rozpatrywane ankiety są kompletne i zamknięte, co oznacza, że dla każdej ankiety osobowej uzyskano wszystkie informacje wynikające ze „ścieżek przejścia” w formularzu spisowym.

Procedury wyboru ankiety zostały przeprowadzone po etapie weryfikacji i ustaleniu kompletności osób w oparciu o informacje zawarte w wykazie adresowo-mieszkaniowym po spisie oraz po deduplikacji mieszkań. Proces ten polegał na wyborze zestawu „najlepszych” ankiet osobowych dla danego mieszkania tzw. „paczki osobowej” („paczka osobowa” rozumiana, jako zestaw ankiet osobowych powiązanych z danym mieszkaniem – spisanych w danym mieszkaniu). Po wybraniu odpowiednich ankiet na ich podstawie zbudowane zostały warstwy CAxI zawierające informacje pozyskane z formularzy spisowych na potrzeby wyliczania zmiennych wynikowych wyspecyfikowanych w złotym rekordzie.

Proces wyboru najlepszych ankiet dla warstw CAxI zakładał, że w zbiorze wejściowym, którym jest zbiór wszystkich ankiet w podsystemie CAxI, dostępnych było wiele ankiet mieszkaniowych dla jednego mieszkania oraz wiele ankiet osobowych dla tej samej osoby. W rezultacie wykonania procesu, na który składały się:

- procedura wyboru ankiety mieszkaniowej,
- procedura wyboru ankiety osobowej z badania reprezentacyjnego (a dokładniej wybór najlepszej „paczki osobowej” dla danego ID_MIESZKANIA),
- procedura wyboru ankiety osobowej z badania pełnego,
- procedura wyboru ankiety osobowej w przypadku występowania ankiety z badania pełnego i reprezentacyjnego,

w warstwach CAxI znalazła się jedna, najlepsza ankieta dla mieszkania i osoby.

Szczególne znaczenie miało opracowanie procedur wyznaczenia najlepszej ankiety z badania reprezentacyjnego. Procedury te obejmowały wykonanie algorytmów korekty oraz obliczenie wskaźników wymaganych na późniejszych etapach selekcji ankiet. Opracowane algorytmy wyliczały 13 wskaźników szczegółowych oraz 2 wskaźniki globalne, charakteryzujące cały rekord danych o osobach w warstwach CAxI ze spisu reprezentacyjnego.

Wskaźnik szczegółowy sprawdzał stan kompletności (niekompletność) danych dla każdego z 13 modułów w oparciu o zmienną lub zmienne zamykające (reprezentujące) dany moduł. Istota wskaźnika polegała na sprawdzeniu czy zmienna (zmienne) reprezentująca moduł posiadała w danym rekordzie wartość, zarówno przy założeniu, że powinna ją mieć według założonej ścieżki przejścia (czyli wartości innej zmiennej lub zmiennych implikujących posiadanie wartości przez daną zmienną), ale także wtedy gdy nie można było sprawdzić czy dana zmienna powinna mieć wartość (gdyż zmienne warunkujące ją mają braki danych).

Na podstawie wartości wskaźników szczegółowych wyliczone zostały dwa wskaźniki globalne, tj. liczba niekompletnych modułów oraz procent niekompletnych danych. Wartości wyliczonych wskaźników pozwoliły na wybór najbardziej wartościowej informacyjnie ankiety i przygotowanie zbioru unikalnych ankiet dla osoby i mieszkania.

Opracowywanie algorytmów wyprowadzania zmiennych

Dane dotyczące osób i mieszkań pozyskane w spisie 2011 na etapie opracowywania wyników tworzą dwa podstawowe zakresy informacyjne:

- 1) **z badania pełnego**, obejmują dane odnoszące się do wszystkich mieszkańców kraju. Zakres informacji jest jednakże stosunkowo wąski pod względem tematycznym, co jest konsekwencją dostępności danych w systemach administracyjnych. Złoty rekord w części badania pełnego zawiera zmienne wyliczone na podstawie danych dostępnych w rejestrach i systemach informacyjnych oraz zweryfikowanych przez respondentów w samospisie internetowym (formularz krótki) i z badania reprezentacyjnego (formularz długi) – w części zakresowo wspólnej dla obu formularzy. Połączenie informacji z tych trzech źródeł pozwoliło przede wszystkim na ustalenie stanów i struktury ludności według płci i wieku;
- 2) **z badania reprezentacyjnego**, pozyskane dla 20% ludności, zawierają szeroki pod względem przedmiotowym zakres danych, które po uogólnieniu na całą populację pozwalają na szeroką charakterystykę demograficzno-społeczną i ekonomiczną ludności.

Pierwszy etap wyliczenia wartości zmiennych spisowych odbywa się w środowisku operacyjnym (OBM), gdzie wyprowadzane zostają zmienne tzw. pierwotne. Algorytm każdej

zmiennej wskazuje źródło pochodzenia zmiennej oraz matematyczną regułę jej wyliczenia – bezpośrednio przeniesienie wartości z jednego lub z kilku źródeł lub „złożenie” wartości zmiennej z wartości kilku zmiennych.

Następny etap przetwarzania danych odbywa się w Analitycznej Bazie Mikrodanych (ABM), w której tworzone są i wyliczane kolejne zmienne, tzw. zmienne pochodne z poszczególnych obszarów tematycznych (wyliczane m.in. w oparciu o zmienne pierwotne) i obiekty pochodne takie jak gospodarstwa domowe i rodziny.

Wyliczanie tego typu zmiennych odbywa się w środowisku ABM ze względu na jego funkcjonalność umożliwiającą implementację bardziej skomplikowanych algorytmów. Algorytmy wyliczania zmiennych pochodnych polegają zarówno na tworzeniu agregatu zmiennej lub uzyskaniu ze złożenia z kilku zmiennych pierwotnych nowej zmiennej, jak również dokonania zakodowania poszczególnych typów gospodarstw domowych i rodzin, charakterystycznych ze względu na ich skład, np. gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi, emigrantami czy też osobami pracującymi, bezrobotnymi itp.

Zmienne pochodne pozwalają m.in. na łatwiejsze opracowywanie wyników, tworzenie tablic dla użytkowników oraz prowadzenie analiz.

Przyjęte założenia metodologiczne dla badania reprezentacyjnego pozwalały wybrać skrócony sposób spisania. Ta możliwość dotyczyła wyłącznie tych osób, które nie mieszkały pod danym adresem i nie zamierzały pod ten adres powrócić lub przypadków, gdy mieszkańcy nie byli w stanie odpowiedzieć na pytania z formularza spisowego odnoszące się do tych osób. W konsekwencji dla osób nieobecnych nie pozyskano odpowiedzi na większość pytań z formularza długiego. Jeżeli dana informacja była możliwa do pozyskania z rejestrów, to algorytmy wyliczania zmiennych taką informację uwzględniały. Pozostało jednak wiele braków danych, które w dalszych pracach analitycznych w miarę możliwości będą imputowane przy wykorzystaniu – mniej lub bardziej – zaawansowanych metod statystycznych.

10. Uogólnianie wyników badania reprezentacyjnego

Na etapie opracowania wyników badania reprezentacyjnego wyodrębnione zostały dwa etapy uogólniania (ważenia) wyników tego badania:

- etap I – ważenie przy zastosowaniu skorygowanych wag „z frakcji”, będących odwrotnością frakcji losowania,
- etap II – ważenie przy zastosowaniu skalibrowanych wag dla jednostek badania będących osobami.

Pierwotne wagi zostały wyznaczone jako odwrotność frakcji losowania dla 70,5 tys. warstw. Należy przypomnieć, że celem warstwowania było wyodrębnienie możliwie jednorodnych grup jednostek. W ramach każdej z warstw wagi były identyczne. Pierwotne wagi z frakcji musiały zostać skorygowane z powodu 13,7% braków wypełnionych ankiet mieszkaniowych w badaniu reprezentacyjnym.

Wagi skorygowane, wyznaczone w I etapie są stosowane do uogólniania wyników spisu w zakresie mieszkań, gospodarstw domowych oraz rodzin. Natomiast dla budynków jednorodzinnych, w ramach których występują 1 lub 2 mieszkania, wyprowadzone zostały odrębne wagi.

Ze względu na konieczność zintegrowania wyników badania reprezentacyjnego ze spisem pełnym (w zakresie podstawowych zmiennych dotyczących: płci, wieku oraz miejsca zamieszkania – poziom powiatu z wyodrębnieniem części miejskiej i wiejskiej) zaistniała potrzeba wyprowadzenia skalibrowanych wag dla poszczególnych osób.

Kalibracja jest metodą odpowiedniego doboru wag, tak aby zostały zrekompensowane straty informacji związane z występującymi brakami odpowiedzi. W NSP 2011 kalibracja miała na celu dostosowanie struktur płci i wieku pozyskanych w badaniu reprezentacyjnym do struktur ludności wg płci i wieku ustalonych w spisie pełnym, którego wyniki stanowiły populację referencyjną (odniesienia).

Kalibracja wag została wykonana przy wykorzystaniu programu CALMAR (*Calibration on Margins*) przez przedstawicieli środowiska naukowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu³.

³ Materiał roboczy: „Raport z opisem wyników z zakresu możliwości wykorzystania kalibracji na potrzeby korygowania wag w złotym rekordzie” pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Paradysza.

WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA SPISOWE

W raporcie zostały przedstawione definicje pojęć niezbędne do właściwej interpretacji wyników spisu.

Na podstawie wyników NSP 2011 zostały wyodrębnione trzy podstawowe kategorie ludności:

- 1) ludność stała (stałe zamieszkała),
- 2) ludność faktyczna (faktycznie zamieszkała),
- 3) rezydenci (ludność rezydująca).

We wszystkich tablicach publikacji informacje dotyczą kategorii ludności faktycznie zamieszkałej – dalej określanej jako „ludność”.

Ludność stała (stałe zamieszkała)

Kategoria obejmuje osoby mieszkające stale (z reguły zameldowane na pobyt stały) bez względu na to, czy w momencie krytycznym spisu były obecne czy nieobecne w miejscu zamieszkania.

Ludność faktyczna (faktycznie zamieszkała)

Kategoria ta obejmuje następujące grupy osób:

1) mieszkające stale, które:

- a) były obecne w momencie spisu,
- b) były nieobecne w momencie spisu, ale ich nieobecność trwała krócej niż 3 miesiące,
- c) były nieobecne w momencie spisu przez okres dłuższy niż 3 miesiące, ale ich nieobecność wynikała z powodu:
 - przebywania w zakładzie karnym lub śledczym,
 - pobytu za granicą.

2) przebywające czasowo przez okres powyżej 3 miesięcy. Dotyczy to osób, które mieszkają na stałe w innym miejscu w kraju (są tam zameldowane na pobyt stały), natomiast w miejscu spisania przebywają czasowo z następujących powodów: nauka, praca, warunki rodzinne lub mieszkaniowe, leczenie lub rehabilitacja, przebywanie w domu opieki.

Jako czas okresowej nieobecności lub przebywania przyjęty został czas zamierzony.

Do kategorii ludności faktycznej nie są zaliczane osoby przybyłe z zagranicy na pobyt czasowy, tj. te, które nie posiadają stałego pobytu w Polsce (pozwolenia na osiedlenie się).

Rezydenci (ludność rezydująca)

Do rezydentów zalicza się:

- a) stałych mieszkańców, z wyjątkiem osób przebywających poza miejscem zamieszkania przez okres co najmniej 12 miesięcy – bez względu na ich miejsce przebywania (w kraju

czy za granicą; wyjątek stanowią polscy dyplomaci na placówkach oraz żołnierze stacjonujący na zagranicznych misjach wojskowych),

b) osoby mieszkające czasowo przez okres co najmniej 12 miesięcy, przybyłe z innego miejsca w kraju lub z zagranicy (cudzoziemcy bez stałego pobytu w Polsce).

Jako kryterium przemieszczania się ludności przy wyodrębnianiu kategorii rezydentów przyjmuje się: naukę, pracę, warunki rodzinne i mieszkaniowe, leczenie i rehabilitację, pobyt w domu opieki. Oznacza to, że osoby przebywające w zakładach karnych lub aresztach – bez względu na czas nieobecności – są zaliczane do rezydentów miejscowości, w których zamieszkiwali przed jej „przymusowym” opuszczeniem.

Bezdomny to osoba, która z różnych przyczyn – ekonomicznych, rodzinnych lub administracyjnych – deklaruje brak stałego miejsca zamieszkania. Do bezdomnych nie należy zaliczać osób, które są pozbawione dachu nad głową z powodu wypadków losowych (kataklizmów, powodzi, pożarów itp.).

Wiek osób – określony liczbą lat ukończonych – ustalono poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z dniem przeprowadzenia spisu tzw. dniem krytycznym spisu, tj. 31 marca 2011 r.

Stan cywilny prawny osób – (zgodnie z rekomendacjami EKG/ONZ) definiuje się jako prawny status danej osoby w zakresie stanu małżeńskiego lub partnerskiego w myśl prawa lub obyczajów danego kraju (*status de jure*).

Dla każdej osoby w wieku 15 lat i więcej ustalono stan cywilny prawny według następujących kategorii:

- kawaler/panna,
- żonaty/zamężna,
- wdowiec/wdowa,
- rozwiedziony/rozwiedziona.

Stan cywilny faktyczny osób został określony wtórnie na podstawie stanu cywilnego prawnego oraz charakteru związku, w jakim żyje dana osoba, tj. w oparciu o informacje dotyczące relacji z głową gospodarstwa domowego i wzajemnych powiązań między spisanyimi osobami.

Ustalono następujące kategorie faktycznego stanu cywilnego:

- kawaler/panna,
- żonaty/zamężna – w świetle prawa świeckiego lub kanonicznego i pozostający w faktycznym małżeństwie. Dla pełniejszej charakterystyki sytuacji rodzinnej osoby o statusie prawnym żonaty/zamężna podzielono na:
 - pozostające w związku małżeńskim – niezależnie od tego, czy współmałżonkowie zostali spisani razem czy oddzielnie (np. nieobecność spowodowana była nauką, pracą, brakiem własnego mieszkania),

- niepozostające w związku małżeńskim – osoby, które decyzją jednego lub obojga małżonków nie tworzyły wspólnoty małżeńskiej, ale rozpad związku nie został usankcjonowany decyzją sądu (tzn. osoby te nie miały sądowego orzeczenia rozwodu lub separacji);
- partner/partnerka. Partnerów wyodrębniano w ramach tego samego gospodarstwa domowego bez względu na ich stan cywilny prawny,
- wdowiec/wdowa,
- rozwiedziony/rozwiedziona – orzeczeniem sądu,
- separowany/separowana. Kategoria ta dotyczyła osób:
 - pozostających w separacji prawnej i nietworzących związków partnerskich z innymi osobami,
 - o stanie cywilnym prawnym żonaty/zamężna – niepozostających w związku małżeńskim i nietworzących związków partnerskich z innymi osobami.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie i formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu było uzyskane świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły: dziennej, wieczorowej, zaocznej czy eksternistycznej. W porównaniu z NSP 2002 klasyfikacja poziomów wykształcenia została poszerzona o informacje o absolwentach posiadających dyplom ukończenia kolegium (na poziomie szkoły policealnej) oraz o absolwentach szkół gimnazjalnych. Informacje o poziomie wykształcenia pozyskiwano dla wszystkich osób w wieku 13 lat i więcej.

Zastosowano następującą klasyfikację poziomów wykształcenia:

- 1) wykształcenie wyższe:
 - a) ze stopniem naukowym co najmniej doktora,
 - b) z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym,
 - c) z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty;
- 2) policealne:
 - a) dyplom ukończenia kolegium (na poziomie szkoły policealnej),
 - b) z maturą (pomaturalne),
 - c) bez matury;
- 3) średnie:
 - a) zawodowe z maturą,
 - b) zawodowe bez matury,
 - c) ogólnokształcące z maturą,
 - d) ogólnokształcące bez matury;

- 4) zasadnicze zawodowe;
- 5) gimnazjalne;
- 6) podstawowe ukończone;
- 7) podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.

Osoba niepełnosprawna – jest to osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenie nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa).

Przez czynności zwykłe (podstawowe) dla danego wieku należy rozumieć:

- dla niemowląt – prawidłową reakcją na bodźce zewnętrzne (płacz, uśmiech, właściwe gesty i odruchy),
- dla dzieci w wieku przedszkolnym – zdolność brania udziału w grach i zabawach w grupie rówieśników,
- dla dzieci w wieku szkolnym – uczęszczanie do szkoły oraz uczestnictwo we wszystkich rodzajach obowiązkowych zajęć,
- dla osób w wieku aktywności zawodowej – pracę zawodową, naukę lub prowadzenie gospodarstwa domowego,
- dla osób w wieku starszym – podstawową samoobsługę przy czynnościach higienicznych, zakupach, przyrządzaniu posiłków itp.

Źródła utrzymania – w spisie powszechnym ustalano główne i dodatkowe źródło utrzymania dla poszczególnych osób oraz odrębnie dla gospodarstw domowych. Informacje o źródłach dochodów, z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb osób dotyczyły całego roku (12 miesięcy) poprzedzającego moment spisu. Ustalano je niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej osób.

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność można podzielić na dwie podstawowe kategorie: ludność (w wieku 15 lat i więcej) posiadającą własne źródła utrzymania i ludność utrzymywaną. Do ludności utrzymywanej zaliczono wszystkie osoby niezależnie od wieku nieposiadające własnych źródeł dochodów.

Główne źródło utrzymania osoby – jest to źródło przynoszące jej największy zarobek lub dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów – było ono jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

Za **dotatkowe źródło utrzymania** uważa się źródło najważniejsze spośród wszystkich pozostałych po wyodrębnieniu głównego źródła utrzymania, czyli przynoszące dochód drugi pod względem wysokości.

W spisie 2011 wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej niezależnie od charakteru zatrudnienia,
- inne dochody pochodzące z własności lub z wynajmu,
- niezarobkowe źródło (w tym emerytury, renty, zasiłki),
- pozostałe źródła osobno nie wymienione,
- pozostawanie na utrzymaniu.

Aktywność ekonomiczna ludności – w spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat). Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania był fakt wykonywania pracy, czyli wykonywanie, posiadanie bądź poszukiwanie pracy, a nie formalna sytuacja zawodowa osób badanych w okresie badanego tygodnia – tj. od 25 do 31 marca 2011 r. Przyjęta kolejność wyodrębniania poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat i więcej gwarantuje zaklasyfikowanie każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia (25–31 marca 2011 r.):

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale formalnie miały pracę jako pracownicy najemni bądź pracujący na własny rachunek.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia wyróżnia następujące kategorie pracujących:

1) pracownicy najemni:

- a) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, umowa-zlecenie, umowa o dzieło, powołanie, wybór lub mianowanie) w jednostkach państwowych, spółdzielniach, jednostkach organizacji społecznych, politycznych i związków zawodowych, w jednostkach prywatnych (również u osób fizycznych) i w indywidualnych gospodarstwach rolnych,
- b) osoby wykonujące pracę nakładczą,

- c) uczniowie (oraz osoby przebywające na praktykach), z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymują wynagrodzenie,
- d) osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej) – niezależnie od związku z gospodarstwem domowym użytkownika gospodarstwa rolnego czy właściciela rodzinnej działalności gospodarczej (np. syn systematycznie pomagający swojemu ojcu w pracy w gospodarstwie rolnym i otrzymujący za to ustalone wynagrodzenie, powinien być traktowany jako pracownik najemny, a nie jako pomagający członek rodziny);

2) **pracujący na własny rachunek** – do tych osób zalicza się:

- a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców indywidualnych gospodarstw rolnych pracujących w tych gospodarstwach,
- b) członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych,
- c) agentów we wszystkich systemach agencji,
- d) osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną),
- e) osoby, którym narzucono zarejestrowanie własnej działalności jako 1-osobowy podmiot gospodarczy;

Wśród pracujących na własny rachunek wyróżnia się:

- pracodawców, tj. osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego,
- pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników.

3) **pomagający członkowie rodzin** – osoby, które bez umownego (ustalonego wcześniej) wynagrodzenia pomagały w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym również w prowadzeniu gospodarstwa rolnego i wykonywały tę pracę w badanym tygodniu.

Bezrobotni są to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia (od 25 do 31 marca) nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. w okresie od 1 do 31 marca podjęły konkretne działania, aby znaleźć pracę,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierną zawodowo stanowią osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 14 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Pracujący i bezrobotni tworzą razem kategorię **aktywnych zawodowo**.

Kraj urodzenia – zgodnie z międzynarodowymi zaleceniami należało podać biorąc pod uwagę granice państw aktualne w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa. Rozstrzygnięcie takie zostało przyjęte w związku z koniecznością zabezpieczenia porównywalności, a przede wszystkim nie dublowania danych w skali międzynarodowej.

Obywatelstwo oznacza prawną więź pomiędzy osobą a państwem. Nie wskazuje ono na pochodzenie etniczne tej osoby i jest niezależne od jej narodowości. Osoba może mieć jedno, dwa lub więcej obywatelstw. Możliwa jest również sytuacja, że osoba nie ma obywatelstwa żadnego kraju. Osoba mająca obywatelstwo polskie i inne jest w Polsce traktowana zawsze jako obywatel polski – nie jest cudzoziemcem.

Cudzoziemcem jest każda osoba, która nie posiada polskiego obywatelstwa, bez względu na fakt posiadania lub nie obywatelstwa (obywatelstw) innych krajów. Cudzoziemcy, przybyli do Polski na pobyt stały, są traktowani jako osoby mieszkające stale, pozostali zaś, w zależności od czasu faktycznego pobytu w naszym kraju:

- jako przebywający czasowo (imigranci krótkookresowi) – w przypadku przebywania przez okres poniżej 1 roku,
- jako rezydenci (imigranci długookresowi) – w przypadku przebywania przez okres co najmniej 12 miesięcy.

Bezpaństwowiec to osoba nieposiadająca obywatelstwa żadnego kraju (bezpaństwowcy są zaliczani do cudzoziemców).

Migracje zagraniczne to wyjazdy z kraju stałego zamieszkania (emigracja) lub przyjazdy do kraju (imigracja) w celu zamieszkania na stałe lub na pobyt czasowy.

W zaleceniach ONZ migracje zagraniczne są zdefiniowane jako fakt zmiany kraju głównego miejsca zamieszkania, przy czym główne miejsce zamieszkania oznacza miejsce, w którym osoba spędza większość czasu podczas pewnego okresu; długość tego okresu może

wynosić – w zależności od przyjętych uregulowań prawnych w poszczególnych krajach – 3 miesiące, 6 miesięcy, najczęściej co najmniej 12 miesięcy.

Przyjmując za kryterium obserwacji długość pobytu (nieobecności) migracje dzieli się na:

- **krótkookresowe** – pobyt czasowy trwający od 3 do 12 miesięcy,
- **długookresowe** – pobyt czasowy trwający co najmniej 12 miesięcy oraz zamieszkanie na stałe – bez względu na okres zamieszkiwania.

Osoba migrująca (migrant) to osoba, która zmienia swoje miejsce zamieszkania.

Emigrant to osoba przemieszczająca się z kraju za granicę na pobyt stały lub czasowy.

Imigrant to osoba przybyła z zagranicy do kraju na pobyt stały lub czasowy.

Narodowość – przynależność narodowa lub etniczna – jest deklaratywną (opartą na subiektywnym odczuciu) indywidualną cechą każdego człowieka, wyrażającą jego związek emocjonalny, kulturowy lub wynikający z pochodzenia rodziców, z określonym narodem lub wspólnotą etniczną. W spisie ludności w 2011 r. po raz pierwszy umożliwiono mieszkańcom Polski wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie osobom spisywanym dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną.

Obiekt zbiorowego zakwaterowania jest to zespół pomieszczeń (pokoi i innych pomieszczeń pomocniczych), zlokalizowanych w jednym lub kilku budynkach, zajętych przez jeden odrębny zakład, świadczący usługi: opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-lecznicze, hotelarskie bądź inne, w którym to obiekcie zamieszkuje/przebywa zwykle większa liczba osób.

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany do celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Przez pomieszczenie pomocnicze należało rozumieć: przedpokój, hol, łazienkę, ustęp, garderobę, spiżarnię, schowek i inne pomieszczenia znajdujące się w obrębie mieszkania, służące mieszkalnym i gospodarczym potrzebom mieszkańców.

Za **mieszkanie zamieszkane stale** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób i co najmniej jedną z tych osób uznano za faktycznie stale zamieszkałą. Za **mieszkanie zamieszkane czasowo** uznano takie, w którym spisano jedną lub więcej osób, ale żadna z tych osób nie została uznana za mieszkańca faktycznie stale zamieszkałego na danym terenie.

Za **izbę** uznano pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami sięgającymi od podłogi do sufitu, z **bezpośrednim oświetleniem dziennym i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m²**. Izbami są pokoje oraz kuchnie spełniające powyższe kry-

teria. Inne pomieszczenia w mieszkaniu, takie jak: przedpokój, hol, łazienka, ubikacja, spiżarnia, schowek, garderoba, alkowa, obudowana weranda, ganek, są pomieszczeniami pomocniczymi i nie uznaje się ich za izby.

W spisie wykazano odrębnie pokoje i odrębnie kuchnie będące izbami. Spośród ogólnej liczby pokoi wyodrębniono **pokoje wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej**, tj. takie, które wykorzystywane były jako siedziby różnych firm, biur, kancelarii, gabinetów, pracowni, warsztatów, zakładów itd. Pokoje te były spisywane tylko wówczas, gdy znajdowały się w obrębie mieszkania i nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to suma powierzchni wszystkich pomieszczeń znajdujących się w obrębie mieszkania, a w szczególności: pokoi, kuchni (z oknem i bez okna), alkow, spiżarni, przedpokoi, holi, łazienek, ubikacji, obudowanej werandy lub ganku oraz innych pomieszczeń służących mieszkalnym lub gospodarczym potrzebom mieszkańców lokalu, bez względu na ich przeznaczenie i sposób użytkowania.

W powierzchni użytkowej mieszkania wyodrębniono również powierzchnię pokoi wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, tj. tych, które wykazane zostały w liczbie pokoi, a także powierzchnię innych pomieszczeń wykorzystywanych do tej działalności, jeżeli nie prowadziło do nich oddzielne wejście z ulicy, podwórza lub ogólnodostępnego korytarza.

Rodzaj podmiotu będącego właścicielem mieszkania – w spisie ustalono rodzaj podmiotu, który posiadał prawo własności do mieszkania. Stan prawny do mieszkania ustalano na tzw. krytyczny moment spisu. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- **osób fizycznych**; zaliczono tu zarówno mieszkania stanowiące cały budynek będący własnością osoby fizycznej, jak też mieszkania stanowiące wyodrębnione lokale na rzecz osób fizycznych znajdujące się w budynku wielomieszkaniowym będącym nieruchomością wspólną. Do podgrupy wyodrębnionych lokali w budynkach wielomieszkaniowych zaliczono również mieszkania w budynkach spółdzielczych, dla których na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych, np. małżeństwa), ujawnione w księdze wieczystej,
- **spółdzielni mieszkaniowych**; z rozróżnieniem, czy mieszkanie ma status mieszkania własnościowego czy lokatorskiego; do tych ostatnich zaliczone zostały mieszkania stanowiące własność spółdzielni, zajmowane na podstawie stosunku najmu,

- **gmin;** wykazano tu mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakładów opieki zdrowotnej, ośrodków pomocy społecznej, jednostek systemu oświaty, instytucji kultury,
- **Skarbu Państwa;** zaliczono tu mieszkania:
 - przejęte i pozostające w zasobie Agencji Nieruchomości Rolnych,
 - przejęte i pozostające w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej,
 - pozostające w zarządzie jednostek podległych ministrom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji, Sprawiedliwości oraz Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu,
 - pozostające w zarządzie organów: władzy państwowej, administracji państwowej oraz kontroli państwowej,
- **zakładów pracy;** (sektora publicznego i prywatnego),
- **towarzystw budownictwa społecznego;**
- **innych podmiotów;** do tej kategorii zaliczono mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku – przeznaczone na sprzedaż, ale jeszcze nie sprzedane osobom fizycznym lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność **instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.**

Rok (okres) budowy budynku – za rok wzniesienia budynku przyjęto rok, w którym budowa została zakończona, tzn. budynek został oddany do użytkowania. Jeżeli budynek oddawany był do użytkowania częściami (klatkami, skrzydłami) przyjęto rok oddania ostatniej części budynku. Dla budynków zrekonstruowanych po całkowitym zniszczeniu przyjęto rok zakończenia rekonstrukcji.

Urządzenia (instalacje) techniczno-sanitarne w mieszkaniu – wykazano w spisie urządzenia czynne jak i chwilowo nieczynne, a także te, które już zainstalowano w mieszkaniu, ale nie podłączono ich jeszcze do sieci.

Wodociąg. Jako wyposażone w wodociąg uznano mieszkanie, w obrębie którego znajdował się kran z wodą bieżącą.

Ustęp splukiwany. W spisie wykazano tylko urządzenia znajdujące się w obrębie mieszkań, splukiwane wodą ze spluczki podłączonej do instalacji wodociągowej.

Łazienka. Za łazienkę uznano pomieszczenie w mieszkaniu, w którym zamontowana była wanna lub prysznic bądź oba te urządzenia oraz instalacja odprowadzająca zużyta wodę na zewnątrz budynku (do sieci, do szamba lub do innych odbiorników).

Ciepła woda bieżąca. Jako wyposażone w ciepłą wodę bieżącą uznano mieszkanie, w obrębie którego znajdował się kran z ciepłą wodą bieżącą bez względu na miejsce ogrzewania wody, tj. w mieszkaniu (np. przy wykorzystaniu termy elektrycznej lub bojlera) lub poza mieszkaniem (tj. dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub z kotłowni osiedlowej, a także z kotłowni lokalnej w budynku wielomieszkaniowym).

Gaz. Rozróżniono instalacje gazu z sieci i gazu z butli. Nie brano pod uwagę butli turystycznych, a jedynie butle o pojemności 11 kg i większe, w tym również „kontenery” z gazem płynnym, z których gaz dostarczany jest do więcej niż 1 mieszkania, np. do całego budynku wielomieszkaniowego lub kilku budynków jednorodzinnych.

Sposób ogrzewania mieszkania. Rozróżniono w spisie 3 główne sposoby ogrzewania:

- centralne ogrzewanie (c.o.),
- piece,
- inny sposób.

Mieszkania ogrzewane przy pomocy c.o. pogrupowano, w zależności od źródła wytwarzania ciepła, na wyposażone w:

- **centralne ogrzewanie zbiorowe z sieci;** wykazywano wówczas, gdy ciepło do mieszkania (mieszkań) doprowadzane było (siecią ciepłą) z elektrociepłowni, ciepłowni, kotłowni osiedlowej lub lokalnej obsługującej więcej niż jeden budynek,
- **centralne ogrzewanie zbiorowe ze źródła zasilającego jeden budynek wielomieszkaniowy;** wykazywano wówczas, gdy ciepło do mieszkania (mieszkań) doprowadzane było z kotłowni obsługującej tylko ten jeden budynek. Do tej podgrupy zaliczono również mieszkania wyposażone w c.o. znajdujące się w budynku niemieszkalnym lub zbiorowego zakwaterowania, w których ciepło do mieszkań, jak też do innych pomieszczeń w tym budynku doprowadzone było z lokalnej kotłowni obsługującej ten budynek,
- **centralne ogrzewanie indywidualne;** wykazywano wtedy, gdy źródło wytwarzania ciepła znajdowało się w budynku jednorodzinym (piec do c.o. zainstalowany we własnej kotłowni lub w innym pomieszczeniu, np. w piwnicy, bądź też zainstalowane było elektryczne ogrzewanie podłogowe) lub też źródło ciepła znajdowało się w obrębie mieszkania zlokalizowanego w budynku wielorodzinnym, np. piec do c.o. zainstalowany w kuchni, w łazience (tzw. instalacja etażowa).

Zastosowane w NSP 2011 klasyfikacje wykorzystywały:

- 1) grupowania i klasyfikacje, określone w Rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1201/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 763/2008 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań w zakresie specyfikacji technicznych tematów i dotyczących ich podziałów,
- 2) *The International Standard Classification of Education (ISCED – UOE, 1997)*,
- 3) Klasyfikacja Zawodów i Specjalności 2010, wprowadzona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537),
- 4) Polska Klasyfikacja Działalności 2007, wprowadzona rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD),
- 5) *International Standard ISO 3166-1, Codes for the representation of names of countries and their subdivisions – Part 1: Country codes, ISO 3166-1: 2006 (E/F), International Organization on Standardization (Geneva, 2006)*.

UPOWSZECHNIANIE WYNIKÓW SPISU

Sposoby i formy upowszechniania wyników spisu

W upowszechnianiu wyników spisu ludności i mieszkań 2011 będą wykorzystywane następujące sposoby:

- publikacje tabelaryczno-analityczne oraz analityczne,
- udostępnianie danych na nośnikach informatycznych,
- udostępnianie danych przez Internet,
- przez Bank Danych Lokalnych (BDL),
- przez tematyczne (dziedzinowe) bazy danych, np. bazę DEMOGRAFIA,
- przez bezpośredni dostęp do baz z wynikowymi informacjami statystycznymi – poprzez dostęp do Analitycznej Bazy Mikrodanych (ABM).

Większość działań związanych z opracowaniem i udostępnianiem wyników spisu odbywa się w ramach systemu ABM. Dla użytkowników wewnętrznych będzie to pełny dostęp, także do danych jednostkowych (nieidentyfikowalnych) ze spisu 2011, natomiast dla użytkowników zewnętrznych dostęp będzie standaryzowała specjalna aplikacja.

Można wyróżnić trzy główne procesy obsługiwane przez system ABM, tj. przetwarzanie danych, analizę danych oraz udostępnianie danych. Zakłada się, że w ramach procesu udostępniania danych w systemie ABM będą realizowane:

- przygotowanie produktów do udostępniania,
- zarządzanie udostępnianymi produktami,
- monitorowanie i analiza zapytań użytkowników.

Narzędziem wykorzystywanym do obsługi systemu ABM jest SAS, aczkolwiek będzie możliwość łączenia wyników przygotowanych poza ABM, np. w aplikacji SPSS czy w arkuszu kalkulacyjnym Excel. Ważną funkcję ABM w ramach udostępniania danych będzie pełnił moduł wspierający monitorowanie i analizę potrzeb informacyjnych użytkowników w zakresie danych spisowych. Informacje zwrotne uzyskane dzięki wprowadzeniu tego modułu będą mogły być wykorzystane do modyfikacji kierunków upowszechniania wyników spisu.

W zależności od sposobu upowszechniania wyników spisu stosowane będą różne formy ich prezentacji jako:

- dane zagregowane w tablicach predefiniowanych ogólnodostępnych,
- dane tworzone przez użytkowników na bazie mikroagregatów,
- dane opracowywane przez statystyków na zamówienie,

- wyniki prac analitycznych prowadzonych na danych w kostkach OLAP lub na zbiorze danych jednostkowych nieidentyfikowalnych,
- graficzna prezentacja danych (wykresy, kartogramy),
- wizualizacja wyników spisu z zastosowaniem narzędzi GIS przez portal geostatystyczny (PGS).

Różnorodne formy upowszechniania danych spisowych, a w szczególności bogaty zestaw tablic publikowanych oraz tablic predefiniowanych (dostępnych w systemie ABM oraz w innych bazach) powinny zabezpieczać podstawowe potrzeby na poziomie ogólnokrajowym i regionalnym szerokiego grona użytkowników wyników spisu. Obiekty predefiniowane (tzn. agregaty oraz kostki wielowymiarowe) będą stanowiły podstawowe źródło danych dla odbiorców zewnętrznych, ale także wewnętrznych. Zakłada się bowiem, że naliczenie ok. 90% tablic statystycznych powinno być możliwe w oparciu o przygotowane uprzednio agregaty w kostkach OLAP.

Bardziej „przygotowani” od strony informatycznej użytkownicy wyników spisu będą mieli możliwość samodzielnego naliczania prostych tablic korelacyjnych, poprzez dostęp do ABM oraz do Podsystemu Metadanych. Dostęp do baz danych będzie uwzględniał zasadę ochrony danych osobowych; prezentowane dane nie mogą być identyfikowalne. Natomiast tablice wymagające przetwarzania danych (naliczania) według indywidualnych specjalnych zamówień odbiorców – obejmujące nietypowe przekroje terytorialne, szerszą korelację danych lub niestandardowe grupowania – będą opracowywane przez wyspecjalizowane jednostki statystyki.

Publikowanie wyników NSP 2011

Publikacje tabelaryczno-analityczne przewidziane do wydania można ująć w trzech następujących grupach:

- ogólnokrajowe (z danymi dla kraju, regionów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich, a także województw),
- regionalne (z danymi dla województwa, podregionów, powiatów z wyróżnieniem obszarów miejskich i wiejskich, a także ważniejszymi informacjami dla gmin w każdym z województw),
- lokalne (z danymi dla wybranych lub wszystkich gmin imiennie).

W 2012 r. poza Raportem z wynikami NSP 2011 zostaną wydane następujące publikacje tematyczne:

- 1) Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna
- 2) Migracje zagraniczne ludności
- 3) Aktywność ekonomiczna ludności Polski
- 4) Zamieszkane budynki
- 5) Mieszkania

Ponadto w 2012 r. zostaną także opracowane i wydane publikacje regionalne (raporty i inne opracowania) przez wszystkie urzędy statystyczne. Opracowania te będą dotyczyły tematyki ludności, migracji, aktywności ekonomicznej i zasobów mieszkaniowych w każdym z województw.

CZEŚĆ ANALITYCZNA

I. STAN I STRUKTURA DEMOGRAFICZNA LUDNOŚCI

1. Stan ludności

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 r. wykazały, że w dniu 31 marca w województwie mazowieckim zamieszkiwało 5268,7 tys. osób zaliczanych do kategorii ludności faktycznej. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od dnia 20 maja 2002 r. liczba ludności województwa zwiększyła się o 144,6 tys. osób (o 2,8%). Przyrost liczby ludności odnotowano zarówno w miastach, jak i na wsi, przy czym na wsi był relatywnie większy niż w miastach i wyniósł 4,2% wobec 2,1%.

Tabl. 1. **Ludność według płci w latach 2002 i 2011**

Wyszczególnienie	Ogółem			Miasta			Wieś		
	razem	męż- czyźni	kobie- ty	razem	męż- czyźni	kobie- ty	razem	męż- czyźni	kobie- ty
Stan ludności w dniu 20 V 2002:									
w tysiącach	5124,0	2462,3	2661,7	3312,6	1557,7	1754,9	1811,4	904,6	906,8
w % ogółem	100,0	48,1	51,9	64,6	30,4	34,2	35,4	17,7	17,7
Stan ludności w dniu 31 III 2011:									
w tysiącach	5268,7	2522,1	2746,5	3381,7	1581,0	1800,7	1886,9	941,1	945,9
w % ogółem	100,0	47,9	52,1	64,2	30,0	34,2	35,8	17,9	18,0
Przyrost w latach 2002–2011 w tys.	144,6	59,8	84,9	69,1	23,3	45,8	75,5	36,5	39,1
Dynamika zmian (2002 = 100)	102,8	102,4	103,2	102,1	101,5	102,6	104,2	104,0	104,3

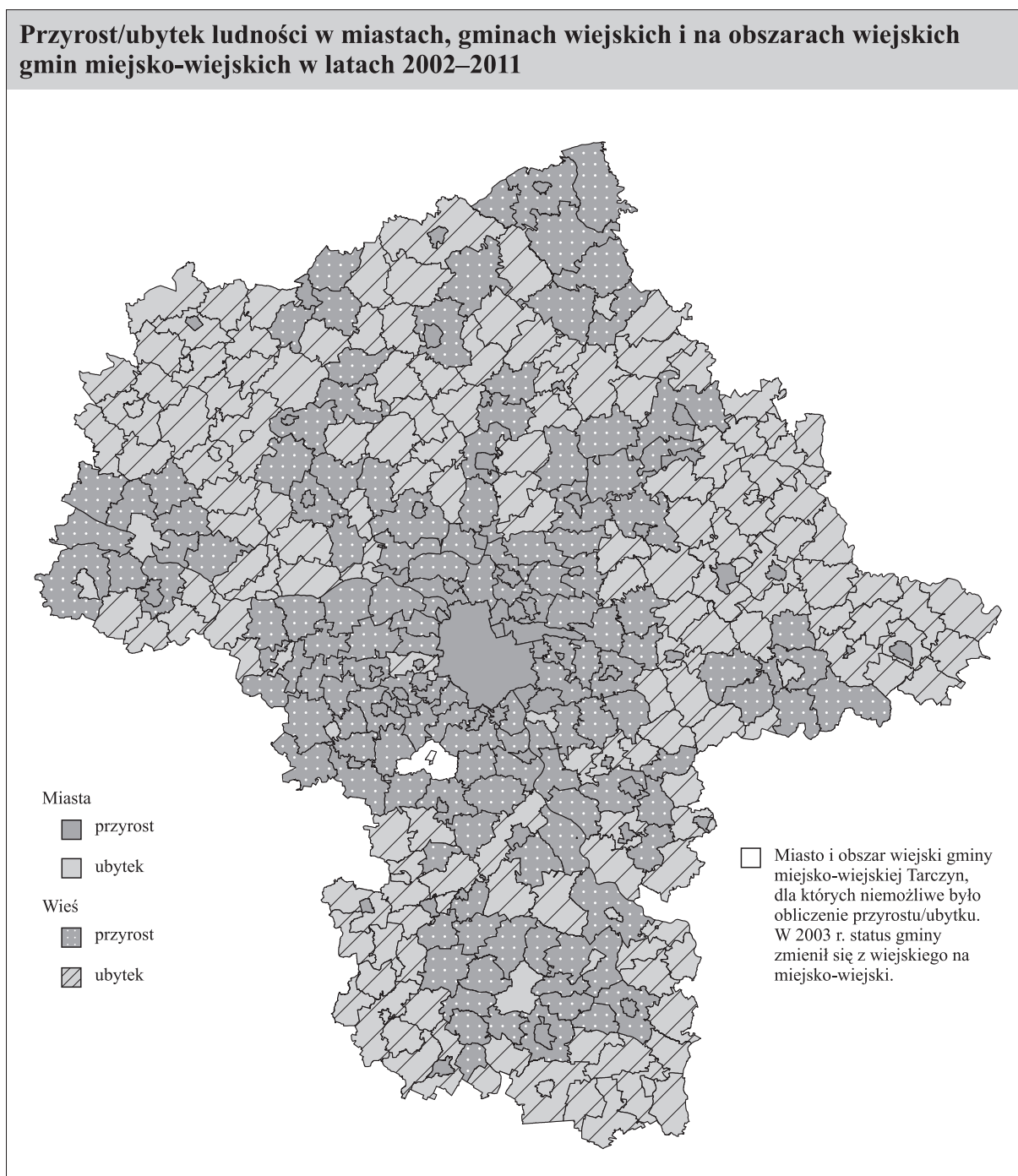
Szybsze tempo przyrostu ludności wiejskiej w dużej mierze wynikało z utrzymującego się w okresie międzyspisowym dodatniego dla wsi salda migracji między terenami miejskimi i wiejskimi województwa, a także z niezmiennie większej niż w miastach dzietności kobiet mieszkających na wsi. Należy również dodać, że przyrost ludności wiejskiej nastąpił pomimo niekorzystnych dla obszarów wiejskich województwa mazowieckiego zmian administracyjnych wprowadzanych w latach 2002–2011, polegających na:

- nadaniu statusu miasta miejscowości wiejskiej Tarczyn,
- rozszerzaniu granic miast poprzez włączanie do nich terenów wiejskich,
- odłączaniu części obszarów wiejskich i przyłączaniu ich do gmin sąsiadujących województw.

Zmiany w rozwoju ludności wiejskiej, jakie zaszły w ciągu dziewięciu lat, były znacznie zróżnicowane. Zaobserwowano zaludnianie się obszarów wiejskich położonych w centralnej

części województwa, a także wokół dużych miast, oraz wyludnianie się obszarów położonych na krańcach południowych, wschodnich i północnych. Względny przyrost ludności wiejskiej w latach 2002–2011 kształtował się od plus 0,04% w gminie Tczów (powiat zwoleński) do plus 60,7% w gminie Jabłonna (powiat legionowski), a względny ubytek ludności – od minus 0,08% w gminie Troszyn (powiat ostrołęcki) do minus 14,8% w gminie Solec nad Wisłą (powiat lipski). Zmiany (*in plus* i *in minus*) w liczbie ludności na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego (a także w miastach) w stosunku do 2002 r. prezentuje poniższa mapa.

Przyrost/ubytek ludności w miastach, gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich w latach 2002–2011

W 2011 r. ludność miejska województwa mazowieckiego stanowiła 64,2% ogółu ludności, tj. o 0,4 p.proc. mniej niż dziewięć lat wcześniej. W 23 miastach, spośród 84 istniejących w 2002 r., liczba mieszkańców zmniejszyła się, przy czym największy ubytek odnotowano w Radomiu i Płocku – odpowiednio o 8,4 i o 3,8 tys. osób. Największy bezwzględny przyrost liczby ludności wystąpił w Warszawie (o 11,4 tys. osób), Piasecznie (o 9,3 tys. osób), Ząbkach (o 7,0 tys. osób) oraz Markach (o 6,0 tys. osób).

Z analizy względnych zmian populacji poszczególnych miast wynika natomiast, że największe zmiany *in minus* nastąpiły w Karczewie – stopa ubytku wyniosła tu 3,9%, a kolejne miasta, w których ubytek ludności ukształtował się na poziomie co najmniej 3,0% to: Radom, Wyszogród, Zakroczym i Płock. Największe tempo przyrostu ludności wystąpiło w Radzyminie (34,5%), a następnie w Ząbkach (32,0%). Przyrost ludności o ponad 20% miał miejsce jeszcze w trzech innych miastach – w Markach, Piasecznie i Ożarowie Mazowieckim. Liczba mieszkańców Warszawy zwiększyła się o 0,7%.

Tabl. 2. **Ludność w miastach w 2011 r.**

Miasta	Ogółem	Przyrost lub ubytek w stosunku do 2002 r.		Miasta	Ogółem	Przyrost lub ubytek w stosunku do 2002 r.	
		w tysiącach	w %			w tysiącach	w %
O g ó ł e m	3381,7	69,1	2,1	Karczew	10,2	-0,4	-3,9
M.st. Warszawa	1700,6	11,4	0,7	Kobyłka.....	19,9	2,8	16,5
Białobrzegi	7,3	0,1	1,0	Konstancin-Jeziorna	17,6	1,3	8,0
Biezuń.....	1,9	-0,0	-1,8	Kosów Lacki.....	2,2	-0,0	-0,5
Błonie	12,5	0,3	2,6	Kozienice	18,7	-0,4	-1,9
Brok.....	2,0	0,1	4,5	Legionowo	53,5	3,1	6,2
Brwinów	12,7	1,2	10,2	Lipsko	5,9	-0,1	-2,3
Chorzele.....	3,0	0,2	7,2	Łaskarzew	5,0	0,0	0,6
Ciechanów	45,5	-1,0	-2,1	Łochów	6,8	0,3	5,0
Drobin.....	3,0	-0,0	-0,8	Łomianki.....	16,4	2,1	15,0
Garwolin.....	17,0	1,2	7,9	Łosice.....	7,2	0,0	0,4
Gąbin	4,1	0,1	1,4	Maków Mazowiecki	10,3	0,2	2,2
Głinojeck	3,2	0,1	3,3	Marki.....	27,1	6,0	28,7
Gostynin	19,3	-0,2	-1,2	Milanówek	16,3	1,1	7,5
Góra Kalwaria.....	11,6	0,6	5,2	Mińsk Mazowiecki	39,3	3,0	8,3
Grodzisk Mazowiecki	29,4	3,6	13,8	Mława	30,9	1,4	4,9
Grójec	16,2	1,7	11,7	Mogielnica	2,4	-0,1	-2,2
Halinów	3,5	0,4	14,3	Mordy	1,8	0,0	1,9
Iłża.....	5,2	-0,1	-1,2	Mszczonów.....	6,4	0,1	1,8
Józefów.....	19,5	2,6	15,5	Myszyniec.....	3,1	0,0	1,2
Kałużyn.....	2,9	0,1	1,8	Nasielsk.....	7,6	0,4	4,9

Tabl. 2. **Ludność w miastach w 2011 r. (dok.)**

Miasta	Przyrost lub ubytek w stosunku do 2002 r.		Miasta	Przyrost lub ubytek w stosunku do 2002 r.			
	Ogółem	w %		Ogółem	w %		
	w tysiącach			w tysiącach			
Nowe Miasto nad Pilicą.....	4,0	0,1	1,3	Serock	4,0	0,5	13,6
Nowy Dwór Mazowiecki	28,2	0,8	2,9	Siedlce.....	76,3	-0,3	-0,4
Ostrołęka.....	53,6	-0,7	-1,2	Sierpc	18,8	-0,0	-0,2
Ostrów Mazowiecka	22,8	0,4	1,8	Skaryszew	4,2	0,4	9,1
Otwock	44,8	2,2	5,1	Sochaczew	38,1	-0,2	-0,6
Ożarów Mazowiecki	10,0	2,1	26,6	Sokołów Podlaski ...	18,8	0,6	3,2
Piaseczno	42,4	9,3	28,3	Sulejówek	19,2	1,0	5,6
Piastów	23,0	-0,5	-2,3	Szydłowiec.....	12,3	0,0	0,3
Pilawa	4,3	0,3	7,1	Tarczyn	4,1	x	x
Pionki.....	19,8	-0,5	-2,7	Tuszczyce.....	7,8	0,7	9,5
Płock	124,6	-3,8	-3,0	Warka.....	11,6	0,6	5,3
Płońsk	22,6	0,3	1,4	Węgrów.....	12,8	0,3	2,5
Podkowa Leśna.....	4,0	0,3	6,9	Wołomin	37,4	0,9	2,5
Pruszków	58,1	3,6	6,7	Wyszaków	27,3	0,8	3,0
Przasnysz	17,4	0,6	3,4	Wyszogród.....	2,8	-0,1	-3,7
Przysucha.....	6,3	-0,0	-0,6	Wyśmierzyce	0,9	0,0	1,9
Pułtusk	19,2	0,0	0,2	Zakroczym	3,3	-0,1	-3,6
Raciąż	4,7	-0,0	-0,5	Ząbki	28,9	7,0	32,0
Radom.....	221,3	-8,4	-3,7	Zielonka	17,4	0,7	4,0
Radzymin.....	10,1	2,6	34,5	Zwoleń.....	8,2	0,0	0,2
Różan.....	2,8	0,1	1,9	Żelechów.....	4,2	0,1	2,3
				Żuromin	9,0	0,4	4,9
				Żyrardów.....	41,6	-0,2	-0,4

Powiatem ziemskim, w którym odnotowano największy przyrost ludności zarówno w miastach, jak i na wsi, jest piaseczyński. W latach 2002–2011 liczba mieszkańców miast usytuowanych w tym powiecie zwiększyła się o ponad 1/4 (o 15,3 tys. osób), a mieszkańców wsi – o ponad 1/5 (o 16,2 tys. osób). [patrz notka pod tabl. 3]

Największa stopa ubytku ludności wystąpiła w powiecie lipskim – ogółem minus 6,3%; w miastach minus 2,3%, na wsi minus 7,0%.

Przyrost/ubytek ludności mieszkańców miast i wsi w stosunku do danych z NSP 2002 w układzie powiatów zawiera tablica 3.

Tabl. 3. **Zmiana liczby ludności miejskiej i wiejskiej według powiatów w latach 2002–2011**

Wyszczególnienie	Przyrost lub ubytek					
	ogółem	miasta	wieś	ogółem	miasta	wieś
	w tysiącach			w %		
Województwo	144,6	69,1	75,5	2,8	2,1	4,2
Powiaty:						
białobrzeski	0,2	0,1	0,1	0,6	1,1	0,5
ciechanowski	-0,2	-0,9	0,7	-0,2	-1,8	1,6
garwoliński	2,0	1,7	0,3	1,9	5,7	0,4
gostyniński	-0,8	-0,2	-0,6	-1,8	-1,2	-2,1
grodziski	11,3	5,0	6,4	15,3	11,1	21,6
grójecki ^a	2,0	2,3	-0,3	2,0	7,1	-0,5
kozienicki	0,1	-0,4	0,4	0,1	-1,9	1,0
legionowski	15,6	3,6	12,0	17,1	6,6	32,0
lipski	-2,4	-0,1	-2,3	-6,3	-2,3	-7,0
łosicki	-0,9	0,0	-0,9	-2,6	0,4	-3,5
makowski	-0,2	0,3	-0,5	-0,4	2,1	-1,4
miński	9,1	4,5	4,6	6,6	7,5	5,9
mławski	1,1	1,4	-0,3	1,5	4,9	-0,7
nowodworski	2,6	1,0	1,5	3,4	2,7	4,1
ostrołęcki	4,0	0,0	3,9	4,8	1,2	4,9
ostrowski	-0,9	0,5	-1,4	-1,1	2,0	-2,6
otwocki	6,9	4,4	2,5	6,0	6,2	5,7
piaseczyński ^a	31,5	15,3	16,2	23,8	25,3	22,5
płocki	5,1	-0,1	5,2	4,9	-0,7	5,4
płoński	0,9	0,3	0,6	1,0	1,1	0,9
pruskowski	12,8	4,3	8,5	9,0	4,8	16,4
przasnyski	0,6	0,8	-0,2	1,1	4,0	-0,6
przysuski	-1,2	-0,0	-1,1	-2,6	-0,6	-2,9
pułtuski	0,1	0,0	0,1	0,3	0,2	0,3
radomski	7,3	-0,3	7,6	5,1	-0,9	6,7
siedlecki	0,9	0,0	0,9	1,1	1,9	1,1
sierpecki	-0,6	-0,0	-0,6	-1,1	-0,2	-1,6
sochaczewski	1,7	-0,2	2,0	2,1	-0,6	4,4
sokołowski	-1,6	0,6	-2,1	-2,7	2,8	-5,6
szydlowiecki	-0,3	0,0	-0,3	-0,7	0,3	-1,1
warszawski zachodni ...	11,7	4,6	7,2	12,3	13,3	11,7
węgrowski	-0,8	0,6	-1,4	-1,1	3,4	-2,8
wołomiński	25,5	20,7	4,8	13,2	16,2	7,3
wyszkowski	2,3	0,8	1,5	3,3	3,0	3,4
zwoleński	-0,4	0,0	-0,4	-1,1	0,2	-1,4
żuromiński	-0,4	0,4	-0,8	-1,1	3,7	-2,7
żyrardowski	1,7	-0,0	1,7	2,2	-0,1	6,4
Miasta na prawach powiatu:						
Ostrołęka	-0,7	-0,7	x	-1,2	-1,2	x
Płock	-3,8	-3,8	x	-3,0	-3,0	x
Radom	-8,4	-8,4	x	-3,7	-3,7	x
Siedlce	-0,3	-0,3	x	-0,4	-0,4	x
m.st. Warszawa	11,4	11,4	x	0,7	0,7	x

^a Z dniem 1 I 2003 r. gmina Tarczyn wyłączona została z powiatu grójeckiego i włączona do powiatu piaseczyńskiego, ponadto gmina zmieniła status z wiejskiego na miejsko-wiejski. Przyjęte do obliczeń dane z NSP 2002 uwzględniają wprowadzone zmiany administracyjne.

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni województwa wyniosła 148; w miastach była dużo wyższa – 1568, a na wsi niższa – 56. W 2002 r. wskaźnik zaludnienia był niższy i wynosił odpowiednio: dla województwa ogółem – 144 osoby, dla miast – 1552, dla wsi – 54.

W województwie mazowieckim najbardziej zaludnionym powiatem jest m.st. Warszawa, a najmniej – powiat ostrołęcki. W 2011 r. w stolicy na 1 km² powierzchni przypadało 3288 osób, a w powiecie ostrołęckim – niespełna 42 osoby. Oprócz Warszawy do najbardziej zaludnionych powiatów należą powiaty grodzkie, tj. Siedlce (ze wskaźnikiem zaludnienia 2396 osób), Radom (1979 osób), Ostrołęka (1871 osób) i Płock (1415 osób). Wśród powiatów ziemskich najgęściej zaludniony jest pruszkowski – w 2011 r. na 1 km² przypadało tu 626 osób. Łącznie powiatów ziemskich o gęstości zaludnienia powyżej 200 osób/km² było 6 (o 1 więcej niż w 2002 r.). Wszystkie te powiaty otaczają Warszawę. Wspomniany wcześniej proces koncentracji przestrzennej ludności w centralnej części województwa (a w zasadzie wokół stolicy) potwierdza również fakt, że większość powiatów o gęstości zaludnienia od 100 do 200 osób/km² położonych jest w pobliżu Warszawy.

Podobnie jak w 2002 r. najrzadziej zaludnione (poniżej 50 osób/km²) były 3 powiaty na północy województwa (ostrołęcki, makowski i przasnyski) oraz 1 na wschodzie (łosicki), natomiast w 2011 r. dołączył do nich kolejny – na południu (lipski).

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały, że liczba ludności województwa mazowieckiego była większa o 25,7 tys. (0,5%) w porównaniu z bieżącymi bilansami, wyprowadzonymi na koniec 2010 r., przy czym w miastach liczba ludności była mniejsza o 4,1 tys. (o 0,1%), a na wsi większa o 29,8 tys. (o 1,6%). W poszczególnych powiatach skala omawianych rozbieżności była zróżnicowana. W 36 jednostkach odnotowano większą w stosunku do bilansów liczbę ludności (przyrost wynosił 0,4–3,6%). Mniejsza liczba ludności wystąpiła w miastach na prawach powiatu i w powiecie otwockim (ubytek zawierał się w przedziale od minus 0,2% do minus 1,4%).

2. Ludność według płci i wieku

W województwie mazowieckim w okresie międzyspisywym zmieniły się proporcje ludności według płci. O ile w 2002 r. mężczyźni stanowili 48,1% ogółu ludności, to w 2011 r. – 47,9%. Tym samym udział kobiet zwiększył się o 0,2 p.proc. i wyniósł 52,1%. Współczynnik feminizacji zwiększył się nieznacznie (o 1 punkt) – na 100 mężczyzn przypada 109 kobiet. Relacje obu płci i nadwyżki jednej nad drugą zmieniają się wraz z postępującą zmianą wieku ludności. W 2011 r. nadwyżka mężczyzn nad kobietami występowała w rocznikach poniżej 27 roku życia oraz wśród osób w wieku 36 lat, 38–41 i 43–45 lat; współczynnik fe-

minizacji w tych grupach wieku przyjmował wartości od 93 do 99. W rocznikach starszych, tj. od 46 roku życia miała miejsce nadwyżka liczby kobiet nad mężczyznami – przeciętnie na 100 mężczyzn przypadało 127 kobiet (od 70 lat wzwyż – 178). Zmiany proporcji płci w poszczególnych grupach wieku przebiegają odmiennie w miastach i na wsi. W miastach przewaga liczby kobiet nad mężczyznami występowała już wśród ludności powyżej 23 roku życia, natomiast na terenach wiejskich – powyżej 59 roku życia.

Wyniki spisów z lat 2011 i 2002 w zakresie struktury wieku ludności różnią się znacząco. Przesuwanie się w czasie wyżów i niżów demograficznych przez kolejne grupy wieku ludności spowodowało, że liczba osób w wieku 15 lat i więcej zwiększyła się o 216,0 tys. (tj. o 5,1%), natomiast liczba dzieci (0–14 lat) zmniejszyła się o 70,5 tys. osób (o 8,0%), co jest efektem obserwowanej w minionej dekadzie niskiej dzietności kobiet.

Wyznaczona na podstawie danych NSP 2011 mediana wieku⁴ dla ogółu mieszkańców województwa mazowieckiego wyniosła 38,2 lat; kobiety są starsze – wiek środkowy kobiet wyniósł 40,2 lat wobec 36,4 lat dla mężczyzn. W stosunku do danych z NSP 2002 wartości omawianego parametru zwiększyły się odpowiednio: dla obu płci o 1,1 lat, dla kobiet o 0,8 lat, dla mężczyzn o 1,7 lat.

W wyniku niekorzystnych trendów demograficznych istotnie zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym. W 2011 r. udział ludności w wieku 0–17 lat w ogólnej populacji wynosił 18,7% wobec 21,8% dziewięć lat wcześniej.

W stosunku do 2002 r. wzrosła zarówno liczebność, jak i odsetek ludności w wieku produkcyjnym – o 187,5 tys. osób; o 1,9 p.proc. Osób w wieku mobilnym (tj. w wieku 18–44 lata) było więcej o 89,2 tys., a osób w wieku niemobilnym (45–64 lata mężczyźni oraz 45–59 lat kobiety) – o 98,3 tys. Odsetek ludności omawianych grup wieku zwiększył się odpowiednio o 0,6 i o 1,3 p.proc. Zwiększył się także – do 17,8% (tj. o 1,2 p.proc.) – udział ludności w wieku poprodukcyjnym. W stosunku do poprzedniego spisu liczba osób w wieku emerytalnym wzrosła o 89,3 tys.

Zmiany odnotowane w latach 2002–2011 w strukturze ludności miejskiej dotyczyły tylko dwóch grup wieku – o 2,3 p.proc. zmniejszyła się populacja osób w wieku przedprodukcyjnym, a zwiększyła osób w wieku poprodukcyjnym. W większym stopniu zmieniła się struktura ludności wiejskiej – o 5,3 p.proc. zwiększył się odsetek osób w wieku produkcyjnym (w tym w wieku niemobilnym o 3,6 p.proc.), natomiast zmniejszył się odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 4,7 p.proc) i poprodukcyjnym (o 0,6 p.proc.).

⁴ Parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Tabl. 4. Stan i struktura ludności według wieku w latach 2002 i 2011

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku				
		przedprodukcyjnym (0–17 lat)	produkcyjnym (mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat)			poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)
			razem	mobilnym (18–44 lata)	niemobilnym (mężczyźni 45–64 lata, kobiety 45–59 lat)	
W tysiącach						
2011	ogółem	984,2	3344,2	2100,9	1243,3	940,3
	miasta	577,8	2170,3	1352,9	817,4	633,6
	wieś	406,4	1173,8	748,0	425,8	306,7
2002 ^a	ogółem	1115,5	3156,7	2011,7	1145,0	851,0
	miasta	641,0	2126,3	1326,3	799,9	544,4
	wieś	474,5	1030,4	685,3	345,1	306,5
W odsetkach						
O g ó ł e m ...	2011	100,0	18,7	63,5	39,9	23,6
	2002 ^a	100,0	21,8	61,6	39,3	22,3
Miasta	2011	100,0	17,1	64,2	40,0	24,2
	2002 ^a	100,0	19,4	64,2	40,0	24,1
Wieś	2011	100,0	21,5	62,2	39,6	22,6
	2002 ^a	100,0	26,2	56,9	37,8	19,0
Dynamika zmian (2002 = 100)						
O g ó ł e m		102,8	88,2	105,9	104,4	108,6
Miasta		102,1	90,1	102,1	102,0	102,2
Wieś		104,2	85,7	113,9	109,1	123,4

^a Dla 2002 r. w podziale według wieku nie uwzględniono osób o nieustalonym wieku (0,9 tys.).

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały dość znaczne zróżnicowanie struktury ludności w poszczególnych powiatach województwa. Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności zawierał się w granicach od 61,0% do 67,4% (6,4 p.proc.), natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym – od 13,6% do 21,2% (7,6 p.proc.). Jeszcze większą rozpiętość przedziału (7,9 p.proc.) odnotowano dla ludności w wieku przedprodukcyjnym – od 15,3% do 23,2%.

W efekcie zmian w ekonomicznych grupach wieku obniżył się współczynnik obciążenia demograficznego. W 2011 r. na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 58 osób w wieku nieprodukcyjnym, tj. o 4 osoby mniej niż miało to miejsce w 2002 r. Szczególnie duży spadek wskaźnika odnotowano dla ludności wiejskiej – aż o 15 punktów; w miastach wskaźnik nie zmienił się.

Obniżenie się współczynnika obciążenia dotyczy grupy wieku przedprodukcyjnego, dla której odnotowano spadek o 6 punktów (z 35 w 2002 r. do 29 w 2011 r.), natomiast wskaźnik dla wieku poprodukcyjnego wzrósł o 1 punkt do 28. W miastach obserwowano podobne tendencje – współczynnik obciążenia dla wieku przedprodukcyjnego obniżył się z 30 do 27, a dla wieku poprodukcyjnego wzrósł z 26 do 29 (w obu grupach wieku zmiana o 3 punkty). Na wsi

współczynniki obciążenia dla obydwu omawianych grup wieku obniżyły się – o 11 punktów dla wieku przedprodukcyjnego (z 46 do 35) i o 4 punkty dla wieku poprodukcyjnego (z 30 do 26).

Tabl. 5. **Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2002 i 2011**

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
O g ó ł e m..... 2011	58	46	70
2002	62	53	72
w wieku przedprodukcyjnym 2011	29	29	30
2002	35	35	35
w wieku poprodukcyjnym 2011	28	17	40
2002	27	17	37
Miasta 2011	56	44	68
2002	56	47	64
Wieś..... 2011	61	48	75
2002	76	63	91

Wśród powiatów województwa mazowieckiego najniższy poziom współczynnika obciążenia odnotowano w Ostrołęce – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało tam 48 osób w wieku nieprodukcyjnym. Najwyższy współczynnik (64) wystąpił w powiecie siedleckim i łosickim. W m.st. Warszawie oraz dwóch powiatach ziemskich (lipskim i sokołowskim) wskaźnik dla wieku poprodukcyjnego był wyższy niż dla wieku przedprodukcyjnego – oznacza to mniejszą liczbę osób, które będą wchodzić na rynek pracy od liczby ludności, która rynek ten już opuściła.

Przedstawione wyżej zmiany wskazują na malejący – w ogólnej populacji – odsetek dzieci i młodzieży oraz starzenie się ludności w wieku produkcyjnym, a także coraz większy udział ludności w wieku emerytalnym. Podstawową przyczyną tych niekorzystnych tendencji jest niska dzietność, nie gwarantująca prostej zastępowalności pokoleń, co pogłębia proces starzenia się mieszkańców województwa mazowieckiego.

Zmiany, jakie wystąpiły w strukturze wieku ludności w 2011 r. w porównaniu z danymi bilansowymi z końca 2010 r., były niewielkie. Spadek udziału o 0,1 p.proc. odnotowano dla wieku produkcyjnego (w tym niemobilnego) – zarówno w miastach, jak i na wsi. Ponadto w miastach zmniejszył się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,1 p.proc.), a zwiększył – w wieku poprodukcyjnym (o 0,2 p.proc.). Na wsi odwrotnie – zwiększył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 0,3 p.proc.), natomiast zmniejszył się udział osób w wieku poprodukcyjnym (o 0,2 p.proc.).

Jednocześnie – ze względu na większą (o 25,7 tys.) liczbę ludności w województwie uzyskaną w NSP 2011 w stosunku do bilansu z 2010 r. – liczebność ekonomicznych grup wieku (z wyjątkiem wieku produkcyjnego niemobilnego) uległa zwiększeniu. W miastach przyrost ludności odnotowano tylko dla wieku poprodukcyjnego, natomiast na wsi jedynie w tej grupie wieku liczebność ludności zmniejszyła się.

3. Ludność według stanu cywilnego

Struktura ludności według stanu cywilnego uwarunkowana jest liczbą osób w poszczególnych grupach wieku, liczbą zawieranych związków małżeńskich, rozwodów i zgonów występujących na danym terenie oraz sytuacją społeczno-ekonomiczną kraju, wpływającą na podejmowanie decyzji prorodzinnych.

Stan cywilny prawny

W województwie mazowieckim według danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 r. wśród ogółu mężczyzn w wieku 15 lat i więcej prawie 1/3 to kawalerowie; odsetek panien jest znacznie niższy – nie przekracza 1/4 ogółu kobiet. Różnica wynika z różnego wieku zawierania małżeństwa; kobiety w chwili ślubu są przeciętnie o dwa lata młodsze od mężczyzn.

Tabl. 6. **Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/panny	żonaci/zamężne	wdowcy/wdowy	rozwie-dzeni/rozwie-dzione	nieustalony
W tysiącach						
O g ó ł e m	4459,9	1270,0	2468,8	441,9	258,6	20,7
mężczyźni	2107,6	698,8	1235,1	66,3	96,9	10,5
kobiety.....	2352,3	571,2	1233,6	375,6	161,7	10,2
Miasta.....	2899,9	814,9	1572,8	281,0	214,0	17,2
Wieś.....	1560,0	455,1	895,9	160,9	44,6	3,5
W odsetkach						
O g ó ł e m	100,0	28,5	55,4	9,9	5,8	0,5
mężczyźni	100,0	33,2	58,6	3,1	4,6	0,5
kobiety.....	100,0	24,3	52,4	16,0	6,9	0,4
Miasta.....	100,0	28,1	54,2	9,7	7,4	0,6
Wieś.....	100,0	29,2	57,4	10,3	2,9	0,2

W województwie mazowieckim udział żonatych mężczyzn jest (o 6,2 p.proc.) wyższy w porównaniu z zamężnymi kobietami. Różnica ta wynika z wyższej umieralności mężczyzn, powodującej częstsze owdowienia kobiet. W rezultacie odsetek wdów jest ponad pięciokrotnie wyższy w porównaniu z odsetkiem wdowców.

Najmniejszą (5,8%) grupę stanowią osoby rozwiedzione, z tego prawie 83% to osoby mieszkające w miastach. Udział osób rozwiedzionych zwiększał się w kolejnych grupach wieku, przy czym najwyższy poziom osiągnął dla mężczyzn w przedziale 55–59 lat (8,4%), dla kobiet w przedziale 50–54 lata (11,9%). W dalszych przedziałach wiekowych następował

spadek tych wartości. W przypadku 0,5% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej stan cywilny prawny nie został ustalony.

Tabl. 7. **Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i grup wieku w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W wieku				
		15–24 lata	25–34	35–49	50–64	65 lat i więcej
Mężczyźni w tys.....	2107,6	341,3	443,5	515,0	519,7	288,1
		W odsetkach (struktura pionowa)				
Kawalerowie.....	698,8	96,1	48,1	18,2	10,2	3,8
Żonaci.....	1235,1	3,2	49,1	74,0	78,2	75,9
Wdowcy.....	66,3	0,0	0,1	0,5	3,3	16,1
Rozwiedzeni.....	96,9	0,1	2,0	6,8	7,9	4,0
Nieustalony.....	10,5	0,7	0,7	0,5	0,4	0,2
Kobiety w tys.....	2352,3	328,6	446,0	516,6	583,6	477,5
		W odsetkach (struktura pozioma)				
Panny.....	571,2	89,7	34,8	12,3	6,5	4,1
Zamężne.....	1233,6	9,3	60,4	74,3	66,8	33,5
Wdowy.....	375,6	0,0	0,4	2,9	15,1	56,7
Rozwiedzione.....	161,7	0,3	3,7	10,0	11,4	5,5
Nieustalony.....	10,2	0,7	0,7	0,5	0,3	0,2

Z zestawienia wyników spisu w przekroju powiatów wynika, że największy odsetek osób o stanie cywilnym kawaler/panna w odniesieniu do ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej odnotowano w powiecie łosickim – 31,6% (z tego 62,1% stanowili kawalerowie, a 37,9% panny), najmniejszy w powiecie legionowskim – 25,0% (55,1% to kawalerowie, a 44,9% panny).

Z punktu widzenia rozwoju ludnościowego bardzo ważny jest odsetek osób żonatych i zamężnych, decydujących o liczbie ludności, ponieważ ponad 80% dzieci w województwie mazowieckim rodzi się w związkach małżeńskich.

Największy udział osób żonatych/zamężnych stwierdzono w powiecie legionowskim – 61,0%, z tego po 50,0% stanowili żonaci i zamężne. Najmniej osób z tej grupy było w m.st. Warszawie – 51,2%; 50,3% żonatych i 49,7% zamężnych. Odsetek osób o stanie cywilnym wdowiec/wdowa najwyższy był w powiecie lipskim – 12,5% (z tego 15,3% wdowców i 84,7% wdów), a najniższy w mieście Ostrołęce – 7,9% (14,4% wdowców i 85,6% wdów). Największy odsetek rozwiedzionych odnotowano w m.st. Warszawie – 8,9%, przy czym mężczyźni stanowili 34,4%, a kobiety 65,6%. W powiecie przysuskim grupa ta stanowiła 1,8% ludności (najmniej w województwie), z tego 44,5% to mężczyźni a 55,5% kobiety.

W odniesieniu do wyników spisu z 2002 r. struktura ludności województwa mazowieckiego według stanu cywilnego prawnego nie zmieniła się istotnie. Udział osób owdowiałych

pozostał na podobnym poziomie. Zmniejszył się odsetek osób pozostających w małżeństwie zarówno dla mężczyzn (o 1,1 p.proc.), jak i kobiet (o 1,6 p.proc.). Zwiększył się natomiast udział kawalerów (o 1,0 p.proc.) i panien (o 0,9 p.proc.) oraz rozwiedzionych mężczyzn (o 0,9 p.proc.) i kobiet (o 1,4 p.proc.).

Stan cywilny faktyczny

W spisie ludności z 2011 r. stan cywilny faktyczny określano w sposób wtórny – na podstawie charakteru związku, w jakim faktycznie żyje dana osoba. Osoby żyjące w związkach nieformalnych (kohabitanci), niezależnie od ich stanu cywilnego prawnego, ujęte zostały jako pary tworzące związki partnerskie. Zatem stan cywilny faktyczny – oprócz kategorii prawnych (kawaler/panna, osoby pozostające w prawnym związku małżeńskim, osoby owdowiałe i rozwiedzione) – wyodrębnia także dwie dodatkowe kategorie, tj. osoby żyjące w związkach partnerskich oraz małżonkowie pozostający w separacji (orzeczonej prawnie albo deklarowanej).

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały, że największą grupę, tj. 54,0% według stanu cywilnego faktycznego stanowili żonaci/zamężne. W miastach odsetek żonatych/zamężnych wyniósł 52,8%, a osoby pozostające faktycznie w związkach partnerskich stanowiły 3,3%; na wsi odpowiednio 56,3% i 1,4%. Najwyższy odsetek osób o stanie cywilnym żonaty/zamężna odnotowano w powiecie legionowskim – 59,6%, a najniższy w m.st. Warszawie – 49,6%. Osoby pozostające w związku partnerskim w powiecie legionowskim stanowiły 2,6% (podobnie jak w województwie), natomiast w m.st. Warszawie – 4,3% i był to najwyższy wskaźnik dla osób tworzących związki partnerskie w województwie mazowieckim.

Drugą pod względem wielkości grupę (26,6%) według stanu cywilnego faktycznego stanowili kawalerowie/panny; w miastach – 25,7%, a na wsi – 28,4% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. W przekroju powiatów największy (ponad 30%) udział kawalerów/panien stwierdzono w powiatach: siedleckim, garwolińskim i łosickim, a najmniejszy w legionowskim 23,3%. W województwie mazowieckim w 2011 r., podobnie jak dziewięć lat wcześniej, 9,7% ludności stanowili wdowcy/wdowy. W miastach odsetek ten wyniósł 9,5%, a na wsi 10,2%. Największy udział tej grupy odnotowano w powiecie lipskim (12,3%), a najmniejszy w piaseczyńskim (7,7%).

Odsetek osób rozwiedzionych w województwie stanowił 5,1% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. W miastach i na wsi wyniósł on odpowiednio 6,5% i 2,5%. Ponad połowę wszystkich osób rozwiedzionych w województwie spisano w m.st. Warszawie – 116,9 tys.

Osoby pozostające w separacji stanowiły 0,7% badanej populacji w województwie; w miastach 0,7%, a na wsi 0,5%. Największy udział osób separowanych odnotowano w powiecie legionowskim (0,9%) i w m.st. Warszawie (0,8%).

Tabl. 8. **Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zamężne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowcy	rozwie-dzeni/ rozwie-dzione	separo- wani/ separo- wane	nieusta- lony
W tysiącach								
O g ó ł e m	4459,9	1188,2	2410,0	118,2	434,7	229,2	29,9	49,7
mężczyźni	2107,6	658,1	1207,3	60,2	64,7	81,0	12,7	23,7
kobiety.....	2352,3	530,1	1202,7	58,0	370,0	148,3	17,2	26,0
Miasta.....	2899,9	745,5	1531,3	96,6	275,8	189,9	21,7	39,1
Wieś.....	1560,0	442,7	878,7	21,6	158,9	39,4	8,2	10,6
W odsetkach								
O g ó ł e m	100,0	26,6	54,0	2,6	9,7	5,1	0,7	1,1
mężczyźni	100,0	31,2	57,3	2,9	3,1	3,8	0,6	1,1
kobiety.....	100,0	22,5	51,1	2,5	15,7	6,3	0,7	1,1
Miasta.....	100,0	25,7	52,8	3,3	9,5	6,5	0,7	1,3
Wieś.....	100,0	28,4	56,3	1,4	10,2	2,5	0,5	0,7

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały istotne różnice między strukturą ludności w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego a strukturą według stanu cywilnego faktycznego. Porównując te dwie struktury należy wziąć pod uwagę różnice dotyczące nieustalonego stanu cywilnego, który dla prawnego wyniósł 21 tys. osób, a dla faktycznego 50 tys. osób.

Przyjmując do porównania liczbę osób w ramach wspólnych dla stanu faktycznego i cywilnego kategorii, można stwierdzić, że liczba osób według faktycznego stanu cywilnego jest o 2–11% niższa od liczby osób według stanu cywilnego prawnego. Uwzględniając płeć różnice sięgają nawet 16%. Oznacza to, że osoby pozostające w prawnych małżeństwach zadeklarowały separację lub utworzenie związków partnerskich z innymi osobami; podobnie kawalerowie/panny oraz osoby owdowiałe i rozwiedzione.

Największa różnica między stanem prawnym i faktycznym dotyczy osób rozwiedzionych. Z punktu widzenia faktycznego stanu cywilnego jest ich o ponad 11% mniej niż orzeczonych przez sąd (w miastach o 11,3%, a na wsi o 11,7%). Różnica dotycząca kobiet wynosi 8%, a dla mężczyzn 16%. Analizując dane o faktycznym stanie cywilnym zestawione według płci należy pamiętać, że jest to deklaracja osób – np. kobieta, której małżeństwo zostało rozwiązane przez sąd niejednokrotnie deklaruje, zgodnie ze swym odczuciem, że w dalszym ciągu jest zamężna. Podobnie panna, wdowa czy rozwiedziona żyjąca w związku partnerskim może zadeklarować, że jest zamężna.

Kolejną grupą, która wymaga komentarza, są kawalerowie/panny, spośród których ponad 6% (wśród mężczyzn 5,8%, a wśród kobiet 7,2%) zadeklarowało związek partnerski; w miastach było ich 8,5%, na wsi 2,7%. Także osób deklarujących wdowieństwo jest mniej (o 1,6%) w stosunku do stanu cywilnego prawnego – w przeważającej części dotyczy to mężczyzn.

Spośród osób pozostających – z prawnego punktu widzenia – w związkach małżeńskich około 2% (podobnie według płci oraz w miastach i na wsi) stwierdziło, że ich małżeństwo się rozpadło, tj. osoby te zadeklarowały separację lub związek partnerski z inną osobą.

Analizując dysproporcje między stanem cywilnym prawnym i faktycznym w przekroju powiatów zaobserwowano, że wśród kawalerów/panien największe różnice wystąpiły w m.st. Warszawie (11,1%), a najmniejsze w powiecie ostrołęckim (0,9%). Największe różnice wśród żonatych/zamężnych stwierdzono w powiecie ostrowskim (4,6%), najmniejsze zaś w powiecie przysuskim (1,0%). W grupie ludności o stanie cywilnym wdowiec/wdowa największą różnicę odnotowano w powiecie piaseczyńskim (3,9%), a najmniejszą w powiatach ostrołęckim i przysuskim (po 0,3%). Największe rozbieżności między stanem prawnym i faktycznym zaobserwowano w grupie osób rozwiedzionych – w 26 powiatach sięgały ponad 10% (najwięcej w warszawskim zachodnim 17,6%).

W okresie dziewięciu lat od poprzedniego spisu, struktura ludności według stanu cywilnego faktycznego nie uległa istotnym zmianom. Udział osób owdowiałych nie zmienił się. Nastąpił niewielki wzrost (o 0,9 p.proc.) udziału osób rozwiedzionych. Obniżeniu uległ odsetek osób o stanie cywilnym kawaler/panna (o 0,3 p.proc.) i osób separowanych (o 0,4 p.proc.). Największy spadek (o 1,6 p.proc.) odnotowano dla osób pozostających w związkach małżeńskich. Ponad dwukrotnie wzrosła zarówno liczba, jak i udział osób pozostających w związkach partnerskich – o ile w 2002 r. odnotowano około 28 tys. par, to w 2011 r. ponad 59 tys. Odsetek osób pozostających w związkach partnerskich zwiększył się z 1,3% do 2,6%.

II. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA LUDNOŚCI

1. Poziom wykształcenia

W spisie z 2011 r. wszystkim osobom w wieku 13 lat i więcej ustalano najwyższy ukończony poziom wykształcenia, niezależnie czy był on uzyskany w szkole dziennej, wieczorowej, czy w systemie zaocznym. Podstawą zaliczenia osoby do danego poziomu wykształcenia było posiadane świadectwo lub dyplom ukończenia szkoły.

W latach 2002–2011 obserwowano stały wzrost poziomu wykształcenia ludności województwa. Odsetek osób o wykształceniu co najmniej średnim wzrósł z 48,2% w 2002 r. do 57,2% w 2011 r., tj. o 9,0 p.proc. Pozytywne zmiany odnotowano dla osób posiadających wykształcenie wyższe (ich udział zwiększył się o 9,8 p.proc.) oraz dla osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (wzrost o 3,7 p.proc.). Zmniejszył się natomiast odsetek osób legitymujących się wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (o 4,5 p.proc.).

W okresie międzypisowym zmniejszył się udział osób, które ukończyły zasadniczą szkołę zawodową (z 18,0% do 16,7%).

Tabl. 1 (9). **Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w latach 2002 i 2011**

Wykształcenie	2002	2011	2002	2011	2002	2011	2002	2011
	ogółem				mężczyźni		kobiety	
	w tys.		w odsetkach					
O g ó ł e m	4386,1	4566,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe.....	603,8	1075,7	13,8	23,6	13,3	21,0	14,2	25,9
Średnie zawodowe i policealne	1065,4	902,5	24,3	19,8	23,6	20,3	24,9	19,3
Średnie ogólnokształcące.....	445,5	634,7	10,2	13,9	6,8	11,2	13,2	16,3
Zasadnicze zawodowe	788,8	762,9	18,0	16,7	23,3	21,7	13,2	12,2
Podstawowe ukończone i gimnazjalne.....	1181,0	976,4	26,9	21,4	26,7	21,4	27,1	21,4
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	165,0	63,3	3,8	1,4	3,1	1,1	4,4	1,6
Nieustalone	136,5	151,2	3,1	3,2	3,2	3,3	3,0	3,3

Struktura ludności według poziomu wykształcenia różni się w zależności od płci. W 2011 r. kobiety częściej niż mężczyźni legitymowały się wykształceniem wyższym (25,9% wobec 21,0%) oraz średnim i policealnym (35,6% wobec 31,5%). Mężczyźni natomiast częściej niż kobiety mają ukończoną zasadniczą szkołę zawodową (21,7% wobec 12,2%).

W porównaniu z 2002 r. zwiększył się udział mężczyzn (o 7,7 p.proc.) oraz kobiet (o 11,7 p.proc.), którzy posiadali dyplom ukończenia szkoły wyższej.

W 2011 r. 21,4% kobiet miało ukończoną szkołę podstawową i gimnazjalną, podczas gdy odsetek ten w 2002 r. wyniósł 27,1%. Wśród mężczyzn było to 21,4% w 2011 r. i 26,7% w 2002 r. Należy jednak pamiętać, że w NSP 2002 nie było jeszcze osób, które ukończyły szkołę gimnazjalną, ze względu na reformę szkolnictwa z 1999 r. wprowadzającą 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazja. Uczniowie gimnazjów kończyli szkołę w czerwcu 2002 r., podczas gdy moment krytyczny spisu obrazował sytuację w dniu 20 maja tego roku. W związku z tym byli oni zaliczani do niższego poziomu wykształcenia, tzn. do podstawowego.

Pomimo wzrostu poziomu wykształcenia ludności ogółem w dalszym ciągu struktura mieszkańców wsi według poziomu wykształcenia różni się od tej w miastach. Na wsi nadal dominuje wykształcenie podstawowe i gimnazjalne (łącznie 32,7%; w 2002 r. – 39,9%), natomiast w miastach – wykształcenie średnie i policealne (37,3%; w 2002 r. – 40,9%).

W porównaniu z wynikami NSP 2002 odnotowano znaczny wzrost osób z wykształceniem wyższym zarówno w miastach, jak i na wsi. W 2011 r. mieszkańcy miast legitymujący się wykształceniem wyższym stanowili 29,9% wobec 18,4%, natomiast na wsi odsetek takich osób wyniósł 11,8% wobec 4,8%.

Zdecydowanie więcej mieszkańców wsi niż miast posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe (w 2011 r. – 23,9% wobec 12,8%).

Tabl. 2 (10). **Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej w miastach i na wsi według poziomu wykształcenia w 2011 r.**

Wykształcenie	Miasta			Wieś		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
	w odsetkach					
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe.....	29,9	27,9	31,6	11,8	9,2	14,5
Średnie zawodowe i policealne	21,7	22,5	20,9	16,3	16,5	16,1
Średnie ogólnokształcące.....	15,7	13,0	17,9	10,6	8,2	13,1
Zasadnicze zawodowe	12,8	16,9	9,3	23,9	29,9	18,0
Podstawowe ukończone i gimnazjalne.....	15,2	15,0	15,5	32,7	32,3	33,0
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	0,7	0,6	0,8	2,6	2,0	3,3
Nieustalone	4,0	4,1	3,9	2,0	2,0	2,1

Zarówno w miastach, jak i na wsi (podobnie jak w województwie ogółem) kobiety częściej niż mężczyźni posiadały wykształcenie wyższe. Odsetek kobiet o tym poziomie wykształcenia wynosił 31,6% w miastach i 14,5% na wsi wobec 27,9% mężczyzn w miastach i 9,2% na wsi. Podobną sytuację obserwujemy analizując osoby o średnim i policealnym poziomie wykształcenia.

Mężczyźni mieszkający na wsi, którzy ukończyli zasadniczą szkołę zawodową stanowili 29,9% ogółu mężczyzn w wieku 13 lat i więcej. W miastach analogiczny odsetek był zdecydowanie niższy i kształtował się na poziomie 16,9%.

Wzrost poziomu wykształcenia w porównaniu z wynikami NSP 2002 widoczny jest również w poszczególnych powiatach. Najbardziej dynamiczny wzrost odsetka osób z wykształceniem co najmniej średnim odnotowano w powiatach: węgrowskim, piaseczyńskim, plockim, warszawskim zachodnim i wołomińskim. W 2011 r. najwyższym udziałem osób posiadających wykształcenie co najmniej średnie charakteryzowały się powiaty: m.st. Warszawa (75,5%), pruszkowski (64,8%), piaseczyński (63,5%), miasto Siedlce (62,3%) oraz legionowski (61,8%), przy średnim wskaźniku dla województwa 57,2%. [patrz mapa „Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem co najmniej średnim w powiatach w 2011 r.”]

Kontynuacja nauki

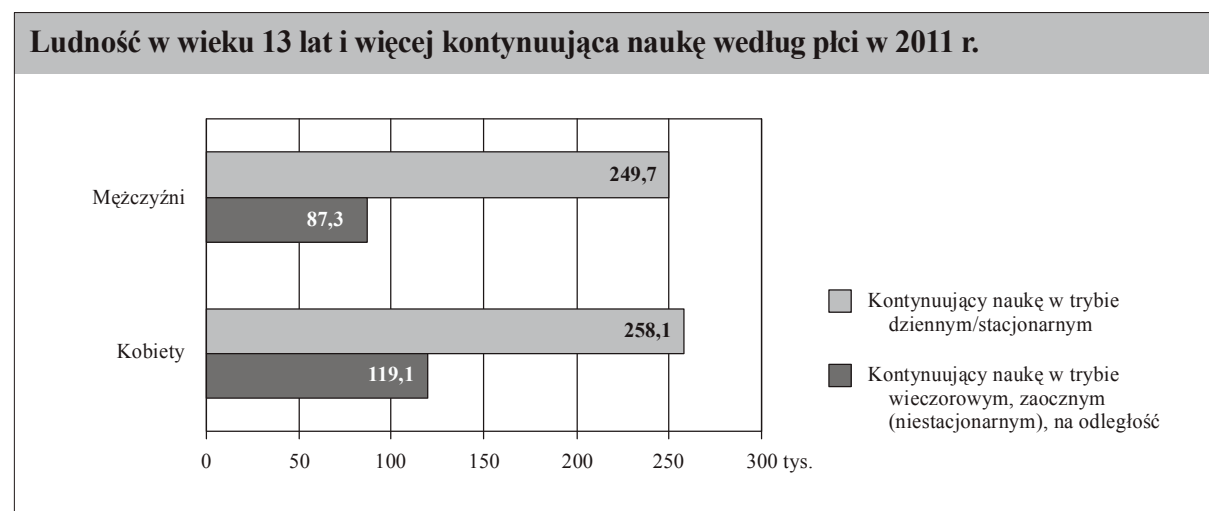
Spis dostarczył również informacji o tym, czy osoby posiadające już określony poziom wykształcenia kontynuują naukę. W 2011 r. 714,2 tys. osób (15,6% ludności w wieku 13 lat i więcej) kontynuowało naukę. Wśród tych osób 507,8 tys. uczyło się w trybie dziennym, a 206,4 tys. w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym) lub na odległość.

W trybie dziennym najczęściej kontynuują naukę absolwenci szkół podstawowych i gimnazjów (66,8% ogółu osób uczących się w szkołach dziennych). Wśród ogółu osób kontynuujących naukę w trybie wieczorowym lub zaocznym największy odsetek stanowią absolwenci szkół średnich, w tym liceów ogólnokształcących (34,6%) oraz studiów licencjackich i inżynierskich (22,1%). Często podnoszą również swoje kwalifikacje absolwenci studiów wyższych z tytułem magistra (lekarza lub równorzędnym) – stanowią oni 16,1% kontynuujących naukę w trybie wieczorowym, zaocznym lub na odległość.

Tabl. 3 (11). **Struktura ludności w wieku 13 lat i więcej kontynuującej naukę według poziomu wykształcenia w 2011 r.**

Wykształcenie	Osoby kontynuujące naukę		
	ogółem	w trybie dziennym/stacjonarnym	w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość
	w odsetkach		
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0
Wyższe z tytułem magistra, lekarza lub równorzędnym.....	6,5	2,6	16,1
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty.....	10,0	5,1	22,1
Średnie zawodowe i policealne.....	6,9	2,1	18,7
Średnie ogólnokształcące.....	24,6	20,5	34,6
Zasadnicze zawodowe.....	1,4	0,3	4,1
Podstawowe i gimnazjalne.....	48,7	66,8	4,4
Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego.....	1,8	2,6	0,0

Wśród ogółu osób kontynuujących naukę 52,8% stanowią kobiety, a 47,2% mężczyźni. Kobiety częściej niż mężczyźni uczą się w trybie wieczorowym lub zaocznym (31,6% wobec 25,9%).

2. Osoby niepełnosprawne – *wyniki wstępne*

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2011 r. udzielanie odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności odbywało się na zasadzie dobrowolności – ze względu na specyfikę i wrażliwość tematu. Na pytania odpowiadały osoby dorosłe, które wyraziły na to zgodę, natomiast na temat dzieci informacji udzielali rodzice lub opiekunowie.

Zbiorowość osób niepełnosprawnych została podzielona na dwie podstawowe grupy:

- 1) osoby niepełnosprawne **prawnie**, tj. takie, które posiadały odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,*
- 2) osoby niepełnosprawne **tylko biologicznie**, tj. takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych stosownie do swojego wieku.*

W związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności część respondentów odmówiła udzielenia odpowiedzi. Można przypuszczać, że w tej zbiorowości znajdują się osoby niepełnosprawne, które mogą posiadać udokumentowane orzeczenie, jednak nie chciały udzielić odpowiedzi na pytania formularza w części dotyczącej niepełnosprawności. Również braki danych mogą rzutować na uzyskaną w spisie strukturę osób niepełnosprawnych. Bardzo liczną grupą ludności, o której nie zebrano bardziej szczegółowych danych, są przede wszystkim osoby przebywające za granicą 12 miesięcy lub dłużej.

W związku z tym wyniki spisu z 2011 r. dotyczące osób niepełnosprawnych należy traktować jako wstępne. Nadal będą prowadzone pogłębione analizy, których celem będzie zmniejszenie liczby brakujących odpowiedzi, natomiast nie ulegnie już zmianie liczba odmów odpowiedzi przez respondentów.

Należy przyjąć, że ogólne liczby osób niepełnosprawnych mężczyzn i kobiet, w miastach i na wsi, uzyskane wstępnie z wyników spisu z 2011 r. są niedoszacowane. W konsekwencji zaniżone są także odsetki osób niepełnosprawnych w relacji do ogólnej liczby ludności.

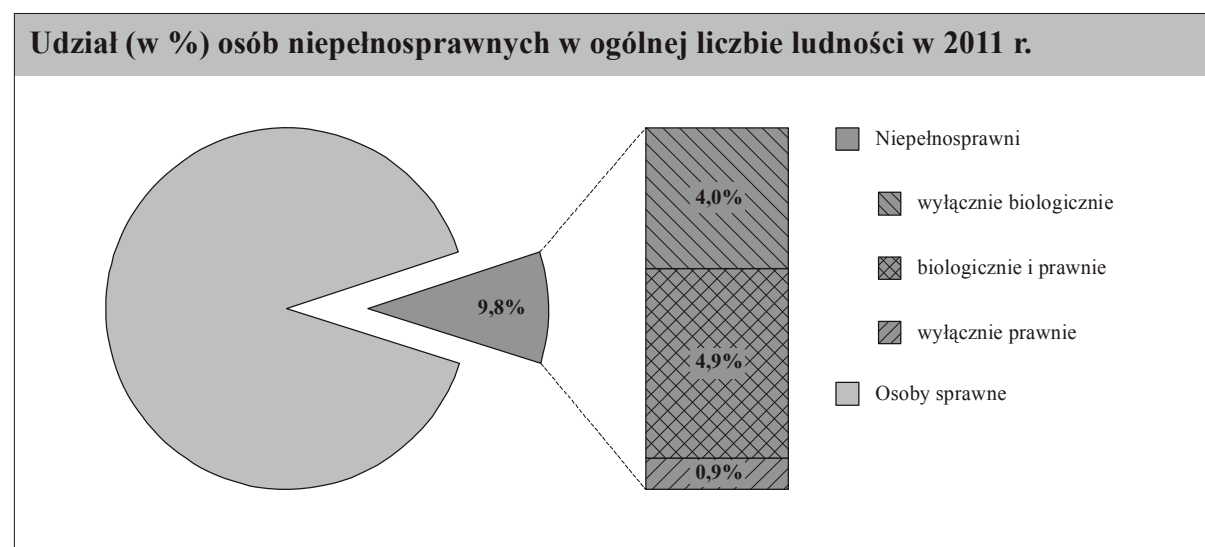
Wyniki spisu ludności wykazały wstępnie, że w 2011 r. liczba osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim wynosiła 515,7 tys., co stanowiło 9,8% ludności województwa (wobec 11,3% w 2002 r.).

Wśród ogółu osób niepełnosprawnych przeważały kobiety (278,1 tys., tj. 53,9%), a ich liczba w porównaniu z 2002 r. obniżyła się o 9,2%. W 2011 r. niepełnosprawnych mężczyzn było 237,7 tys., tj. o 13,4% mniej w stosunku do 2002 r. Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn mniejszy spadek liczby osób niepełnosprawnych widoczny jest w miastach niż na wsi.

Tabl. 4 (12). **Osoby niepełnosprawne w latach 2002 i 2011**

Wyszczególnienie	2002		2011		2002		2011		2002		2011	
	ogółem		ogółem		miasta		miasta		wieś		wieś	
	w tys.		2002= =100		w tys.		2002= =100		w tys.		2002= =100	
O g ó ł e m	580,7	515,7	88,8	363,9	349,6	96,1	216,8	166,2	76,6			
mężczyźni	274,3	237,7	86,6	167,8	156,3	93,2	106,5	81,4	76,4			
kobiety	306,4	278,1	90,8	196,1	193,3	98,6	110,3	84,8	76,9			
Niepełnosprawni prawnie	444,8	303,3	68,2	279,8	213,1	76,2	165,0	90,2	54,7			
Niepełnosprawni tylko biologicznie.....	135,9	212,4	156,3	84,1	136,5	162,3	51,8	75,9	146,5			

W 2011 r. liczba osób niepełnosprawnych prawnie wyniosła 303,3 tys. i zmniejszyła się w stosunku do 2002 r. o 31,8%. Zmiany w przepisach prawnych i zaostrzenie przepisów dotyczących przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy i podobnych świadczeń spowodowały znaczne zmniejszenie się zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie. W 2011 r. grupa osób niepełnosprawnych wyłącznie prawnie stanowiła 0,9% ogółu ludności województwa wobec 2,8% w 2002 r.

W stosunku do 2002 r. zwiększyła się znacząco (o 56,3%) liczba osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie. W 2011 r. zbiorowość tych osób liczyła 212,4 tys., tj. 4,0% ogółu ludności (w 2002 r. – 2,7%).

Wśród ogółu niepełnosprawnych mężczyźni stanowili 46,1%. Rozpatrując ich zbiorowość według podstawowych kategorii można zauważyć, że w 2011 r. najliczniejszą grupę stanowili mężczyźni, którzy deklarowali ograniczenie sprawności oraz posiadali odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony, tzn. byli niepełnosprawni prawnie i biologicznie. Ich odsetek wyniósł 56,1%, przy czym najczęściej deklarowali umiarkowane ogra-

niczenie sprawności (29,7% ogółu niepełnosprawnych mężczyzn), 10,5% oceniało swoją sprawność jako całkowicie ograniczoną, a 15,9% jako ograniczoną poważnie.

Wśród ogółu niepełnosprawnych kobiet 44,9% stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie. Kobiety stosunkowo rzadziej niż mężczyźni deklarowały całkowite ograniczenie sprawności (7,8% ogółu niepełnosprawnych kobiet) oraz poważne ograniczenie sprawności (12,9%).

Tabl. 5 (13). **Struktura osób niepełnosprawnych według płci i stopnia niepełnosprawności w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0
Niepełnosprawni tylko biologicznie	41,2	34,5	46,9
odczuwający ograniczenie sprawności:			
całkowite.....	2,2	1,8	2,6
poważne	10,8	8,4	12,8
umiarkowane	28,2	24,2	31,6
Niepełnosprawni biologicznie i prawnie.....	50,1	56,1	44,9
odczuwający ograniczenie sprawności:			
całkowite.....	9,1	10,5	7,8
poważne	14,3	15,9	12,9
umiarkowane	26,7	29,7	24,2
Niepełnosprawni tylko prawnie	8,7	9,4	8,2
o stopniu:			
znacznym.....	1,1	1,2	1,0
umiarkowanym	3,4	3,4	3,4
lekkim	3,1	3,4	2,9
osoby w wieku (0–15) posiadające orzeczenie o niepełnosprawności	0,4	0,6	0,3
nieustalonym.....	0,7	0,8	0,6

Wśród ogółu niepełnosprawnych mężczyzn osoby, które nie posiadały odpowiedniego orzeczenia, a deklarowały ograniczenie sprawności stanowiły 34,5%, natomiast odsetek takich osób wśród ogółu niepełnosprawnych kobiet był znacznie wyższy i wynosił 46,9%.

Wśród osób niepełnosprawnych wyłącznie biologicznie, zarówno mężczyźni, jak i kobiety najczęściej deklarowali umiarkowane ograniczenie sprawności (odpowiednio 24,2% i 31,6%). Warto zaznaczyć, że w omawianej grupie niepełnosprawnych osoby oceniające swoje ograniczenie jako całkowite stanowiły najmniejszy udział w porównaniu z osobami, które oprócz ograniczenia sprawności posiadają stosowne orzeczenie.

Na uwagę zasługuje również fakt, że wśród ogółu osób niepełnosprawnych 8,7% (9,4% mężczyzn i 8,2% kobiet) posiadało wyłącznie prawne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, natomiast nie odczuwało żadnego ograniczenia sprawności w wykonywaniu podstawowych czynności życiowych.

3. Ludność według źródeł utrzymania

W NSP 2011 gromadzono m.in. dane o źródłach utrzymania (głównym i dodatkowym) spisywanych osób. Informacje o źródłach, z których pochodziły środki na finansowanie konsumpcyjnych i innych życiowych potrzeb osób dotyczyły całego roku, tzn. 12 miesięcy poprzedzających moment krytyczny spisu (dzień 31 marca 2011 r.). Nie zbierano natomiast danych dotyczących wysokości uzyskiwanych dochodów.

Główne źródło utrzymania osoby jest to źródło przynoszące jej największy dochód. Jeżeli osoba miała w ciągu roku poprzedzającego spis tylko jedno źródło dochodów, to było ono jej głównym, a zarazem wyłącznym źródłem utrzymania.

W spisie z 2011 r. wyróżniono następujące grupy źródeł utrzymania:

- dochody (zarobki) z pracy osobiście wykonywanej (również sezonowej, dorywczej bez formalnej umowy) niezależnie od charakteru zatrudnienia – pracujący najemnie, na rachunek własny, a także pomagający w prowadzeniu działalności gospodarczej bez umownego wynagrodzenia członkowie wspólnego gospodarstwa domowego,*
- dochody z własności,*
- dochody z wynajmu,*
- niezarobkowe źródło (w tym świadczenia społeczne: emerytury, renty, zasiłki, świadczenia przedemerytalne),*
- pozostałe źródła osobno nie wymienione (w 2002 r. zaliczane do innych niezarobkowych źródeł).*

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność dzieli się na dwie kategorie: ludność (w wieku 15 lat i więcej) posiadającą własne źródła utrzymania, tj. dochody z pracy, ze źródeł niezarobkowych i pozostałe, oraz ludność utrzymywaną. Do ludności utrzymywanej zaliczono wszystkie osoby niezależnie od wieku nieposiadające własnych źródeł dochodów (w tym dzieci do lat 14).

Wyniki spisu powszechnego przeprowadzonego w 2011 r. stanowią bogate źródło informacji w zakresie struktury społeczno-ekonomicznej ludności. Obserwuje się różnice dotyczące źródeł utrzymania ludności w stosunku do wyników spisu z 2002 r. Należy mieć świadomość, że na różnice w strukturach ludności według różnych cech (także w kwestiach ekonomicznych) mogą rzutować braki danych. W województwie mazowieckim braki odpowiedzi na pytania o źródła utrzymania w 2011 r. dotyczą 152,2 tys. osób (tj. 2,9%), z czego 89,1 tys. to osoby przebywające za granicą przez okres 12 miesięcy lub dłużej. W 2002 r. danych o źródłach utrzymania nie ustalono dla 103,0 tys. osób (tj. 2,0%).

Wyniki spisu pokazały, że w 2011 r. w województwie mazowieckim liczba osób posiadających własne źródło dochodów zwiększyła się w porównaniu z 2002 r. o 381,1 tys. (o 11,9%), natomiast pozostających na utrzymaniu było mniej o 285,7 tys. (o 15,7%). Udział osób posiadających własne źródło utrzymania w ogólnej liczbie ludności województwa wyniósł 68,0% (o 5,5 p.proc. więcej niż w 2002 r.), a pozostających na utrzymaniu – 29,1% (o 6,4 p.proc. mniej).

Tabl. 6 (14). **Ludność według płci i głównego źródła utrzymania w latach 2002 i 2011**

Wyszczególnienie	2002	2011	2002	2011			
	ogółem			męż-	kobiety		
	w tys.	2002 = = 100	w odsetkach				
O g ó ł e m^a	5124,0	5268,7	102,8	100,0	100,0	100,0	100,0
Posiadający własne źródło utrzy- mania ^b	3200,5	3581,6	111,9	62,5	68,0	68,0	68,0
dochody z pracy	1844,5	2193,0	118,9	36,0	41,6	46,3	37,4
najemnej	1399,9	1763,2	126,0	27,3	33,5	35,4	31,7
na rachunek własny ^c	444,6	429,8	96,7	8,7	8,2	10,8	5,7
niezarobkowe i pozostałe źródła osobno nie wymienione	1350,5	1383,2	102,4	26,4	26,3	21,6	30,5
Na utrzymaniu	1820,5	1534,9	84,3	35,5	29,1	29,2	29,1

^a W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego źródła utrzymania (w tym dla osób przebywających za granicą co najmniej 12 miesięcy). ^b W dalszym podziale nie uwzględniono dochodów z własności. ^c Łącznie z dochodami z wynajmu.

Dochody z pracy jako źródło utrzymania zadeklarowało 2193,0 tys. osób, tj. o 348,5 tys. osób (o 18,9%) więcej niż 9 lat wcześniej. Największą dynamikę zmian obserwuje się w odniesieniu do dochodów z pracy najemnej. Liczba osób, dla których było to główne źródło utrzymania wzrosła w porównaniu z 2002 r. o 363,3 tys. (o 26,0%). Zmniejszyła się natomiast o 14,8 tys. (o 3,3%) liczba utrzymujących się z pracy na rachunek własny.

Rozpatrując strukturę ludności według źródeł utrzymania można zauważyć wyraźne różnice w zależności od płci. Dochody z pracy są głównym źródłem utrzymania dla ponad 46% mężczyzn i ponad 37% kobiet, w tym z pracy najemnej odpowiednio dla ponad 35% i prawie 32%. Zwraca uwagę fakt, że dochody z pracy na rachunek własny znacznie częściej uzyskiwali mężczyźni niż kobiety. Mężczyźni stanowili niemal 2/3 zbiorowości osób utrzymujących się w ten sposób. W porównaniu z 2002 r. liczba mężczyzn, dla których praca na rachunek własny była głównym źródłem utrzymania zmniejszyła się o 0,4%, a kobiet – o 8,0%.

Dochody z niezarobkowych źródeł utrzymania częściej notowano dla kobiet. W porównaniu z 2002 r. liczba kobiet utrzymujących się w ten sposób wzrosła o 4,1%, podczas gdy liczba mężczyzn pozostała na niezmiennym poziomie. Niezarobkowe źródła stanowiły dla kobiet podstawę utrzymania prawie tak samo często, jak dochody z pracy najemnej.

Na strukturę ludności według źródeł utrzymania niewątpliwie mają wpływ czynniki demograficzne, m.in. zmiany w strukturze ludności według wieku. O ile w 2011 r. ludności ogółem było o 2,8% więcej niż 9 lat wcześniej, to liczba osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat) wzrosła o 5,9% (o 187,5 tys.), a w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej) – o 10,5% (o 89,3 tys.). Zmniejszyła się natomiast o 11,8% (o 131,3 tys.) liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (0–17 lat).

Tabl. 7 (15). **Ludność według głównego źródła utrzymania^a, płci i ekonomicznych grup wieku w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Dochody z pracy	Niezarobkowe i pozostałe źródła osobno nie wymienione	Na utrzymaniu
O g ó ł e m	5268,7	41,6	26,3	29,1
w wieku:				
Przedprodukcyjnym (0–17 lat).....	984,2	0,1	0,4	98,8
Produkcyjnym (18–59/64).....	3344,2	64,4	15,2	16,4
mobilnym (18–44).....	2100,9	66,8	7,6	21,2
niemobilnym (45–59/64).....	1243,3	60,4	28,0	8,4
Poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej)	940,3	4,0	92,7	1,3
Mężczyźni	2522,1	46,3	21,6	29,2
w wieku:				
Przedprodukcyjnym (0–17 lat).....	504,2	0,1	0,4	98,8
Produkcyjnym (18–64).....	1729,8	66,7	15,7	13,6
mobilnym (18–44).....	1053,9	70,4	7,1	18,2
niemobilnym (45–64).....	676,0	61,1	29,1	6,5
Poprodukcyjnym (65 lat i więcej).....	288,1	4,2	93,6	0,5
Kobiety	2746,5	37,4	30,5	29,1
w wieku:				
Przedprodukcyjnym (0–17 lat).....	480,0	0,1	0,5	98,8
Produkcyjnym (18–59).....	1614,3	61,9	14,5	19,5
mobilnym (18–44).....	1047,0	63,2	8,0	24,2
niemobilnym (45–59).....	567,3	59,7	26,6	10,7
Poprodukcyjnym (60 lat i więcej).....	652,2	4,0	92,3	1,7

^a W podziale według głównego źródła utrzymania nie uwzględniono dochodów z własności i nieustalonego źródła utrzymania.

Osoby w wieku przedprodukcyjnym na ogół pozostają na utrzymaniu – w 2011 r. tylko 0,5% z nich posiadało własne źródło dochodów.

Wśród osób w wieku produkcyjnym zdecydowana większość (niemal 80%) miała własne źródło utrzymania. Dominowały dochody z pracy, które stanowiły podstawę utrzymania dla 64,4% osób. W ten sposób utrzymywało się 2/3 mężczyzn i nieco mniej kobiet w wieku produkcyjnym. Niezarobkowe i pozostałe źródła były podstawą utrzymania dla 15,2% osób. Pozostających na utrzymaniu było w tej grupie wieku 16,4% (ponad 57% z nich to kobiety).

Poddając bardziej szczegółowej analizie osoby w wieku aktywności zawodowej zastosowano podział na osoby w wieku największej aktywności, tzn. w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata niezależnie od płci) oraz w wieku produkcyjnym niemobilnym (mężczyźni 45–64 lata, kobiety 45–59 lat).

Prawie 3/4 osób w wieku mobilnym posiadało własne źródło dochodów. Osoby te częściej niż osoby w wieku produkcyjnym ogółem utrzymywały się z pracy oraz pozostawały na utrzymaniu; rzadziej posiadały niezarobkowe lub inne źródło utrzymania. W grupie osób w wieku niemobilnym własne źródło utrzymania zadeklarowało ponad 88% badanych. Znacznie większy niż w grupie ogółem był odsetek osób posiadających niezarobkowe źródło dochodów. Może to wynikać z faktu, że w omawianej grupie wieku znalazła się część osób, które zakończyły już pracę zawodową i korzystają ze świadczeń emerytalnych lub innych świadczeń społecznych.

Zupełnie inna jest sytuacja osób w wieku poprodukcyjnym. Tylko 1,3% osób w tej grupie wieku pozostawało na utrzymaniu. Spośród deklarujących własne dochody, niezarobkowe źródło wskazało 92,7% osób, a dochody z pracy – 4,0% osób.

Struktura ludności według źródeł utrzymania zależy także od charakteru miejsca zamieszkania osób (w miastach lub na wsi). Wyniki spisu z 2011 r. pokazały, że w miastach odsetek osób posiadających własne źródła utrzymania wyniósł prawie 70% i był wyższy niż 9 lat wcześniej o 7,0 p.proc. Odsetek mieszkańców miast utrzymujących się z dochodów z pracy wzrósł w porównaniu z 2002 r. o 6,3 p.proc., natomiast udział osób utrzymujących się z niezarobkowego źródła pozostał na prawie niezmiennym poziomie. Wśród mieszkańców wsi własne źródło utrzymania miało ponad 64% osób (mniej niż w miastach). Podobnie jak w miastach, choć w nieco mniejszym stopniu, wzrósł w porównaniu z 2002 r. odsetek utrzymujących się z pracy (o 4,5 p.proc.). Nieznacznie zmniejszył się natomiast udział osób, które utrzymywały się z niezarobkowego źródła (o 1,6 p.proc.).

Na podstawie wyników spisu można stwierdzić, że w województwie mazowieckim w porównaniu z 2002 r. zmniejszył się odsetek osób nieposiadających własnych źródeł dochodów (z 35,5% do 29,1%). Na utrzymaniu pozostawało relatywnie więcej mieszkańców wsi niż miast – w 2011 r. było to 33,7% wobec 26,6%, a 9 lat wcześniej – odpowiednio 38,2% wobec 34,1%.

Analizując źródła utrzymania ludności według podziału na dochody z pracy, niezarobkowe źródła łącznie z pozostałymi źródłami dochodów osobno nie wymienionymi (np. alimenty od osób prywatnych, stypendia naukowe, sportowe) oraz pozostawanie na utrzymaniu obserwuje się wyraźne różnice między poszczególnymi powiatami województwa mazowieckiego. [patrz mapa „Ludność w powiatach według głównego źródła utrzymania w 2011 r.”]

Odsetek osób utrzymujących się głównie z pracy wyniósł w województwie 41,6%. W dwunastu powiatach udział ten był wyższy od średniej; największy odnotowano w m.st. Warszawie i w powiecie piaseczyńskim (po 45,4%) oraz w powiatach: warszawskim zachodnim, pruszkowskim i grójeckim (odpowiednio 44,6%, 44,5% i 44,3%). Najmniejszy był w powiecie szydłowieckim (30,7%) oraz przysuskim (33,3%) i radomskim (33,7%).

Niezarobkowe źródła stanowiły podstawę utrzymania dla 26,3% mieszkańców województwa. Relatywnie najwięcej takich osób było w powiecie lipskim (30,7%), przysuskim (30,6%), mieście Radomiu (30,2%) oraz powiecie łosickim (30,0%); najmniej zaś w piaseczyńskim (20,5%), wołomińskim (22,1%) oraz warszawskim zachodnim (22,2%) i legionowskim (22,5%).

Odsetek osób, które nie posiadały własnego źródła utrzymania wyniósł w województwie 29,1%. Największy udział pozostających na utrzymaniu w ogólnej liczbie spisanej ludności odnotowano w powiecie ostrołęckim (37,7%), radomskim (36,9%) i szydłowieckim (35,8%); najmniej zaś w m.st. Warszawie (23,1%) oraz powiecie pruszkowskim i żyrardowskim (odpowiednio 28,6% i 28,9%).

III. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI

Zgodnie z międzynarodowymi standardami stosowanymi w statystyce rynku pracy ludność dzieli się na trzy podstawowe kategorie, istotne z punktu widzenia podaży pracy i jednoczesnego dopasowania do strony popytowej. Są to: pracujący, bezrobotni i bierni zawodowo. Za minimalny wiek wejścia na rynek pracy przyjmuje się umownie moment ukończenia 15-tego roku życia, nie wyznaczając jednocześnie górnej granicy wieku kończącego aktywność zawodową. Określa się natomiast precyzyjne ramy czasowe pozwalające na jednoznaczne uchwycenie stopnia dopasowania obu stron rynku pracy – podażowej i popytowej.

*Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia (25–31 marca 2011 r.) wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód oraz osoby, które nie wykonywały pracy (np. z powodu choroby, urlopu), ale formalnie miały pracę.*

***Bezrobotni** są to osoby w wieku 15–74 lata, które w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, aktywnie poszukiwały pracy i były gotowe/zdolne podjąć pracę.*

***Ludność bierną zawodowo** stanowią osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne.*

*Pracujący i bezrobotni tworzą razem kategorię **aktywnych zawodowo**.*

Szczegółowe definicje poszczególnych kategorii osób zawiera rozdział „Ważniejsze definicje i pojęcia spisowe”.

Do podstawowych wskaźników zaprezentowanych w raporcie i opisujących sytuację na rynku pracy należą:

- współczynnik aktywności zawodowej – stosunek liczby aktywnych zawodowo do sumy aktywnych i biernych zawodowo,*
- wskaźnik zatrudnienia – stosunek liczby pracujących do sumy aktywnych i biernych zawodowo,*
- stopa bezrobocia – stosunek liczby bezrobotnych do aktywnych zawodowo.*

Ze względu na zaokrąglenia przy uogólnianiu wyników badania, w niektórych tablicach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

W NSP 2011 pytania dotyczące aktywności ekonomicznej skierowano tylko do osób zamieszkałych w mieszkaniach, w związku z tym nie ma możliwości określenia statusu na rynku pracy osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania oraz bezdomnych. Poza zakresem analizy znalazły się także osoby, które co prawda podlegały badaniu, ale dla których nie udało

się ustalić, jaki mają status na rynku pracy, co w znacznej części wynikało z faktu przebywania tych osób za granicą.

Według wyników spisu w województwie mazowieckim ludność w wieku 15 lat i więcej spełniająca kryterium faktycznego zamieszkania liczyła 4459,9 tys. osób, z czego dla 147,4 tys. nie określono statusu na rynku pracy.

Dalsza analiza wyników spisu z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy w województwie dotyczy więc w praktyce zbiorowości 4312,5 tys. osób, czyli tych dla których uzyskano informacje o aktywności ekonomicznej.

Zbiorowość aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej w województwie mazowieckim liczyła 2375,8 tys. osób, co stanowiło 55,1% ogółu ludności województwa w tej grupie wieku sklasyfikowanej według statusu na rynku pracy. Wśród aktywnych zawodowo było 2124,9 tys. pracujących i 251,0 tys. bezrobotnych. Oznacza to, że niemal co druga osoba w wieku 15 lat i więcej miała pracę (wskaźnik zatrudnienia wyniósł 49,3%), a co dziewiąta osoba spośród ogółu aktywnych zawodowo miała trudności z zatrudnieniem/znalezieniem pracy (stopa bezrobocia – 10,6%). W tym samym okresie liczba biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej wyniosła 1936,7 tys. osób.

Tabl. 1 (16). **Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2011 r.**

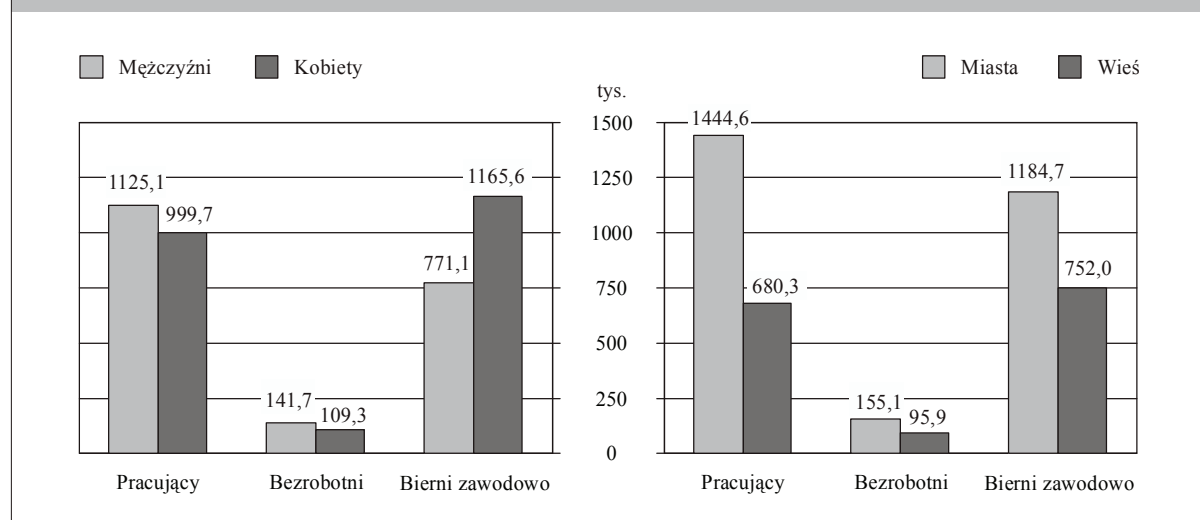
Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach						w %			
O g ó ł e m.....	4459,9	2375,8	2124,9	251,0	1936,7	147,4	55,1	49,3	10,6
mężczyźni.....	2107,6	1266,8	1125,1	141,7	771,1	69,8	62,2	55,2	11,2
kobiety.....	2352,3	1109,0	999,7	109,3	1165,6	77,7	48,8	44,0	9,9
Miasta.....	2899,9	1599,7	1444,6	155,1	1184,7	115,5	57,5	51,9	9,7
Wieś.....	1560,0	776,2	680,3	95,9	752,0	31,9	50,8	44,5	12,4

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy.

Wśród aktywnych zawodowo przeważali mężczyźni (zarówno wśród pracujących – 53,0%, jak i bezrobotnych – 56,4%), a wśród biernych zawodowo – kobiety (60,2%). Tak znaczny udział kobiet w zbiorowości biernych zawodowo ma związek m.in. z przerwą w wykonywaniu pracy ze względu na obowiązki macierzyńskie/rodzinne, z wcześniejszym niż dla mężczyzn progiem wieku emerytalnego oraz ich dłuższym przeciętnym trwaniem życia.

Podstawowe wskaźniki dotyczące rynku pracy zdecydowanie wyższe były dla mężczyzn niż dla kobiet: współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 62,2% wobec 48,8%, wskaźnik zatrudnienia – 55,2% wobec 44,0%, a stopa bezrobocia – 11,2% wobec 9,9%.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Cechą, która w znacznym stopniu różnicuje status na rynku pracy poszczególnych osób jest miejsce zamieszkania. W miastach większa liczebność każdej z analizowanych zbiorowości wynika bezpośrednio z większej liczby mieszkańców, natomiast samo zróżnicowanie sytuacji na rynku pracy osób zamieszkałych w miastach lub na wsi pokazują wskaźniki rynku pracy. Wyższy współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia w miastach niż na wsi (odpowiednio: 57,5% wobec 50,8% i 51,9% wobec 44,5%) oraz niższa stopa bezrobocia (9,7% wobec 12,4%) wskazują na nieco lepszą sytuację mieszkańców miast.

Z uwagi na potencjalne wykorzystanie istniejących zasobów pracy istotna jest odrębna analiza poświęcona sytuacji na rynku pracy osób w wieku produkcyjnym (mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat). Ograniczenie populacji ze względu na wiek zmniejsza liczebność poszczególnych kategorii osób na rynku pracy (w tym o ponad połowę biernych zawodowo), jak również ich proporcje względem siebie. Blisko 3/4 zbiorowości osób w wieku produkcyjnym pracuje lub aktywnie poszukuje pracy i jest gotowa do jej podjęcia (współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym wyniósł 71,7%, podczas gdy liczony dla zbiorowości osób w wieku 15 lat i więcej – 55,1%). Dla osób w wieku produkcyjnym zdecydowanie większy jest także odsetek osób pracujących (wskaźnik zatrudnienia – 64,0% wobec 49,3%) oraz – nieznacznie – stopa bezrobocia (10,8% wobec 10,6%).

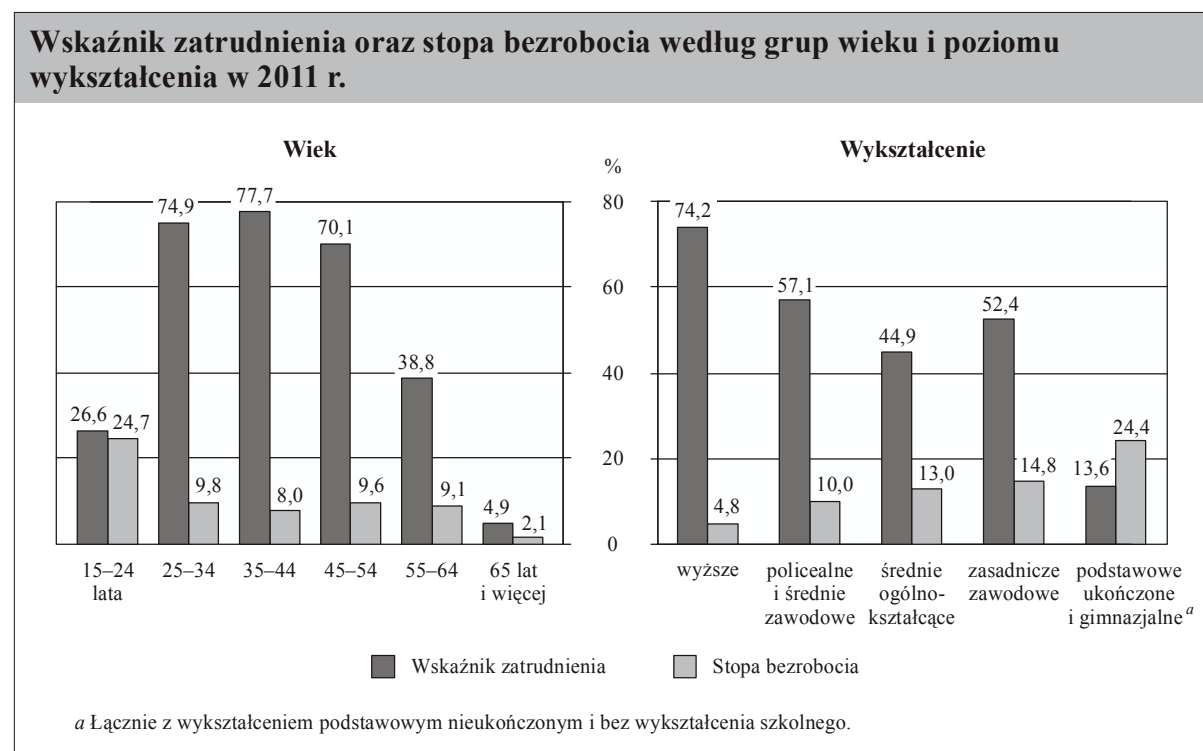
Tabl. 2 (17). **Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
		w tysiącach							
O g ó ł e m.....	4459,9	2375,8	2124,9	251,0	1936,7	147,4	55,1	49,3	10,6
15–24 lata.....	669,9	228,0	171,7	56,3	418,0	23,8	35,3	26,6	24,7
25–34.....	889,5	702,5	633,3	69,2	142,8	44,2	83,1	74,9	9,8
35–44.....	717,0	582,8	536,2	46,6	107,5	26,8	84,4	77,7	8,0
45–54.....	698,9	525,0	474,4	50,6	151,4	22,4	77,6	70,1	9,6
55–64.....	719,1	300,0	272,6	27,4	402,3	16,8	42,7	38,8	9,1
65 lat i więcej.....	765,6	37,5	36,7	0,8	714,7	13,5	5,0	4,9	2,1
Ekonomiczne grupy wieku ^b :									
przedprodukcyjny	175,5	2,2	1,8	0,4	168,6	4,7	1,3	1,1	18,4
produkcyjny	3344,2	2307,9	2059,1	248,7	910,0	126,3	71,7	64,0	10,8
mobilny	2100,9	1511,1	1339,4	171,7	499,7	90,1	75,2	66,6	11,4
niemobilny	1243,3	796,8	719,7	77,0	410,3	36,2	66,0	59,6	9,7
poprodukcyjny	940,3	65,7	63,9	1,8	858,1	16,5	7,1	6,9	2,8

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Przedprodukcyjny – 15–17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Szczegółowa analiza ludności według grup wieku wykazała, że w stosunkowo najlepszej sytuacji na rynku pracy znajdują się osoby w wieku 25–44 lata oraz – w nieco mniejszym stopniu – w grupie 45–54 lata. Świadczy o tym wyższy niż dla innych grup wieku wskaźnik zatrudnienia, jak również niższa niż dla ogółu badanej zbiorowości stopa bezrobocia. W najmniej korzystnej sytuacji znajdują się natomiast osoby młode (w wieku do 24 lat). Do tej populacji należą zarówno osoby bierne zawodowo, które ze względu na naukę jeszcze nie weszły na rynek pracy (uczniowie, studenci) lub na jakiś czas się zdezaktywizowały (powrót do edukacji, obowiązki macierzyńskie/rodzinne lub inne przyczyny), jak również osoby, które aktywizują się na rynku pracy i poszukują/podejmują pracę, często pierwszą w życiu. Im „starsze” roczniki osób młodych, tym coraz więcej osób wchodzi na rynek pracy (w zależności od ukończonego poziomu edukacji i decyzji o kontynuowaniu, lub nie, dalszej nauki, bądź łączenia nauki z pracą), co pokazuje wskaźnik zatrudnienia. Natomiast o trudności w aktywizacji świadczy stopa bezrobocia osób młodych do 24 roku życia – dużo wyższa niż w pozostałych grupach wieku.

W starszych grupach wieku, po przekroczeniu umownej górnej granicy wieku mobilnego (44 lata), widoczny jest stopniowy spadek aktywności zawodowej oraz zaangażowania zawodowego (współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia obniżają się), co wynika z trudnej sytuacji na rynku pracy osób starszych i ich stopniowego wycofywania się z życia zawodowego.

Wykształcenie także w istotny sposób różnicuje status na rynku pracy poszczególnych osób. Analizując wyniki spisu można zauważyć, że osoby lepiej wykształcone (o wyższych kwalifikacjach zawodowych) mają większe szanse na podjęcie zatrudnienia, a także w mniejszym stopniu niż pozostałe grupy ludności są zagrożone bezrobociem. W 2011 r. największy odsetek pracujących (wskaźnik zatrudnienia 74,2%) i najmniej aktywnych zawodowo mających problemy z zatrudnieniem (stopa bezrobocia 4,8%) odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym. [patrz tabl. 3] Drugą grupę, o stosunkowo wysokim wskaźniku zatrudnienia (57,1%) i jednocześnie niższej od średniej w województwie stopie bezrobocia (10,0%), stanowią osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Natomiast w najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby o niskim poziomie wykształcenia, tj. gimnazjalnym i niższym. Stopa bezrobocia dla tej zbiorowości wyniosła 24,4%, co oznacza, że prawie co czwarta osoba spośród aktywnych zawodowo o tym poziomie wykształcenia nie mogła znaleźć pracy. W województwie ponad 3/5 ogółu pracujących to osoby z wykształceniem

wyższym oraz policealnym i średnim zawodowym (61,8%; wśród pracujących mężczyzn odsetek ten wynosi 56,1%, a wśród pracujących kobiet – 68,1%). W zbiorowości bezrobotnych osoby z analogicznym wykształceniem stanowią blisko 2/5 (38,9%; 33,4% bezrobotnych mężczyzn i 46,1% bezrobotnych kobiet).

Tabl. 3 (18). **Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2011 r.**

Wykształcenie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni					
w tysiącach						w %			
O g ó l e m.....	4459,9	2375,8	2124,9	251,0	1936,7	147,4	55,1	49,3	10,6
Wyższe	1075,7	838,0	797,6	40,4	237,2	0,5	77,9	74,2	4,8
Policealne i średnie zawodowe....	902,5	572,1	514,8	57,3	330,2	0,2	63,4	57,1	10,0
Średnie ogólnokształcące	634,7	327,6	285,1	42,6	307,0	0,1	51,6	44,9	13,0
Zasadnicze zawodowe.....	762,9	469,1	399,8	69,3	293,7	0,0	61,5	52,4	14,8
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^b	935,4	168,5	127,4	41,1	766,8	0,0	18,0	13,6	24,4
Nieustalone.....	148,8	0,5	0,3	0,3	1,8	146,5	23,2	12,4	46,6

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

Dla charakterystyki osób pracujących ważną informacją jest status zatrudnienia. Wśród ogółu pracujących największą grupę stanowią pracownicy najemni – 80,2% (w tym zdecydowana większość to pełnozatrudnieni). [patrz tabl. 4] Pracujący na własny rachunek stanowią 18,2% (prawie 1/4 tej zbiorowości to pracodawcy), a pomagający bez wynagrodzenia członkowie rodziny – 1,6%.

Kobiety w porównaniu z mężczyznami stosunkowo częściej pracują jako niepełnozatrudnieni pracownicy najemni (9,3% ogółu pracujących kobiet wobec 6,9% ogółu pracujących mężczyzn) oraz pomagających członków rodziny (odpowiednio 1,9% wobec 1,3%). Mężczyźni natomiast znacznie częściej niż kobiety pracują na własny rachunek (22,9% wobec 13,0%) i to zarówno jako pracodawcy (5,3% wobec 2,9%), jak też jako niezatrudniający pracowników najemnych (17,6% wobec 10,1%).

Tabl. 4 (19). **Pracujący według statusu zatrudnienia w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Pracownicy najemni			Pracujący na własny rachunek			Pomagający członkowie rodzin	Nieustalony status zatrudnienia
		razem	pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni	razem	pracodawcy	niezatrudniający pracowników		
w tysiącach									
Ogółem	2124,9	1704,2	1534,1	170,1	386,7	88,0	298,7	33,6	0,4
mężczyźni	1125,1	853,6	776,2	77,4	257,2	59,3	197,9	14,2	0,2
kobiety	999,7	850,6	757,9	92,7	129,5	28,7	100,8	19,4	0,2
miasta	1444,6	1215,9	1086,9	129,0	219,4	65,3	154,1	9,1	0,3
wieś	680,3	488,3	447,2	41,1	167,3	22,7	144,6	24,5	0,2
Wiek ^a :									
przedprodukcyjny	1,8	0,9	0,2	0,7	0,1	—	0,1	0,8	—
produkcyjny	2059,1	1658,1	1509,8	148,3	369,8	83,3	286,5	30,8	0,4
mobilny	1339,4	1119,6	1017,8	101,8	200,8	43,4	157,5	18,8	0,2
niemobilny	719,7	538,5	492,0	46,5	169,0	40,0	129,1	12,0	0,2
poprodukcyjny	63,9	45,1	24,1	21,1	16,8	4,7	12,1	2,0	0,0

^a Przedprodukcyjny – 15–17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Mieszkańcy wsi relatywnie częściej niż mieszkańcy miast pracują na własny rachunek oraz jako pomagający członkowie rodzin, co wynika ze specyfiki wiejskiego rynku pracy, a głównie z jego powiązań z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi. Spośród 680,3 tys. pracujących, mieszkających na wsi, pracujący na własny rachunek stanowią 24,6%, a pomagający członkowie rodzin – 3,6%; analogiczne odsetki liczone w odniesieniu do pracujących mieszkańców miast wynoszą 15,2% oraz 0,6%. Pracownicy najemni stanowią 71,8% ogółu pracujących zamieszkałych na wsi, a w przypadku analogicznej zbiorowości mieszkających w miastach udział ten wynosi 84,2%.

W zbiorowości osób w wieku produkcyjnym struktura pracujących według statusu zatrudnienia kształtuje się podobnie jak w przypadku całej populacji osób w wieku 15 lat i więcej (80,5% to pracownicy najemni, 18,0% – pracujący na własny rachunek, a 1,5% – pomagający członkowie rodzin). W populacji osób pracujących będących w wieku poprodukcyjnym stosunkowo duży jest odsetek pracujących na własny rachunek (26,3%), a wśród będących w wieku przedprodukcyjnym – osób pomagających w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej (44,7%).

Opisując zbiorowość osób bezrobotnych należy zwrócić szczególną uwagę na długość okresu bezrobocia. Samo zjawisko bezrobocia jest naturalnym stanem przejścia pomiędzy

biernością zawodową a pracą, bądź towarzyszy zmianie pracy. Bardzo ważne jest natomiast, aby okres bezrobocia trwał możliwie jak najkrócej, zwłaszcza w sytuacji, gdy przechodzi on w stan bierności zawodowej, co w konsekwencji powoduje „wyłączenie” na dłużej (czasem na trwałe) z rynku pracy.

Według stanu na moment krytyczny NSP 2011, spośród ogółu osób spełniających kryteria zaliczenia do bezrobotnych 23,8% poszukiwało pracy przez okres do 3 miesięcy, a 23,2% było długotrwale bezrobotnymi (tzn. aktywnie poszukiwało pracy przez ponad 12 miesięcy). W populacji bezrobotnych kobiet odsetek poszukujących pracy do 3 miesięcy był wyższy niż w populacji bezrobotnych mężczyzn (25,1% wobec 22,7%), a długotrwale bezrobotnych – nieco niższy (22,7% wobec 23,5%). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania – odsetek poszukujących pracy najkrócej i najdłużej był wyższy w miastach niż wśród mieszkańców wsi (25,8% bezrobotnych w miastach poszukiwało pracy do 3 miesięcy, a 23,9% – powyżej roku; na wsi odsetki te wynosiły odpowiednio 20,5% i 22,0%).

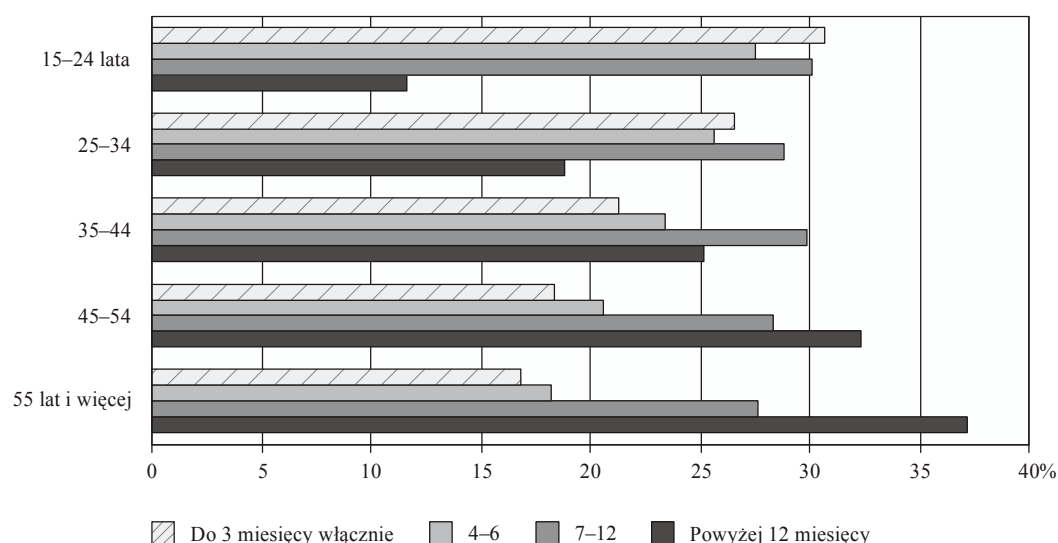
Tabl. 5 (20). **Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	Z ogółem – w % – według okresu poszukiwania pracy				
		do 3 miesięcy włącznie	4–6	7–12	powyżej 12 miesięcy	nieustalony okres po- szukiwania pracy
O g ó ł e m	251,0	23,8	23,8	29,1	23,2	0,1
mężczyźni.....	141,7	22,7	24,0	29,6	23,5	0,1
kobiety.....	109,3	25,1	23,6	28,4	22,7	0,1
Miasta.....	155,1	25,8	23,1	27,0	23,9	0,1
Wieś.....	95,9	20,5	25,0	32,5	22,0	0,1

Na długość poszukiwania pracy znaczący wpływ ma wiek. Analizując wyniki spisu można zauważyć, że im osoby starsze – tym większy jest odsetek długotrwale bezrobotnych. Dokonując podobnej analizy w przypadku młodszych grup bezrobotnych należy pamiętać o ograniczeniach wynikających z faktu, że osoby te ze względu na swój wiek mogły jeszcze nie mieć możliwości poszukiwania pracy przez dłuższy okres.

Wśród bezrobotnych w młodszych grupach wieku odsetek poszukujących pracy stosunkowo krótko (nie dłużej niż 3 miesiące) przewyższa odsetek długotrwale poszukujących pracy. W starszych grupach wieku (począwszy od osób w wieku 35–39 lat) udziały długotrwale poszukujących pracy zwiększają się.

Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i grup wieku w 2011 r.

Z punktu widzenia rynku pracy ważną zbiorowością są także bierni zawodowo. Jest to zróżnicowana grupa – należą do niej zarówno osoby, które nie weszły jeszcze na rynek pracy lub na jakiś czas się zdezaktywizowały (uczniowie, studenci, osoby mające przerwę w życiu zawodowym ze względu na obowiązki rodzinne), a także osoby, które definitywnie zakończyły swoją karierę zawodową lub z różnych przyczyn nigdy nie były aktywne zawodowo (np. z powodu niepełnosprawności). Generalnie, bierni zawodowo to osoby najmłodsze i najstarsze.

Tabl. 6 (21). **Bierni zawodowo w wieku 15 lat i więcej według ekonomicznych grup wieku w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	Wiek ^a				
		przedpro- dukcyjny	produkcyjny			poproduk- cyjny
	razem		mobilny	niemobilny		
w tysiącach						
O g ó ł e m	1936,7	168,6	910,0	499,7	410,3	858,1
mężczyźni	771,1	86,0	424,6	209,8	214,7	260,5
kobiety	1165,6	82,6	485,4	289,8	195,6	597,6
Miasta	1184,7	91,7	527,9	287,8	240,2	565,0
Wieś	752,0	76,9	382,1	211,9	170,1	293,0

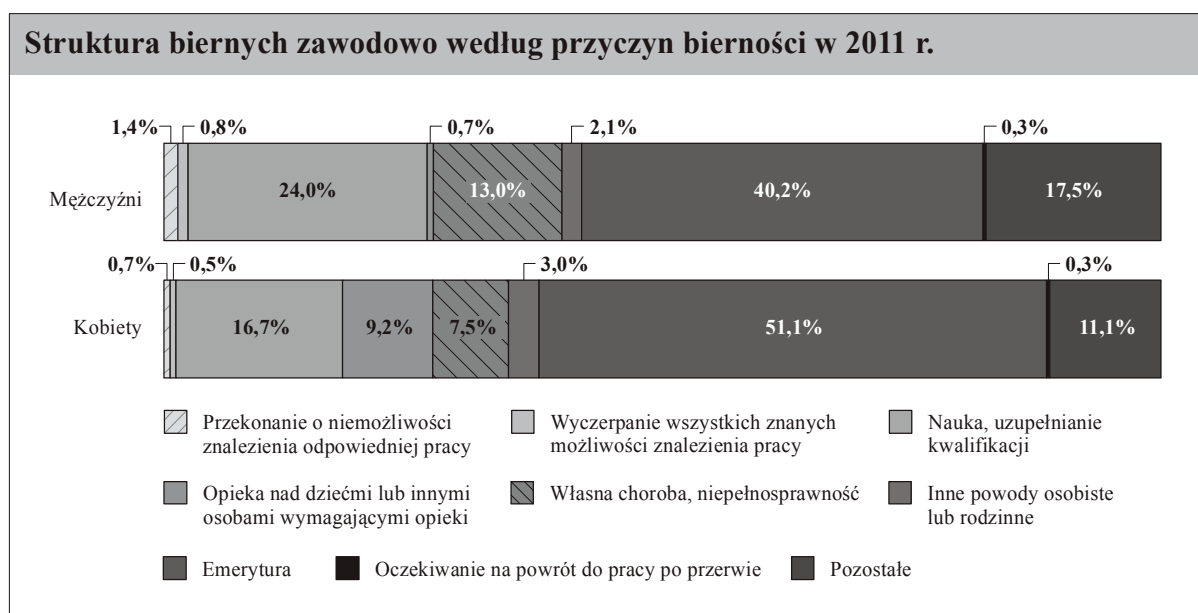
^a Przedprodukcyjny – 15–17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Wśród przyczyn bierności zawodowej najczęściej wymieniano emeryturę (46,7%) oraz naukę i uzupełnianie kwalifikacji (19,6%), stosunkowo rzadziej natomiast chorobę, niepełnosprawność (9,7%), czy opiekę nad dziećmi lub osobami dorosłymi (5,8%). Rzadko również jako powód pojawia się zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy (łącznie 1,6%). [patrz tabl. 7]

Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni jako przyczynę bierności podawały opiekę nad innymi osobami (9,2% wobec 0,7%) oraz emeryturę (51,1% wobec 40,2%, co ma związek z wcześniejszym wiekiem przechodzenia na emeryturę kobiet niż mężczyzn i dłuższym trwaniem życia kobiet). Mężczyźni natomiast (których jest znacznie mniej niż biernych zawodowo kobiet) częściej nie podejmowali pracy z powodu kontynuacji nauki, uzupełniania kwalifikacji (24,0% wobec 16,7%) oraz choroby, niepełnosprawności (13,0% wobec 7,5%).

Na przyczyny bierności w istotny sposób wpływa wiek osób biernych zawodowo. Dla osób młodych głównym powodem bierności na rynku pracy jest nauka i uzupełnianie kwalifikacji, a dla osób starszych – emerytura, a także choroba/niesprawność.

W populacji osób w wieku produkcyjnym głównymi przyczynami bierności zawodowej są: nauka i uzupełnianie kwalifikacji (23,7%), choroba, niepełnosprawność (16,0%), emerytura (14,3%) oraz opieka nad dziećmi lub osobami dorosłymi (11,9%). Odsetek osób zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy kształtuje się na poziomie 3,1%.

Tabl. 7 (22). **Bierni zawodowo według wybranych przyczyn bierności w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W tym – w % ogółem – według przyczyn nieposzukiwania pracy							
		przeko- nanie o niemoż- liwości znalezienia odpowiedniej pracy	wyczer- panie wszyst- kich znanych możli- wości znalezienia pracy	nauka, uzupeł- nianie kwalifi- kacji	opieka nad dziećmi lub oso- bami wyma- gającymi opieki	własna choroba, niepełno- spraw- ność	inne powody osobiste lub ro- dzinne	emerytu- ra	oczeki- wanie na powrót do pracy po prze- rwie
O g ó ł e m	1936,7	1,0	0,6	19,6	5,8	9,7	2,6	46,7	0,3
mężczyźni	771,1	1,4	0,8	24,0	0,7	13,0	2,1	40,2	0,3
kobiety	1165,6	0,7	0,5	16,7	9,2	7,5	3,0	51,1	0,3
miasta	1184,7	1,0	0,6	19,0	4,9	9,6	2,4	49,9	0,3
wieś	752,0	1,0	0,7	20,5	7,2	9,9	3,0	41,8	0,3
Wiek ^a :									
przedproduk- cyjny	168,6	0,1	0,0	96,9	0,1	0,3	0,1	0,0	—
produkcyjny ...	910,0	1,9	1,2	23,7	11,9	16,0	4,9	14,3	0,6
mobilny	499,7	1,5	1,0	43,0	17,8	6,8	4,4	0,3	0,7
niemobilny ...	410,3	2,3	1,6	0,1	4,7	27,2	5,4	31,5	0,5
poprodukcyjny	858,1	0,2	0,1	0,0	0,5	4,8	0,8	90,3	0,0

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Przedprodukcyjny – 15–17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Sytuacja na rynku pracy jest bardzo zróżnicowana przestrzennie, co potwierdzają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. w układzie powiatów. W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znajdują się mieszkańcy powiatu szydłowieckiego (gdzie stopa bezrobocia wynosi 29,5% przy wskaźniku zatrudnienia 36,1%) oraz powiatów przysuskiego i radomskiego (w których bezrobocie jest na poziomie odpowiednio 22,1% i 21,8%, a wskaźniki zatrudnienia wynoszą 36,2% i 39,5%). W stosunkowo najlepszej sytuacji są natomiast mieszkańcy powiatów piaseczyńskiego, warszawskiego zachodniego oraz m.st. Warszawy, o czym świadczą wysokie wskaźniki zatrudnienia (odpowiednio 56,0%, 55,3% i 54,4%) oraz niska stopa bezrobocia (7,4%, 6,6% i 6,7%).

IV. ZASOBY MIGRACYJNE

1. Kraj urodzenia

W polskich spisach ludności kraj urodzenia był przedmiotem badania już w okresie międzywojennym, tj. w spisach z 1921 oraz 1931 roku, aczkolwiek samo pytanie było sformułowane jako „miejsce urodzenia”. W okresie powojennym miejsce urodzenia było przedmiotem badania w spisach z lat 1970 oraz 1978 (wyłącznie w badaniu reprezentacyjnym). Formularze spisowe z 2002 i 2011 roku zawierały pytania bezpośrednio o kraj urodzenia.

Zgodnie z przyjętą w NSP 2011 metodologią, kraj urodzenia należało podać – podobnie jak w 2002 r. – przy uwzględnieniu granic państw aktualnych w momencie spisu, a nie w momencie urodzenia osoby, np. jeżeli osoba urodziła się w Wilnie, to – bez względu na rok jej urodzenia – jako kraj urodzenia należało wpisać Litwa. Zasadę tę udało się zachować również w przypadku pobierania informacji z rejestrów, w których na ogół jest wpisywana miejscowość urodzenia – miejscowości tej został przyporządkowany kraj według aktualnych granic.

Informacja o miejscu urodzenia w powiązaniu z miejscem zamieszkania pozwala na szerszy opis migracji wewnętrznych ludności. Z kolei włączenie do tematyki spisowej badania kraju urodzenia (imiennie) pozwala na pogłębioną analizę migracji zagranicznych ludności, a w powiązaniu z danymi o obywatelstwie czy narodowości – na ocenę procesów asymilacji ludności, przemieszczeń międzynarodowych oraz ocenę zachowań promigracyjnych różnych społeczności.

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały, że 98,8% (5205,4 tys.) mieszkańców województwa mazowieckiego wskazało Polskę jako kraj swego urodzenia, niecałe 1,2% (60,7 tys.) urodziło się za granicą, a dla 0,05% ludności (2,5 tys.) kraj urodzenia nie został ustalony. Znaczna część osób, dla których nie ustalono kraju urodzenia ma obywatelstwo polskie, część stanowią osoby bezdomne, dla których w spisie gromadzono jedynie podstawowe informacje, a rejestry nie dostarczyły danych o ich kraju urodzenia i obywatelstwie. Należy jednak przypuszczać, że większość z nich to osoby urodzone w Polsce, mające obywatelstwo polskie.

Porównanie wyników dwóch ostatnich spisów w zakresie kraju urodzenia jest utrudnione ze względu na znaczną liczbę nieustalonych odpowiedzi w 2002 r. (128,9 tys.).

Z danych zebranych w ostatnim spisie wynika, że 85,1% osób urodzonych za granicą mieszka w miastach, podczas gdy wśród urodzonych w Polsce udział ten wynosi 63,9%.

Tabl. 1 (23). **Ludność według kraju urodzenia w latach 2002 i 2011**

Kraj urodzenia	2002			2011		
	w tysiącach	ogółem = = 100	inny kraj = = 100	w tysiącach	ogółem = = 100	inny kraj = = 100
O g ó ł e m	5124,0	100,0	x	5268,7	100,0	x
Polska	4944,7	96,5	x	5205,4	98,8	x
Inny kraj (zagranica) ...	50,4	1,0	100,0	60,7	1,2	100,0
w tym:						
Ukraina.....	11,7	0,2	23,2	13,2	0,3	21,8
Białoruś.....	6,6	0,1	13,1	6,7	0,1	11,0
Niemcy.....	5,3	0,1	10,5	5,1	0,1	8,3
Rosja.....	5,3	0,1	10,5	4,0	0,1	6,6
Litwa.....	4,8	0,1	9,5	3,9	0,1	6,5
Wielka Brytania.....	1,0	0,0	2,0	3,8	0,1	6,3
Francja.....	2,8	0,1	5,6	2,6	0,0	4,3
Stany Zjednoczone.....	1,9	0,0	3,7	2,6	0,0	4,3
Wietnam.....	1,0	0,0	1,9	2,2	0,0	3,7
Włochy.....	0,6	0,0	1,3	1,4	0,0	2,3
Nieustalone miejsce urodzenia	128,9	2,5	x	2,5	0,0	x

Wśród urodzonych za granicą przeważają kobiety, przy czym ich odsetek jest wyższy niż wśród urodzonych w Polsce (odpowiednio 54,6% wobec 52,1%). Wynika to ze struktury wieku obu populacji – większość urodzonych za granicą to osoby starsze, a kobiety średnio żyją dłużej.

Dane o osobach urodzonych za granicą według wieku (roku urodzenia) potwierdzają fakt, że liczba osób urodzonych poza Polską w dużej mierze wynika z uwarunkowań historycznych naszego kraju. Dane te wyraźnie pokazują historię migracji z Polski i do Polski. Jak już wspomniano, wśród urodzonych za granicą najwięcej jest osób starszych, tj. urodzonych przed rokiem 1945. Ponowny lekki wzrost liczby osób urodzonych za granicą daje się zaobserwować w połowie lat 70-tych ubiegłego wieku. Po wstąpieniu (w 2004 r.) Polski do Unii Europejskiej wyraźnie wzrosła liczba dzieci urodzonych za granicą, przy czym należy pamiętać, że dzieci te zostały wliczone do ludności województwa mazowieckiego, jeśli zostały tu zameldowane. Trzeba również zaznaczyć, że większość z tych dzieci wraz z rodzicami nadal przebywa za granicą.

Mieszkańcy województwa mazowieckiego, jako miejsce urodzenia – oprócz Polski – wymienili 129 państw. Spośród 60,7 tys. osób urodzonych za granicą prawie 75% urodziło się w 10 krajach, 15% w kolejnych 20 krajach i tylko 10% w pozostałych. Największy odsetek stanowiły osoby urodzone na Ukrainie – 21,8%, a w następnej kolejności urodzone na Białorusi – 11,0% i w Niemczech – 8,3%.

Zdecydowana większość (75%) urodzonych za granicą ma obywatelstwo polskie, a niepełna 25% (15,1 tys.) to cudzoziemcy.

Województwo mazowieckie zajmowało drugie miejsce (po dolnośląskim) pod względem liczby mieszkańców urodzonych poza granicami Polski – tutaj spisano 9,0% ogółu takich osób w kraju. Tak wysoka lokata wynika z faktu, że w mazowieckim mieszka najwięcej cudzoziemców urodzonych za granicą (prawie 1/3 ogółu). Dla przykładu w naszym województwie spisano 72% wszystkich mieszkańców Polski urodzonych w Wietnamie, 67% urodzonych w Chinach, a także ponad 25% urodzonych: w Bułgarii, na Węgrzech i w Australii.

Ponad 70% ludności województwa urodzonej poza granicami Polski mieszka w 3 powiatach – w m.st. Warszawie (62,1%), w powiecie piaseczyńskim (4,6%) i pruszkowskim (3,9%). W wymienionych jednostkach administracyjnych stwierdzono także relatywnie największą liczbę ludności urodzonej za granicą – wśród mieszkańców m.st. Warszawy 22 osoby na 1000 wskazało jako miejsce urodzenia inny kraj niż Polska, w powiecie piaseczyńskim było to 17 osób, a w pruszkowskim – 15. Średnio na każdy 1000 mieszkańców województwa przypadało 12 osób urodzonych za granicą.

2. Obywatelstwo

Obywatelstwo, jako przynależność państwowa osób, było badane w spisach z lat 1921 i 1931, a po wojnie dopiero w 2002 i 2011 roku.

Według obowiązujących aktualnie norm prawnych, cudzoziemcem w Polsce jest osoba przebywająca na terytorium RP i nieposiadająca polskiego obywatelstwa. Zgodnie z tą definicją osoba posiadająca obywatelstwo polskie i obywatelstwo innego kraju nie jest cudzoziemcem.

W NSP 2011 istniała możliwość podania trzech obywatelstw zarówno w przypadku obywateli polskich, jak i cudzoziemców.

Wyniki spisu z 2011 r. wykazały, że wśród mieszkańców województwa mazowieckiego 99,6% (5249,4 tys. osób) to obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, a ponad 0,3% (17,5 tys.) stanowią cudzoziemcy, tj. osoby bez polskiego obywatelstwa. Z ogółu cudzoziemców 17,2 tys. ma obywatelstwo niepolskie, natomiast 0,3 tys. osób określiło się jako bezpaństwowcy.

W ostatnim spisie, dzięki korzystaniu z rejestrów, tylko dla znikomej liczby osób (0,03%) nie udało się ustalić obywatelstwa (1,7 tys. w 2011 r. wobec 140,1 tys. w 2002 r.). Ze względu na znaczny udział nieustalonych odpowiedzi w 2002 r. (stanowiący 2,7%), porównanie wyników dwóch ostatnich spisów w zakresie obywatelstwa jest utrudnione.

Należy zaznaczyć, że ogólna liczba cudzoziemców przebywających w województwie mazowieckim jest większa niż wspomniane 17,5 tys., ponieważ imigranci przebywający w Polsce czasowo (stali mieszkańcy innych krajów) nie są wliczani do ludności Polski faktycznie zamieszkałej, prezentowanej w tym raporcie. Część z tych osób – przebywający lub zamierzający przebywać w Polsce 12 miesięcy lub dłużej – należy do ludności rezydującej.

Wśród cudzoziemców mieszkających w naszym województwie są obywatele ponad 100 państw. Najwięcej jest obywateli Ukrainy, którzy stanowią 23,2% ogółu osób z obywatelstwem niepolskim, a w dalszej kolejności są obywatele Wietnamu, Rosji, Białorusi i Chin.

Tabl. 2 (24). **Ludność według kraju obywatelstwa w latach 2002 i 2011**

Kraj obywatelstwa	2002			2011		
	w tysiącach	ogółem = = 100	niepolskie = = 100	w tysiącach	ogółem = = 100	niepolskie = = 100
O g ó l e m	5124,0	100,0	x	5268,7	100,0	x
Polskie	4975,9	97,1	x	5249,4	99,6	x
Wyłącznie polskie....	4947,0	96,5	x	5059,6 ^a	96,0 ^a	x
Polskie i inne.....	28,9	0,6	x	22,3 ^a	0,4 ^a	x
Niepolskie	7,9	0,2	100,0	17,2	0,3	100,0
w tym:						
Ukraina.....	1,0	0,0	12,3	4,0	0,1	23,2
Wietnam.....	0,9	0,0	11,5	1,9	0,0	11,2
Rosja	0,8	0,0	10,0	1,3	0,0	7,5
Białoruś.....	0,4	0,0	4,4	0,9	0,0	5,3
Chiny.....	0,1	0,0	1,1	0,9	0,0	5,0
Wielka Brytania	0,3	0,0	3,9	0,7	0,0	3,8
Francja	0,3	0,0	4,0	0,5	0,0	3,1
Niemcy.....	0,3	0,0	4,1	0,5	0,0	3,1
Stany Zjednoczone...	0,4	0,0	5,0	0,4	0,0	2,1
Indie	0,1	0,0	1,3	0,3	0,0	1,8
Bezpaństwowcy	0,1	0,0	x	0,3	0,0	x
Nieustalone obywa- telstwo	140,1	2,7	x	1,7	0,0	x

^a Wyniki wstępne; w 2011 r. dla 167,6 tys. osób z obywatelstwem polskim nie ustalono czy mają również inne obywatelstwo (w rejestrach jest zapisywane tylko jedno obywatelstwo).

Większość osób z obywatelstwem niepolskim mieszka w miastach – 81,0%, tam też mieszka 85,4% osób, które określiły się jako bezpaństwowcy. Dla porównania, odsetek osób z obywatelstwem polskim zamieszkałych w miastach wynosi 64,1%.

Wśród osób z obywatelstwem niepolskim w zasadzie zachodzi równowaga płci – kobiety stanowią 50,1% tej subpopulacji. Dla osób z obywatelstwem polskim analogiczny odsetek wynosi 52,1%. Udział kobiet i mężczyzn różni się w zależności od obywatelstwa. Wśród obywateli Białorusi kobiety stanowią 76,4%, Ukrainy – 75,6%, Rosji – 63,2%, pod-

czas gdy wśród obywateli Wielkiej Brytanii – 25,8%, a Niemiec – tylko 21,3%. Znamienne jest, że wśród obywateli niektórych państw (np. Tunezji, Egiptu) mieszkających w województwie mazowieckim w ogóle nie ma kobiet.

Ponad 87% mieszkańców województwa mazowieckiego z obywatelstwem niepolskim urodziło się za granicą – są to imigranci, którzy przybyli do Polski. Osoby podejmujące migrację są zwykle stosunkowo młode. W efekcie niemal 50% osób z obywatelstwem niepolskim jest w wieku wysokiej aktywności zawodowej (25–44 lata), podczas gdy wśród osób z polskim obywatelstwem odsetek ten wynosi tylko 30%.

Wstępne wyniki spisu pokazują, że 22,3 tys. mieszkańców naszego województwa, oprócz polskiego, posiada także inne obywatelstwo. Z kolei spośród cudzoziemców prawie 0,3 tys. posiada paszport więcej niż jednego kraju. Powyższe liczby dotyczące podwójnego i potrójnego obywatelstwa mogą być zaniżone ze względu na fakt, że dla wielu osób nie ustalono czy mają więcej niż jedno obywatelstwo.

Mazowieckie jest województwem najchętniej wybieranym przez ludność z obywatelstwem niepolskim jako miejsce zamieszkania. Spisano tu najwięcej, bo 31,0% ogółu takich osób w kraju, natomiast w drugim w kolejności województwie dolnośląskim – już tylko 8,4%. Warto dodać, że w mazowieckim mieszka 86% wszystkich obywateli Chin mieszkających w Polsce na stałe, 73% obywateli Wietnamu, 44% obywateli Francji, 43% obywateli Wielkiej Brytanii, a także po około 30% obywateli Rosji i Ukrainy.

Rozmieszczenie terytorialne ludności z obywatelstwem niepolskim jest nierównomierne. Zdecydowanie najwięcej, bo 61,7% tej subpopulacji mieszka w m.st. Warszawie, podczas gdy w drugim w kolejności powiecie piaseczyńskim – tylko 9,0%. Najmniej obcokrajowców mieszka w powiecie sierpeckim, zwolenckim i żuromińskim – jest to po kilka osób. Te dysproporcje potwierdza również wskaźnik obrazujący liczbę osób z obywatelstwem niepolskim przypadającą na 10 tys. mieszkańców danego powiatu, który zawiera się w przedziale od 94,4 w piaseczyńskim do 0,2 w sierpeckim. Średni wskaźnik dla województwa wynosi 32,7.

V. MIGRACJE ZAGRANICZNE NA POBYT CZASOWY

1. Imigranci przebywający w Polsce czasowo – wyniki wstępne

Spis ludności z 2011 r. wstępnie wykazał, że w województwie mazowieckim przebywa czasowo 13,7 tys. stałych mieszkańców innych krajów, w tym 11,0 tys. przebywa w Polsce dłużej niż 3 miesiące. Spośród nich 8,0 tys. (niemal 73%) to imigranci długookresowi – przebywający w Polsce co najmniej 12 miesięcy, a 3,0 tys. (nieco ponad 27%) to imigranci krótkookresowi – przebywający w naszym kraju od 3 do 12 miesięcy. Mazowieckie jest dla imigrantów atrakcyjnym miejscem zamieszkania – w momencie spisu mieszkało tu najwięcej, bo ponad 1/4 ogółu imigrantów w kraju.

Mimo iż w 2011 r. spisano więcej imigrantów niż w poprzednim spisie (w 2002 r. w województwie było 9,0 tys. imigrantów przebywających czasowo powyżej 2 miesięcy), to ocenia się, że wielkości uzyskane w obu spisach są zaniżone. Badaniem reprezentacyjnym trudno objąć imigrantów, zwłaszcza tych, którzy mają nieuregulowany status przebywania w Polsce, a rejestry i systemy administracyjne dostarczają jedynie danych o osobach zarejestrowanych. Ponadto imigranci, a także osoby wynajmujące im mieszkania być może mylnie sądzili, że spis dotyczy wyłącznie obywateli polskich lub tych, którzy w Polsce mieszkają na stałe.

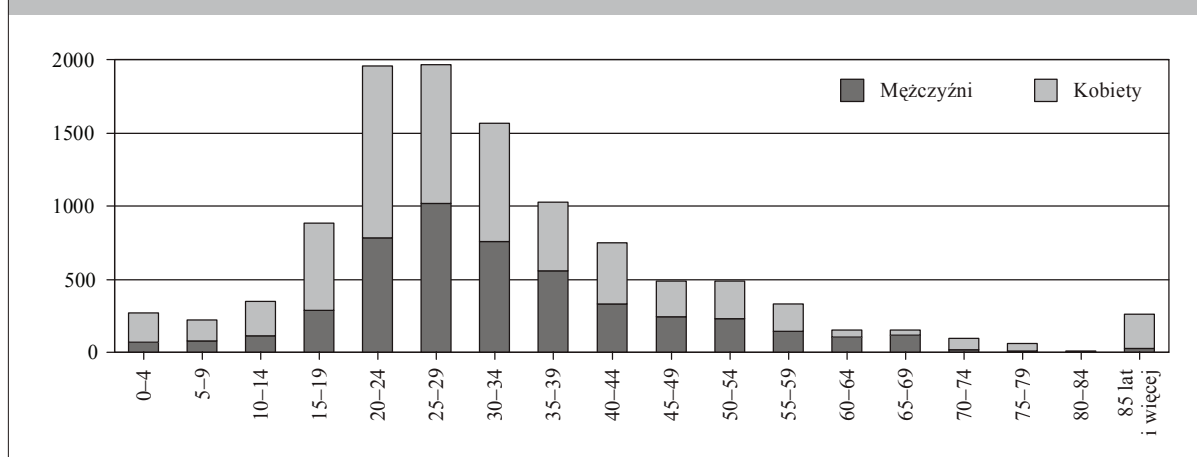
Imigranci przybyli z zagranicy przebywający w Polsce czasowo nie są włączani do stanów ludności faktycznie zamieszkałej, prezentowanych w tym raporcie, natomiast część z nich – przebywający 12 miesięcy lub dłużej – wchodzi w skład ludności rezydującej. W celu wyznaczenia właściwego stanu ludności rezydującej w Polsce konieczne będzie doszacowanie rozmiarów migracji czasowych.

Pomimo niedoszacowania skali migracji, na podstawie zebranych danych można podjąć próbę scharakteryzowania tej zbiorowości pod względem demograficznym oraz kraju pochodzenia.

W 2011 r. wśród imigrantów zamieszkałych w województwie mazowieckim a przebywających w Polsce powyżej 3 miesięcy przeważały kobiety (stanowiąc prawie 56% ogółu), podczas gdy w 2002 r. nieznacznie przeważali mężczyźni (ponad 52%). W grupie imigrantów krótkookresowych więcej jest mężczyzn (56%), natomiast w grupie imigrantów długookresowych odnotowano przewagę kobiet (60%). Zdecydowana większość imigrantów (niemal 82%) przebywa w miastach (w 2002 r. było to 86%).

Imigranci są stosunkowo młodą subpopulacją – połowa z nich nie przekroczyła 30-tego roku życia. Co trzeci imigrant jest w wieku 20–29 lat, przy czym mężczyźni najczęściej byli w wieku 25–29 lat (prawie 21%), a kobiety w wieku 20–24 lata (ponad 19%). Grupa wieku 20–29 lat była najliczniejsza zarówno wśród imigrantów długookresowych, jak i krótkookresowych i stanowiła po około 36%.

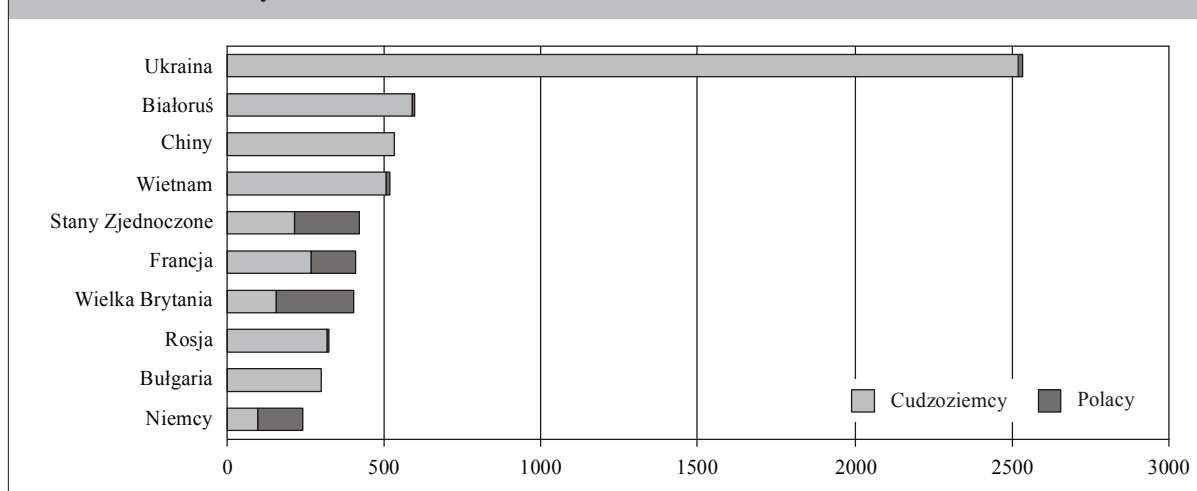
Imigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy według płci i grup wieku w 2011 r.

Najwięcej imigrantów jako kraj poprzedniego zamieszkania wskazało dwa sąsiednie państwa: Ukrainę (ponad 23% ogółu) oraz Białoruś (ponad 5%). Na trzecim miejscu znalazły się Wietnam i Chiny, z których przybyło po niespełna 5% imigrantów, a na kolejnych miejscach – Stany Zjednoczone, Francja oraz Wielka Brytania z udziałami po około 4%. W przypadku tego ostatniego kraju są to w większości obywatele polscy, którzy wcześniej opuścili Polskę na stałe.

Wśród imigrantów ponad 88% to cudzoziemcy; najwięcej przyjechało ich z Ukrainy, Białorusi, Chin, Wietnamu, Rosji i Bułgarii. Pozostałe osoby to Polacy, którzy wcześniej opuścili nasz kraj i obecnie – jako stali mieszkańcy innych krajów – przebywają czasowo w województwie mazowieckim. Znaczny udział Polaków obserwuje się wśród imigrantów przybyłych z państw, będących – tradycyjnie lub w ostatnich latach – głównymi kierunkami emigracji, czyli z Wielkiej Brytanii, Niemiec, Stanów Zjednoczonych i Francji.

Imigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy według kraju poprzedniego zamieszkania i obywatelstwa w 2011 r.

Główna przyczyna przybycia imigrantów do Polski jest zróżnicowana i zależna od obywatelstwa – wśród cudzoziemców najczęściej jest to praca (około 33%), natomiast wśród Polaków – sprawy rodzinne (około 37%). W celu edukacji przyjechało do województwa mazowieckiego ponad 11% cudzoziemców i ponad 7% osób posiadających obywatelstwo polskie.

2. Emigranci z Polski przebywający czasowo za granicą – wyniki wstępne

W ostatnich latach, zwłaszcza po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej i otwieraniu kolejnych rynków pracy przez kraje członkowskie Wspólnoty, zwiększyła się liczba wyjazdów Polaków za granicę. Rejestry i systemy administracyjne niestety nie dostarczają miarodajnych danych o skali wyjazdów, dlatego temat ten został podjęty w spisie ludności.

Aktualnie osoby przebywające czasowo za granicą (nawet przez kilka lat) są włączone do stanu ludności faktycznie zamieszkałej w Polsce. Ludność rezydująca wyklucza emigrantów długookresowych – przebywających za granicą 12 miesięcy lub dłużej.

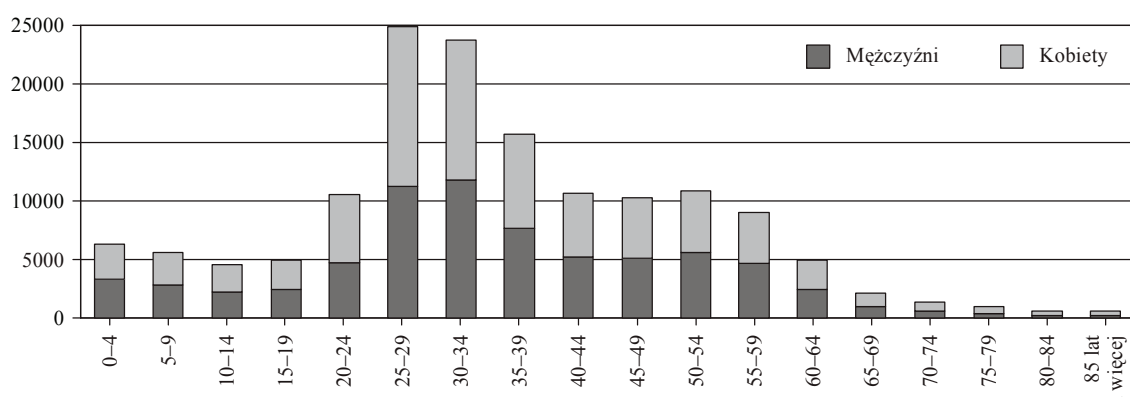
Według szacunkowych danych, wyprowadzonych na bazie wyników spisu, w końcu marca 2011 r. za granicą przebywało powyżej 3 miesięcy ok. 147,8 tys. osób mających stałe miejsce zamieszkania w województwie mazowieckim. Wystąpił więc znaczący wzrost liczby emigrantów w stosunku do 2002 r., kiedy to poza granicami Polski dłużej niż 2 miesiące przebywało 54,9 tys. mieszkańców województwa.

Wśród emigrantów nieznacznie przeważają kobiety, które stanowią około 52% mieszkańców województwa przebywających poza krajem. W 2002 r. przewaga kobiet była nieco większa – stanowiły ponad 55%. Odsetki kobiet i mężczyzn różnią się jednak w zależności od kraju przebywania, np. wśród emigrantów przebywających we Włoszech kobiety stanowią ponad 74%, a w Norwegii – niespełna 42%.

Zdecydowana większość (ponad 3/4) osób przebywających za granicą mieszkała przed wyjazdem w miastach. Również analizując liczbę emigrantów przypadających na 1000 ludności można stwierdzić, że wyższy wskaźnik odnotowano dla miast (33) niż dla wsi (18). Wskaźnik dla województwa wyniósł 28 osób. Analiza liczby emigrantów w stosunku do liczby mieszkańców w układzie województw pokazuje, że mazowieckiego dotyczył relatywnie najmniejszy odpływ, chociaż liczba osób, które stąd wyjechały jest znaczna.

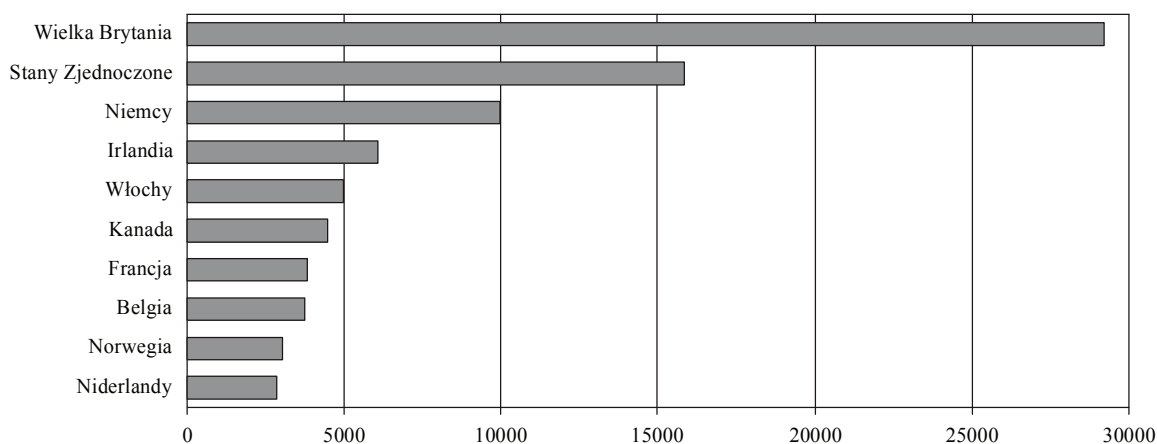
Emigranci to w większości osoby młode – 1/3 z nich jest w wieku 25–34 lata, przy czym mężczyźni najczęściej byli w wieku 30–34 lata (17%), a kobiety w wieku 25–29 lat (18%). Dzieci w wieku 0–14 lat stanowią ponad 11% ogółu emigrantów.

Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według płci i grup wieku w 2011 r.

W końcu marca 2011 r. najliczniejsza zbiorowość emigrantów z województwa mazowieckiego przebywała w Wielkiej Brytanii (niemal 20%), Stanach Zjednoczonych (prawie 11%), Niemczech (prawie 7%), Irlandii (ponad 4%), Włoszech (ponad 3%) i Kanadzie (3%).

Emigranci przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą według kraju przebywania w 2011 r.

Najczęstszą przyczyną wyjazdu – podawaną przez osoby, dla których uzyskano taką informację – była praca (ponad 66%), w tym najczęściej osób jako główny powód wymieniło wyższe zarobki za granicą i trudności w znalezieniu pracy w kraju. Ponad 17% wskazało sprawy rodzinne, przy czym najczęściej było to towarzyszenie rodzinie, a na drugim miejscu *ex aequo* – połączenie rodziny i założenie rodziny. Przyczyny związane z edukacją wymieniło nieco ponad 9% ogółu emigrantów (około 12% kobiet i 6% mężczyzn).

Jak zaznaczono wcześniej, prezentowane powyżej dane nie są ostateczne i mogą jeszcze ulec zmianie.

VI. STRUKTURA NARODOWO-ETNICZNA LUDNOŚCI

Informacje o narodowości, języku i wyznaniu mają w badaniach statystycznych specyficzny status, ponieważ odnoszą się do najbardziej subiektywnych, delikatnych i wrażliwych aspektów życia badanych jednostek, które są trudne do pozyskania w badaniach statystycznych. Warto podkreślić, że – mimo metodologii przyjętej do realizacji spisu ludności w 2011 r. zakładającej wykorzystanie zróżnicowanych źródeł danych – informacje z zakresu narodowości, języka i wyznania w zasadzie mogły być pozyskiwane wyłącznie za pomocą technik ankietowych.

Należy zauważyć, że polska statystyka publiczna dopiero nabywa doświadczenia w uwzględnianiu pytań dotyczących tych zagadnień w spisach powszechnych. W powojennej historii powszechnych spisów ludności w Polsce pytanie o narodowość i język zostało ujęte w spisie po raz drugi, zaś o wyznanie – po raz pierwszy.

Utrudnieniem w odtworzeniu wyczerpującej i dokładnej struktury etnicznej, językowej i wyznaniowej są stosunkowo liczne przypadki braków danych, spowodowane w głównej mierze niedostępnością informacji o osobach – niekiedy całych rodzinach – przebywających poza granicami kraju. Niezbędne wydaje się kontynuowanie prac obejmujących wnikliwą wieloprzekrojową analizę, która umożliwi, oszacowanie i uzupełnienie brakujących danych. Z uwagi na powyższe należy podkreślić, że zaprezentowane w tym opracowaniu dane dotyczące narodowości i języka używanego w domu mają charakter wstępny.

1. Przynależność narodowo-etniczna ludności

W Narodowym Spisie Ludności i Mieszkań przeprowadzonym w 2011 r. umożliwiono spisywanym osobom wyrażanie złożonych tożsamości narodowo-etnicznych, poprzez zadanie dwóch pytań o przynależność narodowo-etniczną. Z możliwości wyrażenia podwójnej tożsamości skorzystało ponad 34 tys. osób, tj. 0,65% ludności ogółem województwa mazowieckiego.

Analiza wstępnych wyników uzyskanych z badania spisowego wykazała, że wśród mieszkańców województwa mazowieckiego dominuje ludność o jednorodnej polskiej tożsamości narodowej. Z ogólnej liczby ludności województwa 5128 tys. osób, czyli 97,33% zadeklarowało swoją narodowość jako wyłącznie polską. Ponad 33 tys. osób (0,64%) posiada zarówno polską, jak i inną niż polska tożsamość narodowo-etniczną. Deklarujący wyłącznie niepolską przynależność narodową lub etniczną stanowili grupę liczącą prawie 19 tys. osób (0,36%). W odniesieniu do 88 tys. osób (1,67%) nie zdołano ustalić przynależności narodowo-etnicznej.

Tabl. 1 (25). **Ludność według identyfikacji narodowo-etnicznej w 2011 r.**

Identyfikacja narodowo-etniczna	W tysiącach	W % ludności ogółem
Ludność ogółem	5269	100,00
Wyłącznie polska	5128	97,33
Polska i niepolska.....	33	0,64
Wyłącznie niepolska	19	0,36
w tym dwie niepolskie	1	0,02
Nieustalona	88	1,67
Polska – razem	5162	97,97
Inna niż polska – razem	52	0,99

W województwie mazowieckim w 2011 r. odnotowano większą niż w poprzednim spisie liczbę osób deklarujących przynależność ukraińską – w sumie 6 tys. osób (wobec ponad 1 tys. osób w 2002 r.), z czego 3 tys. zadeklarowało narodowość ukraińską jako jedyną, a 3 tys. – wraz z polską.

Tabl. 2 (26). **Ludność według rodzaju i kolejności identyfikacji narodowo-etnicznej w 2011 r.**

Identyfikacja narodowo-etniczna	Identyfikacja pierwsza ^a		Identyfikacja druga ^b	Razem – niezależnie od liczby i kolejności deklaracji	
	razem	w tym jako jedyna		ogółem ^c	w tym występująca z polską
	w tysiącach				
O g ó ł e m	5269	5146	34	5269	x
Polska.....	5155	5128	7	5162	x
Inna niż polska	26	18	27	52	33
w tym:					
ukraińska.....	5	3	1	6	3
śląska.....	1	1	3	4	3
rosyjska	2	1	1	3	2
niemiecka.....	1	0	2	3	2
wietnamska	3	2	0	3	1
żydowska	1	0	2	3	2
amerykańska	0	0	2	2	2
białoruska.....	2	1	1	2	1
Nieustalona	88	x	x	88	x

^a Zadeklarowana w pierwszym pytaniu „Jaka jest Pana(i) narodowość?”. ^b Zadeklarowana w drugim pytaniu „Czy odczuwa Pan(i) przynależność także do innego narodu lub wspólnoty etnicznej?”. ^c W pierwszym lub drugim pytaniu; dane nie sumują się.

Kolejną grupą narodowo-etniczną (pod względem liczby uzyskanych odpowiedzi) jest społeczność śląska. Jako odpowiedź na pierwsze lub drugie pytanie etniczne ponad 4 tys. osób (wobec 66 osób w 2002 r.) zadeklarowało przynależność śląską, z tego ponad 80% osób wskazywało również narodowość polską.

Wśród narodowości, które wyróżniają się pod względem liczebności, należy zaliczyć narodowość rosyjską. W grupie osób deklarujących inną niż polska przynależność narodowo-etniczną stanowiła 5,85%. Następnie narodowość niemiecka i wietnamska, których udział wyniósł odpowiednio 5,44% i 5,29%.

2. Język używany w domu

W spisie ludności w 2011 r., podobnie jak dziewięć lat wcześniej, obok pytania o przynależność narodowo-etniczną zadawano pytanie o język używany w kontaktach domowych. Respondenci mieli możliwość wymienienia dwóch języków niepolskich, niezależnie od tego, czy były one używane z językiem polskim, czy też nie.

Na podstawie wstępnych wyników badania spisowego można stwierdzić, że w zdecydowanej większości ludność województwa mazowieckiego posługuje się w kontaktach domowych językiem polskim. Używanie tego języka zadeklarowało w sumie 5093 tys. osób, co stanowiło 96,66% ogółu ludności województwa. Większość posługiwała się wyłącznie językiem polskim – około 5054 tys. osób (95,93%). Osoby posługujące się w kontaktach rodzinnych językiem innym niż polski stanowiły zbiorowość liczącą 44 tys. (0,84%), przy czym najczęściej stwierdzano, że jest on używany na przemian z językiem polskim – 39 tys. (0,73%). Zdecydowanie rzadziej badani stwierdzali, iż rozmawiają w domu wyłącznie w jednym lub dwóch językach niepolskich – około 6 tys. osób (0,11%).

Tabl. 3 (27). **Ludność według języka używanego w domu w 2011 r.**

Język używany w kontaktach domowych	W tysiącach	W % ludności ogółem
Ludność ogółem	5269	100,00
Wyłącznie polski	5054	95,93
Polski i niepolski(e) – razem	39	0,73
polski i niepolski – jeden	33	0,64
polski i niepolskie – dwa	5	0,10
Wyłącznie niepolski(e) – razem	6	0,11
wyłącznie niepolski – jeden	5	0,10
wyłącznie niepolskie – dwa	1	0,01
Nieustalony	170	3,23
Polski – razem	5093	96,66
Niepolski – razem	44	0,84

W przypadku 170 tys. osób (3,23%) w województwie mazowieckim nie zdołano ustalić żadnych danych na temat języka używanego w rozmowach domowych.

VII. ZASOBY MIESZKANIOWE

1. Stan i rozwój zasobów mieszkaniowych

Wstępne wyniki NSP 2011 wykazały, że w województwie mazowieckim spisano 2076,2 tys. mieszkań. Oznacza to, że w porównaniu ze spisem przeprowadzonym w 2002 r. ich liczba wzrosła o 260,8 tys., tj. o 14,4%. Przyrost liczby mieszkań w województwie stanowi ponad 25% przyrostu zasobów krajowych.

Tabl. 1 (28). Podstawowe informacje o mieszkaniach według powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Mieszkania w tys.	Przeciętna		Wyszczególnienie	Mieszkania w tys.	Przeciętna	
		liczba izb w 1 mieszkaniu ^a	powierzchnia użytkowa 1 mieszkania ^b w m ²			liczba izb w 1 mieszkaniu ^a	powierzchnia użytkowa 1 mieszkania ^b w m ²
Województwo	2076,2	3,55	67,2	Powiaty (dok.):			
Powiaty:				przysuski	14,4	3,54	74,1
białobrzeski....	11,4	3,66	78,3	pułtuski	17,5	3,91	78,9
ciechanowski	30,1	3,87	72,9	radomski	42,9	3,66	75,9
garwoliński	32,9	3,89	83,6	siedlecki	25,4	4,03	84,9
gostyniński.....	15,6	3,86	71,9	sierpecki.....	16,3	4,00	75,0
grodziski	31,7	3,86	78,0	sochaczewski	28,6	3,75	72,1
grójecki	34,6	3,67	77,3	sokołowski	20,4	3,91	78,3
kozienicki	21,3	3,67	73,6	szydłowiecki ..	12,7	3,66	71,5
legionowski....	40,0	3,94	75,5	warszawski			
lipski	13,0	3,57	77,8	zachodni.....	39,4	4,23	93,2
łosicki	11,2	4,00	81,6	węgrowski.....	23,8	3,81	77,7
makowski.....	14,7	4,01	80,0	wołomiński	72,9	3,97	79,4
miński	51,6	3,77	74,5	wyszowski....	22,0	3,98	79,2
mławski.....	23,7	3,91	76,2	zwolencki	11,8	3,68	78,4
nowodworski	27,6	3,65	68,3	żuromiński	11,7	4,31	84,8
ostrołęcki	23,0	4,28	91,6	żyrardowski....	29,4	3,29	60,6
ostrowski.....	24,2	3,98	77,3	Miasta na prawach powiatu:			
otwocki	44,6	3,76	76,1	Ostrołęka.....	18,3	4,01	66,7
piaseczyński...	67,3	3,95	87,1	Płock	48,7	3,51	56,8
płocki	32,6	4,09	84,4	Radom.....	81,3	3,33	57,8
płoński	28,8	3,80	74,5	Siedlce.....	29,7	3,67	61,5
pruszkowski...	59,8	3,92	78,2	m.st. Warszawa	853,9	3,17	55,6
przasnyski	15,5	4,04	78,9				

a, b Bez mieszkań o nieustalonej: a – liczbie izb, b – powierzchni użytkowej.

W stosunku do 2002 r. najbardziej wzrosła liczba mieszkań w powiatach bezpośrednio sąsiadujących z Warszawą, w tym największy wzrost odnotowano w powiecie piaseczyńskim⁵ (o 38,7%), legionowskim (o 32,3%) i mińskim (o 29,8%). Przyrost zasobów mieszkaniowych w m.st. Warszawie wyniósł 18,5%. Najmniej mieszkań przybyło w powiecie soko-

⁵ Przyjęte do obliczeń dane z NSP 2002 uwzględniają wprowadzone z dniem 1 I 2003 r. zmiany administracyjne polegające na włączeniu do powiatu piaseczyńskiego gminy Tarczyn.

łowskim (0,8%), lipskim (0,9%) i łosickim (1,5%). [patrz mapa „Przyrost liczby mieszkań w powiatach w latach 2002–2011”]

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2011 r. wyniosła 67,2 m² i w porównaniu z 2002 r. była większa o 1,5 m². Mieszkania małe (o powierzchni nieprzekraczającej 40 m²) stanowią 23,3% zasobów mieszkaniowych w województwie, a mieszkania duże (o powierzchni 80 m² i więcej) – 26,0%. Największą średnią powierzchnią użytkową mają mieszkania w powiecie warszawskim zachodnim (93,2 m²), ostrołęckim (91,6 m²) i piaseczyńskim (87,1 m²); najmniejszą natomiast – w m.st. Warszawie (55,6 m²) oraz w Płocku (56,8 m²) i Radomiu (57,8 m²). Zwraca uwagę fakt, że w zdecydowanej większości powiatów średnia powierzchnia użytkowa mieszkań przewyższa średnią wojewódzką; powierzchnię mniejszą niż w województwie ogółem odnotowano tylko w miastach na prawach powiatu oraz w powiecie żyrardowskim.

Przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie w 2011 r. wyniosła 3,55 i w stosunku do 2002 r. uległa niewielkiej zmianie.

Tabl. 2 (29). **Struktura mieszkań^a według liczby izb w latach 2002 i 2011**

L a t a	Mieszkania – w % ogółu – o liczbie izb					Przeciętna liczb izb w 1 mieszkaniu
	1	2	3	4	5 i więcej	
2002	5,1	19,4	30,9	26,7	17,9	3,48
2011	4,9	18,5	30,7	26,9	19,0	3,55

^a Bez mieszkań o nieustalonej liczbie izb.

Największą grupę nadal stanowią mieszkania o 3 izbach, choć ich udział w zasobach zmniejszył się nieznacznie. Relatywnie mniej jest także mieszkań składających się z dwóch i jednej izby. Wyraźnie wzrósł udział mieszkań największych – prawie co piąte mieszkanie posiada 5 lub więcej izb.

2. Forma własności mieszkań

Na podstawie wyników spisu z 2011 r. nie stwierdza się istotnych zmian w strukturze zasobów mieszkaniowych według form własności. Nadal największą grupę stanowią mieszkania będące własnością osób fizycznych (47,0% ogólnej liczby spisanych mieszkań) oraz spółdzielni mieszkaniowych (26,4%, przy czym mieszkania własnościowe – 20,0%). Udział lokali komunalnych wynosi 8,4%, a mieszkań należących do Skarbu Państwa – 1,8%.

3. Wiek mieszkań i ich wyposażenie

Wyniki spisu pokazały, że w 2011 r. w województwie mazowieckim 10,5% mieszkań znajdowało się w budynkach wybudowanych przed 1945 r. (w porównaniu z 2002 r. jest to mniej o 2,6 p.proc.). Relatywnie najwięcej takich mieszkań było w powiecie żyrardowskim (18,3%), otwockim (16,1%) i łosickim (15,8%); najmniej – w mieście Ostrołęce (2,8%) oraz w powiecie zwoleńskim i legionowskim (po 4,8%).

Udział mieszkań w budynkach najstarszych (wzniesionych przed 1918 r.) wyniósł w województwie 2,5%, a w budynkach najnowszych (wybudowanych po 2002 r.) – 12,1%.

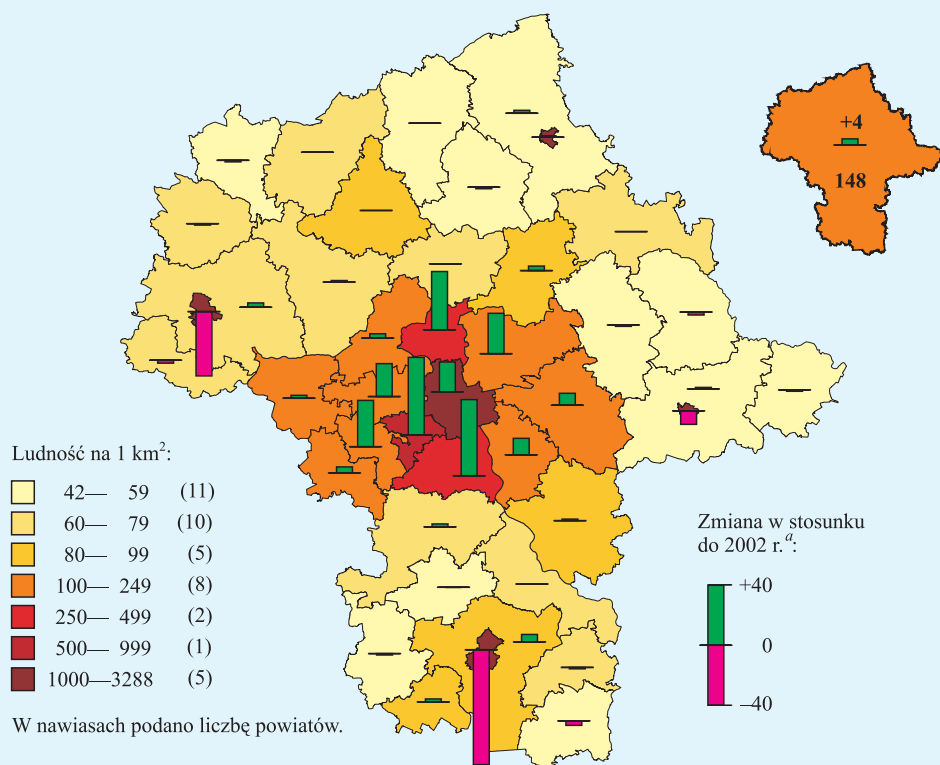
Przedmiotem badania w spisach było także wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. W 2011 r. w podstawową instalację, jaką jest wodociąg wyposażonych było 91,5% mieszkań (w 2002 r. – 91,4%). Bez żadnej instalacji pozostawało 2,3% mieszkań wobec 7,5% w 2002 r.

Tabl. 3 (30). **Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2002 i 2011**

L a t a	Mieszkania ogółem	Z ogółem wyposażone w					
		wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	centralne ogrzewanie	gaz z sieci
W tysiącach							
2002	1815,4	1658,9	1550,3	1524,0	1479,6	1450,6	1059,3
2011	2076,2	1899,4	1852,5	1850,6	1728,5	1569,5	1205,5
W % ogółem							
2002	100,0	91,4	85,4	83,9	81,5	79,9	58,4
2011	100,0	91,5	89,2	89,1	83,3	75,6	58,1
Dynamika zmian (2002 = 100)							
2011	114,4	114,5	119,5	121,4	116,8	108,2	113,8

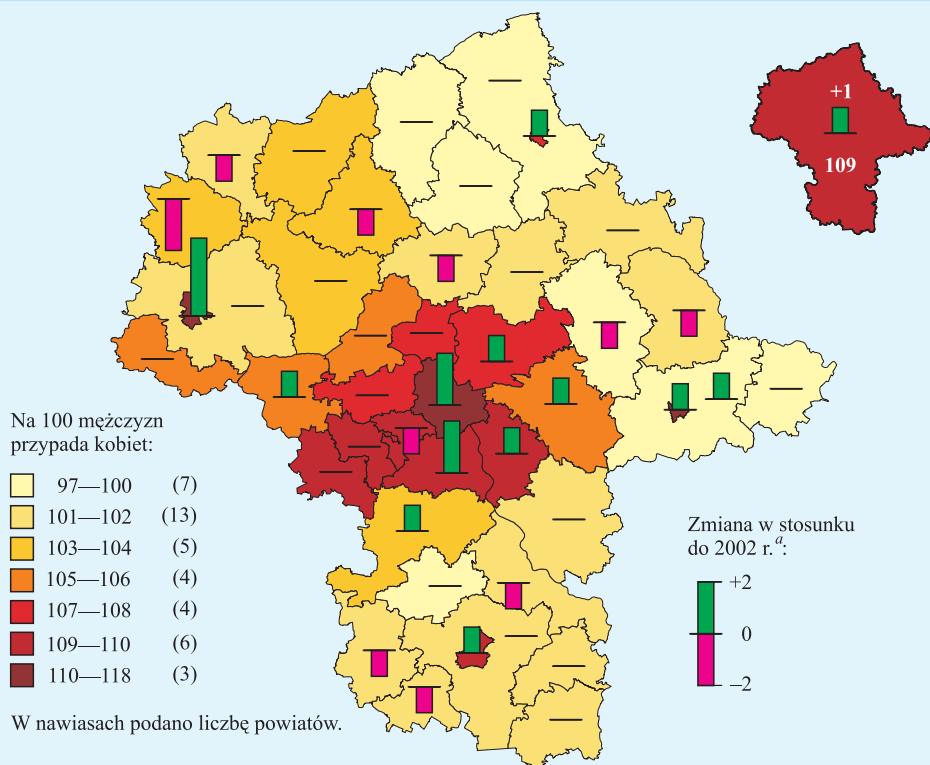
Można zaobserwować, że najbardziej zwiększył się stopień wyposażenia mieszkań w łazienkę i ustęp spłukiwany (odpowiednio o 5,2 i o 3,8 p.proc.). Wzrost liczby mieszkań wyposażonych w te instalacje był większy niż wzrost liczby mieszkań ogółem, co wskazuje na modernizację starych zasobów mieszkaniowych.

Gęstość zaludnienia według powiatów w 2011 r.

^a Z dniem 1 I 2003 r. gmina Tarczyn wyłączona została z powiatu grójeckiego i włączona do powiatu piaseczyńskiego. Przyjęte do obliczeń dane z NSP 2002 uwzględniają wprowadzone zmiany administracyjne.

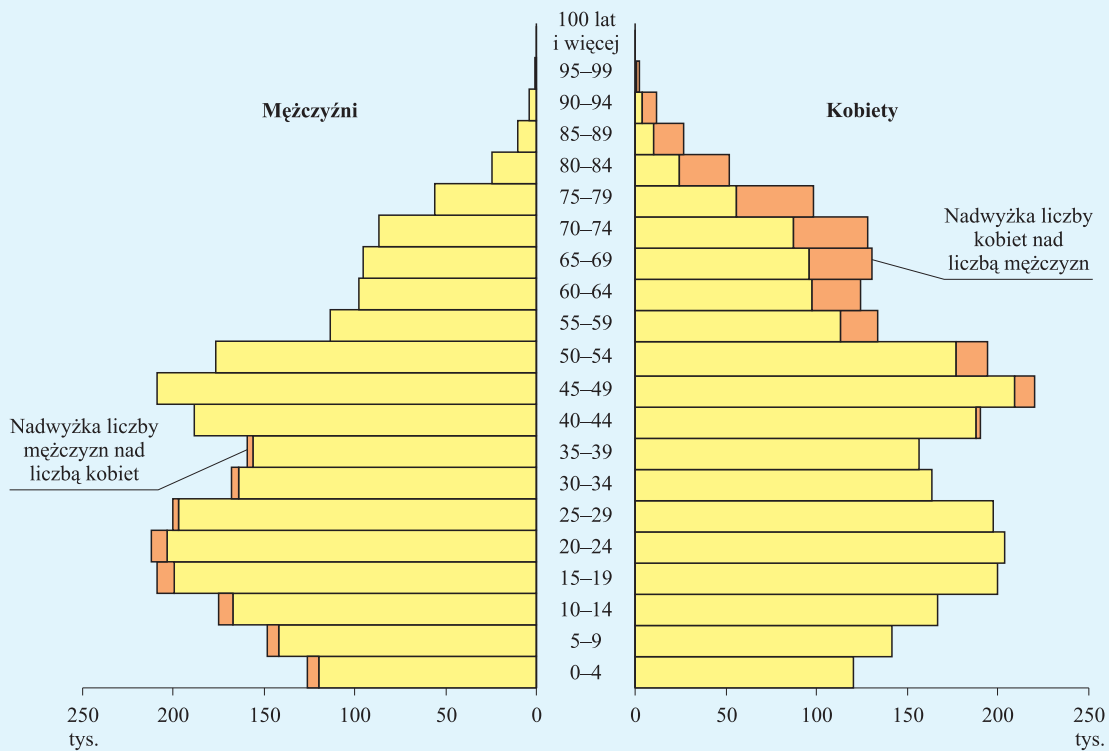
Współczynnik feminizacji według powiatów w 2011 r.

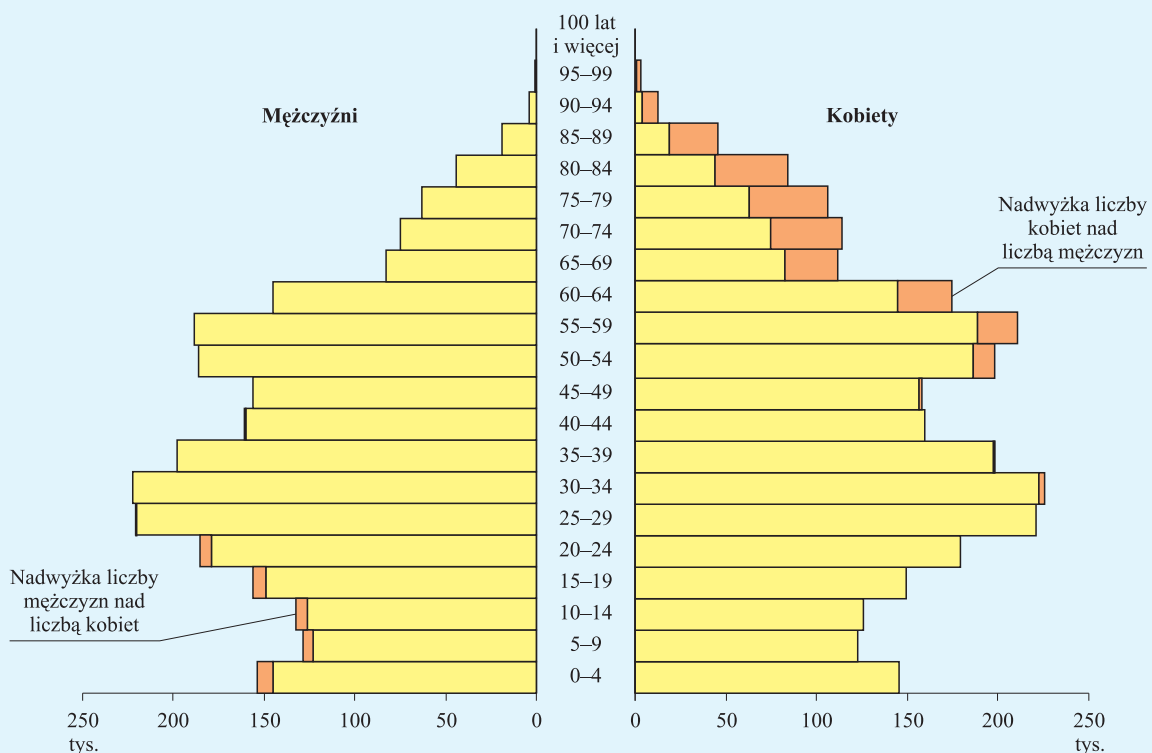
^a Z dniem 1 I 2003 r. gmina Tarczyn wyłączona została z powiatu grójeckiego i włączona do powiatu piaseczyńskiego. Przyjęte do obliczeń dane z NSP 2002 uwzględniają wprowadzone zmiany administracyjne.

Ludność według płci i grup wieku w latach 2002 i 2011

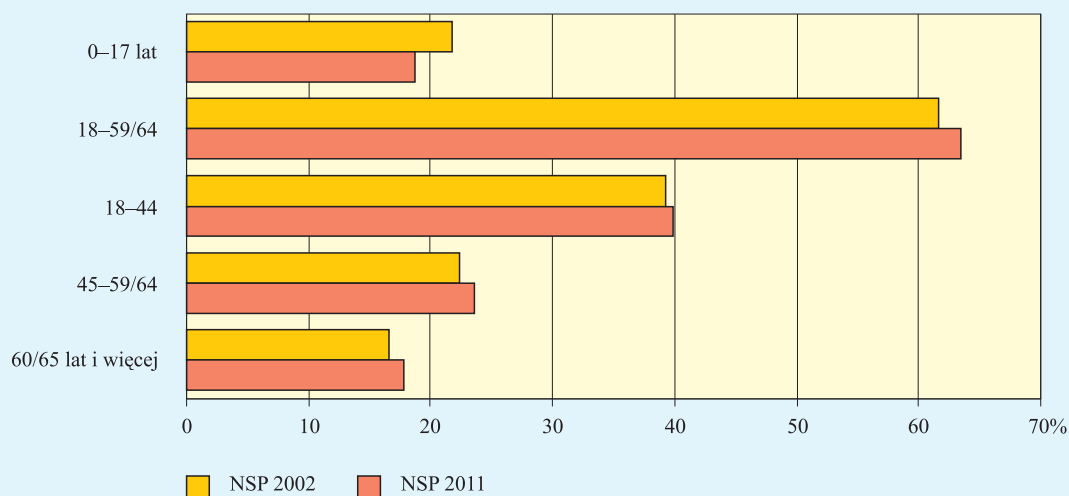
NSP 2002
(stan w dniu 20 V)

NSP 2011
(stan w dniu 31 III)

Ludność według ekonomicznych grup wieku w latach 2002 i 2011

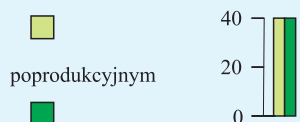
Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2011 r.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada osób w wieku:

nieprodukcyjnym

- 48—52 (2)
- 53—54 (4)
- 55—56 (5)
- 57—58 (13)
- 59—60 (6)
- 61—62 (9)
- 63—64 (3)

przedprodukcyjnym

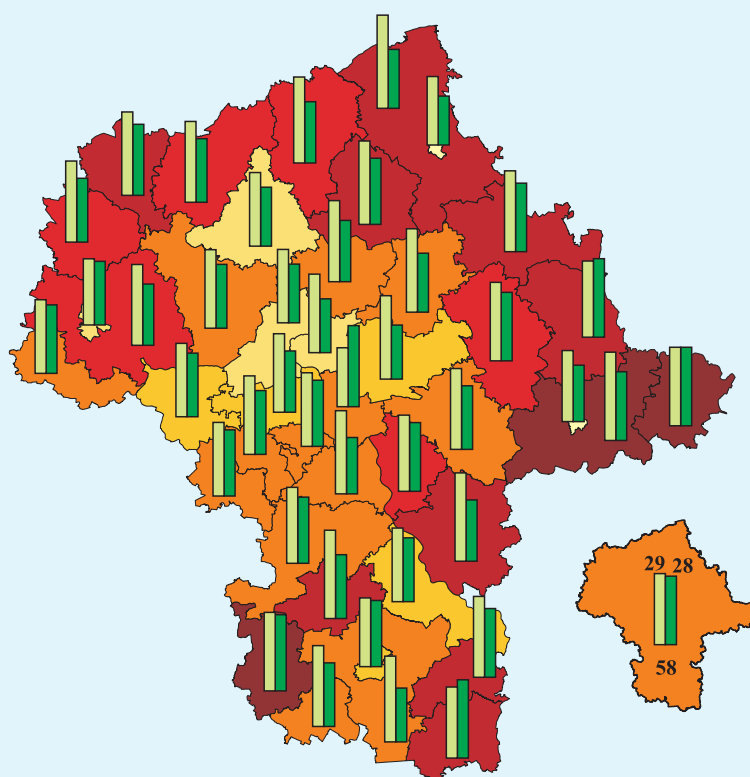

poprodukcyjnym

0

W nawiasach podano liczbę powiatów.

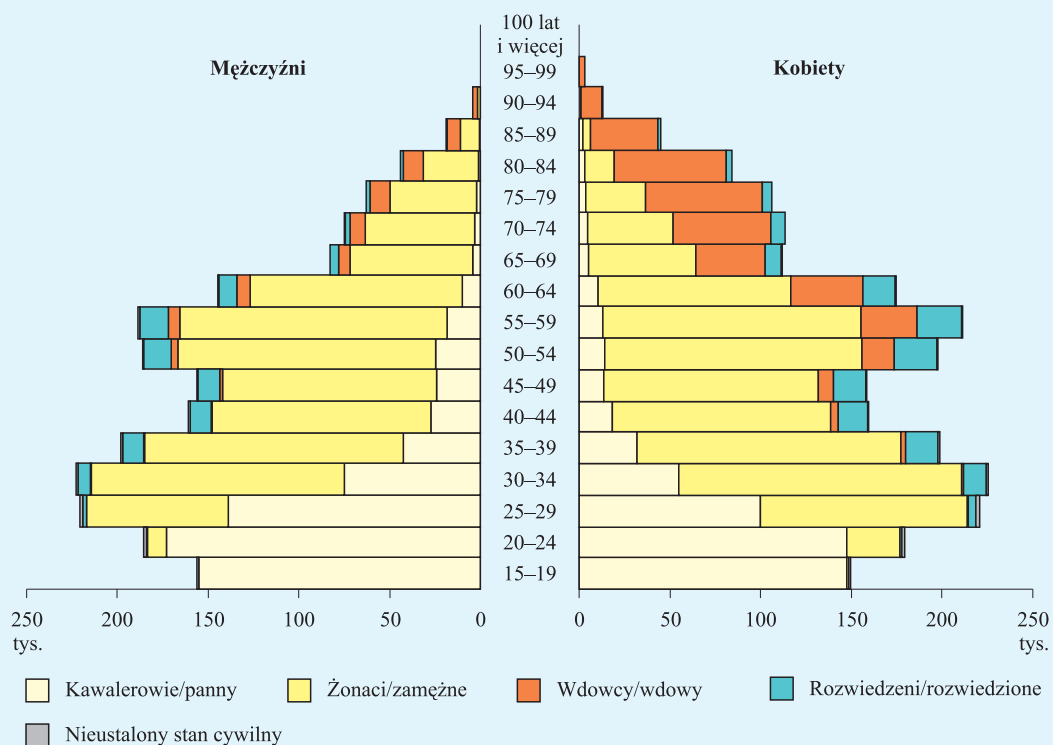

Wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat.

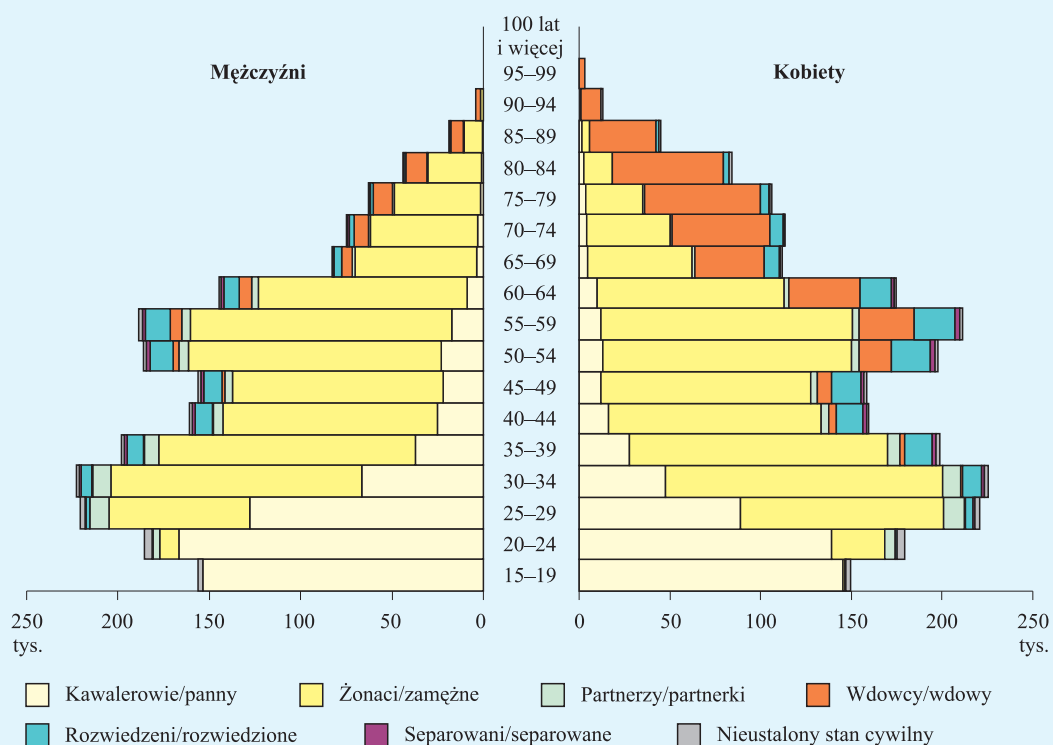
Wiek produkcyjny: kobiety - 18-59 lat; mężczyźni - 18-64 lata.

Wiek poprodukcyjny: kobiety - 60 lat i więcej; mężczyźni - 65 lat i więcej.

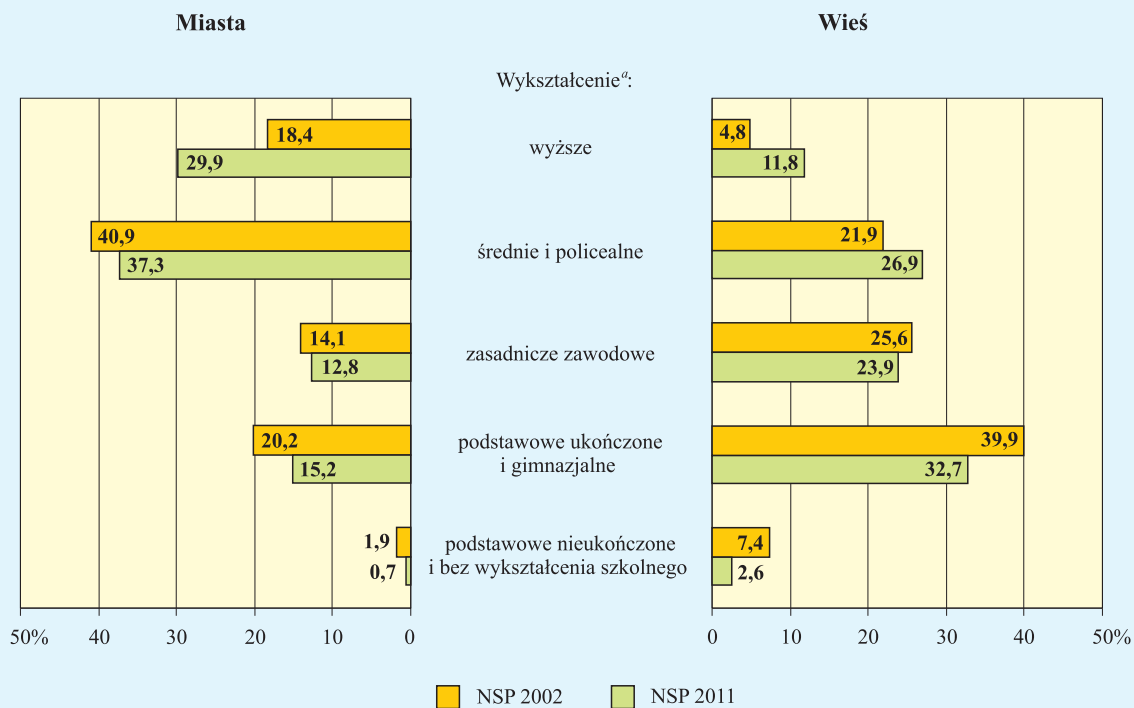
Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i grup wieku w 2011 r.

Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i grup wieku w 2011 r.

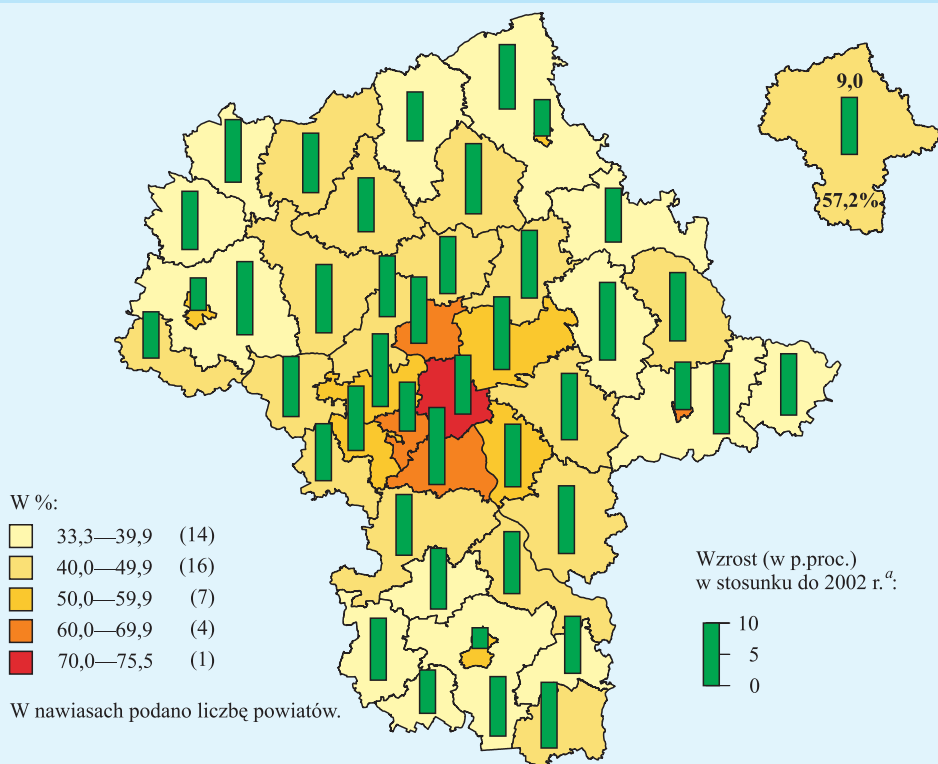

Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011

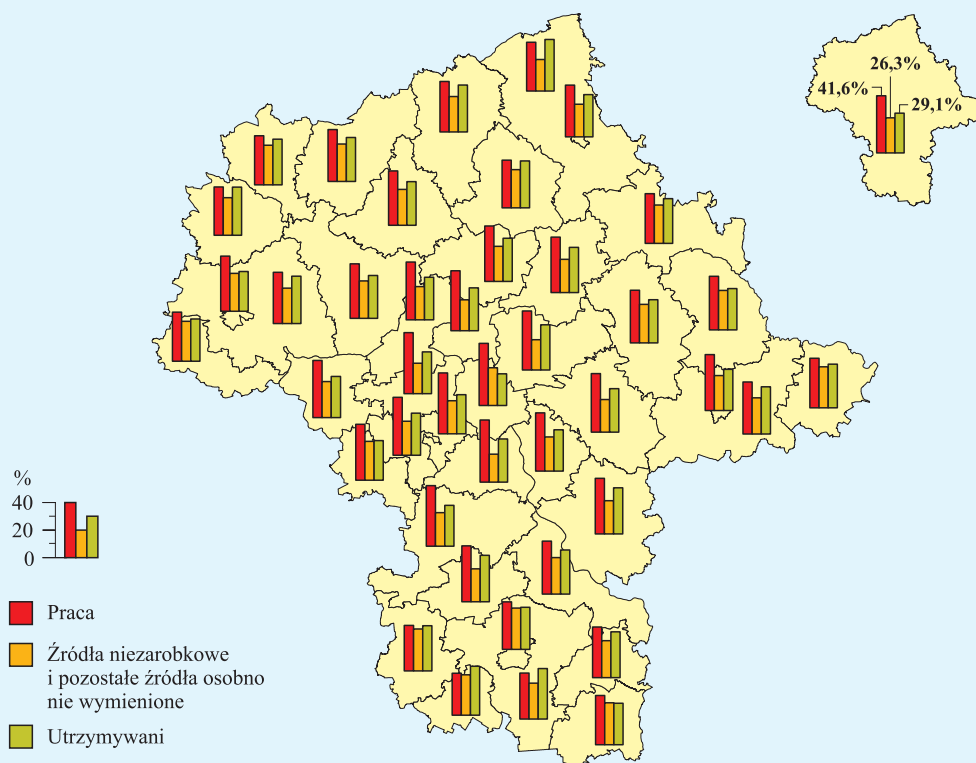
^a W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego poziomu wykształcenia.

Ludność w wieku 13 lat i więcej z wykształceniem co najmniej średnim w powiatach w 2011 r.

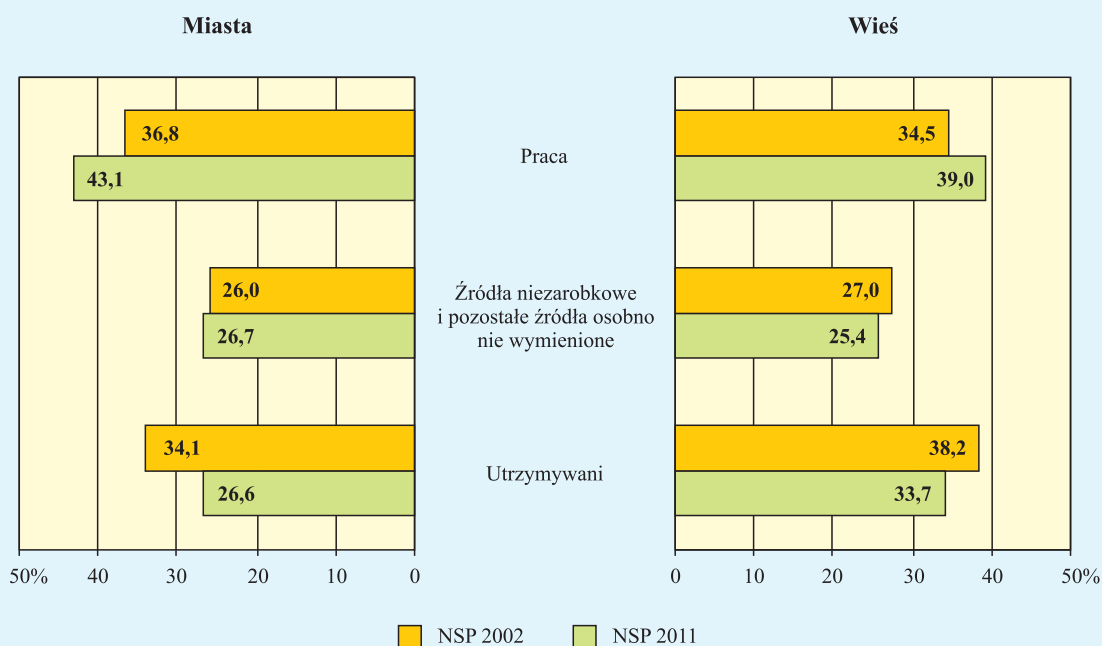
^a Z dniem 1 I 2003 r. gmina Tarczyn wyłączona została z powiatu grójeckiego i włączona do powiatu piaseczyńskiego. Przyjęte do obliczeń dane z NSP 2002 uwzględniają wprowadzone zmiany administracyjne.

Ludność w powiatach według głównego źródła utrzymania^a w 2011 r.

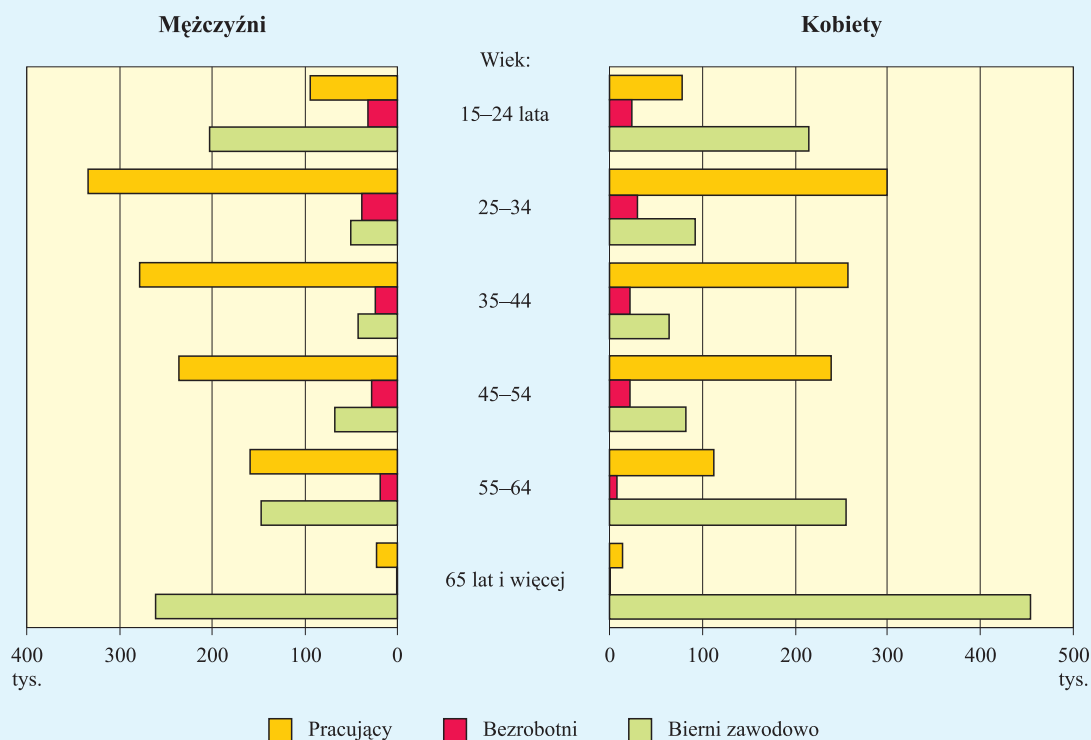
^a Nie uwzględniono dochodów z własności i nieustalonego źródła utrzymania.

Ludność według głównego źródła utrzymania^a i miejsca zamieszkania w latach 2002 i 2011

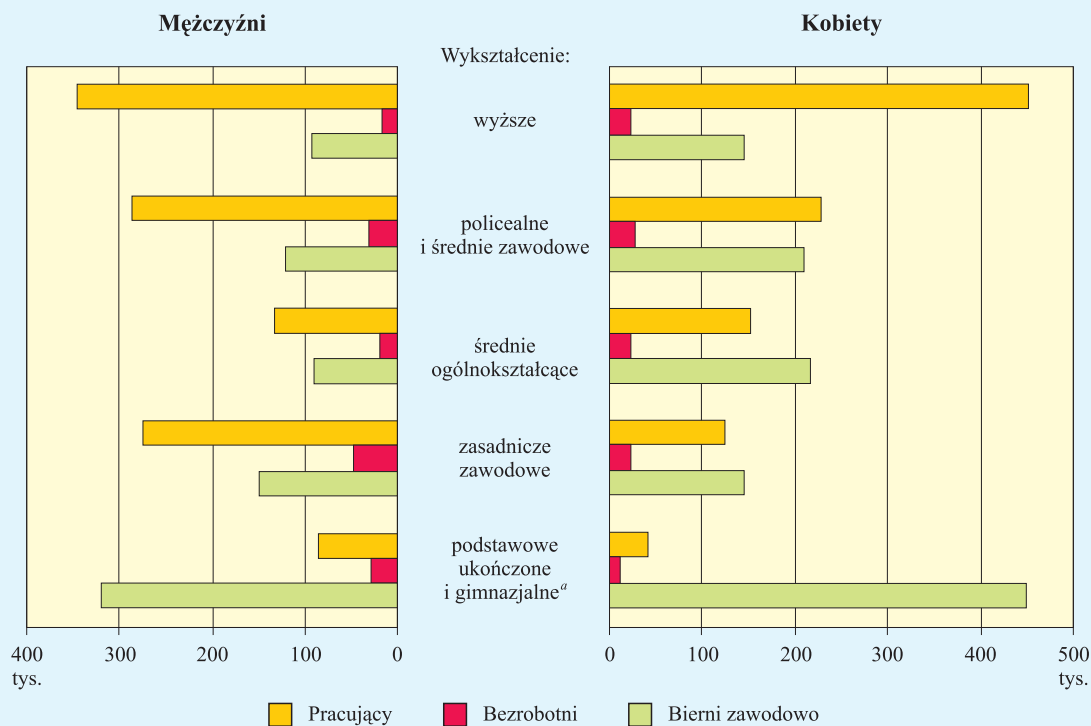

^a W podziale nie uwzględniono dochodów z własności i nieustalonego źródła utrzymania.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i grup wieku w 2011 r.

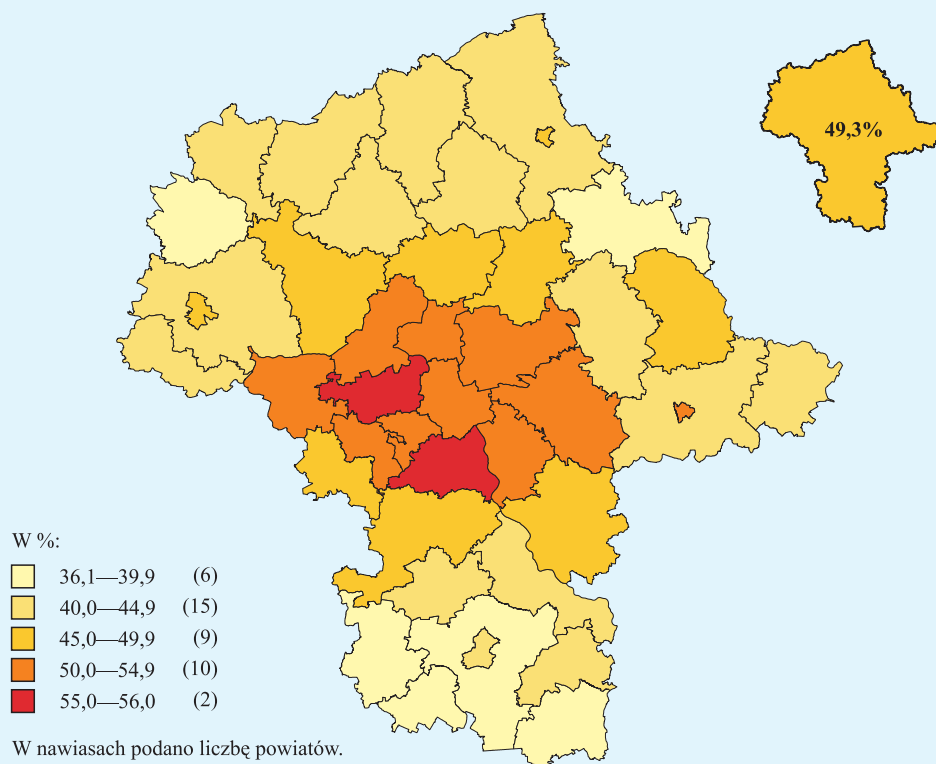

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.

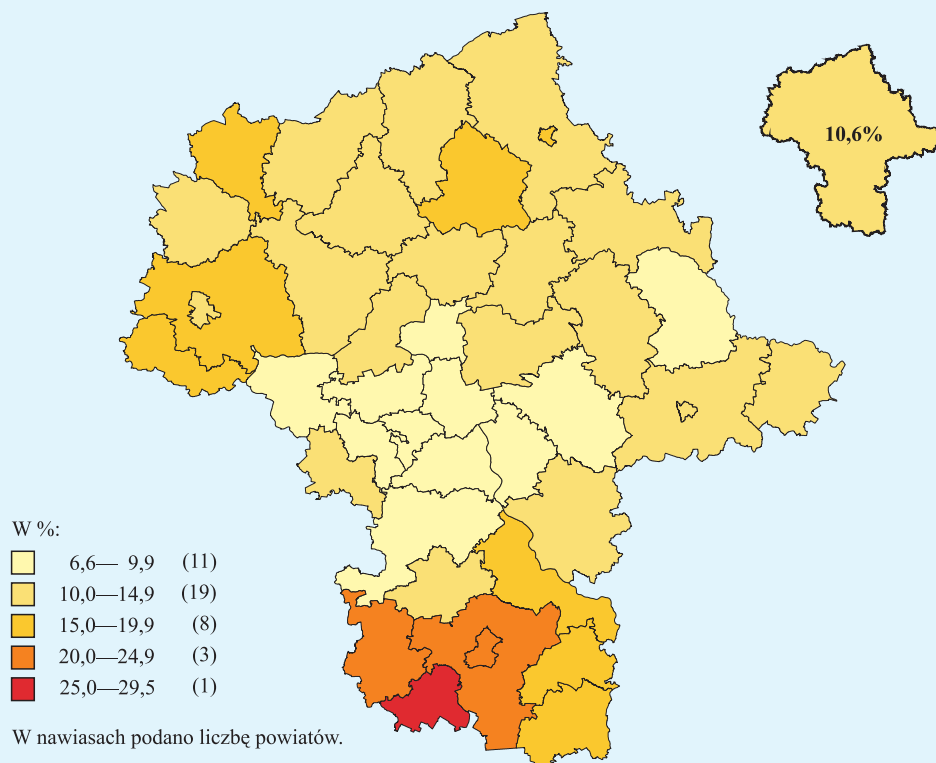

^a Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

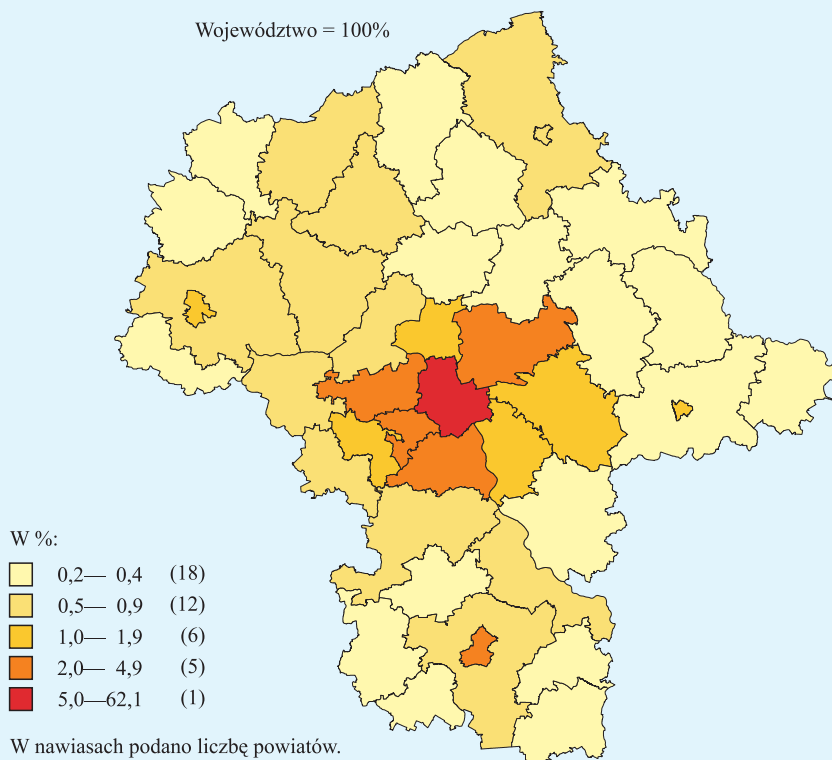
Wskaźnik zatrudnienia według powiatów w 2011 r.

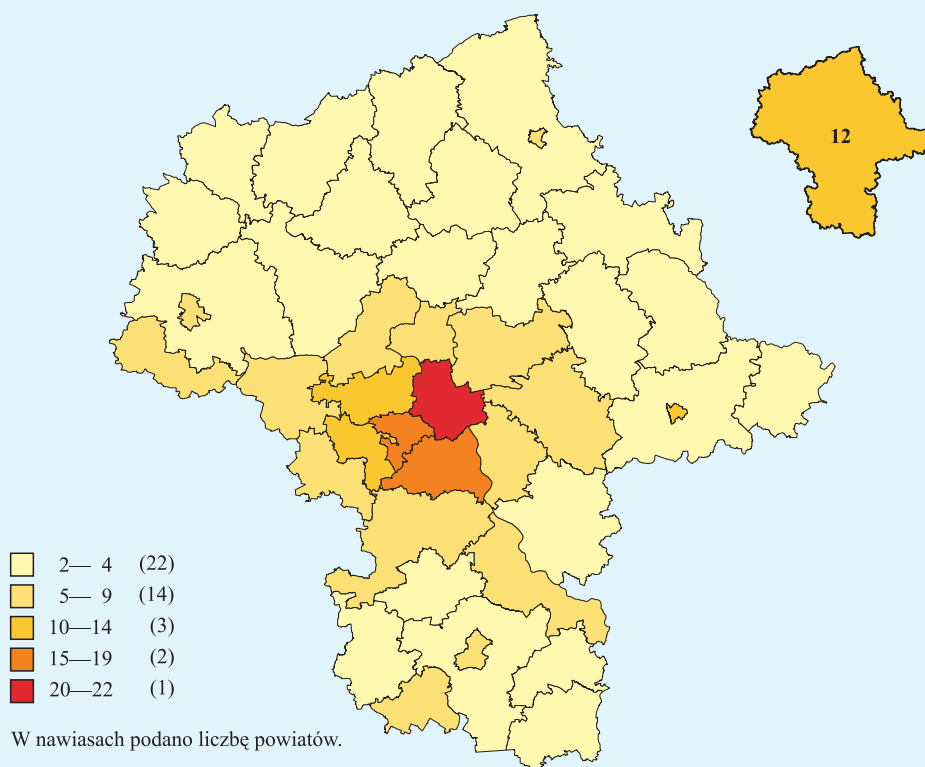
Stopa bezrobocia według powiatów w 2011 r.

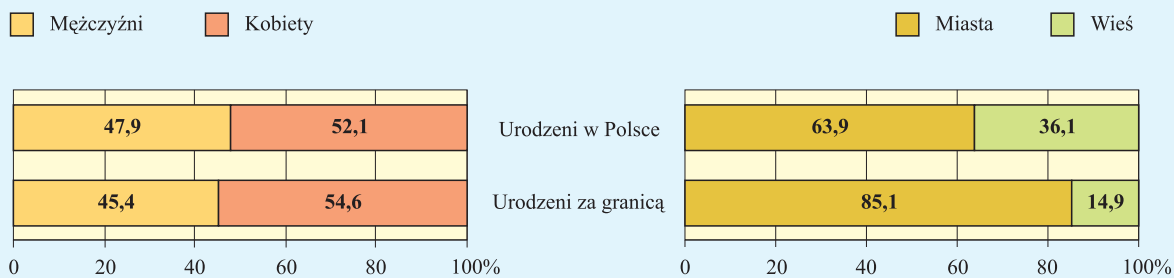
Struktura ludności urodzonej za granicą według powiatów zamieszkania w 2011 r.

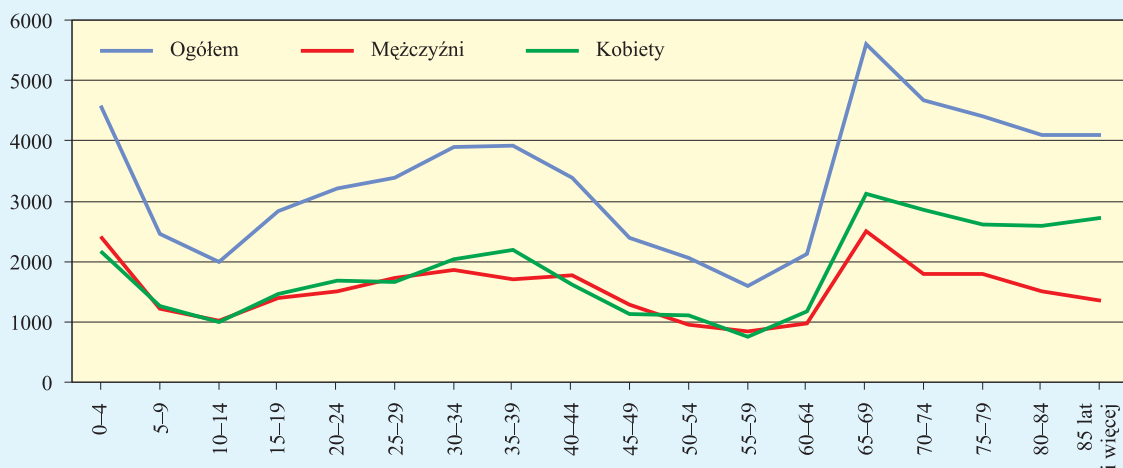
Ludność urodzona za granicą na 1000 mieszkańców powiatu w 2011 r.

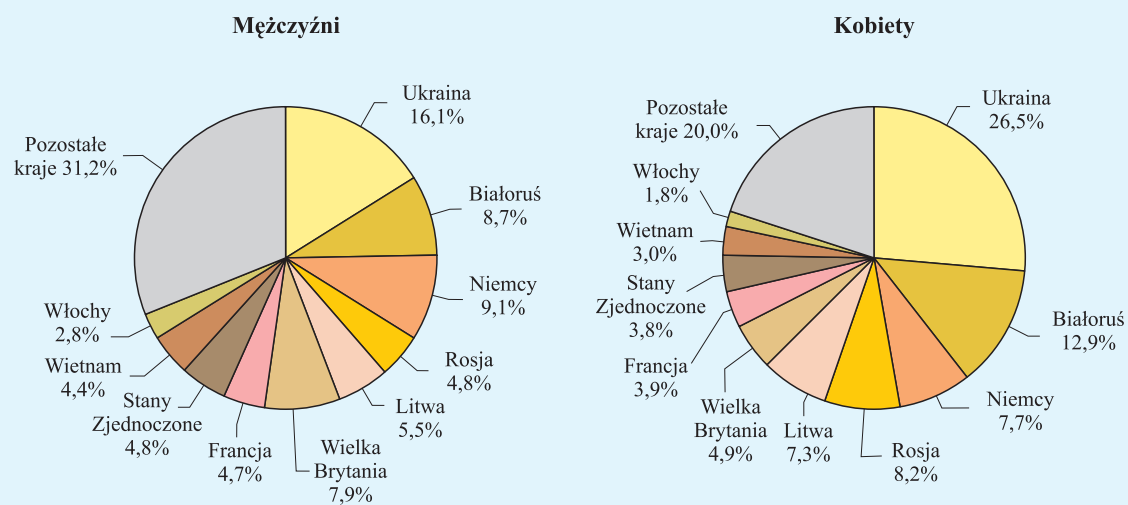
Struktura ludności urodzonej w Polsce i za granicą według płci i charakteru miejsca zamieszkania w województwie mazowieckim w 2011 r.

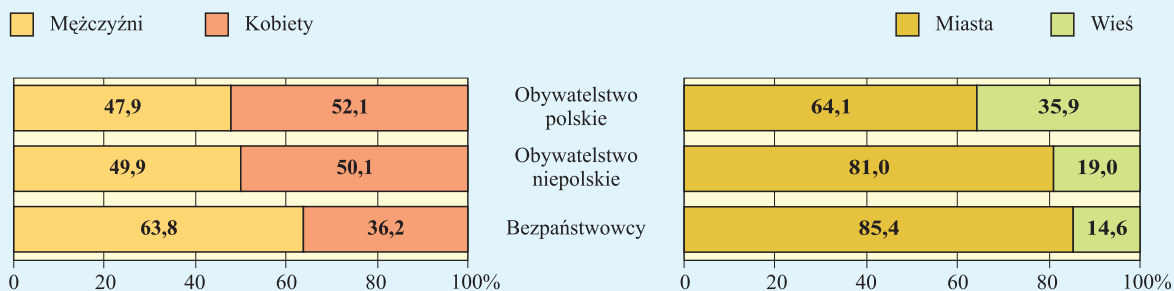
Ludność urodzona za granicą według płci i grup wieku w 2011 r.

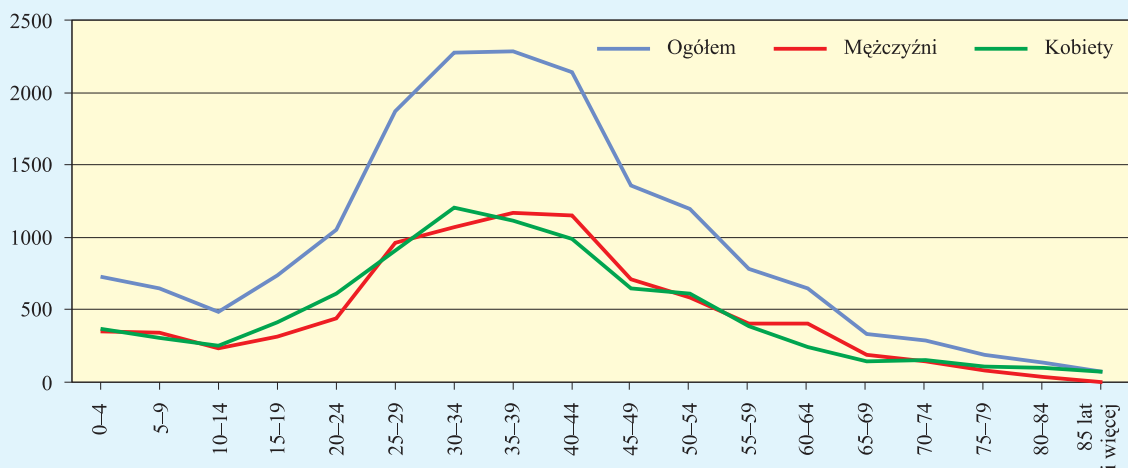
Struktura ludności urodzonej za granicą według kraju urodzenia w 2011 r.

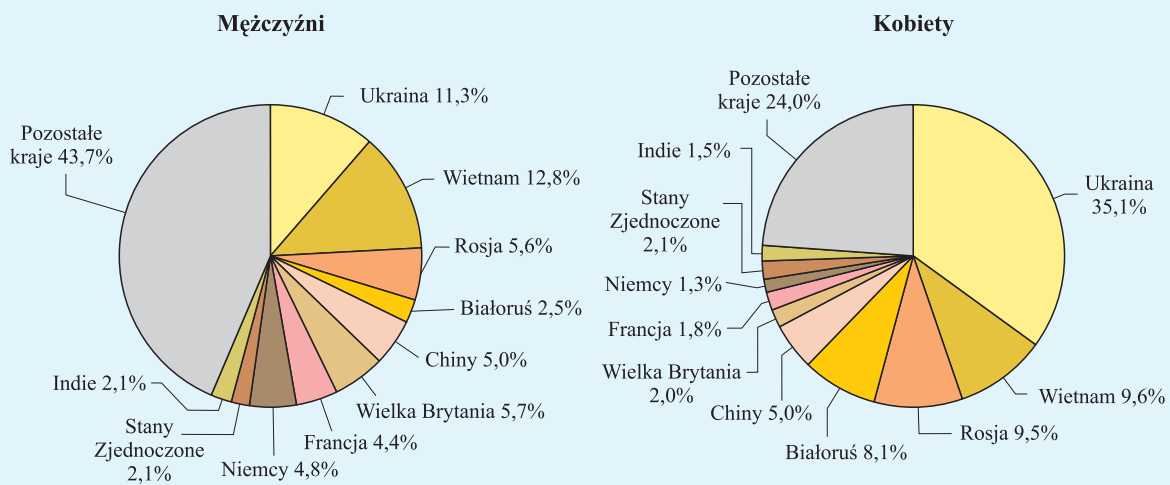
Ludność według obywatelstwa, płci i charakteru miejsca zamieszkania w 2011 r.

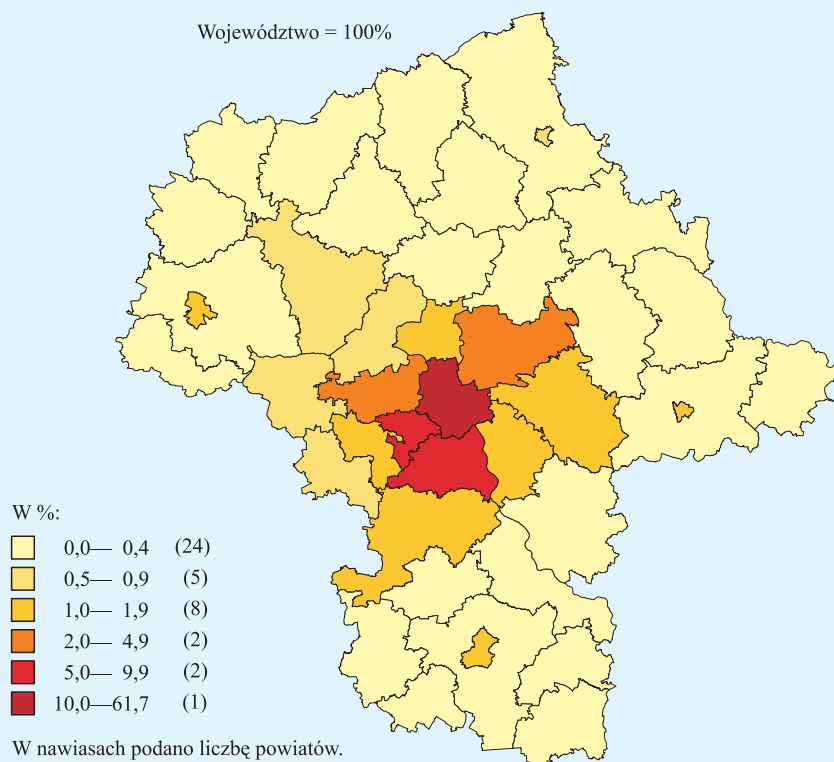
Ludność z niepolskim obywatelstwem według płci i grup wieku w 2011 r.

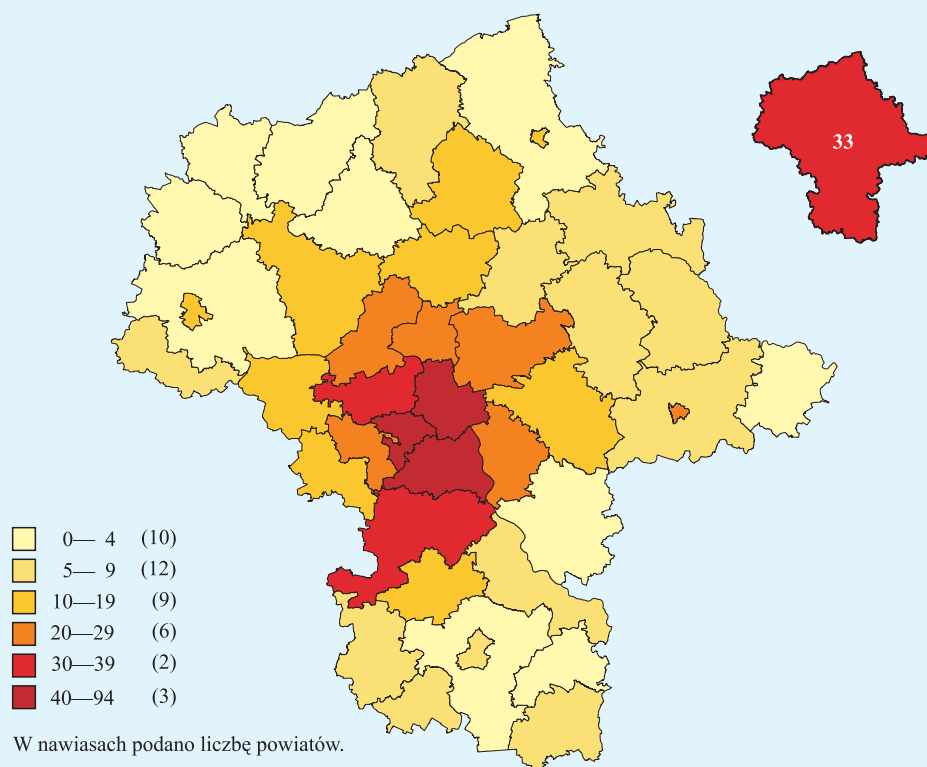
Struktura ludności z niepolskim obywatelstwem według kraju obywatelstwa w 2011 r.

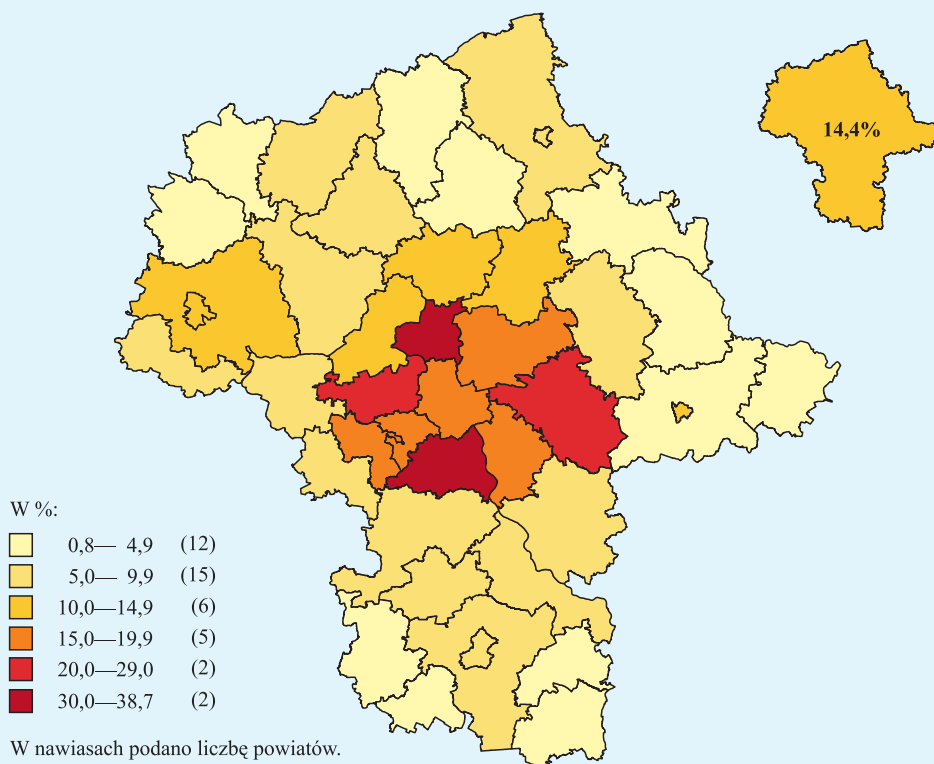
Struktura ludności z niepolskim obywatelstwem według powiatów w 2011 r.

Ludność z niepolskim obywatelstwem na 10 tys. mieszkańców powiatu w 2011 r.

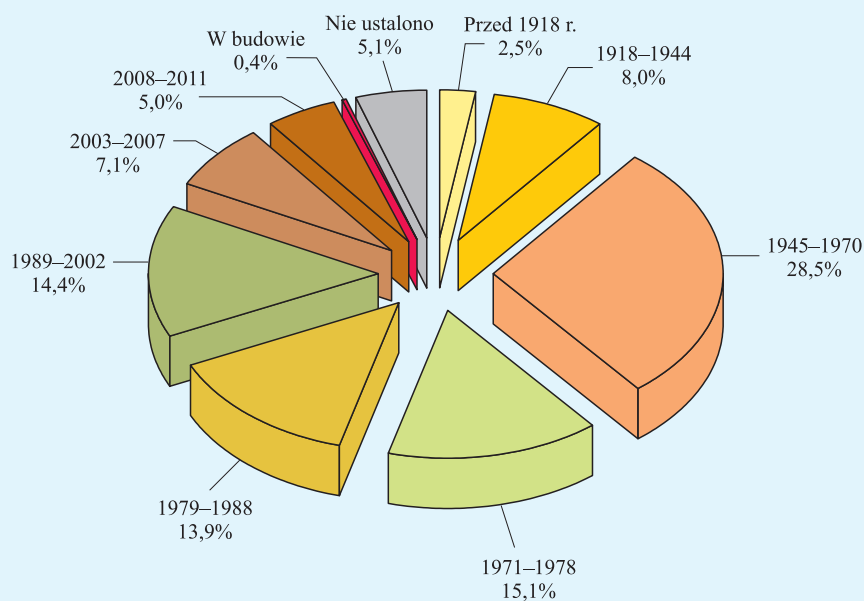

Przyrost liczby mieszkań w powiatach w latach 2002–2011

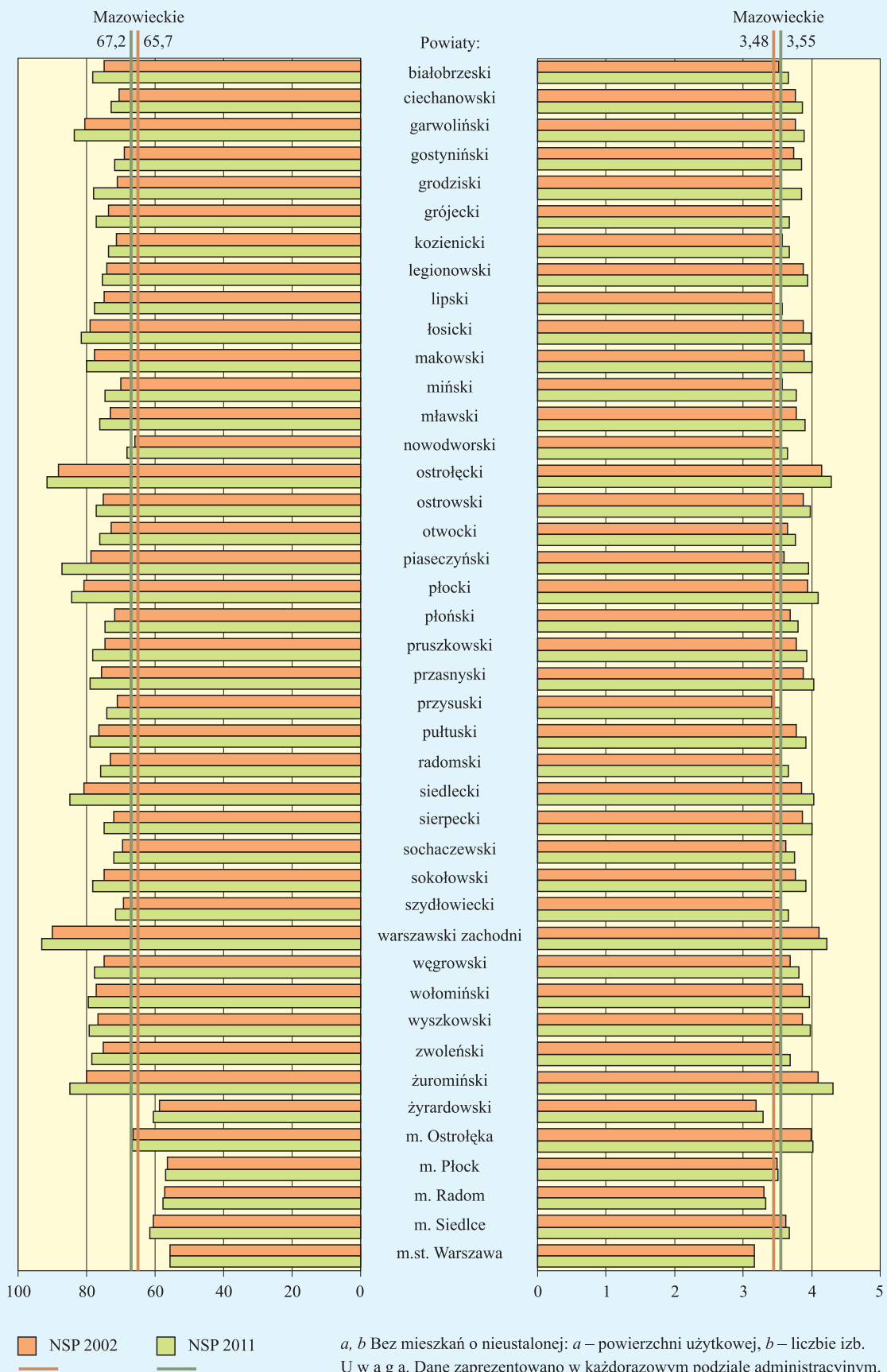
U w a g a. Z dniem 1 I 2003 r. gmina Tarczyn wyłączona została z powiatu grójeckiego i włączona do powiatu piaseczyńskiego. Przyjęte do obliczeń dane z NSP 2002 uwzględniają wprowadzone zmiany administracyjne.

Struktura mieszkań w 2011 r. według okresu wybudowania budynku

**Przeciętna powierzchnia użytkowa (w m²)
1 mieszkania^a w powiatach w latach 2002 i 2011**

**Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu^b
w powiatach w latach 2002 i 2011**

CZEŚĆ TABELARYCZNA

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
w tysiącach										
O g ó ł e m	5124,0	5268,7	2522,1	2746,5	3381,7	1581,0	1800,7	1886,9	941,1	945,9
Powiat białobrzeski	33,7	33,9	17,1	16,8	8,2	4,0	4,1	25,7	13,0	12,7
m-w. Białobrzegi	10,1	10,4	5,2	5,3	7,3	3,6	3,7	3,2	1,6	1,6
m-w. Wyśmierzyce	2,9	2,9	1,5	1,4	0,9	0,5	0,4	1,9	1,0	0,9
w. Promna	5,8	5,7	2,9	2,8	—	—	—	5,7	2,9	2,8
w. Radzanów	3,9	3,9	2,0	2,0	—	—	—	3,9	2,0	2,0
w. Stara Błotnica	5,2	5,2	2,6	2,6	—	—	—	5,2	2,6	2,6
w. Stromiec	5,8	5,8	2,9	2,8	—	—	—	5,8	2,9	2,8
Powiat ciechanowski	91,8	91,6	45,0	46,5	48,7	23,3	25,4	42,9	21,7	21,2
m. Ciechanów	46,5	45,5	21,8	23,7	45,5	21,8	23,7	—	—	—
m-w. Głinojeck	8,0	8,2	4,1	4,1	3,2	1,5	1,6	5,0	2,5	2,5
w. Ciechanów	5,7	6,6	3,3	3,3	—	—	—	6,6	3,3	3,3
w. Gołymin-Ośrodek	4,0	4,0	2,0	2,0	—	—	—	4,0	2,0	2,0
w. Grudusk	4,0	3,9	1,9	2,0	—	—	—	3,9	1,9	2,0
w. Ojrzeń	4,4	4,4	2,3	2,1	—	—	—	4,4	2,3	2,1
w. Opinogóra Górna	6,0	6,0	3,1	2,9	—	—	—	6,0	3,1	2,9
w. Regimin	5,0	5,1	2,6	2,5	—	—	—	5,1	2,6	2,5
w. Sońsk	8,2	8,0	4,0	4,0	—	—	—	8,0	4,0	4,0
Powiat garwoliński	106,4	108,4	53,8	54,6	30,4	14,8	15,7	78,0	39,0	39,0
m. Garwolin	15,8	17,0	8,2	8,8	17,0	8,2	8,8	—	—	—
m. Łaskarzew	4,9	5,0	2,5	2,5	5,0	2,5	2,5	—	—	—
m-w. Pilawa	10,4	10,7	5,3	5,4	4,3	2,1	2,2	6,4	3,2	3,2
m-w. Żelechów	8,5	8,5	4,3	4,2	4,2	2,0	2,1	4,3	2,2	2,1
w. Borowie	5,1	5,2	2,7	2,6	—	—	—	5,2	2,7	2,6
w. Garwolin	11,7	12,6	6,2	6,4	—	—	—	12,6	6,2	6,4
w. Górzno	6,2	6,3	3,2	3,2	—	—	—	6,3	3,2	3,2
w. Łaskarzew	5,5	5,4	2,7	2,7	—	—	—	5,4	2,7	2,7
w. Maciejowice	7,5	7,3	3,8	3,5	—	—	—	7,3	3,8	3,5
w. Miastków Kościelny	5,1	5,0	2,6	2,5	—	—	—	5,0	2,6	2,5
w. Parysów	4,1	4,1	2,1	2,0	—	—	—	4,1	2,1	2,0
w. Sobolew	8,3	8,3	4,1	4,3	—	—	—	8,3	4,1	4,3
w. Trojanów	7,9	7,6	3,7	3,8	—	—	—	7,6	3,7	3,8
w. Wilga	5,3	5,4	2,7	2,7	—	—	—	5,4	2,7	2,7
Powiat gostyniński	47,8	47,0	22,9	24,1	19,3	9,2	10,1	27,7	13,7	14,0
m. Gostynin	19,6	19,3	9,2	10,1	19,3	9,2	10,1	—	—	—
w. Gostynin	12,0	12,2	6,1	6,1	—	—	—	12,2	6,1	6,1
w. Pacyna	4,1	3,8	1,9	1,9	—	—	—	3,8	1,9	1,9
w. Sanniki	6,8	6,5	3,1	3,3	—	—	—	6,5	3,1	3,3
w. Szczawin Kościelny	5,4	5,2	2,6	2,6	—	—	—	5,2	2,6	2,6

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (cd.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
w tysiącach										
Powiat grodziski	74,3	85,6	40,9	44,7	49,6	23,2	26,4	36,0	17,7	18,3
m. Milanówek	15,2	16,3	7,6	8,7	16,3	7,6	8,7	—	—	—
m. Podkowa Leśna	3,7	4,0	1,8	2,1	4,0	1,8	2,1	—	—	—
m-w. Grodzisk Mazowiecki	35,1	42,2	20,0	22,2	29,4	13,7	15,6	12,8	6,2	6,6
w. Baranów	4,8	5,0	2,5	2,5	—	—	—	5,0	2,5	2,5
w. Jaktorów	9,6	10,8	5,3	5,5	—	—	—	10,8	5,3	5,5
w. Żabia Wola	5,9	7,4	3,7	3,7	—	—	—	7,4	3,7	3,7
Powiat grójecki^a	96,6	98,6	48,6	50,0	34,2	16,4	17,8	64,3	32,2	32,2
m-w. Grójec	22,5	24,8	12,0	12,8	16,2	7,7	8,5	8,6	4,3	4,3
m-w. Mogielnica	9,4	9,1	4,5	4,6	2,4	1,2	1,3	6,7	3,3	3,3
m-w. Nowe Miasto nad Pilicą	8,6	8,3	4,1	4,3	4,0	1,9	2,1	4,3	2,2	2,1
m-w. Warka	19,1	19,0	9,4	9,7	11,6	5,6	5,9	7,5	3,7	3,8
w. Belsk Duży	6,8	6,7	3,3	3,4	—	—	—	6,7	3,3	3,4
w. Błędów	8,1	7,8	3,9	3,9	—	—	—	7,8	3,9	3,9
w. Chynów	9,3	9,6	4,8	4,8	—	—	—	9,6	4,8	4,8
w. Goszczyn	2,9	3,0	1,5	1,4	—	—	—	3,0	1,5	1,4
w. Jasieniec	5,4	5,4	2,7	2,7	—	—	—	5,4	2,7	2,7
w. Pniewy	4,6	4,7	2,4	2,3	—	—	—	4,7	2,4	2,3
Powiat kozienicki	62,5	62,6	31,1	31,5	18,7	9,0	9,7	43,9	22,1	21,8
m-w. Kozienice	30,7	30,9	15,1	15,7	18,7	9,0	9,7	12,2	6,1	6,1
w. Garbatka-Letnisko	5,4	5,3	2,6	2,7	—	—	—	5,3	2,6	2,7
w. Głowaczów	7,5	7,5	3,9	3,6	—	—	—	7,5	3,9	3,6
w. Gniewoszków	4,4	4,1	2,0	2,1	—	—	—	4,1	2,0	2,1
w. Grabów nad Pilicą	3,7	3,9	2,0	1,9	—	—	—	3,9	2,0	1,9
w. Magnuszew	6,6	6,7	3,5	3,3	—	—	—	6,7	3,5	3,3
w. Sieciechów	4,2	4,1	2,0	2,1	—	—	—	4,1	2,0	2,1
Powiat legionowski	91,5	107,1	51,7	55,3	57,5	27,4	30,1	49,6	24,3	25,2
m. Legionowo	50,4	53,5	25,5	28,1	53,5	25,5	28,1	—	—	—
m-w. Serock	10,9	12,9	6,3	6,5	4,0	1,9	2,0	8,9	4,4	4,5
w. Jabłonna	10,2	16,4	8,0	8,4	—	—	—	16,4	8,0	8,4
w. Nieporęt	12,0	12,9	6,3	6,6	—	—	—	12,9	6,3	6,6
w. Wieliszew	8,0	11,4	5,6	5,7	—	—	—	11,4	5,6	5,7
Powiat lipski	38,7	36,3	18,0	18,3	5,9	2,9	3,0	30,4	15,2	15,2
m-w. Lipsko	12,0	11,6	5,8	5,9	5,9	2,9	3,0	5,7	2,9	2,8
w. Chotcza	2,8	2,5	1,3	1,3	—	—	—	2,5	1,3	1,3
w. Ciepeliów	6,1	5,9	2,9	2,9	—	—	—	5,9	2,9	2,9
w. Rzecznów	5,0	4,7	2,4	2,3	—	—	—	4,7	2,4	2,3
w. Sienno	6,6	6,2	3,1	3,1	—	—	—	6,2	3,1	3,1
w. Solec nad Wisłą	6,3	5,4	2,6	2,8	—	—	—	5,4	2,6	2,8

^a Z dniem 1 I 2003 r. gmina Tarczyn została wyłączona z powiatu grójeckiego i włączona do powiatu piaseczyńskiego; dane dla 2002 r. uwzględniają wprowadzone zmiany administracyjne.

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (cd.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
					w tysiącach					
Powiat łosicki	33,6	32,7	16,3	16,4	7,2	3,5	3,7	25,5	12,8	12,6
m-w. Łosice	11,3	11,1	5,5	5,7	7,2	3,5	3,7	4,0	2,0	1,9
w. Huszlew	3,1	3,0	1,5	1,5	—	—	—	3,0	1,5	1,5
w. Olszanka	3,3	3,1	1,6	1,5	—	—	—	3,1	1,6	1,5
w. Platerów	5,3	5,2	2,7	2,6	—	—	—	5,2	2,7	2,6
w. Sarnaki	5,4	5,1	2,5	2,6	—	—	—	5,1	2,5	2,6
w. Stara Kornica	5,1	5,1	2,5	2,5	—	—	—	5,1	2,5	2,5
Powiat makowski	47,4	47,2	23,5	23,6	13,0	6,2	6,8	34,1	17,3	16,8
m. Maków Mazowiecki	10,1	10,3	4,9	5,4	10,3	4,9	5,4	—	—	—
m-w. Różan	4,5	4,5	2,2	2,3	2,8	1,3	1,4	1,8	0,9	0,8
w. Czerwonka	2,7	2,7	1,4	1,3	—	—	—	2,7	1,4	1,3
w. Karniewo	5,5	5,4	2,7	2,7	—	—	—	5,4	2,7	2,7
w. Krasnosielc	6,7	6,7	3,4	3,3	—	—	—	6,7	3,4	3,3
w. Młynarze	1,8	1,8	0,9	0,9	—	—	—	1,8	0,9	0,9
w. Płoniawy-Bramura	6,0	5,8	2,9	2,9	—	—	—	5,8	2,9	2,9
w. Rzewnie	2,8	2,7	1,4	1,3	—	—	—	2,7	1,4	1,3
w. Sypniewo	3,6	3,5	1,8	1,7	—	—	—	3,5	1,8	1,7
w. Szelków	3,8	3,8	1,9	1,9	—	—	—	3,8	1,9	1,9
Powiat miński	138,2	147,4	72,0	75,4	65,1	31,0	34,1	82,3	41,0	41,3
m. Mińsk Mazowiecki	36,3	39,3	18,7	20,6	39,3	18,7	20,6	—	—	—
m. Sulejówek	18,2	19,2	9,1	10,2	19,2	9,1	10,2	—	—	—
m-w. Halinów	11,6	14,2	7,0	7,3	3,5	1,7	1,8	10,7	5,3	5,5
m-w. Kałuszyn	6,3	6,0	3,0	3,0	2,9	1,5	1,5	3,1	1,6	1,5
w. Ceglów	6,5	6,2	3,1	3,2	—	—	—	6,2	3,1	3,2
w. Dębe Wielkie	8,0	9,1	4,6	4,6	—	—	—	9,1	4,6	4,6
w. Dobrze	6,0	6,0	3,0	3,0	—	—	—	6,0	3,0	3,0
w. Jakubów	5,0	5,1	2,5	2,5	—	—	—	5,1	2,5	2,5
w. Latowicz	5,7	5,5	2,8	2,8	—	—	—	5,5	2,8	2,8
w. Mińsk Mazowiecki	12,5	14,0	6,9	7,1	—	—	—	14,0	6,9	7,1
w. Mrozy	8,8	8,8	4,3	4,4	—	—	—	8,8	4,3	4,4
w. Siennica	7,1	7,3	3,6	3,7	—	—	—	7,3	3,6	3,7
w. Stanisławów	6,2	6,5	3,3	3,2	—	—	—	6,5	3,3	3,2
Powiat mławski	73,8	74,9	36,9	38,0	30,9	14,7	16,1	44,0	22,1	21,9
m. Mława	29,4	30,9	14,7	16,1	30,9	14,7	16,1	—	—	—
w. Dzierzgowo	3,5	3,4	1,7	1,6	—	—	—	3,4	1,7	1,6
w. Lipowiec Kościelny	5,2	5,0	2,5	2,6	—	—	—	5,0	2,5	2,6
w. Radzanów	3,7	3,6	1,8	1,8	—	—	—	3,6	1,8	1,8
w. Strzegowo	8,1	7,9	4,0	3,9	—	—	—	7,9	4,0	3,9
w. Stupsk	5,1	5,1	2,6	2,6	—	—	—	5,1	2,6	2,6
w. Szreńsk	4,6	4,5	2,3	2,3	—	—	—	4,5	2,3	2,3
w. Szydłowo	4,7	4,7	2,4	2,3	—	—	—	4,7	2,4	2,3
w. Wieczfnia Kościelna	4,1	4,3	2,2	2,1	—	—	—	4,3	2,2	2,1
w. Wiśniewo	5,2	5,4	2,7	2,7	—	—	—	5,4	2,7	2,7

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (cd.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
		w tysiącach								
Powiat nowodworski	75,2	77,8	38,0	39,8	39,0	18,9	20,2	38,8	19,1	19,7
m. Nowy Dwór Mazowiecki	27,4	28,2	13,5	14,7	28,2	13,5	14,7	—	—	—
m-w. Nasielsk	19,1	19,6	9,8	9,9	7,6	3,7	3,8	12,1	6,0	6,0
m-w. Zakroczym	6,4	6,3	3,1	3,2	3,3	1,6	1,7	3,0	1,5	1,5
w. Czosnów	8,4	9,4	4,6	4,8	—	—	—	9,4	4,6	4,8
w. Leoncin	5,1	5,4	2,7	2,7	—	—	—	5,4	2,7	2,7
w. Pomiechówek	8,9	8,9	4,4	4,6	—	—	—	8,9	4,4	4,6
Powiat ostrołęcki	83,4	87,4	44,4	43,0	3,1	1,5	1,6	84,3	42,8	41,4
m-w. Myszyniec	10,4	10,6	5,4	5,2	3,1	1,5	1,6	7,5	3,9	3,6
w. Baranowo	6,9	6,9	3,4	3,4	—	—	—	6,9	3,4	3,4
w. Czarnia	2,7	2,8	1,4	1,4	—	—	—	2,8	1,4	1,4
w. Czerwin	5,4	5,2	2,6	2,6	—	—	—	5,2	2,6	2,6
w. Goworowo	8,8	8,7	4,4	4,3	—	—	—	8,7	4,4	4,3
w. Kadzidło	10,9	11,5	5,8	5,6	—	—	—	11,5	5,8	5,6
w. Lelis	8,1	8,8	4,5	4,4	—	—	—	8,8	4,5	4,4
w. Łyse	7,9	8,4	4,3	4,1	—	—	—	8,4	4,3	4,1
w. Olszewo-Borki	8,8	10,0	5,1	5,0	—	—	—	10,0	5,1	5,0
w. Rzekuń	8,7	9,6	4,9	4,8	—	—	—	9,6	4,9	4,8
w. Troszyn	4,9	4,9	2,5	2,5	—	—	—	4,9	2,5	2,5
Powiat ostrowski	76,3	75,5	37,4	38,1	24,8	11,9	12,9	50,7	25,5	25,2
m. Ostrów Mazowiecka	22,4	22,8	10,9	11,9	22,8	10,9	11,9	—	—	—
m-w. Brok	2,8	2,9	1,5	1,5	2,0	1,0	1,0	1,0	0,5	0,5
w. Andrzejewo	4,6	4,5	2,3	2,2	—	—	—	4,5	2,3	2,2
w. Boguty-Pianki	3,0	2,8	1,5	1,4	—	—	—	2,8	1,5	1,4
w. Małkinia Górna	12,4	12,2	6,0	6,2	—	—	—	12,2	6,0	6,2
w. Nur	3,6	3,1	1,6	1,5	—	—	—	3,1	1,6	1,5
w. Ostrów Mazowiecka	12,9	12,9	6,5	6,4	—	—	—	12,9	6,5	6,4
w. Stary Lubotyń	4,1	4,0	2,0	2,0	—	—	—	4,0	2,0	2,0
w. Szulborze Wielkie	1,9	1,8	0,9	0,9	—	—	—	1,8	0,9	0,9
w. Wąsewo	4,7	4,6	2,3	2,3	—	—	—	4,6	2,3	2,3
w. Zaręby Kościelne	3,9	3,9	2,0	1,9	—	—	—	3,9	2,0	1,9
Powiat otwocki	113,7	120,6	57,8	62,8	74,5	35,1	39,3	46,1	22,6	23,5
m. Józefów	16,9	19,5	9,2	10,3	19,5	9,2	10,3	—	—	—
m. Otwock	42,6	44,8	21,1	23,7	44,8	21,1	23,7	—	—	—
m-w. Karczew	16,2	16,0	7,7	8,3	10,2	4,9	5,3	5,8	2,8	3,0
w. Celestynów	10,9	11,4	5,6	5,8	—	—	—	11,4	5,6	5,8
w. Kołbiel	8,0	8,1	4,0	4,1	—	—	—	8,1	4,0	4,1
w. Osieck	3,5	3,5	1,7	1,8	—	—	—	3,5	1,7	1,8
w. Sobienie-Jeziory	6,3	6,3	3,1	3,2	—	—	—	6,3	3,1	3,2
w. Wiązowna	9,3	11,0	5,4	5,6	—	—	—	11,0	5,4	5,6

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (cd.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
					w tysiącach					
Powiat piaseczyński^a	132,4	163,9	78,4	85,5	75,6	35,5	40,0	88,3	42,8	45,5
m-w. Góra Kalwaria	23,7	25,4	12,3	13,1	11,6	5,5	6,1	13,8	6,8	7,0
m-w. Konstancin-Jeziorna	22,5	24,9	11,7	13,1	17,6	8,2	9,4	7,3	3,6	3,7
m-w. Piaseczno	54,4	72,2	34,2	38,0	42,4	20,0	22,4	29,8	14,2	15,6
m-w. Tarczyn	10,2	11,0	5,4	5,7	4,1	1,9	2,2	7,0	3,5	3,5
w. Lesznowola	13,7	20,8	10,1	10,7	—	—	—	20,8	10,1	10,7
w. Prażmów	7,8	9,6	4,7	5,0	—	—	—	9,6	4,7	5,0
Powiat plocki	105,0	110,1	54,8	55,4	9,9	4,8	5,1	100,2	50,0	50,3
m-w. Drobin	8,7	8,5	4,2	4,2	3,0	1,5	1,5	5,5	2,8	2,7
m-w. Gąbin	10,8	11,0	5,3	5,6	4,1	2,0	2,2	6,8	3,4	3,5
m-w. Wyszogród	6,2	5,9	2,9	3,0	2,8	1,4	1,4	3,1	1,6	1,6
w. Bielsk	8,9	9,1	4,6	4,6	—	—	—	9,1	4,6	4,6
w. Bodzanów	8,4	8,4	4,2	4,2	—	—	—	8,4	4,2	4,2
w. Brudzeń Duży	7,8	8,1	4,1	4,0	—	—	—	8,1	4,1	4,0
w. Bulkowo	6,1	5,9	2,9	3,0	—	—	—	5,9	2,9	3,0
w. Łąck	4,8	5,2	2,5	2,7	—	—	—	5,2	2,5	2,7
w. Mała Wieś	6,5	6,3	3,1	3,2	—	—	—	6,3	3,1	3,2
w. Nowy Duninów	3,9	4,0	2,0	2,0	—	—	—	4,0	2,0	2,0
w. Radzanowo	7,0	8,0	4,0	4,0	—	—	—	8,0	4,0	4,0
w. Słubice	4,6	4,6	2,3	2,3	—	—	—	4,6	2,3	2,3
w. Słupno	4,5	6,6	3,3	3,3	—	—	—	6,6	3,3	3,3
w. Stara Biała	9,2	11,0	5,5	5,5	—	—	—	11,0	5,5	5,5
w. Staroźreby	7,6	7,6	3,8	3,8	—	—	—	7,6	3,8	3,8
Powiat płoński	88,4	89,3	44,0	45,2	27,2	12,9	14,3	62,0	31,1	30,9
m. Płońsk	22,2	22,6	10,7	11,9	22,6	10,7	11,9	—	—	—
m. Raciąż	4,7	4,7	2,2	2,4	4,7	2,2	2,4	—	—	—
w. Baboszewo	8,0	8,2	4,1	4,1	—	—	—	8,2	4,1	4,1
w. Czerwińsk nad Wisłą	8,0	7,9	4,0	3,9	—	—	—	7,9	4,0	3,9
w. Dzierżążnia	4,0	3,9	2,0	1,9	—	—	—	3,9	2,0	1,9
w. Joniec	2,6	2,6	1,3	1,4	—	—	—	2,6	1,3	1,4
w. Naruszewo	6,8	6,6	3,4	3,3	—	—	—	6,6	3,4	3,3
w. Nowe Miasto	4,8	4,8	2,4	2,4	—	—	—	4,8	2,4	2,4
w. Płońsk	6,9	7,4	3,7	3,7	—	—	—	7,4	3,7	3,7
w. Raciąż	9,0	8,8	4,5	4,3	—	—	—	8,8	4,5	4,3
w. Sochocin	5,8	6,0	3,0	3,0	—	—	—	6,0	3,0	3,0
w. Załuski	5,5	5,7	2,8	2,9	—	—	—	5,7	2,8	2,9

^a Z dniem 1 I 2003 r. gmina Tarczyn została wyłączona z powiatu grójeckiego i włączona do powiatu piaseczyńskiego; dane dla 2002 r. uwzględniają wprowadzone zmiany administracyjne.

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (cd.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
					w tysiącach					
Powiat przyski	141,5	154,3	73,4	80,9	93,8	44,2	49,6	60,5	29,2	31,3
m. Piastów	23,5	23,0	10,9	12,0	23,0	10,9	12,0	—	—	—
m. Pruszków	54,5	58,1	27,3	30,9	58,1	27,3	30,9	—	—	—
m-w. Brwinów	20,6	23,6	11,3	12,3	12,7	6,0	6,7	10,9	5,3	5,6
w. Michałowice	14,2	16,8	8,1	8,7	—	—	—	16,8	8,1	8,7
w. Nadarzyn	9,4	11,7	5,6	6,1	—	—	—	11,7	5,6	6,1
w. Raszyn	19,3	21,1	10,1	10,9	—	—	—	21,1	10,1	10,9
Powiat przasnyski	53,5	54,1	27,0	27,1	20,4	9,9	10,5	33,7	17,2	16,6
m. Przasnysz	16,9	17,4	8,4	9,1	17,4	8,4	9,1	—	—	—
m-w. Chorzele	10,3	10,4	5,3	5,1	3,0	1,5	1,5	7,4	3,9	3,6
w. Czernice Borowe	4,1	3,9	2,0	1,9	—	—	—	3,9	2,0	1,9
w. Jednorozec	7,3	7,4	3,7	3,7	—	—	—	7,4	3,7	3,7
w. Krasne	4,0	3,9	1,9	1,9	—	—	—	3,9	1,9	1,9
w. Krzynowłoga Mała	3,7	3,7	1,9	1,8	—	—	—	3,7	1,9	1,8
w. Przasnysz	7,3	7,4	3,7	3,7	—	—	—	7,4	3,7	3,7
Powiat przysuski	44,9	43,7	21,7	22,0	6,3	3,0	3,3	37,4	18,7	18,7
m-w. Przysucha	12,8	12,6	6,1	6,5	6,3	3,0	3,3	6,3	3,1	3,2
w. Borkowice	4,8	4,6	2,3	2,3	—	—	—	4,6	2,3	2,3
w. Gielniów	4,9	4,8	2,4	2,4	—	—	—	4,8	2,4	2,4
w. Klwów	3,7	3,5	1,8	1,8	—	—	—	3,5	1,8	1,8
w. Odrzywół	4,2	4,1	2,1	2,0	—	—	—	4,1	2,1	2,0
w. Potworów	4,4	4,3	2,2	2,1	—	—	—	4,3	2,2	2,1
w. Rusinów	4,5	4,4	2,2	2,2	—	—	—	4,4	2,2	2,2
w. Wieniawa	5,6	5,5	2,7	2,8	—	—	—	5,5	2,7	2,8
Powiat pultuski	51,2	51,3	25,4	25,9	19,2	9,2	10,0	32,1	16,2	15,9
m-w. Pultusk	23,6	23,9	11,6	12,3	19,2	9,2	10,0	4,8	2,4	2,4
w. Gzy	4,2	4,0	2,1	1,9	—	—	—	4,0	2,1	1,9
w. Obryte	4,9	4,9	2,4	2,4	—	—	—	4,9	2,4	2,4
w. Pokrzywnica	4,7	4,9	2,5	2,4	—	—	—	4,9	2,5	2,4
w. Świercze	4,8	4,8	2,4	2,4	—	—	—	4,8	2,4	2,4
w. Winnica	4,1	4,1	2,0	2,1	—	—	—	4,1	2,0	2,1
w. Zatory	4,9	4,8	2,4	2,4	—	—	—	4,8	2,4	2,4
Powiat radomski	142,4	149,6	74,5	75,2	29,2	14,1	15,1	120,4	60,3	60,1
m. Pionki	20,4	19,8	9,5	10,3	19,8	9,5	10,3	—	—	—
m-w. Ilża	15,7	15,4	7,6	7,9	5,2	2,5	2,7	10,3	5,0	5,2
m-w. Skaryszew	13,0	13,9	6,9	7,0	4,2	2,1	2,1	9,7	4,8	4,9

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (cd.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
Powiat radomski (dok.)										
w. Gózd	7,7	8,3	4,2	4,2	—	—	—	8,3	4,2	4,2
w. Jastrzębia	6,3	6,7	3,4	3,3	—	—	—	6,7	3,4	3,3
w. Jedlińsk	13,0	13,9	6,9	7,0	—	—	—	13,9	6,9	7,0
w. Jedlnia-Letnisko	10,8	12,1	6,0	6,1	—	—	—	12,1	6,0	6,1
w. Kowala	10,1	11,5	5,8	5,7	—	—	—	11,5	5,8	5,7
w. Pionki	9,8	10,0	5,0	5,0	—	—	—	10,0	5,0	5,0
w. Przytyk	7,0	7,2	3,7	3,6	—	—	—	7,2	3,7	3,6
w. Wierzbica	10,1	10,1	5,2	5,0	—	—	—	10,1	5,2	5,0
w. Wolanów	8,0	8,5	4,3	4,3	—	—	—	8,5	4,3	4,3
w. Zakrzew	10,5	12,0	6,1	6,0	—	—	—	12,0	6,1	6,0
Powiat siedlecki	80,9	81,8	41,2	40,6	1,8	0,9	0,9	80,0	40,3	39,7
m-w. Mordy	6,5	6,2	3,1	3,1	1,8	0,9	0,9	4,4	2,2	2,2
w. Domanice	2,8	2,7	1,3	1,4	—	—	—	2,7	1,3	1,4
w. Korczew	3,2	2,9	1,5	1,5	—	—	—	2,9	1,5	1,5
w. Kotuń	8,4	8,6	4,3	4,3	—	—	—	8,6	4,3	4,3
w. Mokobody	5,4	5,2	2,7	2,5	—	—	—	5,2	2,7	2,5
w. Paprotnia	2,9	2,8	1,5	1,3	—	—	—	2,8	1,5	1,3
w. Przesmyki	3,8	3,6	1,8	1,8	—	—	—	3,6	1,8	1,8
w. Siedlce	15,2	16,8	8,4	8,5	—	—	—	16,8	8,4	8,5
w. Skórzec	7,1	7,5	3,8	3,7	—	—	—	7,5	3,8	3,7
w. Suchożebry	4,7	4,8	2,4	2,3	—	—	—	4,8	2,4	2,3
w. Wiśniew	5,9	5,9	3,0	2,9	—	—	—	5,9	3,0	2,9
w. Wodynie	5,0	4,7	2,4	2,3	—	—	—	4,7	2,4	2,3
w. Zbuczyn	10,1	10,1	5,0	5,1	—	—	—	10,1	5,0	5,1
Powiat sierpecki	54,5	53,9	26,5	27,4	18,8	9,0	9,9	35,0	17,5	17,5
m. Sierpc	18,8	18,8	9,0	9,9	18,8	9,0	9,9	—	—	—
w. Gozdowo	6,1	6,1	3,1	3,0	—	—	—	6,1	3,1	3,0
w. Mochowo	6,4	6,2	3,1	3,1	—	—	—	6,2	3,1	3,1
w. Rościszewo	4,4	4,3	2,1	2,1	—	—	—	4,3	2,1	2,1
w. Sierpc	7,1	7,0	3,5	3,5	—	—	—	7,0	3,5	3,5
w. Szcutowo	4,5	4,4	2,2	2,3	—	—	—	4,4	2,2	2,3
w. Zawidz	7,2	7,0	3,5	3,5	—	—	—	7,0	3,5	3,5
Powiat sochaczewski	83,4	85,1	41,4	43,7	38,1	18,1	20,0	47,0	23,2	23,7
m. Sochaczew	38,4	38,1	18,1	20,0	38,1	18,1	20,0	—	—	—
w. Brochów	4,3	4,3	2,1	2,2	—	—	—	4,3	2,1	2,2
w. Iłów	6,4	6,3	3,1	3,2	—	—	—	6,3	3,1	3,2
w. Młodzieszyn	5,6	5,6	2,8	2,8	—	—	—	5,6	2,8	2,8
w. Nowa Sucha	5,8	6,3	3,1	3,2	—	—	—	6,3	3,1	3,2
w. Rybno	3,6	3,5	1,7	1,8	—	—	—	3,5	1,7	1,8
w. Sochaczew	8,3	9,7	4,9	4,8	—	—	—	9,7	4,9	4,8
w. Teresin	11,0	11,3	5,5	5,8	—	—	—	11,3	5,5	5,8

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (cd.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
w tysiącach										
Powiat sokołowski	58,5	56,9	28,2	28,7	21,0	10,1	10,9	35,9	18,1	17,8
m. Sokołów Podlaski	18,2	18,8	9,0	9,8	18,8	9,0	9,8	—	—	—
m-w. Kosów Lacki	6,9	6,6	3,3	3,3	2,2	1,1	1,1	4,4	2,2	2,2
w. Bielany	4,1	3,8	1,9	1,9	—	—	—	3,8	1,9	1,9
w. Ceranów	2,7	2,4	1,3	1,2	—	—	—	2,4	1,3	1,2
w. Jabłonna Lacka	5,2	4,9	2,4	2,6	—	—	—	4,9	2,4	2,6
w. Repki	6,1	5,8	2,9	2,9	—	—	—	5,8	2,9	2,9
w. Sabnie	4,2	4,0	2,0	2,0	—	—	—	4,0	2,0	2,0
w. Sokołów Podlaski	6,3	6,1	3,1	3,0	—	—	—	6,1	3,1	3,0
w. Sterdyń	4,8	4,5	2,2	2,2	—	—	—	4,5	2,2	2,2
Powiat szydłowiecki	41,1	40,8	20,3	20,5	12,3	6,0	6,2	28,6	14,3	14,3
m-w. Szydłowiec	19,5	19,5	9,7	9,8	12,3	6,0	6,2	7,3	3,6	3,6
w. Chlewiska	6,4	6,2	3,1	3,2	—	—	—	6,2	3,1	3,2
w. Jastrząb	5,0	5,2	2,6	2,7	—	—	—	5,2	2,6	2,7
w. Mirów	4,5	3,9	2,0	1,9	—	—	—	3,9	2,0	1,9
w. Orońsko	5,7	5,9	3,0	3,0	—	—	—	5,9	3,0	3,0
Powiat warszawski zachodni	95,5	107,2	51,7	55,5	38,9	18,4	20,5	68,3	33,3	35,0
m-w. Błonie	19,6	20,8	9,9	10,9	12,5	5,9	6,6	8,3	4,0	4,2
m-w. Łomianki	19,8	23,9	11,5	12,4	16,4	7,8	8,6	7,5	3,7	3,8
m-w. Ożarów Mazowiecki	20,5	21,4	10,2	11,2	10,0	4,7	5,3	11,4	5,5	5,9
w. Izabelin	9,5	10,2	5,0	5,2	—	—	—	10,2	5,0	5,2
w. Kampinos	4,0	4,2	2,1	2,1	—	—	—	4,2	2,1	2,1
w. Leszno	8,1	9,7	4,7	5,0	—	—	—	9,7	4,7	5,0
w. Stare Babice	13,9	17,0	8,3	8,7	—	—	—	17,0	8,3	8,7
Powiat węgrowski	69,0	68,2	34,0	34,2	19,6	9,5	10,1	48,6	24,6	24,1
m. Węgrów	12,5	12,8	6,2	6,7	12,8	6,2	6,7	—	—	—
m-w. Łochów	17,5	17,9	8,9	9,1	6,8	3,3	3,4	11,2	5,6	5,6
w. Grębków	4,7	4,6	2,4	2,3	—	—	—	4,6	2,4	2,3
w. Korytnica	7,0	6,6	3,5	3,1	—	—	—	6,6	3,5	3,1
w. Liw	7,8	7,6	3,9	3,8	—	—	—	7,6	3,9	3,8
w. Miedzna	4,3	4,1	2,0	2,1	—	—	—	4,1	2,0	2,1
w. Sadowne	6,4	6,2	3,0	3,2	—	—	—	6,2	3,0	3,2
w. Stoczek	5,4	5,3	2,7	2,6	—	—	—	5,3	2,7	2,6
w. Wierzбно	3,3	3,0	1,6	1,5	—	—	—	3,0	1,6	1,5
Powiat wołomiński	194,1	219,6	106,0	113,6	148,5	70,7	77,9	71,1	35,4	35,7
m. Kobyłka	17,1	19,9	9,6	10,3	19,9	9,6	10,3	—	—	—
m. Marki	21,0	27,1	12,9	14,2	27,1	12,9	14,2	—	—	—
m. Ząbki	21,9	28,9	13,7	15,2	28,9	13,7	15,2	—	—	—
m. Zielonka	16,7	17,4	8,2	9,2	17,4	8,2	9,2	—	—	—

Tabl. 1. Ludność faktycznie zamieszkała według płci, powiatów i gmin w latach 2002 i 2011 (dok.)

Wyszczególnienie	2002	2011								
		ogółem	męż- czyźni	kobiety	miasta			wieś		
					razem	męż- czyźni	kobiety	razem	męż- czyźni	kobiety
w tysiącach										
Powiat wołomiński (dok.)										
m-w. Radzymin	18,3	22,6	11,1	11,5	10,1	4,8	5,2	12,5	6,2	6,3
m-w. Tłuszcz	18,3	19,2	9,4	9,8	7,8	3,8	4,0	11,4	5,7	5,7
m-w. Wołomin	48,4	51,1	24,3	26,8	37,4	17,6	19,8	13,7	6,7	7,0
w. Dąbrówka	6,7	7,6	3,8	3,8	—	—	—	7,6	3,8	3,8
w. Jadów	7,8	7,7	3,9	3,8	—	—	—	7,7	3,9	3,8
w. Klembów	8,6	9,3	4,6	4,7	—	—	—	9,3	4,6	4,7
w. Poświętne	6,0	6,0	3,0	3,0	—	—	—	6,0	3,0	3,0
w. Strachówka	3,2	2,9	1,5	1,4	—	—	—	2,9	1,5	1,4
Powiat wyszkowski	71,3	73,6	36,5	37,1	27,3	13,2	14,1	46,3	23,3	23,0
m-w. Wyszków	37,1	38,9	19,0	19,9	27,3	13,2	14,1	11,6	5,8	5,8
w. Brańszczyk	8,4	8,5	4,2	4,3	—	—	—	8,5	4,2	4,3
w. Długosiodło	7,8	7,9	4,0	3,9	—	—	—	7,9	4,0	3,9
w. Rząśnik	6,7	6,9	3,5	3,4	—	—	—	6,9	3,5	3,4
w. Somianka	5,6	5,6	2,8	2,7	—	—	—	5,6	2,8	2,7
w. Zabrodzie	5,7	5,7	2,9	2,9	—	—	—	5,7	2,9	2,9
Powiat zwoleński	37,7	37,3	18,6	18,7	8,2	3,9	4,3	29,1	14,7	14,4
m-w. Zwoleń	15,3	15,4	7,5	7,8	8,2	3,9	4,3	7,2	3,6	3,6
w. Kazanów	4,8	4,7	2,4	2,3	—	—	—	4,7	2,4	2,3
w. Policzna	6,1	5,8	2,9	3,0	—	—	—	5,8	2,9	3,0
w. Przylęk	6,6	6,4	3,2	3,2	—	—	—	6,4	3,2	3,2
w. Tczów	4,9	4,9	2,5	2,4	—	—	—	4,9	2,5	2,4
Powiat żuromiński	41,0	40,6	20,0	20,5	11,0	5,3	5,7	29,6	14,7	14,9
m-w. Biezuń	5,5	5,3	2,6	2,7	1,9	0,9	1,0	3,4	1,7	1,7
m-w. Żuromin	14,4	14,8	7,2	7,5	9,0	4,4	4,7	5,7	2,9	2,9
w. Kuczbork-Osada	5,2	4,9	2,4	2,5	—	—	—	4,9	2,4	2,5
w. Lubowidz	7,5	7,2	3,5	3,7	—	—	—	7,2	3,5	3,7
w. Lutocin	4,8	4,6	2,3	2,3	—	—	—	4,6	2,3	2,3
w. Siemiatkowo	3,7	3,7	1,9	1,8	—	—	—	3,7	1,9	1,8
Powiat żyrardowski	74,8	76,5	36,6	39,9	47,9	22,5	25,5	28,6	14,1	14,4
m. Żyrardów	41,7	41,6	19,5	22,1	41,6	19,5	22,1	—	—	—
m-w. Mszczonów	10,9	11,5	5,5	6,0	6,4	3,0	3,4	5,1	2,6	2,6
w. Puszcza Mariańska	8,3	8,4	4,1	4,3	—	—	—	8,4	4,1	4,3
w. Radziejowice	4,5	5,2	2,5	2,7	—	—	—	5,2	2,5	2,7
w. Wiskitki	9,3	9,8	4,9	4,9	—	—	—	9,8	4,9	4,9
Powiat m. Ostrolęka	54,2	53,6	25,7	27,8	53,6	25,7	27,8	—	—	—
Powiat m. Plock	128,4	124,6	59,1	65,5	124,6	59,1	65,5	—	—	—
Powiat m. Radom	229,7	221,3	105,3	116,0	221,3	105,3	116,0	—	—	—
Powiat m. Siedlce	76,7	76,3	36,2	40,2	76,3	36,2	40,2	—	—	—
Powiat m.st. Warszawa	1689,2	1700,6	780,4	920,2	1700,6	780,4	920,2	—	—	—

Tabl. 2. Ludność faktycznie zamieszkała według płci i 5-letnich grup wieku w 2011 r.

Grupy wieku	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
O g ó l e m	5268,7	2522,1	2746,5	3381,7	1581,0	1800,7	1886,9	941,1	945,9
0-4 lata	298,6	153,4	145,2	189,2	97,5	91,8	109,3	56,0	53,4
5-9	251,6	128,7	122,9	149,7	76,6	73,1	101,9	52,1	49,8
10-14	258,5	132,4	126,1	142,9	73,0	69,9	115,7	59,4	56,3
15-19	305,3	156,0	149,3	168,4	85,7	82,7	137,0	70,3	66,7
20-24	364,5	185,3	179,2	221,8	111,3	110,5	142,8	74,0	68,7
25-29	441,5	220,8	220,7	292,5	143,5	149,0	149,1	77,4	71,7
30-34	448,0	222,7	225,3	305,6	148,5	157,0	142,4	74,1	68,3
35-39	396,6	198,1	198,5	261,6	128,0	133,6	135,0	70,1	64,9
40-44	320,4	160,7	159,7	199,0	97,6	101,5	121,4	63,1	58,3
45-49	314,6	156,3	158,4	193,6	92,3	101,3	121,0	64,0	57,0
50-54	384,2	186,3	197,9	250,1	115,1	135,0	134,1	71,2	62,9
55-59	399,5	188,5	211,1	275,6	124,5	151,2	123,9	64,0	59,9
60-64	319,5	144,9	174,6	222,9	98,0	124,8	96,7	46,9	49,8
65-69	194,7	82,9	111,8	134,0	55,8	78,2	60,7	27,1	33,6
70-74	188,5	74,8	113,6	126,6	48,9	77,6	61,9	25,9	36,0
75-79	169,0	62,9	106,1	112,7	41,5	71,2	56,4	21,4	35,0
80-84	128,0	43,9	84,2	81,7	28,4	53,3	46,3	15,4	30,9
85-89	63,8	18,5	45,2	40,2	11,8	28,4	23,5	6,7	16,8
90-94	17,0	4,2	12,8	10,4	2,5	8,0	6,5	1,7	4,9
95-99	4,1	0,8	3,2	2,7	0,5	2,2	1,3	0,3	1,0
100 lat i więcej	0,6	0,1	0,5	0,4	0,1	0,4	0,1	0,0	0,1

W TYSIĄCACH

Tabl. 2. Ludność faktycznie zamieszkała według płci i 5-letnich grup wieku w 2011 r. (cd.)

Grupy wieku	Kobiety			Mężczyźni			Wieś		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta		razem	Wieś		
				razem	mężczyźni		kobiety	razem	mężczyźni
O g ó l e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-4 lata	5,7	6,1	5,3	5,6	6,2	5,1	5,8	5,9	5,6
5-9	4,8	5,1	4,5	4,4	4,8	4,1	5,4	5,5	5,3
10-14	4,9	5,2	4,6	4,2	4,6	3,9	6,1	6,3	5,9
15-19	5,8	6,2	5,4	5,0	5,4	4,6	7,3	7,5	7,0
20-24	6,9	7,3	6,5	6,6	7,0	6,1	7,6	7,9	7,3
25-29	8,4	8,8	8,0	8,6	9,1	8,3	7,9	8,2	7,6
30-34	8,5	8,8	8,2	9,0	9,4	8,7	7,5	7,9	7,2
35-39	7,5	7,9	7,2	7,7	8,1	7,4	7,2	7,4	6,9
40-44	6,1	6,4	5,8	5,9	6,2	5,6	6,4	6,7	6,2
45-49	6,0	6,2	5,8	5,7	5,8	5,6	6,4	6,8	6,0
50-54	7,3	7,4	7,2	7,4	7,3	7,5	7,1	7,6	6,6
55-59	7,6	7,5	7,7	8,2	7,9	8,4	6,6	6,8	6,3
60-64	6,1	5,7	6,4	6,6	6,2	6,9	5,1	5,0	5,3
65-69	3,7	3,3	4,1	4,0	3,5	4,3	3,2	2,9	3,6
70-74	3,6	3,0	4,1	3,7	3,1	4,3	3,3	2,8	3,8
75-79	3,2	2,5	3,9	3,3	2,6	4,0	3,0	2,3	3,7
80-84	2,4	1,7	3,1	2,4	1,8	3,0	2,5	1,6	3,3
85-89	1,2	0,7	1,6	1,2	0,7	1,6	1,2	0,7	1,8
90-94	0,3	0,2	0,5	0,3	0,2	0,4	0,3	0,2	0,5
95-99	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
100 lat i więcej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

W ODSETKACH (struktura pionowa)

Tabl. 2. Ludność faktycznie zamieszkała według płci i 5-letnich grup wieku w 2011 r. (dok.)

Grupy wieku	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
O g ó l e m	100,0	47,9	52,1	64,2	30,0	34,2	35,8	17,9	18,0
0-4 lata	100,0	51,4	48,6	63,4	32,6	30,7	36,6	18,7	17,9
5-9	100,0	51,1	48,9	59,5	30,4	29,1	40,5	20,7	19,8
10-14	100,0	51,2	48,8	55,3	28,2	27,0	44,7	23,0	21,8
15-19	100,0	51,1	48,9	55,1	28,1	27,1	44,9	23,0	21,8
20-24	100,0	50,8	49,2	60,8	30,5	30,3	39,2	20,3	18,8
25-29	100,0	50,0	50,0	66,2	32,5	33,7	33,8	17,5	16,2
30-34	100,0	49,7	50,3	68,2	33,2	35,1	31,8	16,6	15,2
35-39	100,0	49,9	50,1	66,0	32,3	33,7	34,0	17,7	16,4
40-44	100,0	50,2	49,8	62,1	30,4	31,7	37,9	19,7	18,2
45-49	100,0	49,7	50,3	61,5	29,3	32,2	38,5	20,3	18,1
50-54	100,0	48,5	51,5	65,1	30,0	35,1	34,9	18,5	16,4
55-59	100,0	47,2	52,8	69,0	31,2	37,8	31,0	16,0	15,0
60-64	100,0	45,3	54,7	69,7	30,7	39,1	30,3	14,7	15,6
65-69	100,0	42,6	57,4	68,8	28,7	40,1	31,2	13,9	17,3
70-74	100,0	39,7	60,3	67,2	26,0	41,2	32,8	13,7	19,1
75-79	100,0	37,2	62,8	66,7	24,6	42,1	33,3	12,6	20,7
80-84	100,0	34,2	65,8	63,8	22,2	41,6	36,2	12,0	24,1
85-89	100,0	29,1	70,9	63,1	18,5	44,6	36,9	10,6	26,4
90-94	100,0	24,5	75,5	61,5	14,7	46,8	38,5	9,8	28,6
95-99	100,0	20,7	79,3	67,6	12,8	54,8	32,4	7,9	24,5
100 lat i więcej	100,0	17,3	82,7	75,3	12,8	62,5	24,7	4,4	20,3

W ODSETKACH (struktura pozioma)

Tabl. 3. Ludność faktycznie zamieszkała według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym ^a	W wieku produkcyjnym ^b			W wieku poprodukcyjnym ^c
			razem	mobilnym	niemobilnym	
w tysiącach						
O G Ó Ł E M						
O g ó ł e m	5268,7	984,2	3344,2	2100,9	1243,3	940,3
Powiaty:						
białobrzeski	33,9	7,5	21,0	13,5	7,5	5,4
ciechanowski	91,6	17,8	59,5	35,8	23,6	14,3
garwoliński	108,4	24,2	67,2	43,7	23,5	17,0
gostyński	47,0	8,9	29,9	18,3	11,6	8,2
grodziski	85,6	17,2	54,2	33,7	20,6	14,2
grójecki	98,6	19,3	62,4	38,4	24,0	16,8
kozienicki	62,6	12,0	40,2	24,4	15,9	10,4
legionowski	107,1	22,2	69,5	44,3	25,2	15,3
lipski	36,3	6,5	22,6	13,6	9,1	7,2
łosicki	32,7	6,4	20,0	12,4	7,6	6,3
makowski	47,2	9,9	29,3	18,0	11,3	8,0
miński	147,4	30,6	93,0	59,1	34,0	23,7
mławski	74,9	15,5	47,0	29,4	17,6	12,4
nowodworski	77,8	15,2	50,7	31,3	19,3	11,9
ostrołęcki	87,4	20,3	54,2	35,6	18,6	12,9
ostrowski	75,5	15,4	46,9	29,3	17,6	13,2
otwocki	120,6	23,5	76,0	47,5	28,5	21,1
piaseczyński	163,9	35,5	104,6	68,4	36,3	23,8
płocki	110,1	23,2	69,4	44,5	25,0	17,6
płoński	89,3	18,0	56,4	34,9	21,6	14,8
pruszkowski	154,3	29,1	98,2	61,3	36,9	27,0
przasnyski	54,1	11,7	33,8	21,2	12,6	8,6
przysuski	43,7	8,6	26,8	16,7	10,1	8,2
pułtuski	51,3	10,7	32,4	20,4	12,0	8,2
radomski	149,6	33,1	95,2	61,5	33,7	21,3
siedlecki	81,8	17,9	49,9	32,4	17,5	14,0
sierpecki	53,9	11,2	33,8	21,1	12,7	8,8
sochaczewski	85,1	16,6	54,6	33,9	20,7	13,9
sokołowski	56,9	10,8	35,0	21,3	13,7	11,0
sztybołowski	40,8	8,4	25,8	16,3	9,5	6,6
warszawski zachodni	107,2	21,6	68,5	42,2	26,3	17,1
węgrowski	68,2	13,7	42,5	26,8	15,8	12,0
wołomiński	219,6	47,9	140,8	92,5	48,3	31,0
wyszkowski	73,6	15,9	46,6	30,1	16,5	11,1
zwoleński	37,3	7,7	23,2	14,7	8,5	6,4
żuromiński	40,6	8,4	25,0	15,7	9,2	7,1
żyrardowski	76,5	14,6	48,7	29,9	18,8	13,2
Miasta na prawach powiatu:						
Ostrołęka	53,6	10,1	36,1	21,8	14,3	7,3
Płock	124,6	21,8	81,2	49,9	31,3	21,5
Radom	221,3	39,8	142,7	87,3	55,5	38,7
Siedlce	76,3	14,5	50,2	31,3	18,8	11,6
m.st. Warszawa	1700,6	260,5	1079,2	676,7	402,5	360,9

^a Wiek przedprodukcyjny – 0–17 lat. ^b Wiek produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. ^c Wiek poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 3. Ludność faktycznie zamieszkała według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym ^a	W wieku produkcyjnym ^b			W wieku poprodukcyjnym ^c
			razem	mobilnym	niemobilnym	
w tysiącach						
MIASTA						
Razem	3381,7	577,8	2170,3	1352,9	817,4	633,6
Powiaty:						
białobrzegi	8,2	1,5	5,4	3,3	2,1	1,2
ciechanowski	48,7	8,7	32,7	19,0	13,7	7,2
garwoliński	30,4	6,6	19,7	12,6	7,1	4,2
gostyński	19,3	3,4	12,6	7,5	5,1	3,3
grodziski	49,6	9,3	31,2	19,1	12,1	9,2
grójecki	34,2	6,4	22,4	13,7	8,6	5,4
kozienicki	18,7	3,1	12,6	7,2	5,4	3,0
legionowski	57,5	11,0	37,2	23,4	13,8	9,4
lipski	5,9	0,9	4,0	2,3	1,8	1,0
łosicki	7,2	1,4	4,7	2,8	1,9	1,1
makowski	13,0	2,5	8,5	5,1	3,4	2,0
miński	65,1	13,0	41,5	26,3	15,2	10,5
mławski	30,9	5,9	20,2	12,3	7,9	4,8
nowodworski	39,0	7,3	25,9	15,9	9,9	5,9
ostrołęcki	3,1	0,7	2,1	1,3	0,8	0,4
ostrowski	24,8	5,0	16,0	9,9	6,1	3,8
otwocki	74,5	14,1	46,6	28,9	17,6	13,8
piaseczyński	75,6	15,0	48,3	31,8	16,4	12,3
płocki	9,9	1,9	6,4	3,9	2,5	1,6
płoński	27,2	5,1	18,1	10,9	7,2	4,0
pruszkowski	93,8	16,5	59,9	37,7	22,2	17,5
przasnyski	20,4	4,1	13,3	8,0	5,3	3,1
przysuski	6,3	1,1	4,3	2,5	1,8	1,0
pułtuski	19,2	3,7	12,6	7,8	4,8	2,8
radomski	29,2	5,1	19,4	11,5	7,8	4,8
siedlecki	1,8	0,4	1,2	0,8	0,4	0,3
sierpecki	18,8	3,4	12,4	7,3	5,1	3,0
sochaczewski	38,1	6,7	25,1	15,2	9,9	6,4
sokołowski	21,0	4,1	13,7	8,2	5,5	3,2
sztybołowski	12,3	2,2	8,3	5,0	3,3	1,7
warszawski zachodni	38,9	7,4	24,7	15,2	9,4	6,9
węgrowski	19,6	3,9	12,9	8,0	4,8	2,8
wołomiński	148,5	31,8	95,5	63,2	32,3	21,2
wyszkowski	27,3	5,5	18,2	11,4	6,8	3,6
zwoleński	8,2	1,6	5,3	3,3	2,0	1,3
żuromiński	11,0	2,0	7,4	4,5	2,9	1,5
żyrardowski	47,9	8,7	30,8	18,7	12,0	8,4
Miasta na prawach powiatu:						
Ostrołęka	53,6	10,1	36,1	21,8	14,3	7,3
Płock	124,6	21,8	81,2	49,9	31,3	21,5
Radom	221,3	39,8	142,7	87,3	55,5	38,7
Siedlce	76,3	14,5	50,2	31,3	18,8	11,6
m.st. Warszawa	1700,6	260,5	1079,2	676,7	402,5	360,9

^a Wiek przedprodukcyjny – 0–17 lat. ^b Wiek produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. ^c Wiek poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 3. Ludność faktycznie zamieszkała według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym ^a	W wieku produkcyjnym ^b			W wieku poprodukcyjnym ^c
			razem	mobilnym	niemobilnym	
w tysiącach						
WIEŚ						
Razem	1886,9	406,4	1173,8	748,0	425,8	306,7
Powiaty:						
białobrzeski	25,7	6,0	15,6	10,2	5,4	4,2
ciechanowski	42,9	9,1	26,7	16,8	9,9	7,1
garwoliński	78,0	17,7	47,5	31,1	16,4	12,8
gostyński	27,7	5,5	17,3	10,8	6,5	4,9
grodziski	36,0	7,9	23,0	14,6	8,5	5,1
grójecki	64,3	12,9	40,0	24,7	15,4	11,4
kozienicki	43,9	8,9	27,6	17,1	10,5	7,4
legionowski	49,6	11,2	32,3	20,9	11,4	6,0
lipski	30,4	5,6	18,6	11,3	7,3	6,2
łosicki	25,5	5,1	15,3	9,5	5,7	5,2
makowski	34,1	7,4	20,8	12,9	7,9	6,0
miński	82,3	17,6	51,5	32,7	18,8	13,2
mławski	44,0	9,6	26,9	17,1	9,8	7,6
nowodworski	38,8	7,9	24,8	15,4	9,4	6,1
ostrołęcki	84,3	19,6	52,1	34,2	17,9	12,6
ostrowski	50,7	10,4	30,9	19,4	11,4	9,4
otwocki	46,1	9,4	29,4	18,6	10,8	7,3
piaseczyński	88,3	20,5	56,3	36,5	19,8	11,5
płocki	100,2	21,3	63,0	40,5	22,5	15,9
płoński	62,0	12,9	38,4	24,0	14,3	10,8
pruszkowski	60,5	12,6	38,3	23,6	14,7	9,5
przasnyski	33,7	7,7	20,5	13,2	7,3	5,5
przysuski	37,4	7,6	22,6	14,2	8,3	7,3
pułtuski	32,1	7,0	19,7	12,6	7,2	5,4
radomski	120,4	28,1	75,8	49,9	25,8	16,6
siedlecki	80,0	17,5	48,7	31,6	17,1	13,8
sierpecki	35,0	7,9	21,4	13,8	7,6	5,8
sochaczewski	47,0	9,9	29,5	18,7	10,8	7,6
sokołowski	35,9	6,8	21,3	13,1	8,2	7,8
sztybołowski	28,6	6,2	17,5	11,3	6,1	4,9
warszawski zachodni	68,3	14,2	43,9	27,0	16,8	10,2
węgrowski	48,6	9,8	29,7	18,7	10,9	9,2
wołomiński	71,1	16,0	45,3	29,3	16,0	9,8
wyszkowski	46,3	10,4	28,4	18,7	9,8	7,5
zwoleński	29,1	6,1	17,8	11,4	6,5	5,1
żuromiński	29,6	6,4	17,6	11,2	6,3	5,6
żyrardowski	28,6	5,9	17,9	11,2	6,8	4,7

a Wiek przedprodukcyjny – 0–17 lat. *b* Wiek produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. *c* Wiek poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 4. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
	w tysiącach					
O g ó ł e m	4459,9	1270,0	2468,8	441,9	258,6	20,7
15–19 lat	305,3	302,6	1,2	0,0	0,0	1,4
20–24	364,5	320,1	40,2	0,1	1,0	3,1
25–29	441,5	238,7	191,9	0,5	6,6	3,8
30–34	448,0	129,9	295,4	1,5	19,0	2,2
35–39	396,6	74,5	288,1	2,7	29,2	2,0
40–44	320,4	45,6	240,7	4,9	27,8	1,5
45–49	314,6	37,4	236,2	9,9	29,6	1,5
50–54	384,2	38,8	283,9	21,6	38,5	1,5
55–59	399,5	31,8	288,9	37,2	40,5	1,2
60–64	319,5	20,2	223,4	46,7	28,4	0,8
65–69	194,7	9,4	127,0	44,2	13,7	0,4
70–74	188,5	7,7	107,5	62,2	10,7	0,3
75–79	169,0	5,9	80,6	75,1	7,2	0,3
80–84	128,0	4,4	46,0	73,2	4,1	0,3
85–89	63,8	2,2	15,2	44,5	1,7	0,2
90–94	17,0	0,6	2,2	13,8	0,4	0,1
95–99	4,0	0,2	0,3	3,5	0,1	0,0
100 lat i więcej	0,5	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0

Tabl. 4. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny prawny					
	Ogółem	kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
		w tysiącach				
Mężczyźni	2107,6	698,8	1235,1	66,3	96,9	10,5
15–19 lat	156,0	155,2	0,1	0,0	0,0	0,7
20–24	185,3	172,7	10,8	0,0	0,2	1,6
25–29	220,8	138,7	78,2	0,0	2,0	1,9
30–34	222,7	74,8	139,7	0,2	6,9	1,0
35–39	198,1	42,5	142,6	0,4	11,6	1,0
40–44	160,7	27,2	120,4	0,8	11,4	0,8
45–49	156,3	23,9	118,0	1,5	12,1	0,8
50–54	186,3	24,6	142,3	3,6	14,9	0,9
55–59	188,5	18,5	147,0	6,4	15,9	0,7
60–64	144,9	9,8	117,3	7,0	10,2	0,5
65–69	82,9	4,1	67,9	5,8	4,9	0,2
70–74	74,8	3,2	60,2	8,2	3,1	0,1
75–79	62,9	2,0	47,9	10,8	2,0	0,1
80–84	43,9	1,1	30,2	11,3	1,2	0,1
85–89	18,7	0,3	10,7	7,2	0,4	0,0
90–94	4,2	0,0	1,7	2,4	0,1	0,0
95–99	0,8	0,1	0,2	0,5	0,0	0,0
100 lat i więcej	0,1	—	0,1	0,0	—	—

Tabl. 4. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny prawny					
	Ogółem	kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
	w tysiącach					
Kobiety	2352,3	571,2	1233,6	375,6	161,7	10,2
15–19 lat	149,3	147,5	1,1	—	0,0	0,7
20–24	179,2	147,4	29,4	0,1	0,8	1,6
25–29	220,7	100,1	113,7	0,4	4,6	1,9
30–34	225,3	55,1	155,7	1,2	12,1	1,1
35–39	198,5	31,9	145,5	2,3	17,7	1,1
40–44	159,7	18,3	120,3	4,1	16,3	0,7
45–49	158,4	13,5	118,3	8,4	17,6	0,6
50–54	197,9	14,2	141,5	18,0	23,6	0,7
55–59	211,1	13,3	142,0	30,8	24,6	0,5
60–64	174,6	10,4	106,1	39,7	18,2	0,3
65–69	111,8	5,3	59,1	38,3	8,9	0,2
70–74	113,6	4,5	47,4	54,0	7,6	0,1
75–79	106,1	3,9	32,7	64,2	5,2	0,2
80–84	84,2	3,3	15,8	61,9	2,9	0,2
85–89	45,2	1,9	4,5	37,3	1,3	0,2
90–94	12,9	0,6	0,5	11,4	0,3	0,1
95–99	3,2	0,1	0,0	3,0	0,0	0,0
100 lat i więcej	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0

Tabl. 4. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny prawny					
	Ogółem	kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
		w tysiącach				
Miasta	2899,9	814,9	1572,8	281,0	214,0	17,2
15–19 lat	168,4	166,7	0,5	0,0	0,0	1,2
20–24	221,8	198,9	19,4	0,1	0,7	2,7
25–29	292,5	168,5	115,9	0,3	4,7	3,1
30–34	305,6	97,0	191,2	1,0	14,6	1,8
35–39	261,6	54,1	180,3	1,6	23,8	1,8
40–44	199,0	30,1	143,1	2,7	22,0	1,2
45–49	193,6	22,3	140,5	5,8	23,8	1,2
50–54	250,1	22,8	180,9	13,6	31,5	1,3
55–59	275,6	19,6	195,8	25,0	34,2	1,0
60–64	222,9	13,4	152,8	31,4	24,6	0,7
65–69	134,0	6,4	86,0	29,1	12,1	0,3
70–74	126,6	5,2	71,1	40,3	9,7	0,2
75–79	112,7	4,3	53,9	47,8	6,5	0,3
80–84	81,7	3,2	30,1	44,4	3,8	0,2
85–89	40,1	1,6	9,9	26,9	1,5	0,2
90–94	10,6	0,4	1,3	8,4	0,4	0,1
95–99	2,7	0,1	0,2	2,3	0,0	0,0
100 lat i więcej	0,4	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0

Tabl. 4. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny prawny					
	Ogółem	kawalerowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwidzione	nieustalony
		w tysiącach				
Wieś	1560,0	455,1	895,9	160,9	44,6	3,5
15–19 lat	137,0	135,9	0,7	0,0	0,0	0,3
20–24	142,8	121,2	20,8	0,0	0,3	0,4
25–29	149,1	70,2	76,1	0,2	1,9	0,7
30–34	142,4	32,9	104,2	0,5	4,4	0,4
35–39	135,0	20,3	107,7	1,1	5,5	0,3
40–44	121,4	15,5	97,6	2,2	5,8	0,3
45–49	121,0	15,1	95,8	4,1	5,8	0,2
50–54	134,1	16,0	103,0	7,9	7,0	0,2
55–59	123,9	12,1	93,2	12,2	6,2	0,2
60–64	96,7	6,8	70,6	15,3	3,7	0,2
65–69	60,7	3,0	41,0	15,1	1,6	0,1
70–74	61,9	2,5	36,4	21,9	1,1	0,1
75–79	56,4	1,6	26,8	27,3	0,7	0,1
80–84	46,3	1,2	15,9	28,8	0,3	0,1
85–89	23,7	0,6	5,3	17,6	0,2	0,0
90–94	6,4	0,2	0,8	5,4	0,0	0,0
95–99	1,3	0,0	0,1	1,2	0,0	0,0
100 lat i więcej	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0

Tabl. 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawale- rowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwidzeni/ rozwie- dzione	nieustalony
		w tysiącach				
O G Ó Ł E M						
O g ó ł e m	4459,9	1270,0	2468,8	441,9	258,6	20,7
Powiaty:						
białobrzeski	27,9	8,2	16,2	2,8	0,7	0,1
ciechanowski	77,4	21,7	44,4	7,8	3,3	0,2
garwoliński	89,0	27,5	50,4	9,0	1,9	0,2
gostyniński	39,9	11,2	22,6	4,2	1,9	0,1
grodziski	71,4	19,3	40,0	7,4	4,4	0,2
grójecki	82,9	22,7	47,9	9,1	3,0	0,2
kozienicki	53,1	15,3	30,5	5,4	1,7	0,1
legionowski	88,3	22,1	53,8	7,1	5,0	0,2
lipski	31,2	8,8	17,7	3,9	0,9	0,1
łosicki	27,6	8,7	15,1	3,1	0,6	0,0
makowski	39,3	11,6	22,0	4,4	1,2	0,1
miński	122,3	33,7	71,3	12,1	5,1	0,1
mławski	62,6	17,6	36,0	6,8	2,0	0,2
nowodworski	65,4	18,2	37,7	6,2	3,2	0,1
ostrołęcki	71,3	21,2	40,8	7,0	1,4	0,8
ostrowski	63,2	18,2	36,0	6,6	2,0	0,5
otwocki	101,2	28,4	57,7	9,7	4,9	0,4
piaseczyński	133,8	35,2	80,2	10,7	7,5	0,2
płocki	91,8	26,2	53,2	9,4	2,7	0,3
płoński	74,8	20,9	42,2	8,5	3,1	0,1
pruszkowski	129,9	34,2	75,4	11,7	8,3	0,2
przasnyski	44,7	13,6	24,7	4,9	1,3	0,2
przysuski	37,0	11,2	20,5	4,2	0,7	0,4
pułtuski	42,7	12,4	24,0	4,4	1,6	0,4
radomski	123,0	36,3	72,0	11,3	3,1	0,4
siedlecki	67,6	20,7	38,5	6,8	1,5	0,0
sierpecki	45,0	13,0	25,4	4,9	1,6	0,1
sochaczewski	71,7	19,7	41,0	7,6	3,2	0,1
sokołowski	48,3	13,9	27,7	5,4	1,3	0,1
szydłowiecki	34,1	10,0	19,3	3,7	1,0	0,2
warszawski zachodni	89,2	24,3	52,4	7,8	4,6	0,2
węgrowski	57,3	17,4	31,8	6,4	1,6	0,0
wołomiński	179,7	49,1	105,9	16,1	8,3	0,3
wyszkowski	60,8	18,1	35,0	5,6	1,9	0,1
zwoleński	31,1	9,3	17,6	3,4	0,8	0,0
żuromiński	33,9	9,5	19,9	3,5	0,8	0,2
żyrardowski	64,5	18,2	34,4	7,5	4,3	0,1
Miasta na prawach powiatu:						
Ostrołęka	45,5	12,0	26,4	3,6	2,7	0,7
Płock	106,9	27,3	60,4	10,2	7,9	1,2
Radom	189,2	49,9	106,5	18,5	10,3	4,0
Siedlce	64,5	18,0	37,1	5,4	3,7	0,2
m.st. Warszawa	1478,9	435,3	756,9	147,5	131,6	7,6

Tabl. 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawale- rowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwie- dzone	nieustalony
		w tysiącach				
MĘŻCZYŹNI						
Razem	2107,6	698,8	1235,1	66,3	96,9	10,5
Powiaty:						
białobrzeski	14,0	5,1	8,1	0,4	0,3	0,0
ciechanowski	37,7	12,9	22,2	1,1	1,3	0,1
garwoliński	43,9	16,5	25,2	1,3	0,8	0,1
gostyniński	19,3	6,6	11,2	0,6	0,9	0,0
grodziski	33,6	10,7	19,9	1,1	1,8	0,1
grójecki	40,5	13,5	24,1	1,4	1,3	0,1
kozienicki	26,2	9,4	15,2	0,8	0,7	0,1
legionowski	42,1	12,2	26,9	1,0	1,9	0,1
lipski	15,5	5,5	8,9	0,6	0,4	0,0
łosicki	13,8	5,4	7,5	0,5	0,3	0,0
makowski	19,5	7,2	11,0	0,6	0,6	0,0
miński	59,1	19,7	35,5	1,8	2,0	0,0
mławski	30,6	10,6	18,1	0,9	0,9	0,1
nowodworski	31,6	10,4	18,8	0,9	1,4	0,0
ostrołęcki	36,1	13,5	20,4	1,0	0,7	0,4
ostrowski	31,1	11,1	18,0	0,9	0,9	0,2
otwocki	47,8	15,8	28,5	1,4	1,9	0,2
piaseczyński	63,1	19,1	39,4	1,6	2,8	0,1
płocki	45,3	15,7	26,9	1,4	1,2	0,1
płoński	36,6	12,7	21,2	1,2	1,4	0,0
pruszkowski	60,8	18,5	37,3	1,8	3,0	0,1
przasnyski	22,2	8,4	12,3	0,8	0,6	0,1
przysuski	18,3	7,1	10,2	0,6	0,3	0,2
pułtuski	21,0	7,5	11,9	0,7	0,7	0,2
radomski	60,8	21,7	36,0	1,6	1,3	0,2
siedlecki	33,8	12,8	19,2	1,0	0,8	0,0
sierpecki	21,9	7,8	12,7	0,7	0,7	0,0
sochaczewski	34,5	11,4	20,5	1,2	1,4	0,1
sokołowski	23,8	8,5	13,9	0,8	0,5	0,0
sztydlowiecki	16,8	6,2	9,6	0,5	0,4	0,1
warszawski zachodni	42,4	13,3	26,1	1,1	1,8	0,1
węgrowski	28,6	10,7	16,1	1,0	0,8	0,0
wołomiński	85,5	27,3	52,6	2,3	3,3	0,1
wyszkowski	29,9	10,8	17,4	0,9	0,8	0,0
zwoleński	15,4	5,8	8,8	0,5	0,4	0,0
żuromiński	16,6	5,8	10,0	0,4	0,3	0,1
żyrardowski	30,5	10,2	17,3	1,2	1,8	0,1
Miasta na prawach powiatu:						
Ostrołęka	21,6	6,6	13,1	0,5	1,0	0,4
Płock	50,1	14,7	30,2	1,6	2,9	0,7
Radom	88,7	27,1	53,2	2,6	4,0	2,0
Siedlce	30,0	9,4	18,4	0,8	1,3	0,1
m.st. Warszawa	667,0	213,7	381,1	23,0	45,2	4,0

Tabl. 5. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego prawnego, płci i powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawale- rowie/ panny	żonaci/ zameżne	wdowcy/ wdowy	rozwiedzeni/ rozwie- dzone	nieustalony
	w tysiącach					
KOBIETY						
Razem	2352,3	571,2	1233,6	375,6	161,7	10,2
Powiaty:						
białobrzeski	13,9	3,0	8,1	2,4	0,4	0,0
ciechanowski	39,7	8,9	22,2	6,7	2,0	0,1
garwoliński	45,1	11,1	25,2	7,6	1,1	0,1
gostyniński	20,7	4,5	11,5	3,6	1,0	0,1
grodziski	37,8	8,7	20,1	6,3	2,7	0,1
grójecki	42,4	9,2	23,8	7,7	1,7	0,1
kozienicki	26,9	5,9	15,3	4,7	1,0	0,1
legionowski	46,2	9,9	26,9	6,2	3,1	0,1
lipski	15,8	3,2	8,8	3,3	0,4	0,0
łosicki	13,9	3,3	7,6	2,6	0,3	0,0
makowski	19,8	4,3	11,0	3,8	0,6	0,0
miński	63,2	14,0	35,8	10,3	3,0	0,1
mławski	32,0	7,0	17,9	5,8	1,1	0,1
nowodworski	33,8	7,7	18,9	5,3	1,9	0,0
ostrołęcki	35,2	7,6	20,4	6,0	0,7	0,4
ostrowski	32,1	7,1	18,0	5,7	1,1	0,2
otwocki	53,4	12,6	29,2	8,3	3,0	0,3
piaseczyński	70,7	16,2	40,8	9,0	4,6	0,1
płocki	46,5	10,5	26,4	8,0	1,5	0,1
płoński	38,2	8,2	21,0	7,3	1,7	0,1
pruszkowski	69,1	15,7	38,1	9,9	5,3	0,1
przasnyski	22,4	5,1	12,4	4,1	0,7	0,1
przysuski	18,7	4,2	10,4	3,6	0,4	0,2
pułtuski	21,7	5,0	12,0	3,7	0,8	0,2
radomski	62,2	14,6	36,0	9,7	1,8	0,2
siedlecki	33,7	7,9	19,2	5,8	0,7	0,0
sierpecki	23,0	5,3	12,7	4,1	0,9	0,0
sochaczewski	37,1	8,3	20,5	6,5	1,9	0,0
sokołowski	24,5	5,4	13,8	4,6	0,8	0,0
szydłowiecki	17,3	3,8	9,7	3,2	0,5	0,1
warszawski zachodni	46,8	11,0	26,3	6,7	2,8	0,1
węgrowski	28,8	6,7	15,7	5,5	0,9	0,0
wołomiński	94,2	21,9	53,3	13,9	5,1	0,1
wyszkowski	30,9	7,4	17,6	4,8	1,1	0,0
zwoleński	15,8	3,6	8,9	2,9	0,4	0,0
żuromiński	17,2	3,7	9,9	3,0	0,5	0,1
żyrardowski	34,0	8,0	17,2	6,3	2,5	0,0
Miasta na prawach powiatu:						
Ostrołęka	23,9	5,4	13,3	3,1	1,7	0,4
Płock	56,9	12,6	30,2	8,6	5,0	0,5
Radom	100,5	22,8	53,3	15,9	6,4	2,1
Siedlce	34,5	8,6	18,7	4,7	2,4	0,1
m.st. Warszawa	811,9	221,6	375,8	124,5	86,3	3,6

Tabl. 6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Wyszczególnienie	Stan cywilny faktyczny							
	Ogółem	kawale- rowie/ panny	żonaci/ zamężne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzione	separo- wani/ sepa- rowane	nieus- talony
		w tysiącach						
O g ó ł e m	4459,9	1188,2	2410,0	118,2	434,7	229,2	29,9	49,7
15–19 lat	305,3	298,7	1,1	0,8	0,0	0,0	0,0	4,6
20–24	364,5	305,7	39,4	9,9	0,1	0,9	0,5	8,1
25–29	441,5	217,0	188,6	22,5	0,4	5,8	1,8	5,4
30–34	448,0	114,4	289,9	19,8	1,4	16,3	2,8	3,5
35–39	396,6	65,3	282,2	15,0	2,5	24,7	3,4	3,5
40–44	320,4	41,4	234,9	9,2	4,7	24,1	3,3	2,9
45–49	314,6	34,4	230,4	8,1	9,4	26,1	3,3	3,0
50–54	384,2	36,0	275,6	9,2	20,9	34,4	4,6	3,6
55–59	399,5	29,5	281,5	8,9	36,3	36,2	4,1	3,2
60–64	319,5	18,6	217,4	6,5	45,9	25,6	2,9	2,6
65–69	194,7	8,7	123,9	3,1	43,7	12,6	1,3	1,5
70–74	188,5	7,0	104,9	2,4	61,7	10,0	1,0	1,5
75–79	169,0	5,2	78,5	1,8	74,5	6,7	0,6	1,7
80–84	128,0	3,8	44,8	0,9	72,4	3,8	0,3	2,0
85–89	63,8	1,9	14,7	0,3	43,7	1,5	0,1	1,6
90–94	17,0	0,5	2,0	0,0	13,4	0,4	0,0	0,7
95–99	4,0	0,1	0,2	—	3,3	0,0	—	0,2
100 lat i więcej	0,5	0,0	0,0	—	0,4	0,0	—	0,0

Tabl. 6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny faktyczny							
	Ogółem	kawale- rowie/ panny	żonaci/ zamężne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzone	separo- wani/ sepa- rowane	nieus- talony
		w tysiącach						
Mężczyźni	2107,6	658,1	1207,3	60,2	64,7	81,0	12,7	23,7
15–19 lat	156,0	153,4	0,1	0,2	0,0	0,0	—	2,3
20–24	185,3	166,4	10,5	3,8	0,0	0,2	0,1	4,2
25–29	220,8	128,0	76,9	10,7	0,0	1,8	0,7	2,8
30–34	222,7	66,7	137,3	9,9	0,2	5,8	1,0	1,7
35–39	198,1	37,4	140,0	8,0	0,4	9,2	1,3	1,7
40–44	160,7	25,0	117,7	4,9	0,7	9,5	1,3	1,5
45–49	156,3	22,2	115,1	4,3	1,4	10,1	1,5	1,7
50–54	186,3	23,0	138,5	5,0	3,5	12,5	2,0	1,9
55–59	188,5	17,2	143,3	4,8	6,2	13,4	1,8	1,8
60–64	144,9	8,9	114,3	3,5	6,8	8,6	1,3	1,4
65–69	82,9	3,8	66,4	1,6	5,7	4,1	0,6	0,7
70–74	74,8	2,9	58,7	1,4	8,0	2,7	0,6	0,6
75–79	62,9	1,8	46,8	1,1	10,7	1,8	0,3	0,5
80–84	43,9	1,0	29,5	0,6	11,2	1,0	0,2	0,4
85–89	18,7	0,3	10,4	0,3	7,1	0,3	0,1	0,2
90–94	4,2	0,0	1,6	0,0	2,3	0,1	0,0	0,1
95–99	0,8	0,0	0,2	—	0,4	0,0	—	0,0
100 lat i więcej	0,1	—	0,0	—	0,0	—	—	0,0

Tabl. 6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny faktyczny							
	Ogółem	kawale- rowie/ panny	żonaci/ zamężne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzone	separo- wani/ sepa- rowane	nieus- talony
		w tysiącach						
Kobiety	2352,3	530,1	1202,7	58,0	370,0	148,3	17,2	26,0
15–19 lat	149,3	145,3	1,1	0,6	—	0,0	0,0	2,4
20–24	179,2	139,3	28,9	6,1	0,1	0,7	0,3	3,9
25–29	220,7	89,1	111,7	11,7	0,4	4,0	1,1	2,6
30–34	225,3	47,7	152,6	9,9	1,2	10,5	1,7	1,8
35–39	198,5	27,9	142,1	7,0	2,1	15,5	2,1	1,8
40–44	159,7	16,4	117,1	4,3	3,9	14,6	2,0	1,4
45–49	158,4	12,2	115,3	3,8	8,0	16,0	1,8	1,3
50–54	197,9	13,0	137,2	4,2	17,5	21,9	2,6	1,6
55–59	211,1	12,3	138,2	4,1	30,1	22,8	2,3	1,4
60–64	174,6	9,7	103,1	3,0	39,1	17,1	1,6	1,1
65–69	111,8	4,9	57,5	1,4	38,0	8,6	0,7	0,8
70–74	113,6	4,1	46,2	1,0	53,7	7,3	0,4	0,9
75–79	106,1	3,5	31,8	0,7	63,8	5,0	0,3	1,2
80–84	84,2	2,9	15,3	0,3	61,2	2,8	0,1	1,6
85–89	45,2	1,6	4,3	0,1	36,6	1,2	0,0	1,4
90–94	12,9	0,4	0,4	0,0	11,1	0,3	0,0	0,6
95–99	3,2	0,1	0,0	—	2,9	0,0	—	0,2
100 lat i więcej	0,4	0,0	—	—	0,4	0,0	—	0,0

Tabl. 6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny faktyczny							
	Ogółem	kawale- rowie/ panny	żonaci/ zamężne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzione	separo- wani/ sepa- rowane	nieus- talony
		w tysiącach						
Miasta	2899,9	745,5	1531,3	96,6	275,8	189,9	21,7	39,1
15–19 lat	168,4	163,6	0,4	0,7	0,0	0,0	0,0	3,6
20–24	221,8	185,7	18,9	8,8	0,1	0,6	0,2	7,5
25–29	292,5	148,6	113,5	20,3	0,3	4,1	1,2	4,5
30–34	305,6	83,4	187,1	17,0	0,9	12,3	2,1	2,8
35–39	261,6	46,4	176,2	12,3	1,4	19,9	2,5	2,8
40–44	199,0	26,9	139,2	6,8	2,5	19,1	2,3	2,2
45–49	193,6	20,1	136,6	5,7	5,5	21,0	2,3	2,3
50–54	250,1	21,0	174,9	6,9	13,2	28,2	3,3	2,7
55–59	275,6	18,2	190,3	6,9	24,3	30,6	3,1	2,3
60–64	222,9	12,4	148,4	5,0	30,9	22,4	2,1	1,8
65–69	134,0	6,0	83,8	2,4	28,7	11,2	1,0	1,0
70–74	126,6	4,8	69,3	1,7	40,0	9,0	0,8	1,0
75–79	112,7	3,9	52,3	1,3	47,4	6,2	0,4	1,2
80–84	81,7	2,8	29,3	0,7	43,9	3,5	0,3	1,4
85–89	40,1	1,4	9,5	0,2	26,4	1,4	0,1	1,2
90–94	10,6	0,3	1,2	0,0	8,1	0,3	0,0	0,5
95–99	2,7	0,1	0,2	—	2,2	0,0	—	0,2
100 lat i więcej	0,4	0,0	0,0	—	0,3	0,0	—	0,0

Tabl. 6. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci, grup wieku i miejsca zamieszkania w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Stan cywilny faktyczny							
	Ogółem	kawale- rowie/ panny	żonaci/ zamężne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzione	separo- wani/ sepa- rowane	nieus- talony
		w tysiącach						
Wieś	1560,0	442,7	878,7	21,6	158,9	39,4	8,2	10,6
15–19 lat	137,0	135,1	0,7	0,1	0,0	0,0	0,0	1,0
20–24	142,8	120,0	20,5	1,1	0,0	0,3	0,2	0,6
25–29	149,1	68,4	75,0	2,2	0,2	1,7	0,6	0,9
30–34	142,4	31,0	102,7	2,8	0,5	4,0	0,7	0,7
35–39	135,0	18,9	105,9	2,7	1,1	4,8	0,9	0,7
40–44	121,4	14,5	95,7	2,4	2,2	5,0	1,0	0,7
45–49	121,0	14,2	93,7	2,3	3,9	5,2	1,0	0,7
50–54	134,1	15,0	100,7	2,3	7,7	6,1	1,3	0,9
55–59	123,9	11,3	91,1	1,9	12,0	5,6	1,0	0,9
60–64	96,7	6,3	69,0	1,5	15,1	3,3	0,7	0,8
65–69	60,7	2,7	40,1	0,7	15,0	1,5	0,3	0,5
70–74	61,9	2,2	35,6	0,7	21,7	1,0	0,2	0,6
75–79	56,4	1,4	26,2	0,4	27,1	0,6	0,1	0,5
80–84	46,3	1,1	15,5	0,3	28,5	0,3	0,1	0,6
85–89	23,7	0,5	5,2	0,1	17,4	0,1	0,0	0,4
90–94	6,4	0,1	0,8	0,0	5,3	0,0	0,0	0,1
95–99	1,3	0,0	0,1	—	1,1	—	—	0,1
100 lat i więcej	0,1	—	—	—	0,1	—	—	0,0

Tabl. 7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawale- rowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzone	separo- wani/ separo- wane	nieusta- lony
		w tysiącach						
OGÓŁEM								
Ogółem	4459,9	1188,2	2410,0	118,2	434,7	229,2	29,9	49,7
Powiaty:								
białobrzeski	27,9	8,0	15,9	0,3	2,8	0,6	0,1	0,1
ciechanowski	77,4	21,1	43,3	1,5	7,6	2,9	0,4	0,6
garwoliński	89,0	27,1	49,4	0,7	8,9	1,8	0,5	0,6
gostyniński	39,9	10,7	22,2	0,6	4,1	1,7	0,2	0,5
grodziski	71,4	18,3	39,2	1,7	7,3	3,9	0,5	0,5
grójceki	82,9	21,9	47,0	1,3	9,0	2,6	0,5	0,6
kozienicki	53,1	15,0	30,1	0,6	5,4	1,5	0,2	0,3
legionowski	88,3	20,6	52,6	2,3	6,9	4,4	0,8	0,6
lipski	31,2	8,5	17,3	0,4	3,8	0,8	0,2	0,3
łosicki	27,6	8,6	14,9	0,3	3,1	0,6	0,1	0,1
makowski	39,3	11,3	21,6	0,4	4,4	1,1	0,3	0,2
miński	122,3	32,4	69,9	2,0	11,9	4,5	0,8	0,8
mławski	62,6	17,1	35,4	1,0	6,7	1,8	0,3	0,3
nowodworski	65,4	17,3	36,8	1,7	6,1	2,8	0,4	0,4
ostrołęcki	71,3	21,0	40,3	0,5	7,0	1,3	0,3	0,9
ostrowski	63,2	17,7	34,4	1,9	6,6	1,8	0,4	0,5
otwocki	101,2	27,0	56,3	2,3	9,5	4,2	0,7	1,2
piaseczyński	133,8	32,1	78,2	4,3	10,3	6,3	0,9	1,8
płocki	91,8	25,3	52,2	1,3	9,3	2,4	0,5	0,9
płoński	74,8	20,2	41,3	1,3	8,4	2,7	0,5	0,5
pruszkowski	129,9	31,6	73,6	3,8	11,6	7,3	0,9	1,1
przasnyski	44,7	13,0	24,2	0,7	4,8	1,1	0,2	0,6
przysuski	37,0	10,9	20,3	0,2	4,2	0,6	0,1	0,6
pułtuski	42,7	11,8	23,6	0,7	4,3	1,3	0,3	0,8
radomski	123,0	35,5	70,9	1,2	11,2	2,8	0,6	0,8
siedlecki	67,6	20,5	37,7	0,8	6,8	1,3	0,3	0,2
sierpecki	45,0	12,7	25,0	0,6	4,8	1,5	0,2	0,2
sochaczewski	71,7	19,1	40,2	1,2	7,5	2,9	0,5	0,3
sokołowski	48,3	13,5	27,3	0,5	5,4	1,1	0,3	0,3
szydlowiecki	34,1	9,9	18,9	0,3	3,6	0,9	0,2	0,3
warszawski zachodni	89,2	22,6	51,1	2,5	7,5	3,8	0,6	1,1
węgrowski	57,3	17,1	31,2	0,8	6,4	1,5	0,3	0,1
wołomiński	179,7	46,8	103,6	4,0	15,9	7,4	1,2	0,9
wyszkowski	60,8	17,4	34,5	0,7	5,5	1,7	0,3	0,6
zwoleński	31,1	9,2	17,2	0,4	3,3	0,7	0,2	0,2
zuromiński	33,9	9,3	19,6	0,4	3,4	0,8	0,1	0,3
żyrardowski	64,5	17,3	33,7	1,5	7,4	3,7	0,4	0,6
Miasta na prawach powiatu:								
Ostrołęka	45,5	11,4	25,7	1,1	3,5	2,4	0,3	1,0
Płock	106,9	25,6	59,3	2,5	10,1	7,1	0,7	1,6
Radom	189,2	47,9	104,4	3,0	18,4	9,3	1,3	5,0
Siedlce	64,5	16,9	36,3	1,1	5,3	3,5	0,5	1,0
m.st. Warszawa	1478,9	387,0	733,3	64,0	145,0	116,9	11,9	20,8

Tabl. 7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawale- rowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzione	separo- wani/ separo- wane	nieusta- lony
		w tysiącach						
MEŻCZYŹNI								
Razem	2107,6	658,1	1207,3	60,2	64,7	81,0	12,7	23,7
Powiaty:								
białobrzeski	14,0	5,0	8,0	0,2	0,4	0,3	0,1	0,1
ciechanowski	37,7	12,5	21,7	0,7	1,1	1,1	0,2	0,4
garwoliński	43,9	16,3	24,7	0,4	1,3	0,8	0,3	0,2
gostyniński	19,3	6,4	11,0	0,3	0,6	0,8	0,1	0,2
grodziski	33,6	10,2	19,5	0,9	1,1	1,4	0,2	0,2
grójecki	40,5	13,1	23,7	0,6	1,4	1,1	0,2	0,3
kozienicki	26,2	9,2	15,1	0,3	0,7	0,6	0,1	0,1
legionowski	42,1	11,5	26,3	1,2	0,9	1,6	0,3	0,3
lipski	15,5	5,4	8,7	0,2	0,6	0,4	0,1	0,1
łosicki	13,8	5,3	7,4	0,1	0,5	0,3	0,1	0,0
makowski	19,5	7,1	10,8	0,2	0,6	0,5	0,1	0,1
miński	59,1	19,0	34,9	1,0	1,8	1,7	0,3	0,4
mławski	30,6	10,3	17,8	0,5	0,9	0,7	0,1	0,2
nowodworski	31,6	10,0	18,4	0,9	0,9	1,1	0,2	0,2
ostrołęcki	36,1	13,4	20,1	0,2	1,0	0,6	0,2	0,4
ostrowski	31,1	10,8	17,2	1,0	0,9	0,8	0,2	0,2
otwocki	47,8	15,2	27,9	1,1	1,4	1,6	0,3	0,4
piaseczyński	63,1	17,6	38,5	2,1	1,5	2,2	0,3	0,7
płocki	45,3	15,2	26,3	0,6	1,4	1,1	0,2	0,5
płoński	36,6	12,3	20,8	0,7	1,2	1,2	0,2	0,2
pruszkowski	60,8	17,2	36,5	1,9	1,8	2,5	0,3	0,5
przasnyski	22,2	8,2	12,1	0,4	0,7	0,5	0,1	0,3
przysuski	18,3	7,0	10,1	0,1	0,6	0,3	0,1	0,2
pułtuski	21,0	7,1	11,8	0,3	0,6	0,6	0,1	0,4
radomski	60,8	21,4	35,4	0,7	1,6	1,2	0,3	0,3
siedlecki	33,8	12,7	18,8	0,4	1,0	0,7	0,2	0,0
sierpecki	21,9	7,6	12,6	0,3	0,7	0,6	0,1	0,1
sochaczewski	34,5	11,1	20,1	0,6	1,1	1,2	0,2	0,2
sokołowski	23,8	8,4	13,7	0,3	0,8	0,4	0,1	0,1
sztydlowiecki	16,8	6,1	9,4	0,2	0,5	0,4	0,1	0,1
warszawski zachodni	42,4	12,5	25,4	1,2	1,0	1,4	0,3	0,5
węgrowski	28,6	10,5	15,8	0,4	0,9	0,7	0,1	0,1
wołomiński	85,5	26,1	51,5	2,0	2,2	2,8	0,5	0,4
wyszkowski	29,9	10,4	17,1	0,3	0,9	0,7	0,2	0,3
zwoleński	15,4	5,7	8,6	0,2	0,5	0,3	0,1	0,1
żuromiński	16,6	5,7	9,8	0,2	0,4	0,3	0,1	0,1
żyrardowski	30,5	9,7	16,9	0,8	1,2	1,5	0,2	0,3
Miasta na prawach powiatu:								
Ostrołęka	21,6	6,3	12,8	0,5	0,5	0,8	0,1	0,5
Płock	50,1	13,8	29,7	1,3	1,5	2,5	0,3	0,9
Radom	88,7	26,1	52,2	1,5	2,6	3,4	0,6	2,4
Siedlce	30,0	8,9	18,1	0,6	0,7	1,2	0,2	0,4
m.st. Warszawa	667,0	189,8	370,1	32,6	22,4	37,2	4,9	10,0

Tabl. 7. Ludność w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego faktycznego, płci i powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Stan cywilny faktyczny						
		kawale- rowie/ panny	żonaci/ zameżne	partnerzy/ partnerki	wdowcy/ wdowy	rozwie- dzeni/ rozwie- dzione	separo- wani/ separo- wane	nieusta- lony
		w tysiącach						
KOBIETY								
Razem	2352,3	530,1	1202,7	58,0	370,0	148,3	17,2	26,0
Powiaty:								
białobrzeski	13,9	3,0	7,9	0,2	2,4	0,4	0,1	0,1
ciechanowski	39,7	8,6	21,6	0,7	6,5	1,8	0,2	0,3
garwoliński	45,1	10,8	24,8	0,3	7,6	1,1	0,3	0,3
gostyniński	20,7	4,3	11,3	0,3	3,5	0,9	0,1	0,3
grodziski	37,8	8,1	19,7	0,8	6,2	2,4	0,3	0,4
grójecki	42,4	8,8	23,3	0,6	7,6	1,5	0,2	0,4
kozienicki	26,9	5,8	15,1	0,3	4,7	0,9	0,1	0,1
legionowski	46,2	9,1	26,3	1,2	6,0	2,9	0,4	0,3
lipski	15,8	3,1	8,6	0,2	3,3	0,4	0,1	0,1
łosicki	13,9	3,2	7,5	0,1	2,6	0,3	0,0	0,0
makowski	19,8	4,2	10,8	0,2	3,7	0,6	0,1	0,1
miński	63,2	13,4	35,0	1,0	10,1	2,8	0,5	0,5
mławski	32,0	6,8	17,5	0,5	5,8	1,1	0,2	0,1
nowodworski	33,8	7,4	18,4	0,8	5,2	1,7	0,2	0,2
ostrołęcki	35,2	7,5	20,1	0,3	6,0	0,7	0,2	0,4
ostrowski	32,1	6,9	17,2	1,0	5,6	1,0	0,2	0,3
otwocki	53,4	11,9	28,4	1,1	8,1	2,7	0,4	0,7
piaseczyński	70,7	14,5	39,7	2,2	8,7	4,0	0,6	1,1
płocki	46,5	10,1	25,9	0,6	7,9	1,3	0,2	0,4
płoński	38,2	7,9	20,6	0,6	7,2	1,5	0,3	0,2
pruszkowski	69,1	14,4	37,1	1,9	9,8	4,8	0,6	0,6
przasnyski	22,4	4,9	12,1	0,4	4,1	0,6	0,1	0,3
przysuski	18,7	4,0	10,3	0,1	3,5	0,4	0,1	0,4
pułtuski	21,7	4,7	11,8	0,4	3,6	0,7	0,2	0,3
radomski	62,2	14,1	35,5	0,6	9,6	1,6	0,3	0,5
siedlecki	33,7	7,8	18,9	0,4	5,8	0,6	0,1	0,1
sierpecki	23,0	5,1	12,5	0,3	4,1	0,8	0,1	0,1
sochaczewski	37,1	8,1	20,0	0,6	6,4	1,7	0,3	0,1
sokołowski	24,5	5,2	13,6	0,2	4,6	0,7	0,1	0,2
sztydlowiecki	17,3	3,7	9,5	0,1	3,1	0,5	0,1	0,2
warszawski zachodni	46,8	10,1	25,7	1,3	6,5	2,4	0,3	0,6
węgrowski	28,8	6,6	15,4	0,4	5,4	0,8	0,1	0,1
wołomiński	94,2	20,7	52,1	2,0	13,7	4,6	0,7	0,5
wyszkowski	30,9	7,0	17,4	0,3	4,7	1,0	0,1	0,3
zwoleński	15,8	3,5	8,7	0,2	2,9	0,4	0,1	0,1
żuromiński	17,2	3,6	9,8	0,2	3,0	0,5	0,1	0,2
żyrardowski	34,0	7,6	16,7	0,8	6,2	2,2	0,2	0,3
Miasta na prawach powiatu:								
Ostrołęka	23,9	5,1	12,9	0,5	3,0	1,6	0,2	0,5
Płock	56,9	11,7	29,6	1,2	8,6	4,7	0,4	0,7
Radom	100,5	21,8	52,2	1,5	15,8	5,9	0,7	2,6
Siedlce	34,5	8,0	18,2	0,6	4,6	2,3	0,3	0,5
m.st. Warszawa	811,9	197,2	363,2	31,4	122,6	79,8	7,0	10,8

Tabl. 8. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku w 2011 r.

Wyszczególnienie	Wykształcenie									
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone		
								razem	w tym dla osób nieobejmujących przebiegających za granicą powyżej 12 miesięcy	
Ogółem	4566,7	1075,7	902,5	634,7	762,9	976,4	63,3	151,2	90,5	
13-14 lat	106,8	—	—	—	—	91,9	12,4	2,5	1,4	
15-19	305,3	—	3,4	33,9	6,8	251,1	1,0	9,1	3,4	
20-24	364,5	62,7	63,5	159,9	29,1	33,4	0,8	15,1	6,3	
25-29	441,5	202,4	80,7	67,3	46,1	21,4	1,0	22,5	16,5	
30-34	448,0	198,4	84,1	51,4	65,9	25,4	1,3	21,5	16,5	
35-39	396,6	144,3	82,1	44,1	84,0	25,3	1,1	15,6	11,3	
40-44	320,4	87,7	75,3	35,3	86,1	24,1	0,9	11,0	7,6	
45-49	314,6	69,3	82,7	32,3	92,2	26,2	0,9	10,9	7,2	
50-54	384,2	71,8	110,2	39,9	107,5	42,0	1,2	11,6	7,2	
55-59	399,5	68,3	112,3	41,6	102,7	62,8	1,5	10,5	6,1	
60-64	319,5	56,8	80,9	36,8	68,6	67,7	1,9	6,7	3,5	
65-69	194,7	34,9	41,0	22,1	29,1	62,0	2,4	3,3	1,3	
70-74	188,5	29,8	36,3	21,9	20,8	72,2	4,7	2,8	0,9	
75 lat i więcej	382,5	49,1	49,9	48,2	23,9	170,9	32,2	8,2	1,3	

Tabl. 8. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Wykształcenie								
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
								razem	w tym dla osób nieobejmujących przebiegających za granicą powyżej 12 miesięcy
Mężczyźni	2162,2	454,0	438,8	242,9	468,8	462,4	23,9	71,4	42,8
13–14 lat	54,6	—	—	—	—	46,7	6,8	1,2	0,7
15–19	156,0	—	1,9	13,7	4,3	131,0	0,6	4,5	1,7
20–24	185,3	21,9	37,8	73,6	20,6	23,6	0,5	7,4	2,7
25–29	220,8	79,7	48,9	35,5	30,7	14,9	0,7	10,4	7,3
30–34	222,7	80,5	47,3	25,0	41,7	17,0	0,8	10,4	7,8
35–39	198,1	60,4	43,2	18,7	51,3	16,3	0,8	7,4	5,3
40–44	160,7	35,8	37,9	13,9	52,8	14,4	0,6	5,3	3,6
45–49	156,3	27,8	38,3	11,3	57,4	15,4	0,5	5,5	3,6
50–54	186,3	29,9	48,5	11,7	66,8	22,7	0,7	5,9	3,6
55–59	188,5	31,1	48,4	10,9	61,0	31,0	0,8	5,4	3,2
60–64	144,9	27,3	34,4	9,0	40,1	29,7	0,9	3,5	1,7
65–69	82,9	17,4	17,6	5,0	16,6	23,7	1,0	1,5	0,7
70–74	74,8	14,6	14,1	4,6	12,4	26,4	1,6	1,1	0,3
75 lat i więcej	130,4	27,6	20,4	10,0	12,9	49,8	7,7	2,0	0,5

Tabl. 8. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i grup wieku w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Wykształcenie								
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone	
								razem	w tym dla osób nieobejmujących przebiegających za granicą powyżej 12 miesięcy
Kobiety	2404,5	621,7	463,7	391,8	294,1	514,0	39,4	79,8	47,7
13–14 lat	52,2	—	—	—	—	45,3	5,7	1,3	0,7
15–19	149,3	—	1,6	20,2	2,4	120,1	0,4	4,6	1,6
20–24	179,2	40,8	25,7	86,3	8,5	9,8	0,3	7,8	3,6
25–29	220,7	122,7	31,8	31,9	15,4	6,5	0,4	12,1	9,2
30–34	225,3	117,9	36,8	26,4	24,2	8,4	0,5	11,1	8,6
35–39	198,5	83,9	39,0	25,4	32,7	9,1	0,3	8,2	6,0
40–44	159,7	51,9	37,4	21,4	33,3	9,7	0,3	5,7	4,0
45–49	158,4	41,5	44,4	21,0	34,9	10,9	0,4	5,4	3,6
50–54	197,9	41,9	61,7	28,3	40,7	19,2	0,5	5,7	3,5
55–59	211,1	37,2	63,9	30,7	41,7	31,8	0,7	5,1	2,9
60–64	174,6	29,6	46,5	27,8	28,5	38,0	1,0	3,3	1,8
65–69	111,8	17,5	23,4	17,1	12,4	38,3	1,4	1,7	0,7
70–74	113,6	15,2	22,2	17,3	8,4	45,8	3,1	1,7	0,6
75 lat i więcej	252,1	21,5	29,5	38,2	11,0	121,2	24,5	6,3	0,8

Tabl. 9. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Wykształcenie							w tym dla osób nieobecnym przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy		
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone		nieustalone	
									razem	
	4566,7	1075,7	902,5	634,7	762,9	976,4	63,3	151,2	90,5	
O g ó ł e m				O G Ó Ł E M						
Powiaty:										
białobrzeski	28,8	2,9	3,9	3,3	7,5	10,0	0,9	0,4	0,2	
ciechanowski	79,6	12,2	14,6	10,8	17,5	21,6	1,1	1,8	0,9	
garwoliński	91,9	11,1	17,6	10,1	22,9	27,1	1,7	1,4	0,9	
gostyniński	41,0	4,8	7,0	4,9	9,0	12,6	0,9	1,8	1,0	
grodziski	73,2	16,2	15,9	10,7	12,5	15,1	0,9	1,8	1,1	
grójcecki	85,2	11,0	16,9	9,6	19,7	25,2	1,6	1,1	0,5	
kozienicki	54,6	7,1	10,1	5,9	12,7	16,5	1,1	1,3	1,0	
legionowski	90,5	21,9	20,5	13,5	14,4	16,9	0,7	2,5	1,4	
lipski	32,1	3,6	5,8	3,4	7,4	9,7	1,1	1,0	0,7	
łosicki	28,4	3,2	4,8	3,1	6,2	10,0	0,5	0,6	0,5	
makowski	40,5	4,4	7,6	5,1	8,4	12,7	0,9	1,3	1,1	
miński	125,6	19,9	26,1	16,5	27,3	31,5	1,9	2,3	1,1	
mławski	64,5	7,2	13,0	6,5	15,7	18,9	1,7	1,6	1,1	
nowodworski	67,1	10,4	12,9	8,8	15,4	16,8	1,1	1,7	1,1	
ostrołęcki	73,8	7,1	11,9	5,6	16,2	26,5	3,3	3,1	2,6	
ostrowski	65,2	7,3	12,6	5,6	14,8	21,2	1,5	2,2	1,7	
otwocki	103,7	20,8	21,9	14,8	19,5	22,7	1,4	2,7	1,4	
piaseczyński	137,2	38,7	29,3	19,1	18,6	26,1	1,5	3,9	1,6	
płocki	94,7	9,9	14,5	10,1	24,1	31,9	2,3	1,9	1,0	
płoński	77,0	8,5	11,4	10,8	17,5	25,7	1,7	1,3	0,7	
pruskowski	132,9	35,0	30,9	20,2	18,5	22,8	1,4	4,1	2,3	

Tabl. 9. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Wykształcenie							nieustalone		70,6
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone	razem		
								w tym dla osób nieobecnym przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy		
	2958,1	885,2	640,5	463,7	378,5	450,8	21,0	118,4	70,6	
MIASTA										
Razem	2958,1	885,2	640,5	463,7	378,5	450,8	21,0	118,4	70,6	
Powiaty:										
białobrzeski	7,1	1,3	1,3	1,2	1,6	1,4	0,1	0,2	0,1	
ciechanowski	42,8	8,8	9,2	6,9	8,0	8,5	0,4	1,1	0,6	
garwoliński	25,8	5,0	5,9	3,5	5,1	5,3	0,3	0,7	0,5	
gostyniński	17,0	2,9	3,2	3,1	2,9	3,8	0,2	1,0	0,6	
grodziski	42,9	10,9	10,1	6,7	6,2	7,2	0,5	1,3	0,8	
grójceki	29,7	5,7	7,0	4,3	5,6	6,3	0,2	0,5	0,2	
kozienicki	16,5	3,5	4,1	2,0	3,2	2,8	0,2	0,7	0,5	
legionowski	49,3	11,7	11,4	7,7	7,8	8,7	0,3	1,7	1,0	
lipski	5,4	1,0	1,4	0,7	0,8	0,9	0,1	0,4	0,2	
łosicki	6,3	1,2	1,5	0,9	1,0	1,3	0,1	0,2	0,2	
makowski	11,3	1,9	2,4	2,0	2,0	2,3	0,1	0,7	0,5	
miński	55,6	12,1	13,9	8,2	9,4	10,3	0,5	1,3	0,8	
mławski	26,8	4,5	7,8	2,8	4,8	5,4	0,4	1,0	0,7	
nowodworski	33,8	6,2	6,9	5,3	6,8	7,1	0,3	1,1	0,7	
ostrołęcki	2,7	0,4	0,3	0,4	0,5	0,8	0,1	0,2	0,2	
ostrowski	21,5	3,7	5,4	2,2	4,1	4,9	0,2	1,0	0,7	
otwocki	64,2	15,2	14,8	10,1	9,4	11,9	0,6	2,2	1,1	
piaseczyński	64,3	19,2	15,0	9,4	7,6	10,4	0,5	2,2	0,8	
płocki	8,6	1,2	1,5	1,1	2,0	2,5	0,1	0,2	0,1	
płoński	23,6	4,1	4,2	4,8	4,5	5,1	0,3	0,6	0,4	
pruskowski	81,6	21,3	20,1	12,0	11,9	13,0	0,7	2,5	1,4	

Tabl. 9. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Wykształcenie								nieustalone		
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone	razem		w tym dla osób nieobcych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy	
w tysiącach											
MIASTA (dok.)											
Powiaty (dok):											
przasnyski	17,5	3,1	3,7	2,5	3,0	3,9	0,2	1,0	0,5		
przysuski	5,6	1,1	1,4	0,8	1,0	1,0	0,0	0,3	0,1		
pułtowski	16,6	3,2	3,6	2,5	3,4	3,1	0,2	0,5	0,4		
radomski	25,8	4,6	6,4	2,4	5,0	5,6	0,2	1,6	1,2		
siedlecki	1,6	0,2	0,4	0,2	0,4	0,3	0,1	0,1	0,0		
sierpecki	16,5	2,8	4,3	1,7	3,1	3,8	0,2	0,6	0,5		
sochaczewski	33,4	5,8	8,4	4,1	7,0	7,1	0,3	0,6	0,4		
sokołowski	18,2	3,4	4,8	1,9	3,8	3,6	0,2	0,5	0,4		
szydłowiecki	10,7	2,1	2,0	1,7	2,0	1,9	0,2	0,8	0,6		
warszawski zachodni	33,5	8,8	7,7	4,8	5,0	5,8	0,3	1,1	0,6		
węgrowski	16,9	2,9	3,5	3,0	3,4	3,6	0,1	0,5	0,4		
wołomiński	124,8	29,6	26,6	20,4	20,3	23,9	1,0	3,1	2,0		
wyszkowski	23,4	4,7	6,1	2,7	4,6	4,4	0,3	0,7	0,5		
zwoleński	7,2	1,6	1,2	1,4	1,1	1,5	0,0	0,4	0,3		
żuromiński	9,6	1,7	1,9	1,6	1,8	2,2	0,1	0,3	0,3		
żyrardowski	41,6	7,5	9,0	6,8	7,8	9,4	0,4	0,8	0,5		
Miasta na prawach powiatu:											
Ostrolęka	46,6	10,1	11,0	5,7	6,6	8,9	0,4	4,0	2,9		
Płock	109,3	23,2	26,6	13,9	20,3	20,8	0,9	3,6	2,5		
Radom	193,7	42,1	40,6	24,3	35,2	40,5	1,5	9,5	6,2		
Siedlce	66,0	17,1	15,2	8,8	10,8	11,0	0,6	2,5	1,2		
m.st. Warszawa	1502,7	568,0	308,9	257,0	127,6	168,2	7,7	65,4	37,1		

Tabl. 9. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Wykształcenie							nieustalone		w tym dla osób nieobecnym przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone	razem		
								w tym dla osób nieobecnym przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy		
w tysiącach										
Razem	1608,6	190,5	262,0	171,0	384,4	525,7	42,3	32,8	19,8	
Powiaty:										
białobrzezki	21,7	1,6	2,5	2,1	5,9	8,5	0,8	0,2	0,1	
ciechanowski	36,8	3,5	5,4	3,9	9,6	13,1	0,7	0,7	0,4	
garwoliński	66,1	6,2	11,6	6,5	17,7	21,9	1,4	0,8	0,4	
gostyniński	24,0	1,9	3,8	1,9	6,1	8,9	0,7	0,7	0,4	
grodziski	30,4	5,3	5,8	4,1	6,3	7,9	0,4	0,5	0,3	
grójcecki	55,5	5,3	10,0	5,3	14,1	18,9	1,3	0,6	0,3	
koziński	38,1	3,6	6,0	3,9	9,5	13,6	1,0	0,6	0,6	
legionowski	41,2	10,2	9,1	5,8	6,7	8,2	0,4	0,8	0,4	
lipski	26,7	2,6	4,4	2,7	6,6	8,9	1,0	0,6	0,5	
łosicki	22,1	1,9	3,3	2,2	5,2	8,7	0,5	0,4	0,4	
makowski	29,2	2,5	5,3	3,0	6,4	10,5	0,8	0,7	0,6	
miński	70,0	7,9	12,3	8,3	17,9	21,3	1,4	1,0	0,3	
miławski	37,7	2,7	5,1	3,7	10,9	13,4	1,3	0,6	0,4	
nowodworski	33,3	4,2	6,1	3,5	8,6	9,7	0,7	0,6	0,4	
ostrołęcki	71,1	6,7	11,6	5,2	15,8	25,7	3,2	2,9	2,4	
ostrowski	43,7	3,7	7,2	3,3	10,7	16,3	1,2	1,2	1,0	
otwocki	39,5	5,6	7,1	4,6	10,2	10,8	0,8	0,4	0,3	
piaseczyński	73,0	19,5	14,3	9,7	11,0	15,7	1,0	1,7	0,8	
płocki	86,1	8,7	13,0	9,0	22,1	29,4	2,3	1,7	0,8	
płoński	53,3	4,4	7,2	6,0	12,9	20,6	1,4	0,8	0,3	
pruszkowski	51,3	13,6	10,8	8,2	6,6	9,8	0,7	1,6	0,8	

Tabl. 9. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Wykształcenie																																														
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone	nieustalone																																							
								razem	w tym dla osób nieobecných przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy																																						
w tysiącach																																															
WIEŚ (dok.)																																															
Powiaty (dok):																																															
przasnyski	28,6	2,1	3,9	2,8	6,9	11,0	1,3	0,6																																							
przysuski	32,5	2,6	4,6	3,4	7,5	11,5	1,9	1,0																																							
pułtusk	27,5	2,8	4,0	2,8	6,9	9,4	0,9	0,7																																							
radomski	101,1	11,1	17,4	8,2	25,0	34,9	1,6	2,9																																							
siedlecki	68,2	7,0	9,6	7,5	17,7	23,1	2,4	0,9																																							
sierpecki	29,9	2,2	4,7	2,6	7,6	11,6	0,8	0,5																																							
sochaczewski	40,2	4,7	7,7	3,8	10,4	12,4	0,7	0,4																																							
sokołowski	31,5	2,5	4,4	3,0	8,0	11,8	1,1	0,6																																							
sztylwoński	24,4	2,1	3,6	1,8	6,6	8,5	1,0	0,8																																							
warszawski zachodni	58,0	12,9	12,2	7,5	9,8	13,1	1,0	1,5																																							
węgrowski	42,1	3,2	4,9	5,3	11,3	15,3	1,6	0,6																																							
wołomiński	59,9	6,0	7,0	9,1	16,4	19,6	1,0	0,8																																							
wyszkowski	39,2	3,5	5,5	3,2	10,9	13,7	1,5	1,0																																							
zwoleński	24,9	1,8	3,4	2,3	6,3	9,9	0,7	0,5																																							
żuromiński	25,3	1,7	3,5	1,9	6,2	10,3	1,3	0,4																																							
żyrardowski	24,5	2,7	4,0	2,7	6,1	8,0	0,4	0,6																																							

Tabl. 10. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia, kontynuacji nauki i płci w 2011 r.

Wyszczególnienie	Wykształcenie							nieustalone	
	Ogółem	wyższe	średnie zawodowe i policealne	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone i gimnazjalne	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	razem	
								w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy	
w tysiącach									
O g ó l e m ^a	4566,7	1075,7	902,5	634,7	762,9	976,4	63,3	151,2	90,5
Kontynuujący naukę w trybie dziennym/stacjonarnym	507,8	39,0	10,8	104,3	1,6	339,1	13,0	—	—
Kontynuujący naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	206,4	78,8	38,6	71,4	8,5	9,0	0,1	—	—
Nie kontynuują nauki	3650,9	919,6	841,0	459,1	752,7	628,3	50,2	—	—
Mężczyźni ^a	2162,2	454,0	438,8	242,9	468,8	462,4	23,9	71,4	42,8
Kontynuujący naukę w trybie dziennym/stacjonarnym	249,7	15,8	5,5	45,5	1,0	174,8	7,0	—	—
Kontynuujący naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	87,3	27,5	19,1	30,2	5,0	5,6	0,0	—	—
Nie kontynuują nauki	1726,7	387,9	409,9	167,3	462,8	282,1	16,9	—	—
Kobiety ^a	2404,5	621,7	463,7	391,8	294,1	514,0	39,4	79,8	47,7
Kontynuujący naukę w trybie dziennym/stacjonarnym	258,1	23,2	5,2	58,8	0,6	164,3	6,0	—	—
Kontynuujący naukę w trybie wieczorowym, zaocznym (niestacjonarnym), na odległość	119,1	51,3	19,6	41,2	3,5	3,5	0,0	—	—
Nie kontynuują nauki	1924,2	531,7	431,1	291,8	290,0	346,2	33,3	—	—

^a W dalszym podziale nie uwzględniono nieustalonego faktu kontynuacji nauki.

Tabl. 11. Ludność według głównego źródła utrzymania, grup wieku i płci w 2011 r.

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania										nieustalone	
	w tym										razem	w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy
	Ogółem	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu				
	w tysiącach											
O g ó l e m	5268,7	1763,2	429,8	974,6	213,2	82,9	112,5	1534,9	152,2	89,1		
19 lat i mniej	1114,1	10,1	0,9	—	6,0	1,2	6,3	1079,2	10,4	3,4		
20–24	364,5	146,8	12,5	—	10,4	5,0	20,0	154,3	15,3	6,3		
25–29	441,5	282,5	36,6	—	6,7	9,1	15,4	67,9	22,8	16,5		
30–34	448,0	291,2	53,9	0,0	7,0	9,5	13,1	50,6	21,9	16,5		
35–39	396,6	252,7	62,4	0,5	7,4	8,3	10,6	38,0	15,9	11,3		
40–44	320,4	195,3	59,0	1,5	9,2	7,0	9,0	27,7	11,2	7,6		
45–49	314,6	177,4	61,1	3,1	14,4	7,7	9,5	29,7	11,1	7,2		
50–54	384,2	199,6	69,2	9,7	32,1	12,6	12,1	36,5	11,7	7,2		
55–59	399,5	148,7	50,4	81,0	49,8	15,5	10,4	32,4	10,6	6,1		
60–64	319,5	46,0	17,5	201,4	28,2	5,5	3,8	9,8	6,9	3,5		
65 lat i więcej	765,6	13,0	6,3	677,5	41,9	1,6	2,2	8,7	14,4	3,6		

Tabl. 11. Ludność według głównego źródła utrzymania, grup wieku i płci w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania										nieustalone	
	w tym										razem	w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy
	Ogółem	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu				
	w tysiącach											
Mężczyźni	2522,1	893,8	273,3	345,5	100,8	40,2	57,7	735,3	72,0	42,1		
19 lat i mniej	570,5	5,7	0,6	—	3,0	0,5	3,0	552,5	5,3	1,7		
20–24	185,3	78,9	8,8	—	5,1	2,0	9,0	73,8	7,4	2,7		
25–29	220,8	145,4	23,8	—	3,7	3,5	7,0	26,6	10,6	7,3		
30–34	222,7	148,5	34,7	0,0	3,8	3,8	5,8	15,1	10,6	7,8		
35–39	198,1	127,1	38,0	0,4	4,2	3,3	4,9	12,1	7,5	5,3		
40–44	160,7	95,7	35,1	1,4	4,9	3,1	4,9	9,7	5,4	3,6		
45–49	156,3	82,9	36,5	2,7	7,6	3,8	5,6	11,1	5,6	3,6		
50–54	186,3	89,5	43,2	4,9	15,7	5,8	7,2	13,6	6,0	3,6		
55–59	188,5	80,6	35,1	12,2	26,1	8,5	6,5	13,6	5,5	3,2		
60–64	144,9	31,3	13,5	62,5	19,9	4,8	3,1	5,9	3,5	1,7		
65 lat i więcej	288,1	8,3	3,9	261,4	6,7	0,9	0,7	1,5	4,6	1,5		

Tabl. 11. Ludność według głównego źródła utrzymania, grup wieku i płci w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania										nieustalone	
	w tym										razem	w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy
	Ogółem	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu				
	w tysiącach											
Kobiety	2746,5	869,4	156,5	629,1	112,4	42,7	54,8	799,6	80,1	47,0		
19 lat i mniej	543,6	4,4	0,3	—	3,0	0,7	3,4	526,7	5,1	1,6		
20–24	179,2	67,9	3,7	—	5,3	3,0	10,9	80,5	7,8	3,6		
25–29	220,7	137,1	12,8	—	3,0	5,6	8,4	41,4	12,2	9,2		
30–34	225,3	142,7	19,2	0,0	3,2	5,8	7,4	35,5	11,3	8,6		
35–39	198,5	125,6	24,4	0,1	3,2	5,0	5,7	26,0	8,4	6,0		
40–44	159,7	99,6	23,9	0,1	4,2	3,8	4,0	18,0	5,8	4,0		
45–49	158,4	94,5	24,5	0,4	6,8	3,8	4,0	18,7	5,5	3,6		
50–54	197,9	110,1	26,0	4,8	16,4	6,8	4,9	22,9	5,8	3,5		
55–59	211,1	68,1	15,3	68,8	23,7	7,0	3,9	18,9	5,2	2,9		
60–64	174,6	14,7	4,0	138,9	8,3	0,6	0,7	3,9	3,4	1,8		
65 lat i więcej	477,5	4,7	2,4	416,0	35,3	0,6	1,5	7,2	9,7	2,1		

Tabl. 12. Ludność według głównego źródła utrzymania, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania										nieustalone	w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy	
	w tym												razem
	Ogółem	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu					
w tysiącach													
O g ó l e m	5268,7	1763,2	429,8	974,6	213,2	82,9	112,5	1534,9	152,2	89,1			
Powiaty:													
białobrzezki	33,9	8,1	5,8	6,0	1,2	0,4	0,6	11,5	0,4	0,2			
ciechanowski	91,6	28,1	8,3	15,1	5,4	1,7	1,8	29,2	1,8	0,9			
garwoliński	108,4	34,3	9,8	18,5	4,5	1,3	2,0	36,6	1,4	0,9			
gostyniński	47,0	12,1	4,8	9,0	2,2	1,6	1,0	14,5	1,8	1,0			
grodziski	85,6	30,0	6,2	14,9	3,6	1,2	1,6	26,3	1,8	1,1			
grójcecki	98,6	27,1	16,6	18,3	3,2	1,0	1,6	29,4	1,1	0,5			
kozienicki	62,6	18,5	5,7	11,9	2,6	1,0	1,2	20,2	1,3	1,0			
legionowski	107,1	40,3	6,6	16,9	3,7	1,5	1,9	33,5	2,5	1,4			
lipski	36,3	7,1	6,0	8,2	1,7	0,6	0,7	11,0	1,0	0,7			
łosicki	32,7	6,6	5,2	6,7	1,9	0,4	0,7	10,4	0,6	0,5			
makowski	47,2	9,8	6,6	8,9	2,2	1,0	1,0	16,2	1,3	1,1			
miński	147,4	52,7	10,4	24,9	6,1	1,8	2,2	46,9	2,3	1,0			
miławski	74,9	21,1	7,4	13,4	4,3	1,5	1,3	24,2	1,6	1,0			
nowodworski	77,8	27,9	5,0	13,1	3,3	1,3	1,2	24,2	1,7	1,1			
ostrołęcki	87,4	18,7	12,5	14,1	3,6	1,0	1,5	33,0	3,1	2,5			
ostrowski	75,5	18,7	8,8	14,8	3,6	1,4	1,4	24,7	2,1	1,7			
otwocki	120,6	43,3	8,0	21,7	4,4	1,7	2,3	36,4	2,7	1,4			
piaseczyński	163,9	60,4	14,0	24,3	4,8	1,5	3,0	51,7	4,0	1,6			
płocki	110,1	29,9	11,4	19,0	4,9	2,5	2,1	38,2	1,9	0,9			
płoński	89,3	24,6	10,9	16,1	5,0	1,8	1,5	27,9	1,3	0,7			
pruskowski	154,3	56,6	12,0	27,8	5,4	1,7	2,4	44,1	4,1	2,2			
O g ó l e m	974,6	213,2	82,9	112,5	1534,9	152,2	89,1						

Tabl. 12. Ludność według głównego źródła utrzymania, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania							nieustalone		
	w tym							na utrzymaniu	razem	
	Ogółem	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione			
									w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy	
w tysiącach										
O G Ó Ł E M (dok.)										
Powiaty (dok.):										
przasnyski	54,1	12,5	7,5	9,1	2,6	1,2	1,1	18,5	1,6	0,9
przysuski	43,7	8,9	5,6	9,3	1,6	1,5	1,0	14,4	1,3	0,8
pułtuski	51,3	14,9	5,9	8,8	2,5	1,1	0,7	16,2	1,2	0,6
radomski	149,6	37,8	12,7	24,8	6,0	5,0	3,6	55,2	4,5	3,3
siedlecki	81,8	21,1	10,0	15,5	3,8	1,1	1,3	28,2	0,9	0,6
sierpecki	53,9	13,3	5,7	9,7	2,5	1,5	1,0	19,0	1,0	0,8
sochaczewski	85,1	28,8	6,8	14,4	5,5	1,2	1,3	25,7	1,1	0,6
sokołowski	56,9	15,2	7,1	11,9	3,2	0,6	0,8	17,2	1,0	0,6
szydlowiecki	40,8	10,2	2,3	7,1	2,1	1,8	1,1	14,6	1,6	1,1
warszawski zachodni	107,2	38,4	9,4	17,2	3,7	1,2	1,7	32,8	2,6	1,1
węgrowski	68,2	19,6	6,7	13,0	3,5	1,2	1,5	21,6	1,1	0,8
wołomiński	219,6	80,5	14,2	32,9	7,7	3,4	4,4	72,4	3,9	2,4
wyszkowski	73,6	23,3	6,4	11,8	3,2	1,3	1,6	24,3	1,6	0,9
zwolencki	37,3	8,4	5,4	7,2	1,4	0,8	0,6	12,5	0,8	0,6
zuromiński	40,6	8,4	6,1	7,6	2,4	1,0	0,6	13,6	0,7	0,5
zyrdowski	76,5	26,6	4,6	13,7	5,4	1,3	1,4	22,1	1,4	0,6
Miasta na prawach powiatu:										
Ostrołęka	53,6	17,7	2,5	8,3	2,4	1,2	1,0	16,5	4,0	2,8
Płock	124,6	45,7	4,5	23,2	5,9	2,9	2,6	36,3	3,6	2,5
Radom	221,3	66,7	10,1	42,5	9,7	9,4	5,3	68,1	9,5	6,1
Siedlce	76,3	26,9	4,4	12,9	3,3	1,6	1,7	23,0	2,5	1,2
m.st. Warszawa	1700,6	662,7	110,0	350,1	57,6	14,5	45,2	393,0	66,3	36,5

Tabl. 12. Ludność według głównego źródła utrzymania, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania										nieustalone	
	w tym										na utrzymaniu	razem
	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione			w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy			
	3381,7	1255,4	201,2	644,6	129,4	50,7	78,7	899,1	119,3	69,6		
Razem												
Powiaty:												
białobrzeski	8,2	2,7	0,7	1,4	0,3	0,1	0,1	2,7	0,2	0,1		
ciechanowski	48,7	17,7	2,4	7,8	2,9	1,0	1,1	14,8	1,1	0,6		
garwoliński	30,4	10,9	1,8	4,7	1,1	0,4	0,7	10,3	0,7	0,5		
gostyniński	19,3	6,0	0,9	3,7	0,8	0,8	0,3	5,8	1,0	0,6		
grodziski	49,6	17,8	3,1	9,4	1,8	0,7	1,0	14,5	1,3	0,8		
grójcecki	34,2	12,7	2,4	6,0	1,2	0,5	0,7	10,0	0,5	0,2		
kozienicki	18,7	6,9	0,6	3,6	0,8	0,3	0,3	5,4	0,7	0,4		
legionowski	57,5	21,7	2,8	10,4	2,3	0,8	1,1	16,6	1,7	1,0		
lipski	5,9	1,9	0,4	1,1	0,3	0,1	0,1	1,6	0,4	0,2		
łosicki	7,2	2,1	0,7	1,3	0,4	0,1	0,1	2,2	0,2	0,1		
makowski	13,0	3,6	0,6	2,3	0,6	0,4	0,4	4,4	0,6	0,5		
miński	65,1	24,5	4,0	11,2	2,5	0,8	0,9	19,9	1,2	0,8		
miławski	30,9	10,7	1,5	5,2	1,9	0,7	0,6	9,1	1,0	0,6		
nowodworski	39,0	15,3	1,7	6,5	1,6	0,8	0,6	11,4	1,1	0,7		
ostrołęcki	3,1	0,8	0,2	0,4	0,1	0,1	0,1	1,2	0,2	0,2		
ostrowski	24,8	7,5	1,8	4,1	1,2	0,6	0,5	8,2	0,9	0,7		
otwocki	74,5	26,5	4,9	13,9	2,7	1,0	1,5	21,7	2,3	1,1		
piaseczyński	75,6	29,5	5,2	12,4	2,0	0,7	1,5	21,9	2,3	0,8		
płocki	9,9	3,0	0,5	1,8	0,5	0,3	0,3	3,2	0,2	0,1		
płoński	27,2	9,7	1,5	4,4	1,6	0,7	0,5	8,2	0,6	0,4		
pruskowski	93,8	36,5	5,6	18,2	3,6	1,1	1,4	24,8	2,6	1,4		

Tabl. 12. Ludność według głównego źródła utrzymania, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania								nieustalone	
	w tym								na utrzymaniu	razem
	Ogółem	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy		
	w tysiącach									
	MIASTA (dok.)									
Powiaty (dok.):	20,4	6,7	1,0	3,3	0,9	0,5	0,4	6,6	1,0	0,5
przasnyski	6,3	2,1	0,4	1,2	0,2	0,2	0,1	1,8	0,3	0,1
przysuski	19,2	6,9	1,1	3,1	0,9	0,6	0,2	5,8	0,5	0,4
pułtuski	29,2	8,4	1,0	5,9	1,4	1,1	0,7	9,0	1,6	1,2
radomski	1,8	0,6	0,1	0,3	0,1	0,0	0,0	0,6	0,1	0,0
siedlecki	18,8	6,1	0,9	3,5	0,9	0,6	0,3	5,9	0,6	0,5
sierpecki	38,1	14,3	1,6	6,7	2,4	0,5	0,6	11,1	0,6	0,4
sochaczewski	21,0	7,7	1,3	3,5	1,1	0,3	0,3	6,4	0,5	0,3
sokołowski	12,3	3,4	0,6	2,1	0,6	0,4	0,3	3,9	0,8	0,6
szydlowiecki	38,9	14,4	2,9	6,9	1,2	0,4	0,7	11,3	1,1	0,6
warszawski zachodni	19,6	7,0	1,0	3,2	0,8	0,4	0,4	6,3	0,5	0,3
węgrowski	148,5	56,3	9,3	22,2	4,5	2,1	3,2	47,7	3,1	2,0
wołomiński	27,3	10,1	1,8	4,1	1,0	0,6	0,6	8,5	0,6	0,5
wyszkowski	8,2	2,7	0,5	1,5	0,3	0,2	0,1	2,6	0,4	0,3
zwoleński	11,0	3,3	0,9	1,7	0,5	0,4	0,3	3,6	0,3	0,3
zuromiński	47,9	18,0	1,9	8,9	3,3	0,9	0,8	13,3	0,8	0,5
zyrdardowski	53,6	17,7	2,5	8,3	2,4	1,2	1,0	16,5	4,0	2,8
Miasta na prawach powiatu:	124,6	45,7	4,5	23,2	5,9	2,9	2,6	36,3	3,6	2,5
Ostrołęka	221,3	66,7	10,1	42,5	9,7	9,4	5,3	68,1	9,5	6,1
Płock	76,3	26,9	4,4	12,9	3,3	1,6	1,7	23,0	2,5	1,2
Radom	1700,6	662,7	110,0	350,1	57,6	14,5	45,2	393,0	66,3	36,5
Siedlce										
m.st. Warszawa										

Tabl. 12. Ludność według głównego źródła utrzymania, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania										nieustalone	
	w tym										razem	w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy
	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	na utrzymaniu					
w tysiącach												
Razem	1886,9	507,7	228,6	330,1	83,8	32,2	33,9	635,8	32,8	19,5		
Powiaty:												
białobrzeski	25,7	5,4	5,1	4,6	0,9	0,3	0,4	8,8	0,2	0,1		
ciechanowski	42,9	10,4	5,9	7,3	2,6	0,7	0,7	14,4	0,7	0,3		
garwoliński	78,0	23,4	8,0	13,9	3,3	0,9	1,4	26,3	0,8	0,4		
gostyniński	27,7	6,2	3,8	5,3	1,3	0,8	0,7	8,8	0,7	0,4		
grodziski	36,0	12,1	3,1	5,4	1,9	0,5	0,6	11,8	0,5	0,3		
grójcecki	64,3	14,4	14,1	12,3	2,0	0,5	1,0	19,4	0,6	0,3		
kozienicki	43,9	11,6	5,1	8,3	1,8	0,8	0,9	14,8	0,7	0,6		
legionowski	49,6	18,5	3,8	6,6	1,4	0,7	0,7	16,9	0,8	0,4		
lipski	30,4	5,2	5,6	7,1	1,4	0,5	0,6	9,4	0,6	0,5		
łosicki	25,5	4,5	4,6	5,4	1,5	0,3	0,6	8,2	0,4	0,3		
makowski	34,1	6,3	5,9	6,7	1,6	0,7	0,6	11,7	0,7	0,6		
miński	82,3	28,2	6,4	13,7	3,6	1,0	1,3	27,0	1,0	0,2		
miławski	44,0	10,3	5,9	8,2	2,4	0,8	0,7	15,1	0,6	0,4		
nowodworski	38,8	12,6	3,3	6,6	1,6	0,6	0,6	12,8	0,6	0,4		
ostrołęcki	84,3	17,8	12,3	13,7	3,4	1,0	1,3	31,7	2,9	2,3		
ostrowski	50,7	11,2	7,0	10,7	2,3	0,8	0,9	16,5	1,2	1,0		
otwocki	46,1	16,8	3,1	7,9	1,7	0,7	0,8	14,7	0,4	0,3		
piaseczyński	88,3	30,9	8,8	11,9	2,7	0,8	1,5	29,8	1,7	0,8		
płocki	100,2	26,9	10,9	17,2	4,4	2,2	1,8	35,0	1,7	0,8		
płoński	62,0	14,9	9,4	11,7	3,4	1,1	1,0	19,7	0,8	0,3		
pruskowski	60,5	20,0	6,4	9,6	1,8	0,6	1,0	19,3	1,6	0,8		

Tabl. 12. Ludność według głównego źródła utrzymania, miejsca zamieszkania i powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Główne źródło utrzymania							nieustalone		
	w tym							na utrzymaniu	razem	
	praca najemna	praca na rachunek własny	emerytury	renty	zasiłki i świadczenia	pozostałe źródła dochodów osobno nie wymienione	w tym dla osób nieobecnych przebywających za granicą powyżej 12 miesięcy			
	w tysiącach									
	WIEŚ (dok.)									
Powiaty (dok.):										
przasnyski	33,7	5,8	6,4	5,8	1,8	0,7	0,6	11,9	0,6	0,5
przysuski	37,4	6,8	5,3	8,1	1,3	1,3	0,9	12,6	1,0	0,6
pułtuski	32,1	8,0	4,8	5,7	1,6	0,5	0,5	10,4	0,7	0,2
radomski	120,4	29,3	11,7	18,9	4,6	3,9	3,0	46,1	2,9	2,1
siedlecki	80,0	20,4	9,9	15,2	3,6	1,0	1,2	27,6	0,9	0,6
sierpecki	35,0	7,3	4,8	6,2	1,6	0,9	0,7	13,1	0,4	0,3
sochaczewski	47,0	14,5	5,2	7,7	3,0	0,7	0,7	14,5	0,5	0,2
sokołowski	35,9	7,5	5,8	8,3	2,1	0,3	0,5	10,8	0,6	0,3
sztybowiecki	28,6	6,8	1,7	5,0	1,5	1,4	0,8	10,7	0,8	0,5
warszawski zachodni	68,3	24,1	6,5	10,3	2,5	0,8	1,0	21,5	1,5	0,6
węgrowski	48,6	12,6	5,7	9,8	2,8	0,7	1,1	15,3	0,6	0,4
włomiński	71,1	24,2	4,9	10,7	3,2	1,3	1,3	24,8	0,8	0,5
wyszkowski	46,3	13,2	4,6	7,7	2,2	0,7	1,0	15,7	1,0	0,3
zwoleński	29,1	5,7	4,9	5,7	1,1	0,6	0,5	9,9	0,5	0,3
żuromiński	29,6	5,1	5,2	6,0	1,9	0,7	0,4	10,0	0,4	0,3
żyrardowski	28,6	8,6	2,8	4,8	2,0	0,4	0,5	8,9	0,6	0,1

Tabl. 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		w tysiącach		w %					
		razem	pracujący						
O g ó l e m	4459,9	2375,8	2124,9	251,0	1936,7	147,4	55,1	49,3	10,6
Powiaty:									
białobrzegi	27,9	12,6	11,1	1,5	14,9	0,4	45,9	40,5	11,8
ciechanowski	77,4	36,1	30,9	5,2	39,6	1,8	47,7	40,9	14,3
garwoliński	89,0	46,7	41,4	5,3	41,0	1,4	53,2	47,2	11,3
gostyński	39,9	19,6	16,0	3,6	18,6	1,7	51,4	41,9	18,5
grodziski	71,4	38,8	35,3	3,5	30,9	1,7	55,7	50,7	8,9
grójcecki	82,9	43,6	40,3	3,2	38,3	1,1	53,2	49,3	7,4
kozienicki	53,1	26,3	22,1	4,2	25,5	1,3	50,8	42,7	16,0
legionowski	88,3	51,0	46,3	4,7	34,8	2,4	59,4	53,9	9,3
lipski	31,2	14,0	11,2	2,8	16,2	1,0	46,4	37,1	19,9
łosicki	27,6	12,5	11,0	1,5	14,6	0,6	46,2	40,8	11,7
makowski	39,3	18,7	15,3	3,3	19,3	1,3	49,1	40,4	17,9
miński	122,3	66,7	60,2	6,5	53,4	2,2	55,5	50,1	9,8
mławski	62,6	30,6	26,8	3,8	30,5	1,5	50,1	43,9	12,5
nowodworski	65,4	36,4	32,7	3,7	27,3	1,7	57,1	51,3	10,2
ostrołęcki	71,3	35,4	30,2	5,2	32,8	3,1	52,0	44,3	14,8
ostrowski	63,2	27,5	23,5	4,0	33,6	2,1	45,1	38,4	14,7
otwocki	101,2	55,6	50,7	5,0	43,0	2,5	56,4	51,4	8,9
piaseczyński	133,8	78,7	72,8	5,8	51,3	3,8	60,5	56,0	7,4
płocki	91,8	45,8	38,7	7,0	44,1	1,9	50,9	43,1	15,4
płoński	74,8	38,2	33,2	5,0	35,3	1,3	51,9	45,2	13,0
pruskowski	129,9	73,1	67,8	5,4	52,9	3,9	58,0	53,8	7,3

^a Przy wyliczeniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy.

Tabl. 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		w tysiącach		w %					
		razem	pracujący						
Powiaty (dok.):									
przasnyski	44,7	21,5	18,4	3,1	21,5	1,6	49,9	42,7	14,6
przysuski	37,0	16,6	12,9	3,7	19,1	1,3	46,4	36,2	22,1
pułtuski	42,7	22,8	20,1	2,7	18,6	1,2	55,1	48,5	11,9
radomski	123,0	59,9	46,8	13,1	58,7	4,4	50,5	39,5	21,8
siedlecki	67,6	32,6	29,2	3,4	34,0	0,9	49,0	43,8	10,6
sierpecki	45,0	19,9	17,3	2,5	24,1	1,0	45,2	39,4	12,7
sochaczewski	71,7	39,5	35,8	3,7	31,1	1,0	55,9	50,7	9,3
sokołowski	48,3	24,7	22,2	2,5	22,6	1,0	52,1	46,9	9,9
szydlowiecki	34,1	16,6	11,7	4,9	15,9	1,6	51,2	36,1	29,5
warszawski zachodni	89,2	51,3	47,9	3,4	35,4	2,5	59,2	55,3	6,6
węgrowski	57,3	27,3	24,4	2,9	29,1	1,0	48,4	43,3	10,6
wołomiński	179,7	99,5	89,3	10,2	76,6	3,7	56,5	50,7	10,2
wyszkowski	60,8	32,4	28,5	3,9	26,8	1,6	54,7	48,2	12,0
zwoleński	31,1	15,0	12,4	2,6	15,4	0,8	49,4	40,9	17,1
żuromiński	33,9	16,5	13,6	2,8	16,7	0,7	49,7	41,1	17,2
żyrardowski	64,5	33,5	29,9	3,6	29,7	1,3	53,0	47,3	10,8
Miasta na prawach powiatu:									
Ostrołęka	45,5	24,2	20,4	3,7	17,4	3,9	58,1	49,1	15,5
Płock	106,9	57,4	48,8	8,6	46,0	3,5	55,5	47,2	14,9
Radom	189,2	96,0	76,5	19,5	84,0	9,3	53,3	42,5	20,3
Siedlce	64,5	35,7	31,2	4,5	26,3	2,4	57,6	50,3	12,7
m.st. Warszawa	1478,9	825,1	769,6	55,5	589,8	64,0	58,3	54,4	6,7

^a Przy wyliczeniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy.

Tabl. 14. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
	w tysiącach		razem	pracujący	bezrobotni					
O g ó l e m	4459,9	2375,8	2124,9	251,0	1936,7	147,4	55,1	49,3	10,6	
15-17 lat	175,5	2,2	1,8	0,4	168,6	4,7	1,3	1,1	18,4	
18-19	129,8	19,6	11,5	8,1	106,3	4,0	15,6	9,2	41,1	
20-24	364,5	206,3	158,4	47,8	143,2	15,1	59,0	45,3	23,2	
25-29	441,5	345,1	305,3	39,8	73,9	22,6	82,4	72,9	11,5	
30-34	448,0	357,4	328,0	29,4	68,9	21,6	83,8	76,9	8,2	
35-39	396,6	322,9	297,6	25,3	58,0	15,7	84,8	78,1	7,8	
40-44	320,4	259,9	238,6	21,3	49,5	11,0	84,0	77,1	8,2	
45-49	314,6	245,6	222,7	22,9	58,2	10,9	80,9	73,3	9,3	
50-54	384,2	279,4	251,7	27,8	93,2	11,5	75,0	67,5	9,9	
55-59	399,5	217,7	196,2	21,4	171,5	10,4	55,9	50,4	9,8	
60-64	319,5	82,4	76,4	6,0	230,8	6,4	26,3	24,4	7,3	
65 lat i więcej	765,6	37,5	36,7	0,8	714,7	13,5	5,0	4,9	2,1	
Ekonomiczne grupy wieku^b :										
przedprodukcyjny	175,5	2,2	1,8	0,4	168,6	4,7	1,3	1,1	18,4	
produkcyjny	3344,2	2307,9	2059,1	248,7	910,0	126,3	71,7	64,0	10,8	
mobilny	2100,9	1511,1	1339,4	171,7	499,7	90,1	75,2	66,6	11,4	
niemobilny	1243,3	796,8	719,7	77,0	410,3	36,2	66,0	59,6	9,7	
poprodukcyjny	940,3	65,7	63,9	1,8	858,1	16,5	7,1	6,9	2,8	

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Przedprodukcyjny – 15-17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18-64 lata, kobiety – 18-59 lat; mobilny – 18-44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 14. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem		Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
	w tysiącach		razem	pracujący	bezrobotni					
	w %									
Mężczyźni	2107,6	1266,8	1125,1	141,7	771,1	69,8	62,2	55,2	11,2	
15-17 lat	89,7	1,4	1,1	0,2	86,0	2,3	1,6	1,3	17,7	
18-19	66,3	11,2	6,6	4,6	53,1	2,0	17,4	10,2	41,1	
20-24	185,3	114,0	86,6	27,3	64,0	7,4	64,0	48,7	24,0	
25-29	220,8	183,5	161,0	22,6	26,8	10,5	87,3	76,5	12,3	
30-34	222,7	189,1	173,3	15,8	23,1	10,5	89,1	81,7	8,4	
35-39	198,1	168,8	155,7	13,1	21,8	7,4	88,5	81,7	7,8	
40-44	160,7	134,4	123,1	11,3	21,0	5,3	86,5	79,2	8,4	
45-49	156,3	123,7	111,6	12,0	27,1	5,5	82,0	74,0	9,7	
50-54	186,3	139,4	123,8	15,7	41,0	5,9	77,3	68,6	11,2	
55-59	188,5	123,9	110,4	13,5	59,2	5,4	67,7	60,3	10,9	
60-64	144,9	54,1	49,1	5,0	87,4	3,4	38,2	34,7	9,2	
65 lat i więcej	288,1	23,3	22,9	0,5	260,5	4,3	8,2	8,1	2,0	
Ekonomiczne grupy wieku^b:										
przedprodukcyjny	89,7	1,4	1,1	0,2	86,0	2,3	1,6	1,3	17,7	
produkcyjny	1729,8	1242,1	1101,1	141,0	424,6	63,2	74,5	66,1	11,3	
mobilny	1053,9	801,0	706,3	94,8	209,8	43,0	79,2	69,9	11,8	
niemobilny	676,0	441,1	394,9	46,2	214,7	20,1	67,3	60,2	10,5	
poprodukcyjny	288,1	23,3	22,9	0,5	260,5	4,3	8,2	8,1	2,0	

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Przedprodukcyjny – 15-17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18-64 lata, kobiety – 18-59 lat; mobilny – 18-44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 14. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem		Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
	w tysiącach		w %							
	razem	pracujący	bezrobotni	Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia		
Kobiety	2352,3	1109,0	109,3	1165,6	77,7	48,8	44,0	9,9		
15-17 lat	85,8	0,8	0,2	82,6	2,4	1,0	0,8	19,5		
18-19	63,5	8,4	3,5	53,1	2,0	13,6	8,0	41,2		
20-24	179,2	92,3	20,5	79,2	7,8	53,8	41,9	22,2		
25-29	220,7	161,5	17,2	47,1	12,1	77,4	69,2	10,7		
30-34	225,3	168,3	13,6	45,8	11,1	78,6	72,3	8,1		
35-39	198,5	154,1	12,2	36,1	8,3	81,0	74,6	7,9		
40-44	159,7	125,5	10,0	28,5	5,7	81,5	75,0	8,0		
45-49	158,4	121,9	10,8	31,0	5,4	79,7	72,6	8,9		
50-54	197,9	140,0	12,1	52,2	5,7	72,8	66,5	8,6		
55-59	211,1	93,7	7,9	112,3	5,0	45,5	41,7	8,4		
60-64	174,6	28,3	1,0	143,4	3,0	16,5	15,9	3,7		
65 lat i więcej	477,5	14,1	0,3	454,2	9,2	3,0	2,9	2,2		
Ekonomiczne grupy wieku^b:										
przedprodukcyjny	85,8	0,8	0,2	82,6	2,4	1,0	0,8	19,5		
produkcyjny	1614,3	1065,8	107,8	485,4	63,1	68,7	61,8	10,1		
mobilny	1047,0	710,1	76,9	289,8	47,1	71,0	63,3	10,8		
niemobilny	567,3	355,7	30,8	195,6	16,1	64,5	58,9	8,7		
poprodukcyjny	652,2	42,4	1,4	597,6	12,1	6,6	6,4	3,2		

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Przedprodukcyjny – 15-17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18-64 lata, kobiety – 18-59 lat; mobilny – 18-44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 14. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r. (cd.)

Wyszczególnienie	Ogółem		Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
	w tysiącach		w tysiącach		w %					
	razem	pracujący	bezrobotni	Bierni zawodowo		Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia	
Miasta	2899,9	1599,7	1444,6	155,1	1184,7	115,5	57,5	51,9	9,7	
15-17 lat	95,9	0,8	0,6	0,2	91,7	3,4	0,9	0,7	23,8	
18-19	72,5	10,3	6,1	4,2	58,9	3,3	14,9	8,9	40,5	
20-24	221,8	119,5	93,8	25,7	90,1	12,2	57,0	44,8	21,5	
25-29	292,5	233,7	209,4	24,3	42,1	16,6	84,7	75,9	10,4	
30-34	305,6	249,4	230,5	18,8	39,5	16,7	86,3	79,8	7,6	
35-39	261,6	217,3	201,6	15,7	31,7	12,5	87,3	81,0	7,2	
40-44	199,0	164,8	152,0	12,8	25,5	8,7	86,6	79,9	7,8	
45-49	193,6	155,1	141,1	13,9	29,9	8,7	83,8	76,3	9,0	
50-54	250,1	188,9	170,5	18,4	51,9	9,3	78,5	70,8	9,7	
55-59	275,6	161,8	146,1	15,6	105,2	8,7	60,6	54,7	9,7	
60-64	222,9	66,2	61,5	4,7	151,5	5,2	30,4	28,3	7,1	
65 lat i więcej	508,8	31,8	31,1	0,7	466,7	10,2	6,4	6,2	2,3	
Ekonomiczne grupy wieku^b:										
przedprodukcyjny	95,9	0,8	0,6	0,2	91,7	3,4	0,9	0,7	23,8	
produkcyjny	2170,3	1543,0	1389,8	153,2	527,9	99,4	74,5	67,1	9,9	
mobilny	1352,9	995,1	893,6	101,5	287,8	70,0	77,6	69,7	10,2	
niemobilny	817,4	547,9	496,2	51,7	240,2	29,4	69,5	63,0	9,4	
poprodukcyjny	633,6	55,9	54,2	1,7	565,0	12,7	9,0	8,7	3,0	

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Przedprodukcyjny – 15-17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18-64 lata, kobiety – 18-59 lat; mobilny – 18-44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45-64 lata, kobiety – 45-59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 14. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem		Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
	w tysiącach		w %							
	razem	pracujący	bezrobotni	Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia		
Wieś	1560,0	776,2	95,9	752,0	31,9	50,8	44,5	12,4		
15–17 lat	79,6	1,4	0,2	76,9	1,2	1,8	1,5	15,4		
18–19	57,4	9,3	3,9	47,4	0,7	16,4	9,5	41,8		
20–24	142,8	86,7	22,1	53,1	3,0	62,0	46,2	25,5		
25–29	149,1	111,4	15,5	31,7	6,0	77,8	67,0	14,0		
30–34	142,4	108,1	10,6	29,4	4,9	78,6	70,9	9,8		
35–39	135,0	105,5	9,6	26,3	3,2	80,1	72,8	9,1		
40–44	121,4	95,1	8,5	24,0	2,3	79,8	72,7	9,0		
45–49	121,0	90,6	8,9	28,3	2,2	76,2	68,7	9,9		
50–54	134,1	90,5	9,4	41,4	2,2	68,6	61,5	10,4		
55–59	123,9	55,9	5,8	66,3	1,7	45,7	41,0	10,4		
60–64	96,7	16,1	1,3	79,3	1,2	16,9	15,5	8,1		
65 lat i więcej	256,9	5,7	0,1	248,0	3,2	2,2	2,2	1,3		
Ekonomiczne grupy wieku^b:										
przedprodukcyjny	79,6	1,4	0,2	76,9	1,2	1,8	1,5	15,4		
produkcyjny	1173,8	764,9	95,5	382,1	26,9	66,7	58,4	12,5		
mobilny	748,0	516,0	70,2	211,9	20,1	70,9	61,2	13,6		
niemobilny	425,8	248,9	25,3	170,1	6,8	59,4	53,4	10,2		
poprodukcyjny	306,7	9,8	0,2	293,0	3,8	3,3	3,2	1,7		

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Przedprodukcyjny – 15–17 lat; produkcyjny – mężczyźni – 18–64 lata, kobiety – 18–59 lat; mobilny – 18–44 lata; niemobilny – mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat; poprodukcyjny – mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

Tabl. 15. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem		Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
	razem	pracujący	bezrobotni							
	w tysiącach									
O g ó l e m	4459,9	2375,8	2124,9	251,0	1936,7	147,4	55,1	49,3	10,6	
Wyższe	1075,7	838,0	797,6	40,4	237,2	0,5	77,9	74,2	4,8	
Policealne i średnie zawodowe	902,5	572,1	514,8	57,3	330,2	0,2	63,4	57,1	10,0	
Średnie ogólnokształcące	634,7	327,6	285,1	42,6	307,0	0,1	51,6	44,9	13,0	
Zasadnicze zawodowe	762,9	469,1	399,8	69,3	293,7	0,0	61,5	52,4	14,8	
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^b	935,4	168,5	127,4	41,1	766,8	0,0	18,0	13,6	24,4	
Nieustalony poziom wykształcenia	148,8	0,5	0,3	0,3	1,8	146,5	23,2	12,4	46,6	
Mężczyźni	2107,6	1266,8	1125,1	141,7	771,1	69,8	62,2	55,2	11,2	
Wyższe	454,0	361,4	344,8	16,6	92,4	0,2	79,6	76,0	4,6	
Policealne i średnie zawodowe	438,8	317,4	286,6	30,8	121,2	0,2	72,4	65,4	9,7	
Średnie ogólnokształcące	242,9	152,6	133,6	19,0	90,2	0,1	62,8	55,0	12,4	
Zasadnicze zawodowe	468,8	320,7	274,2	46,5	148,0	0,0	68,4	58,5	14,5	
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^b	432,9	114,4	85,6	28,7	318,6	0,0	26,4	19,8	25,1	
Nieustalony poziom wykształcenia	70,2	0,3	0,2	0,1	0,6	69,3	31,0	17,7	42,8	
Kobiety	2352,3	1109,0	999,7	109,3	1165,6	77,7	48,8	44,0	9,9	
Wyższe	621,7	476,6	452,7	23,9	144,7	0,4	76,7	72,9	5,0	
Policealne i średnie zawodowe	463,7	254,7	228,2	26,5	209,0	0,1	54,9	49,2	10,4	
Średnie ogólnokształcące	391,8	175,0	151,4	23,6	216,7	0,0	44,7	38,7	13,5	
Zasadnicze zawodowe	294,1	148,4	125,5	22,8	145,7	0,0	50,5	42,7	15,4	
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^b	502,4	54,1	41,7	12,4	448,3	0,0	10,8	8,3	22,9	
Nieustalony poziom wykształcenia	78,6	0,2	0,1	0,1	1,1	77,2	17,8	8,7	51,1	

^a Przy wyliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

Tabl. 15. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo				Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawodowej ^a	Wskaźnik zatrudnienia ^a	Stopa bezrobocia
		w tysiącach		w %						
		razem	pracujący	bezrobotni						
Miasta	2899,9	1599,7	1444,6	155,1	1184,7	115,5	57,5	51,9	9,7	
Wyższe	885,2	683,9	653,0	30,9	200,8	0,5	77,3	73,8	4,5	
Policealne i średnie zawodowe	640,5	389,4	351,3	38,1	250,9	0,2	60,8	54,9	9,8	
Średnie ogólnokształcące	463,7	231,7	203,2	28,5	231,9	0,1	50,0	43,8	12,3	
Zasadnicze zawodowe	378,5	220,9	184,7	36,1	157,6	0,0	58,4	48,8	16,4	
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^b	415,4	73,4	52,1	21,3	342,0	0,0	17,7	12,5	29,0	
Nieustalony poziom wykształcenia	116,5	0,4	0,2	0,2	1,5	114,7	19,2	8,9	53,8	
Wieś	1560,0	776,2	680,3	95,9	752,0	31,9	50,8	44,5	12,4	
Wyższe	190,5	154,0	144,5	9,5	36,4	0,0	80,9	75,9	6,2	
Policealne i średnie zawodowe	262,0	182,7	163,5	19,2	79,3	0,0	69,7	62,4	10,5	
Średnie ogólnokształcące	171,0	95,9	81,8	14,1	75,1	0,0	56,1	47,9	14,7	
Zasadnicze zawodowe	384,4	248,2	215,1	33,2	136,1	0,0	64,6	56,0	13,4	
Podstawowe ukończone i gimnazjalne ^b	519,9	95,1	75,3	19,8	424,8	0,0	18,3	14,5	20,9	
Nieustalony poziom wykształcenia	32,3	0,2	0,1	0,1	0,3	31,8	40,1	27,3	31,9	

^a Przy wliczaniu wskaźników nie uwzględniono nieustalonego statusu na rynku pracy. ^b Łącznie z wykształceniem podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

Tabl. 16. Ludność według miejsca urodzenia i płci w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Urodzeni w Polsce	Urodzeni za granicą	Nieustalone miejsce urodzenia
	w tysiącach			
Ogółem	5268,7	5205,4	60,7	2,5
Mężczyźni	2522,1	2492,9	27,6	1,6
Kobiety	2746,5	2712,5	33,1	0,9
Miasta	3381,7	3327,7	51,7	2,3
Mężczyźni	1581,0	1556,3	23,3	1,5
Kobiety	1800,7	1771,5	28,4	0,8
Wieś	1886,9	1877,7	9,0	0,3
Mężczyźni	941,1	936,6	4,3	0,2
Kobiety	945,9	941,0	4,7	0,1

Tabl. 17. Ludność według miejsca urodzenia, płci i grup wieku w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Urodzeni w Polsce	Urodzeni za granicą	Nieustalone miejsce urodzenia
	w tysiącach			
Ogółem	5268,7	5205,4	60,7	2,5
0–4 lata	298,6	293,6	4,6	0,4
5–9	251,6	249,1	2,5	0,1
10–14	258,5	256,4	2,0	0,1
15–19	305,3	302,4	2,8	0,1
20–24	364,5	361,3	3,2	0,1
25–29	441,5	438,1	3,4	0,1
30–34	448,0	443,9	3,9	0,1
35–39	396,6	392,5	3,9	0,1
40–44	320,4	316,9	3,4	0,2
45–49	314,6	312,0	2,4	0,2
50–54	384,2	381,9	2,1	0,2
55–59	399,5	397,7	1,6	0,2
60–64	319,5	317,2	2,1	0,2
65–69	194,7	189,0	5,6	0,1
70–74	188,5	183,7	4,7	0,1
75–79	169,0	164,6	4,4	0,1
80–84	128,0	123,9	4,1	0,1
85 lat i więcej	85,4	81,1	4,1	0,1

Tabl. 17. Ludność według miejsca urodzenia, płci i grup wieku w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Urodzeni w Polsce	Urodzeni za granicą	Nieustalone miejsce urodzenia
	w tysiącach			
Mężczyźni	2522,1	2492,9	27,6	1,6
0–4 lata	153,4	150,8	2,4	0,2
5–9	128,7	127,4	1,2	0,0
10–14	132,4	131,3	1,0	0,1
15–19	156,0	154,5	1,4	0,0
20–24	185,3	183,8	1,5	0,0
25–29	220,8	219,0	1,7	0,1
30–34	222,7	220,7	1,9	0,1
35–39	198,1	196,3	1,7	0,1
40–44	160,7	158,8	1,8	0,1
45–49	156,3	154,8	1,3	0,2
50–54	186,3	185,1	1,0	0,2
55–59	188,5	187,5	0,8	0,2
60–64	144,9	143,8	1,0	0,2
65–69	82,9	80,4	2,5	0,1
70–74	74,8	73,0	1,8	0,0
75–79	62,9	61,1	1,8	0,0
80–84	43,9	42,3	1,5	0,0
85 lat i więcej	23,6	22,2	1,4	0,0
Kobiety	2746,5	2712,5	33,1	0,9
0–4 lata	145,2	142,8	2,2	0,2
5–9	122,9	121,6	1,3	0,1
10–14	126,1	125,1	1,0	0,0
15–19	149,3	147,9	1,5	0,0
20–24	179,2	177,5	1,7	0,0
25–29	220,7	219,0	1,7	0,0
30–34	225,3	223,2	2,0	0,0
35–39	198,5	196,3	2,2	0,0
40–44	159,7	158,1	1,6	0,0
45–49	158,4	157,2	1,1	0,1
50–54	197,9	196,8	1,1	0,0
55–59	211,1	210,3	0,7	0,1
60–64	174,6	173,4	1,2	0,0
65–69	111,8	108,6	3,1	0,1
70–74	113,6	110,7	2,9	0,1
75–79	106,1	103,5	2,6	0,0
80–84	84,2	81,6	2,6	0,0
85 lat i więcej	61,7	58,9	2,7	0,1

Tabl. 18. Ludność w 2011 r. według płci i kraju urodzenia

Kraj urodzenia	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w tysiącach		
O g ó ł e m	5268,7	2522,1	2746,5
Polska	5205,4	2492,9	2712,5
Zagranica (razem)	60,7	27,6	33,1
w tym:			
Ukraina	13,2	4,4	8,8
Białoruś	6,7	2,4	4,3
Niemcy	5,1	2,5	2,6
Rosja	4,0	1,3	2,7
Litwa	3,9	1,5	2,4
Wielka Brytania	3,8	2,2	1,6
Francja	2,6	1,3	1,3
Stany Zjednoczone	2,6	1,3	1,3
Wietnam	2,2	1,2	1,0
Włochy	1,4	0,8	0,6
Chiny	0,8	0,4	0,5
Kanada	0,7	0,4	0,3
Belgia	0,6	0,4	0,3
Kazachstan	0,6	0,3	0,3
Irlandia	0,6	0,3	0,2
Bułgaria	0,5	0,2	0,3
Armenia	0,5	0,3	0,2
Republika Czeska	0,5	0,3	0,2
Hiszpania	0,4	0,2	0,2
Austria	0,4	0,2	0,2
Indie	0,4	0,2	0,2
Węgry	0,4	0,2	0,2
Turcja	0,4	0,3	0,1
Rumunia	0,3	0,2	0,2
Grecja	0,3	0,1	0,2
Niderlandy	0,3	0,2	0,2
Szwecja	0,3	0,2	0,1
Australia	0,3	0,2	0,1
Serbia	0,2	0,2	0,1
Japonia	0,2	0,1	0,2
Nieustalone miejsce urodzenia	2,5	1,6	0,9

Tabl. 19. Ludność według miejsca urodzenia i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Urodzeni w Polsce	Urodzeni za granicą	Nieustalone miejsce urodzenia
	w tysiącach			
O g ó ł e m	5268,7	5205,4	60,7	2,5
Powiaty:				
białobrzeski	33,9	33,8	0,1	—
ciechanowski	91,6	91,1	0,4	0,1
garwoliński	108,4	108,2	0,2	0,0
gostyniński	47,0	46,7	0,3	0,0
grodziski	85,6	84,7	0,9	0,0
grójecki	98,6	98,0	0,6	0,0
kozienicki	62,6	62,3	0,3	0,0
legionowski	107,1	106,2	0,9	0,0
lipski	36,3	36,2	0,1	0,0
łosicki	32,7	32,6	0,1	—
makowski	47,2	47,0	0,2	0,0
miński	147,4	146,7	0,7	0,0
mławski	74,9	74,6	0,3	0,0
nowodworski	77,8	77,3	0,5	0,0
ostrołęcki	87,4	87,0	0,4	0,0
ostrowski	75,5	75,2	0,3	0,0
otwocki	120,6	119,6	0,9	0,0
piaseczyński	163,9	161,0	2,8	0,1
płocki	110,1	109,8	0,3	0,0
płoński	89,3	88,9	0,3	0,0
pruszkowski	154,3	151,8	2,4	0,1
przasnyski	54,1	53,9	0,2	0,0
przysuski	43,7	43,6	0,1	0,0
pułtuski	51,3	51,1	0,2	0,0
radomski	149,6	149,1	0,6	0,0
siedlecki	81,8	81,6	0,2	0,0
sierpecki	53,9	53,7	0,1	0,0
sochaczewski	85,1	84,6	0,5	0,0
sokołowski	56,9	56,7	0,2	—
szydlowiecki	40,8	40,6	0,2	0,0
warszawski zachodni	107,2	106,0	1,2	0,0
węgrowski	68,2	68,0	0,2	0,0
wołomiński	219,6	217,9	1,7	0,0
wyszkowski	73,6	73,3	0,2	0,0
zwoleński	37,3	37,2	0,1	0,0
żuromiński	40,6	40,4	0,1	0,0
żyrardowski	76,5	76,1	0,4	0,0
Miasta na prawach powiatu:				
Ostrołęka	53,6	53,1	0,5	0,0
Płock	124,6	123,5	1,0	0,0
Radom	221,3	219,5	1,7	0,1
Siedlce	76,3	75,6	0,7	0,0
m.st. Warszawa	1700,6	1661,2	37,7	1,7

Tabl. 20. Ludność według obywatelstwa i płci w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Obywatelstwo polskie	Obywatelstwo niepolskie	Bezpaństwowcy	Obywatelstwo nieustalone
	w tysiącach				
O g ó ł e m	5268,7	5249,4	17,2	0,3	1,7
Mężczyźni	2522,1	2512,1	8,6	0,2	1,2
Kobiety	2746,5	2737,3	8,6	0,1	0,5
Miasta	3381,7	3365,9	13,9	0,2	1,6
Mężczyźni	1581,0	1572,7	7,1	0,1	1,1
Kobiety	1800,7	1793,2	6,9	0,1	0,5
Wieś	1886,9	1883,5	3,3	0,0	0,1
Mężczyźni	941,1	939,4	1,5	0,0	0,1
Kobiety	945,9	944,1	1,7	0,0	0,0

Tabl. 21. Ludność według obywatelstwa, płci i grup wieku w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Obywatelstwo polskie	Obywatelstwo niepolskie	Bezpaństwowcy	Obywatelstwo nieustalone
	w tysiącach				
O g ó ł e m	5268,7	5249,4	17,2	0,3	1,7
0–4 lata	298,6	297,6	0,7	0,0	0,2
5–9	251,6	250,9	0,6	0,0	0,0
10–14	258,5	258,0	0,5	0,0	0,0
15–19	305,3	304,6	0,7	—	0,0
20–24	364,5	363,4	1,1	0,1	0,0
25–29	441,5	439,6	1,9	0,0	0,1
30–34	448,0	445,6	2,3	0,0	0,1
35–39	396,6	394,1	2,3	0,0	0,1
40–44	320,4	318,1	2,1	0,0	0,1
45–49	314,6	313,1	1,4	0,0	0,2
50–54	384,2	382,8	1,2	0,0	0,2
55–59	399,5	398,5	0,8	—	0,2
60–64	319,5	318,7	0,6	0,0	0,2
65–69	194,7	194,3	0,3	0,0	0,1
70–74	188,5	188,1	0,3	—	0,0
75–79	169,0	168,8	0,2	0,0	0,0
80–84	128,0	127,9	0,1	—	0,0
85 lat i więcej	85,4	85,3	0,1	0,0	0,0

Tabl. 21. Ludność według obywatelstwa, płci i grup wieku w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem	Obywatelstwo polskie	Obywatelstwo niepolskie	Bezpań- stwowcy	Obywatelstwo nieustalone
	w tysiącach				
Mężczyźni	2522,1	2512,1	8,6	0,2	1,2
0–4 lata	153,4	152,9	0,4	0,0	0,1
5–9	128,7	128,3	0,3	0,0	0,0
10–14	132,4	132,1	0,2	0,0	0,0
15–19	156,0	155,6	0,3	—	0,0
20–24	185,3	184,8	0,4	0,0	0,0
25–29	220,8	219,8	1,0	0,0	0,0
30–34	222,7	221,5	1,1	0,0	0,1
35–39	198,1	196,8	1,2	0,0	0,1
40–44	160,7	159,5	1,2	0,0	0,1
45–49	156,3	155,4	0,7	0,0	0,2
50–54	186,3	185,5	0,6	0,0	0,2
55–59	188,5	187,9	0,4	—	0,2
60–64	144,9	144,3	0,4	0,0	0,1
65–69	82,9	82,7	0,2	0,0	0,1
70–74	74,8	74,6	0,1	—	0,0
75–79	62,9	62,8	0,1	0,0	0,0
80–84	43,9	43,8	0,0	—	0,0
85 lat i więcej	23,6	23,6	0,0	0,0	0,0
Kobiety	2746,5	2737,3	8,6	0,1	0,5
0–4 lata	145,2	144,7	0,4	—	0,1
5–9	122,9	122,6	0,3	0,0	0,0
10–14	126,1	125,9	0,2	—	0,0
15–19	149,3	148,9	0,4	—	0,0
20–24	179,2	178,6	0,6	0,0	0,0
25–29	220,7	219,8	0,9	0,0	0,0
30–34	225,3	224,0	1,2	0,0	0,0
35–39	198,5	197,4	1,1	—	0,0
40–44	159,7	158,7	1,0	0,0	0,0
45–49	158,4	157,7	0,6	0,0	0,0
50–54	197,9	197,3	0,6	0,0	0,0
55–59	211,1	210,6	0,4	—	0,0
60–64	174,6	174,4	0,2	0,0	0,0
65–69	111,8	111,6	0,1	0,0	0,0
70–74	113,6	113,5	0,1	—	0,0
75–79	106,1	106,0	0,1	—	0,0
80–84	84,2	84,1	0,1	—	0,0
85 lat i więcej	61,7	61,6	0,1	—	0,0

Tabl. 22. Ludność według obywatelstwa i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Obywatelstwo polskie	Obywatelstwo niepolskie	Bezpań- stwowcy	Obywatelstwo nieustalone
	w tysiącach				
O g ó ł e m	5268,7	5249,4	17,2	0,3	1,7
Powiaty:					
białobrzeski	33,9	33,8	0,0	—	—
ciechanowski	91,6	91,5	0,0	0,0	0,0
garwoliński	108,4	108,4	0,0	0,0	0,0
gostyniński	47,0	47,0	0,0	0,0	—
grodziski	85,6	85,4	0,2	—	0,0
grójecki	98,6	98,2	0,3	—	0,0
kozienicki	62,6	62,5	0,0	—	0,0
legionowski	107,1	106,8	0,3	0,0	0,0
lipski	36,3	36,3	0,0	0,0	0,0
łosicki	32,7	32,7	0,0	—	—
makowski	47,2	47,1	0,1	—	—
miński	147,4	147,2	0,2	0,0	0,0
mławski	74,9	74,9	0,0	—	0,0
nowodworski	77,8	77,6	0,2	—	0,0
ostrołęcki	87,4	87,4	0,0	0,0	0,0
ostrowski	75,5	75,5	0,0	—	—
otwocki	120,6	120,2	0,3	0,0	0,0
piaseczyński	163,9	162,3	1,5	0,0	0,0
płocki	110,1	110,1	0,0	—	0,0
płoński	89,3	89,2	0,1	—	0,0
pruskowski	154,3	153,4	0,9	—	0,0
przasnyski	54,1	54,1	0,0	—	0,0
przysuski	43,7	43,7	0,0	—	0,0
pułtuski	51,3	51,2	0,1	—	—
radomski	149,6	149,6	0,1	—	—
siedlecki	81,8	81,8	0,0	0,0	0,0
sierpecki	53,9	53,9	0,0	—	0,0
sochaczewski	85,1	84,9	0,2	—	0,0
sokołowski	56,9	56,9	0,0	—	—
szydlowiecki	40,8	40,8	0,0	0,0	0,0
warszawski zachodni	107,2	106,8	0,4	—	0,0
węgrowski	68,2	68,2	0,0	—	0,0
wołomiński	219,6	219,1	0,5	0,0	0,0
wyszkowski	73,6	73,5	0,1	—	0,0
zwoleński	37,3	37,3	0,0	—	0,0
żuromiński	40,6	40,5	0,0	0,0	—
żyrardowski	76,5	76,4	0,1	—	0,0
Miasta na prawach powiatu:					
Ostrołęka	53,6	53,5	0,1	0,0	0,0
Płock	124,6	124,3	0,2	0,0	0,0
Radom	221,3	221,0	0,2	0,0	0,0
Siedlce	76,3	76,1	0,2	—	0,0
m.st. Warszawa	1700,6	1688,5	10,6	0,1	1,4

Tabl. 23. Ludność według płci i kraju obywatelstwa w 2011 r.

Kraj obywatelstwa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w tysiącach		
O g ó ł e m	5268,7	2522,1	2746,5
Obywatelstwo polskie	5249,4	2512,1	2737,3
Obywatelstwo niepolskie	17,2	8,6	8,6
w tym:			
Ukraina	4,0	1,0	3,0
Wietnam	1,9	1,1	0,8
Rosja	1,3	0,5	0,8
Białoruś	0,9	0,2	0,7
Chiny	0,9	0,4	0,4
Wielka Brytania	0,7	0,5	0,2
Francja	0,5	0,4	0,2
Niemcy	0,5	0,4	0,1
Stany Zjednoczone	0,4	0,2	0,2
Indie	0,3	0,2	0,1
Włochy	0,3	0,2	0,1
Armenia	0,3	0,2	0,1
Hiszpania	0,3	0,2	0,1
Szwecja	0,2	0,2	0,1
Turecja	0,2	0,2	0,1
Litwa	0,2	0,1	0,2
Bułgaria	0,2	0,1	0,1
Austria	0,2	0,2	0,1
Rumunia	0,2	0,1	0,1
Republika Czeska	0,2	0,1	0,1
Japonia	0,2	0,0	0,1
Niderlandy	0,1	0,1	0,0
Mongolia	0,1	0,1	0,1
Węgry	0,1	0,0	0,1
Kazachstan	0,1	0,0	0,1
Serbia	0,1	0,1	0,0
Arabia Saudyjska	0,1	0,1	0,0
Irak	0,1	0,1	0,0
Bezpaństwowcy	0,3	0,2	0,1
Nieustalone	1,7	1,2	0,5

Tabl. 24. Mieszkania według liczby izb^a i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Mieszkania – w % ogółu – o liczbie izb					Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu
	1	2	3	4	5 i więcej	
O g ó ł e m	4,9	18,5	30,7	26,9	19,0	3,55
Powiaty:						
białobrzeski	2,0	20,9	30,9	24,4	21,9	3,66
ciechanowski	1,8	14,0	28,7	29,8	25,7	3,87
garwołęński	1,5	17,1	27,3	27,5	26,5	3,89
gostyniński	1,5	14,2	31,0	28,5	24,9	3,86
grodziski	3,0	16,1	28,8	24,9	27,1	3,86
grójecki	3,2	20,2	28,8	25,8	22,0	3,67
kozienicki	1,7	18,7	33,3	24,8	21,6	3,67
legionowski	2,1	14,8	25,1	29,1	29,0	3,94
lipski	2,1	28,7	27,4	17,8	24,0	3,57
łosicki	0,8	11,2	32,0	29,0	27,0	4,00
makowski	1,5	12,6	27,3	29,7	28,8	4,01
miński	2,1	18,6	29,2	25,2	24,8	3,77
mławski	1,7	14,4	28,2	29,3	26,5	3,91
nowodworski	3,1	18,5	29,5	27,0	21,8	3,65
ostrołęcki	0,8	8,7	27,5	28,0	35,0	4,28
ostrowski	1,2	12,1	32,3	27,0	27,5	3,98
otwocki	3,7	18,7	27,6	24,2	25,8	3,76
piaseczyński	4,1	16,7	24,8	23,8	30,7	3,95
płocki	1,6	14,3	22,8	28,8	32,5	4,09
płoński	2,3	17,3	26,8	29,6	24,0	3,80
pruszkowski	3,2	15,2	27,8	25,1	28,7	3,92
przasnyski	1,2	10,1	30,9	29,1	28,8	4,04
przysuski	1,7	26,1	26,2	26,2	19,7	3,54
pułtuski	1,6	14,4	27,3	29,4	27,4	3,91
radomski	1,5	19,9	30,2	27,5	20,9	3,66
siedlecki	1,2	14,4	29,0	26,4	29,1	4,03
sierpecki	1,4	12,2	28,2	29,0	29,2	4,00
sochaczewski	2,6	15,9	30,8	27,5	23,3	3,75
sokołowski	1,7	14,0	31,8	26,4	26,2	3,91
szydłowiecki	1,1	17,1	33,4	30,2	18,2	3,66
warszawski zachodni	2,8	12,6	23,6	24,2	36,9	4,23
węgrowski	1,2	16,6	32,2	25,6	24,4	3,81
wołomiński	2,4	16,9	25,9	24,8	30,0	3,97
wyszkowski	1,8	14,3	26,2	29,0	28,7	3,98
zwoleński	1,4	24,3	25,9	25,0	23,4	3,68
żuromiński	0,8	11,4	21,9	28,8	37,1	4,31
żyrardowski	8,0	20,9	32,9	24,0	14,2	3,29
Miasta na prawach powiatu:						
Ostrołęka	1,0	8,6	30,7	33,9	25,8	4,01
Płock	4,6	14,4	34,7	30,6	15,8	3,51
Radom	4,3	19,4	35,6	29,5	11,2	3,33
Siedlce	2,3	12,9	35,2	31,4	18,2	3,67
m.st. Warszawa	8,4	21,7	32,9	26,5	10,5	3,17

^a Bez mieszkań o nieustalonej liczbie izb.

Tabl. 25. Mieszkania według powierzchni użytkowej^a i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Mieszkania – w % ogółu – o powierzchni użytkowej			Przeciętna powierzchnia użytkowa w 1 mieszkaniu w m ²
	do 39 m ²	od 40 do 79m ²	80 m ² i powyżej	
O g ó ł e m	23,3	50,7	26,0	67,2
Powiaty:				
białobrzeski	12,8	45,2	42,0	78,3
ciechanowski	16,2	50,2	33,6	72,9
garwoliński	10,7	40,6	48,7	83,6
gostyniński	19,2	48,7	32,1	71,9
grodziski	19,1	43,6	37,3	78,0
grójecki	17,4	43,2	39,3	77,3
kozienicki	13,9	49,8	36,3	73,6
legionowski	16,5	52,4	31,2	75,5
lipski	12,2	46,0	41,8	77,8
łosicki	10,7	43,2	46,1	81,6
makowski	13,9	40,1	46,0	80,0
miński	17,3	45,8	36,9	74,5
mławski	15,3	43,9	40,8	76,2
nowodworski	20,9	49,6	29,5	68,3
ostrołęcki	5,6	35,8	58,6	91,6
ostrowski	14,0	46,8	39,1	77,3
otwocki	21,3	41,9	36,8	76,1
piaseczyński	17,3	39,8	42,9	87,1
płocki	12,4	36,8	50,7	84,4
płoński	17,8	44,6	37,6	74,5
pruszkowski	20,6	45,0	34,4	78,2
przasnyski	11,6	46,1	42,3	78,9
przysuski	12,7	46,9	40,4	74,1
pułtuski	13,9	43,9	42,1	78,9
radomski	12,6	46,8	40,6	75,9
siedlecki	9,3	41,7	49,1	84,9
sierpecki	16,2	44,5	39,3	75,0
sochaczewski	19,3	47,0	33,7	72,1
sokołowski	12,7	46,7	40,6	78,3
szydlowiecki	11,2	54,3	34,6	71,5
warszawski zachodni	14,9	37,2	47,9	93,2
węgrowski	12,8	45,8	41,4	77,7
wołomiński	15,7	44,5	39,9	79,4
wyszkowski	13,3	45,0	41,7	79,2
zwoleński	11,8	44,3	43,8	78,4
żuromiński	10,8	40,0	49,3	84,8
żyrardowski	28,0	51,2	20,7	60,6
Miasta na prawach powiatu:				
Ostrołęka	22,1	57,4	20,5	66,7
Płock	30,3	55,8	14,0	56,8
Radom	23,8	62,9	13,3	57,8
Siedlce	24,2	58,8	16,9	61,5
m.st. Warszawa	32,1	56,2	11,7	55,6

a Bez mieszkań o nieustalonej powierzchni użytkowej.

Tabl. 26. Wyposażenie mieszkań w instalacje sanitarno-techniczne według powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Mieszkania ogółem	Z ogółem wyposażone w					
		wodociąg	ustęp	łazienkę	ciepłą wodę bieżącą	c.o.	gaz z sieci
	w tysiącach						
O g ó ł e m	2076,2	1899,4	1852,5	1850,6	1728,5	1569,5	1205,5
Powiaty:							
białobrzeski	11,4	8,5	7,8	7,8	6,9	6,2	5,2
ciechanowski	30,1	27,3	25,7	25,6	21,6	22,6	14,4
garwoliński	32,9	26,9	25,0	25,0	22,9	19,7	17,0
gostyński	15,6	14,1	13,1	13,1	11,1	11,3	4,3
grodziski	31,7	27,2	26,7	26,7	25,3	20,7	23,9
grójecki	34,6	28,6	27,5	27,3	24,3	22,5	22,0
kozienicki	21,3	17,4	16,3	16,3	14,9	13,8	11,7
legionowski	40,0	37,4	37,1	37,1	35,4	28,5	23,7
lipski	13,0	9,1	8,1	8,1	7,2	7,0	4,7
łosicki	11,2	9,1	7,9	7,9	6,7	6,5	3,8
makowski	14,7	12,0	11,3	11,3	9,2	8,8	5,2
miński	51,6	42,7	40,6	40,7	37,8	33,0	30,0
mławski	23,7	22,0	20,3	20,2	17,4	16,8	14,1
nowodworski	27,6	24,6	23,6	23,6	21,0	19,6	16,0
ostrołęcki	23,0	17,6	16,7	16,7	15,5	12,2	9,1
ostrowski	24,2	19,7	18,1	18,0	16,0	14,7	8,2
otwocki	44,6	40,4	39,3	39,2	36,9	30,1	25,2
piaseczyński	67,3	57,9	57,1	57,0	54,3	42,0	40,2
płocki	32,6	27,4	24,8	24,8	21,0	19,9	14,7
płoński	28,8	24,1	22,0	22,0	18,5	17,9	9,3
pruskowski	59,8	55,5	55,0	55,0	52,3	46,0	40,8
przasnyski	15,5	13,6	12,6	12,6	9,7	9,5	6,4
przysuski	14,4	10,5	9,0	9,0	7,9	7,8	5,5
pułtuski	17,5	14,5	13,6	13,6	11,5	9,7	10,5
radomski	42,9	35,2	32,6	32,6	28,9	26,1	27,1
siedlecki	25,4	18,5	16,3	16,3	14,0	13,5	16,2
sierpecki	16,3	14,5	13,6	13,6	11,1	11,7	9,0
sochaczewski	28,6	25,4	24,5	24,4	21,6	20,4	15,7
sokołowski	20,4	16,4	14,9	14,8	13,3	12,4	7,2
sztybowiecki	12,7	10,1	8,7	8,7	7,2	7,7	5,8
warszawski zachodni	39,4	35,7	34,9	34,9	32,9	27,7	31,1
węgrowski	23,8	18,8	16,6	16,6	14,6	12,8	11,0
wołomiński	72,9	61,7	61,0	61,0	58,3	47,7	51,7
wyszkowski	22,0	18,5	17,6	17,6	16,3	13,9	14,0
zwolencki	11,8	8,5	7,8	7,8	7,1	6,5	6,1
żuromiński	11,7	10,6	9,7	9,7	8,4	8,7	4,7
żyrardowski	29,4	25,9	25,2	25,1	21,0	19,1	16,4
Miasta na prawach powiatu:							
Ostrołęka	18,3	18,0	18,0	17,9	17,6	16,8	15,8
Płock	48,7	47,8	47,7	47,6	44,2	42,2	20,6
Radom	81,3	78,9	78,4	78,2	71,2	64,9	39,7
Siedlce	29,7	28,8	28,7	28,5	26,2	25,3	16,6
m.st. Warszawa	853,9	838,3	837,4	836,8	809,2	745,4	531,1

Tabl. 27. Mieszkania według rodzajów podmiotów będących ich właścicielami i powiatów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Mieszkania stanowiące własność											
	Mieszkania ogółem w tys.		osób fizycznych		spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa	zakładów pracy	towarzystw budownictwa społecznego	pozo- stających podmiotów	nieustalona
	własnościowe		lokatorskie									
w %												
O g ó l e m	2076,2	47,0	20,0	6,4	8,4	1,8	1,0	0,2	0,3	14,8		
Powiaty:												
białobrzezski	11,4	81,5	7,1	1,6	1,9	0,4	0,3	—	0,2	7,0		
ciechanowski	30,1	57,9	17,2	4,4	9,0	1,8	1,7	0,6	0,2	7,0		
garwoliński	32,9	79,2	4,0	2,2	1,7	0,8	0,9	—	0,2	11,0		
gostyniński	15,6	61,8	16,2	5,1	6,1	0,6	1,5	0,7	0,2	7,8		
grodziski	31,7	57,9	11,3	3,2	4,1	0,9	0,5	—	0,1	22,0		
grójcecki	34,6	68,5	9,0	2,6	5,2	2,7	0,8	0,1	0,3	10,8		
kozienicki	21,3	74,9	9,7	4,2	3,4	0,4	0,4	—	0,2	7,0		
legionowski	40,0	43,9	15,6	5,0	3,5	6,7	0,8	0,6	0,3	23,5		
lipski	13,0	85,4	2,7	2,0	2,9	1,5	0,1	—	0,2	5,1		
łosicki	11,2	81,6	5,8	1,8	3,5	0,6	0,4	—	0,3	5,9		
makowski	14,7	76,7	7,1	3,3	4,5	0,4	0,5	0,4	0,3	6,9		
miński	51,6	71,4	7,4	2,4	1,8	2,3	0,5	0,0	0,2	14,1		
mławski	23,7	69,2	11,0	4,4	4,8	0,5	1,0	0,0	0,2	9,0		
nowodworski	27,6	57,7	9,4	4,4	4,9	10,3	0,6	0,1	0,2	12,5		
ostrołęcki	23,0	86,9	0,0	—	1,1	0,4	0,4	—	0,3	10,9		
ostrowski	24,2	70,8	9,1	5,6	3,8	1,6	1,2	0,0	0,1	7,7		
otwocki	44,6	61,9	9,6	3,2	6,2	2,3	0,6	0,5	0,2	15,6		
piaseczyński	67,3	54,2	6,4	2,1	3,5	0,9	1,0	0,0	0,8	31,0		
płocki	32,6	81,5	0,6	0,3	2,8	0,5	1,0	—	0,3	12,9		
płoński	28,8	67,9	10,0	3,8	6,4	0,5	0,8	—	0,2	10,3		
pruskowski	59,8	52,0	18,1	7,9	3,2	0,6	1,6	0,2	0,1	16,2		

Tabl. 27. Mieszkania według rodzajów podmiotów będących ich właścicielami i powiatów w 2011 r. (dok.)

Wyszczególnienie	Mieszkania stanowiące własność							nieustalona				
	Mieszkania ogółem w tys.	osób fizycznych		spółdzielni mieszkaniowych		gmin	Skarbu Państwa		zakładów pracy	towarzystw budownictwa społecznego	pozo- sta- tych podmiotów	
		własnościowe	lokatorskie									
w %												
Powiaty (dok.):												
przasnyski	15,5	69,8	9,7	5,2	3,6	1,5	0,5	—	0,3	9,4		
przysuski	14,4	83,2	3,5	2,2	2,8	0,8	0,5	—	0,2	6,8		
pułtusi	17,5	66,4	7,8	6,2	5,4	1,3	0,3	0,2	0,3	12,1		
radomski	42,9	75,7	5,5	3,4	4,9	0,4	0,8	—	0,2	9,2		
siedlecki	25,4	89,6	—	0,0	0,8	0,2	0,4	—	0,3	8,7		
sierpecki	16,3	70,9	12,2	4,0	3,9	0,9	1,1	0,1	0,3	6,5		
sochaczewski	28,6	67,5	9,0	5,1	6,2	2,1	0,6	—	0,9	8,6		
sokołowski	20,4	79,4	7,3	2,3	3,5	0,1	0,3	0,2	0,2	6,6		
szydlowiecki	12,7	79,0	6,4	3,8	3,9	0,3	0,9	—	0,1	5,6		
warszawski zachodni	39,4	66,2	7,6	2,2	3,5	0,9	0,8	—	0,3	18,6		
węgrowski	23,8	80,2	3,7	2,6	3,0	0,2	0,9	—	0,3	9,1		
wołomiński	72,9	59,6	8,0	3,2	3,2	1,2	0,5	0,3	0,2	23,9		
wyszkowski	22,0	64,8	12,7	6,8	2,0	0,3	0,3	0,1	0,1	12,9		
zwoleniński	11,8	82,9	6,0	1,8	1,6	0,2	0,1	—	0,2	7,2		
żuromiński	11,7	81,1	4,3	3,7	4,0	0,3	0,3	—	0,3	6,0		
żyrardowski	29,4	45,9	19,5	8,0	12,3	0,2	0,3	0,1	0,3	13,4		
Miasta na prawach powiatu:												
Ostrolęka	18,3	31,0	42,5	12,6	4,6	0,1	2,3	0,5	0,1	6,3		
Płock	48,7	27,9	32,1	14,0	12,4	0,3	1,1	1,3	0,2	10,6		
Radom	81,3	33,9	30,2	14,2	9,5	1,4	1,2	2,0	0,2	7,6		
Siedlce	29,7	42,1	28,7	4,5	8,2	0,9	1,3	0,8	0,4	13,0		
m.st. Warszawa	853,9	25,5	31,2	8,7	13,3	2,4	1,2	0,1	0,5	17,1		

Tabl. 28. Mieszkania w 2011 r. według okresu wybudowania budynku i powiatów

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W budynkach wybudowanych w latach										W budowie	Nie ustalono
		przed 1918	1918–1944	1945–1970	1971–1978	1979–1988	1989–2002	2003–2007		2008–2011			
								w %					
O g ó l e m	2076,2	2,5	8,0	28,5	15,1	13,9	14,4	7,1	5,0	0,4	5,0	0,4	5,0
Powiaty:													
białobrzegi	11,4	1,7	7,4	26,6	15,3	19,7	17,3	4,1	3,0	0,6	4,3		4,3
ciechanowski	30,1	2,3	10,2	26,0	15,2	23,2	14,1	3,3	2,3	0,3	3,2		3,2
garwoliński	32,9	2,4	8,8	27,7	15,2	17,0	13,5	5,5	3,9	0,6	5,5		5,5
gostyniński	15,6	3,5	9,5	27,4	17,7	18,3	13,5	4,1	3,3	0,3	2,4		2,4
grodziski	31,7	3,5	8,3	22,2	10,1	12,5	14,1	8,4	7,5	0,8	12,6		12,6
grójcecki	34,6	3,1	7,5	26,3	15,5	19,4	12,6	4,9	4,1	0,2	6,4		6,4
kozienicki	21,3	0,9	5,4	33,1	18,6	18,8	11,8	4,3	2,5	0,3	4,3		4,3
legionowski	40,0	0,9	3,9	16,6	19,1	17,0	13,7	11,4	10,6	0,5	6,3		6,3
lipski	13,0	0,7	7,3	34,6	17,7	18,7	12,3	2,2	1,4	0,2	4,9		4,9
łosicki	11,2	3,2	12,6	34,0	14,6	15,8	11,9	2,2	2,1	0,1	3,5		3,5
makowski	14,7	1,7	5,2	36,2	18,7	15,0	12,1	3,3	2,0	0,7	5,1		5,1
miński	51,6	2,2	8,1	27,2	12,7	15,6	14,9	6,4	4,7	1,2	6,9		6,9
miławski	23,7	3,6	7,7	32,0	16,6	17,6	10,9	3,2	4,4	0,4	3,5		3,5
nowodworski	27,6	2,6	6,6	29,2	15,2	17,0	12,1	5,6	4,6	0,8	6,3		6,3
ostrołęcki	23,0	1,4	8,1	28,2	13,8	15,9	14,5	6,6	3,7	1,0	6,8		6,8
ostrowski	24,2	2,4	8,4	30,1	14,1	18,4	15,0	3,2	1,8	0,6	6,0		6,0
otwocki	44,6	2,0	14,1	24,4	11,8	12,0	14,5	8,2	5,8	1,0	6,2		6,2
piaseczyński	67,3	2,0	4,4	16,1	8,9	10,3	22,6	10,3	10,3	1,2	13,9		13,9
płocki	32,6	3,5	7,9	30,8	16,1	14,2	9,3	6,5	4,4	0,8	6,4		6,4
płoński	28,8	3,1	8,6	28,5	17,2	18,3	11,2	3,3	3,4	0,3	6,1		6,1
pruskowski	59,8	3,4	9,1	22,0	11,7	16,5	15,7	8,0	5,0	0,3	8,4		8,4

Tabl. 28. Mieszkania w 2011 r. według okresu wybudowania budynku i powiatów (dok.)

Wyszczególnienie	Ogółem w tys.	W budynkach wybudowanych w latach										W budowie	Nie ustalono	
		przed 1918	1918–1944	1945–1970	1971–1978	1979–1988	1989–2002	2003–2007	2008–2011	w %				
Powiaty (dok.):														
przasnyski	15,5	2,0	6,4	35,6	17,4	16,5	11,9	3,0	2,5	0,5	4,2			
przysuski	14,4	1,2	7,5	32,7	16,3	19,4	13,6	2,3	1,4	0,3	5,2			
pułtuski	17,5	3,4	5,3	26,4	14,7	20,4	13,5	3,3	3,4	1,1	8,6			
radomski	42,9	0,9	6,2	27,3	16,5	19,1	14,8	5,2	3,3	0,5	6,3			
siedlecki	25,4	2,4	10,3	30,9	14,0	16,4	13,6	2,2	1,9	0,3	7,9			
sierpecki	16,3	3,2	8,2	29,9	18,6	20,4	11,2	3,1	2,1	0,3	3,1			
sochaczewski	28,6	1,5	7,4	31,5	13,8	20,2	11,7	4,1	2,6	0,4	6,8			
sokołowski	20,4	3,1	11,8	33,3	13,6	16,5	12,7	2,8	1,9	0,3	4,0			
szydlowiecki	12,7	1,6	10,6	30,6	16,8	17,5	11,9	4,3	2,2	0,7	3,9			
warszawski zachodni	39,4	1,7	5,5	22,7	11,3	13,5	18,5	9,9	6,8	0,8	9,4			
węgrowski	23,8	3,0	10,6	33,2	13,6	16,1	11,7	2,9	2,1	0,5	6,4			
wołomiński	72,9	1,4	6,5	21,2	11,3	13,2	17,0	10,9	7,6	0,8	10,2			
wyszkowski	22,0	0,8	4,8	23,6	14,0	22,7	15,3	5,0	4,3	0,8	8,7			
zwoleński	11,8	0,4	4,4	30,9	18,6	18,7	15,1	3,3	3,1	0,3	5,2			
żuromiński	11,7	2,6	7,0	30,1	19,7	19,3	12,5	3,6	2,4	0,1	2,6			
żyrardowski	29,4	11,7	6,6	22,3	13,8	17,5	11,2	5,1	3,6	0,3	7,8			
Miasta na prawach powiatu:														
Ostrołęka	18,3	0,7	2,1	13,6	24,7	27,1	23,0	3,6	2,9	0,1	2,0			
Płock	48,7	4,3	2,9	23,7	22,4	16,3	17,1	8,3	2,2	0,4	2,4			
Radom	81,3	4,8	7,0	25,8	18,6	21,0	13,0	3,4	2,7	0,1	3,5			
Siedlce	29,7	4,5	6,1	13,9	17,8	24,4	20,4	5,9	4,1	0,3	2,5			
m.st. Warszawa	853,9	2,3	8,9	32,6	15,2	9,3	14,0	8,7	5,8	0,3	2,8			

**Publikacje Urzędu Statystycznego w Warszawie
z wynikami POWSZECHNEGO SPISU ROLNEGO 2010
I NARODOWEGO SPISU POWSZECHNEGO LUDNOŚCI I MIESZKAŃ 2011
przewidziane do wydania w 2012 r.**

	Cena w zł
Powszechny Spis Rolny 2010. Charakterystyka gospodarstw rolnych w województwie mazowieckim	20,00
Powszechny Spis Rolny 2010. Aktywność rynkowa gospodarstw rolnych na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego	20,00
Powszechny Spis Rolny 2010. Rolnictwo na terenach miejskich w województwie mazowieckim.....	20,00
Powszechny Spis Rolny 2010. Atlas – produkcja rolnicza na obszarach wiejskich województwa mazowieckiego	20,00
Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Raport z wyników w województwie mazowieckim	20,00
Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Ludność w województwie mazowieckim. Stan i struktura demograficzno-społeczna	20,00
Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Aktywność ekonomiczna ludności w województwie mazowieckim	20,00
Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Zamieszkane budynki w województwie mazowieckim	20,00
Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Mieszkania w województwie mazowieckim.....	20,00
Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności województwa mazowieckiego.....	20,00

**Informacje na temat publikacji wydawanych przez urząd
można uzyskać pod adresem:**

**Urząd Statystyczny w Warszawie
Centrala 22 464 20 00**

ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 WARSZAWA

Centrum Informacji Statystycznej, pok. 18, parter

tel./faks 22 846 78 32

tel. 22 464 20 85

e-mail: informatoriumUSWAW@stat.gov.pl

oraz w Centrach Informacji Statystycznej w:

Oddziały w Ciechanowie 06-400 Ciechanów, ul. Nadrzeczna 1 tel. 23 672 53 12	Oddziały w Ostrołęce 07-410 Ostrołęka, ul. Insurekcyjna 3 tel. 29 760 78 50
Oddziały w Płocku 09-407 Płock 9, ul. Otolińska 21 tel. 24 366 50 37	Oddziały w Radomiu 26-600 Radom, ul. Planty 39/45 tel. 48 363 06 07
Oddziały w Siedlcach 08-110 Siedlce, ul. Pułaskiego 19/21 tel. 25 632 57 67	

SPRZEDAŻ DETALICZNĄ WYDAWNICTW US PROWADZĄ:

- US w **Warszawie**, **Centrum Informacji Statystycznej**, parter, pok. 18
- Punkt **sprzedaży** Zakładu Wydawnictw Statystycznych
00-925 Warszawa, al. Niepodległości 208 (parter)
tel. bezp. 22 608 34 27

U w a g a. Zamówienia na prenumeratę publikacji można składać pisemnie, faksem lub e-mailem na adres Urzędu Statystycznego w Warszawie, podając pełny adres odbiorcy z kodem pocztowym oraz numerem identyfikacyjnym płatnika VAT (NIP).

Zachęcamy również do korzystania z elektronicznego formularza zamówień publikacji, dostępnego na stronie www.stat.gov.pl/warsz